

**DEWAN RAKYAT
PARLIMEN KEDUA BELAS
PENGKAL KELIMA
MESYUARAT KETIGA**

Bil. 49

Selasa

16 Oktober 2012

K A N D U N G A N

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN (Halaman 1)

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan 2013 (Halaman 26)

USUL-USUL:

Waktu Mesyuarat dan Urusan Dibebaskan Daripada
Peraturan Mesyuarat (Halaman 26)

Usul Anggaran Pembangunan 2013 (Halaman 26)

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT

Selasa, 16 Oktober 2012

Mesyuarat dimulakan pada pukul 10.00 pagi

DOA

[Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Mesyuarat*]

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

1. Puan Hajah Nancy Shukri [Batang Sadong] minta Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan menyatakan, bagaimanakah kementerian mengenal pasti sesuatu produk itu menjadi produk warisan negara sebagai cara melindungi hak warisan kita.

Timbalan Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan I [Dato' Joseph Salang anak Gandum]: Terima kasih Yang Berhormat Batang Sadong atas pertanyaan yang dikemukakan. Selamat pagi, salam sejahtera dan salam 1Malaysia. Tuan Yang di-Pertua, suatu produk atau butiran yang dikenal pasti sebagai warisan negara boleh diwartakan sebagai warisan negara menurut peruntukan Akta Warisan Kebangsaan 2005 [*Akta 645*], sekiranya mempunyai ciri-ciri berikut:

- (a) kepentingan sejarah berhubung dengan atau perhubungan dengan sejarah Malaysia;
- (b) ciri-ciri reka bentuk atau estetik;
- (c) pembaharuan atau pencapaian saintifik atau teknikal;
- (d) hubungan sosial atau kebudayaan;
- (e) potensi untuk mendidik, menjelaskan atau menyediakan penyiasatan saintifik lanjut berhubung dengan warisan kebudayaan Malaysia;
- (f) kepentingan dalam mempamerkan kekayaan, kepelbagaian atau integrasi bentuk yang luar biasa;
- (g) jarang tidaknya atau keunikan warisan semula jadi, warisan budaya ketara atau tidak ketara atau warisan kebudayaan di bawah air;
- (h) gambaran bentuk sesuatu tapak atau objek sebagai sebahagian daripada kelas atau jenis sesuatu tapak atau objek; dan
- (i) apa-apa perkara lain yang berkaitan dengan penentuan warisan kebudayaan yang penting.

Sesiapa yang ingin mencalonkan apa-apa butiran sebagai warisan atau warisan kebangsaan boleh mengisi borang pencalonan yang terdapat di laman sesawang Jabatan Warisan Negara. Semua pencalonan tersebut akan melalui proses pencalonan dan melalui beberapa prosedur tertentu seperti mendapat kebenaran dari pihak berkuasa negeri dan berkuasa tempatan sebelum ianya boleh dicalonkan dan dinilai oleh Jawatankuasa Pakar Penilai yang akan membuat

penilaian berdasarkan kriteria yang terdapat dalam Akta Warisan Kebangsaan 2005, di bawah seksyen 67. Terima kasih.

Puan Hajah Nancy Shukri [Batang Sadong]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Sekarang, apabila kita mendengar jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi kita tahu bahawa banyak kategori yang boleh dicalonkan di bawah warisan ini. Kalau kita perhatikan Malaysia dan Indonesia, kita mempunyai banyak persamaan dan di antara produk-produk yang kita mempunyai persamaan dari segi budaya dan juga dari segi makanan. Misalnya kalau kita perhatikan negara-negara luar ini banyak yang pantas mencalonkan produk mereka dijadikan produk warisan.

Kalau Indonesia telah mendaftarkan rendang sebagai masakan warisannya, yang mana Malaysia juga mempunyai rendang sebagai masakan warisannya tetapi kita tidak pernah mencalonkannya ataupun mungkin ada mencalonkan terlewat sedikit.

Jadi ingin saya hendak ambil peluang ini Yang Berhormat Timbalan Menteri, baru semalam kita bermesyuarat untuk menubuhkan kokus Malaysia – Indonesia. Jadi, adakah kementerian mahu mengambil peluang ini, menggunakan kokus ini sebagai platform untuk kita melihat kepada persamaan kita dan mana yang menjadi original ataupun asli dari Malaysia dan mana aslinya dari Indonesia. Jadi kita tidak timbul konflik lagi dan kita calonkan apa yang kita rasa produk itu sebagai produk kita dari Malaysia supaya negara lain yang mempunyai sedikit persamaan menyedari perkara ini. Terima kasih.

Dato' Joseph Salang anak Gandum: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, saya sampaikan serangkap pantun kepada Yang Berhormat yang bertanya.

*Sungai Bengoh di kawasan Mambong,
Airnya berseri dalam empangan,
Berbudaya sungguh Yang Berhormat Batang Sadong,
Cadangan diberi berbentuk pertanyaan.*

Sebagai makluman Dewan yang mulia ini, rendang telah pun diisytiharkan sebagai warisan kebangsaan pada tahun 2009. Apa-apa produk warisan terutamanya butiran warisan tidak ketara merupakan sesuatu warisan sejak turun-temurun dan milik sesuatu bangsa, kaum atau sub etnik.

■1010

Pengiktirafan kita tidak melibatkan pemilikan kerajaan atau negara. Pewartaan di bawah Akta Warisan Kebangsaan 2005 bukanlah suatu pemilikan, namun lebih menjurus kepada pemuliharaan dan pemeliharaan produk warisan agar kekal lestari. Pertalian Malaysia dan Indonesia yang sangat rapat melalui budaya serumpun tidak boleh dinafikan. Oleh yang demikian, banyak produk warisan mempunyai nama dan nilai sepunya yang masih diamalkan sehingga sekarang. Ianya harus dilihat sebagai sesuatu keistimewaan dalam memartabatkan produk warisan budaya serumpun daripada dilihat sebagai suatu persaingan dan pemisahan yang jelas dan merugikan kedua-dua pihak.

Oleh yang demikian, pendekatan yang lebih kritis adalah menjadikannya sebagai produk warisan bersama dan kementerian ini memang mengalu-alukan penglibatan mana-mana pihak termasuk badan bukan kerajaan seperti kokus Malaysia-Indonesia dalam memupuk hubungan dua hala. Terima kasih.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, industri yang semakin pupus dan tenggelam di telan zaman. Di Bandaraya Melaka yang merupakan satu Bandaraya Warisan Dunia terdapat beberapa industri, dengan izin, *the sunset industry* seperti tukang emas, tukang besi dan juga juru kimpal yang menggunakan tangan untuk membuat beberapa produk. Produk ini telah jadi sebagai satu tarikan pelancong, bukan hanya *jewellery*, tukang emas tetapi ada juga produk-produk yang lain yang buat meja, bakul, kerusi dengan rotan. Industri ini telah dijaga dengan baik oleh Kerajaan Negeri Melaka.

Saya ingin tanya Yang Berhormat Timbalan Menteri iaitu, saya menganggap ini mempunyai keperluan dan syarat yang dikatakan produk warisan negara. Adakah di antara produk-produk di Bandaraya Warisan Dunia, Melaka ini telah dikategorikan sebagai produk warisan negara atau belum terima sebarang pencalonan kepada kementerian? Jika tidak saya akan minta Kerajaan Negeri Melaka membuat pencalonan tentang produk-produk ini yang saya anggap ia telah mematuhi syarat-syarat dan keperluan seperti yang dijawab oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Joseph Salang anak Gandum: Terima kasih Yang Berhormat Kota Melaka. Tuan Yang di-Pertua, memang sudah diketahui umum bahawa Bandaraya Melaka dikenali sebagai Bandaraya Warisan, dan memang oleh kerana ianya bandar warisan, maka banyak industri warisan bertapak di bandar Melaka. Oleh yang demikian, maka memang sudah menjadi tarikan pelancong untuk datang ke Melaka untuk bukan hanya melihat tetapi juga membeli dan memiliki produk-produk yang dikeluarkan oleh industri-industri tersebut.

Sebagaimana yang telah saya katakan awal-awal tadi Tuan Yang di-Pertua, bahawa sekiranya terdapat produk-produk yang dianggap sebagai hampir pupus dan kita takut ianya akan tenggelam di dalam keghairahan rakyat menuju pembangunan dan kekayaan maka terlupa pada produk-produk tersebut, oleh yang demikian, saya menyeru agar bukan hanya negeri Melaka tetapi sesiapa sahaja termasuk Yang Berhormat sendiri boleh melihat dan mencalonkan sebarang industri atau produk yang dianggap mungkin mendapat pengiktirafan oleh panel penilai tersebut. Terima kasih.

2. Tuan Wong Ho Leng [Sibu] minta Menteri Pelajaran menyatakan, bilangan sekolah persendirian Cina, sekolah Tamil dan sekolah agama di Semenanjung Malaysia, Sabah dan Sarawak dan peruntukan masing-masing daripada kerajaan.

Timbalan Menteri Pelajaran I [Datuk Dr. Wee Ka Siong]: Tuan Yang di-Pertua, berdasarkan data sehingga 30 Jun 2012, bilangan sekolah menengah persendirian Cina (SMPC) ialah sebanyak 60 buah sekolah dan sekolah Tamil, SJK(T), sebanyak 523 buah, 56 buah sekolah

menengah kebangsaan agama (SMKA) dan 169 buah sekolah agama bantuan kerajaan di seluruh negara.

Berhubung dengan peruntukan kepada sekolah-sekolah tersebut, Kementerian Pelajaran Malaysia telah menyediakan peruntukan mengurus bagi tahun 2012 untuk SJKT iaitu sebanyak RM589.3 juta, SMKA berjumlah RM181.9 juta dan SABK sebanyak RM339 juta. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, SMPC merupakan institusi pendidikan swasta. Sehubungan itu, sekolah tersebut bukanlah di bawah bidang kuasa KPM termasuklah penyediaan peruntukan. Terima kasih.

Tuan Wong Ho Leng [Sibu]: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Kita tahu Kerajaan Pusat, Barisan Nasional, telah beri peruntukan kepada SRJK(C) dan SRJK(T) dan sekolah mubaligh dalam cara peruntukan khas bagi dua tahun kebelakangan ini. Saya alu-alukan peruntukan ini tetapi bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri memaklumkan Dewan yang mulia ini mengapakah Kerajaan Pusat tidak dapat memberi peruntukan kepada sekolah-sekolah ini secara tahunan? Terima kasih.

Datuk Dr. Wee Ka Siong: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Sibu. Untuk makluman Yang Berhormat Sibu, sebelum Yang Berhormat Sibu masuk ke Dewan ini, pada tahun 2009, peruntukan telah diberikan di bawah PRE1 kepada SJK(C) sebanyak RM50 juta, SJK(T) pun RM50 juta. Kemudian disusuli selepas tiga bulan, PRE2, RM50 juta masing-masing kepada dua kategori sekolah. Kemudian pada tahun 2010 semasa pembentangan Rancangan Malaysia Kesepuluh pada 10 Jun 2010, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri mengumumkan peruntukan untuk *First Rolling Plan*, dengan izin, tahun 2011 dan 2012 jumlah keseluruhannya ialah RM70 juta untuk kedua-dua jenis sekolah.

Pada waktu yang sama, melihat keperluan yang agak mendesak pada tahun 2012, kedua-dua sekolah ini diberi lagi RM100 juta dan pada tahun depan adalah RM100 juta. Daripada jumlah yang saya katakan itu, ianya secara sistematik daripada tahun 2009 sehinggalah tahun 2013. Inilah satu pembaharuan yang dibawa oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan itu hakikat. Saya cuma bentangkan di Dewan yang mulia ini. Terima kasih.

Ir. Haji Hamim bin Samuri [Ledang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin bertanya kepada pihak Yang Berhormat Timbalan Menteri. Sebagai mana kita sedia maklum, sekolah menengah kebangsaan adalah untuk semua kaum tanpa mengira warna kulit. Tuan Yang di-Pertua, saya ingin bertanya apakah nasib masa depan sekolah-sekolah menengah kebangsaan dan juga sekolah kebangsaan maknanya sekolah kebangsaan rendah, sekolah kebangsaan menengah, masa depan mereka dari segi peruntukan dan sebagainya jika ada desakan daripada semua pihak khususnya parti-parti politik untuk menuntut pembelaan kepada sekolah-sekolah jenis kebangsaan persendirian termasuk juga sekolah-sekolah agama persendirian, apa-apa sekolah persendirian yang sudah tentu akan menjurus kepada satu situasi di mana akhirnya masyarakat Malaysia akan berpecah-belah kerana mereka saling tidak bersefahaman antara satu sama lain sedangkan kita sudah ada semua sekolah menengah kebangsaan dan semua jenis sekolah kebangsaan, sekolah agama yang selama ini mendapat pembelaan daripada pihak kerajaan. Sekian, terima kasih.

■1020

Datuk Dr. Wee Ka Siong: Terima kasih Yang Berhormat Ledang, mengenai soalan sekolah kebangsaan dan sekolah menengah kebangsaan, sukacita saya maklumkan kepada Dewan ini sebenarnya pada tahun 2012, peruntukan untuk membaik pulih sekolah kebangsaan serta sekolah menengah kebangsaan itu memang ada. Kita telah membelanjakan RM500 juta dan keutamaan ini diberikan kepada sekolah-sekolah yang agak daif dan kebanyakannya di Sabah Sarawak kita telah bagi tumpuan supaya ianya dapat kita selesaikan segera, itu yang pertama.

Pada waktu yang sama pada tahun 2013, peruntukan juga begitu jelas sekali RM400 juta untuk 8,000 lebih sekolah kebangsaan dan sekolah menengah kebangsaan. Dengan pendek kata Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya Kementerian Pelajaran telah diberikan peruntukan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan kita cuba mengimbangi keperluan kepada semua. Kita faham ada *disparity* di antara wilayah juga. Ada yang membuat perbandingan kenapa sekolah ini dapat banyak dan sekolah ini dapat kurang. Kemudian ada juga membandingkan keadaan sekolah ini nampaknya yang jenis sekolah ini lebih baik. Apabila kita membuat perbandingan seperti begini, macam-macam boleh kita bangkitkan.

Namun yang penting ialah setiap tahun saban tahun, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah memberikan peruntukan yang cukup dan secara konsisten itu yang kita mahu katakan dan tidak ada sekolah yang kita pinggirkan dalam konteks ini. Terima kasih.

3. Datuk Hajah Norah Abd Rahman [Tanjong Manis] minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan, sama ada Jabatan Bomba dan Penyelamat akan mengadakan sesi kesedaran tentang pengendalian api secara selamat di rumah-rumah kayu di Kampung Nangka dan Kampung Sentosa, Sarawak baru-baru ini.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan [Datuk Seri Chor Chee Heung]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Yang Berhormat mengemukakan soalan pada pagi ini. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia telah pun menjalankan pelbagai program kesedaran awam berhubung keselamatan kebakaran secara berterusan di seluruh negara terutamanya di kawasan-kawasan yang mempunyai risiko kebakaran yang tinggi, terutamanya di kawasan-kawasan rumah kayu dan juga rumah panjang.

Antara program kesedaran awam yang dimaksudkan seperti ceramah awam, pameran, demonstrasi pemadaman, pengosongan bangunan, pertandingan kuiz, pertandingan mewarna yang merangkumi kumpulan sasaran seperti orang awam, kanak-kanak dan komuniti setempat termasuklah rumah-rumah panjang. Berdasarkan rekod Jabatan Bomba dan Penyelamat tahun 2011 iaitu tahun lepas, di Sarawak sebanyak 751 aktiviti telah pun dijalankan yang melibatkan penyertaan seramai 128,032 peserta. Daripada 751 aktiviti tersebut, sebanyak 59 aktiviti melibatkan 6,750 orang dari rumah panjang. Program khusus bagi penghuni rumah panjang yang dijalankan adalah melibatkan kawasan Kapit, Limbang, Mukah, Bau, Lendu, Sarikei, Bintangor, Sungai Merah, Simunjan, Sibu, Lawas, Bintulu, Miri, Sri Aman, Betong, Saratok, Kanowit, Batu Lintang, Kuching dan Petrajaya.

Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia negeri Sarawak pernah menjalankan program kesedaran awam bagi keselamatan kebakaran kepada penghuni-penghuni rumah panjang dan kampung-kampung di sekitar kawasan Sibu termasuklah kampung yang telah mengalami kebakaran iaitu kampung Nangka dan Kampung Sentosa Sibu dan akan dilaksanakan sekali lagi pada tahun ini iaitu pada 2 Oktober 2012.

Pada tahun lepas juga Jabatan Bomba dan Penyelamat telah pun mengedarkan unit-unit alat pemadam api bersaiz sederhana kecil iaitu 3kg, ABC Dry Powder di rumah-rumah kediaman terutamanya rumah panjang di negeri Sarawak. Terima kasih

Datuk Hajah Norah Abd. Rahman [Tanjong Manis]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya hendak mengucapkan ribuan terima kasih ke atas program kesedaran yang telah disediakan oleh kementerian tetapi banyak lagi tempat di kawasan pedalaman di negeri Sarawak yang tidak mendapat program kesedaran kebakaran. Seperti di Tanjong Manis, kawasannya agak besar dan hampir sebesar negeri Pahang. Bandar Sarikei agak jauh untuk rakyat, seperti di kawasan Bandar Baru Tanjong Manis di Pulau Buit, Pulau Paloh, di mana tiada program kesedaran yang telah diberi dan sama ada kementerian dapat memberi perhatian khas kepada kawasan-kawasan pedalaman.

Datuk Seri Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Tanjong Manis. Memang Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia akan meneruskan dengan program-program seperti yang dikatakan tadi iaitu untuk memberi kesedaran kepada penduduk-penduduk di pedalaman khususnya di negeri Sarawak untuk mengetahui tentang kesedaran bahayanya kebakaran dan cara-cara keselamatan untuk menyelamatkan diri. Walau bagaimanapun, apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat, saya akan ambil maklum dan saya akan bawa balik untuk supaya Jabatan Bomba dapat menyediakan satu jadual program yang lebih terperinci untuk negeri Sarawak.

Namun untuk makluman Dewan yang mulia ini atau Yang Berhormat Tanjong Manis, ada dua balai bomba yang dekat dengan Kampung Nangka ataupun Kampung Sentosa iaitu Balai Bomba Sibu Central, jauhnya hanya 6km dan Balai Bomba Sungai Merah jauhnya hanya 3km sahaja. Jika terdapat apa-apa kecemasan pun, bomba-bomba daripada dua balai ini akan dapat membantu orang-orang kampung di situ.

Pada waktu yang sama juga, saya hendak beritahu Yang Berhormat Tanjong Manis iaitu memang kita memerlukan lagi mengikut jadual dan kajian yang dibuat oleh kementerian iaitu ada enam tempat di negeri Sarawak masih memerlukan balai-balai bomba. Ini termasuk kawasan yang diwakili oleh Yang Berhormat Tanjong Manis, yang lain adalah Tatau, Samalaju, Bintulu, Batu Niah, Daro, Mukah dan Sibu Jaya. Sekian terima kasih.

Tuan Fong Kui Lun [Bukit Bintang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Memandangkan kawasan setinggan di sekitar Kuala Lumpur ini salah satu kawasan yang berisiko tinggi kebakaran. Saya ingin tanya Yang Berhormat Menteri, apakah langkah yang akan diambil oleh kementerian bagi memastikan bahawa kawasan setinggan ini boleh dipastikan tidak berlaku kebakaran. Oleh sebab pili-pili bomba ini amat kurang di tempat kawasan setinggan ini. Minta penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri.

Datuk Seri Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Bukit Bintang. Mengenai tempat-tempat yang mempunyai ramai setinggan-setinggan. Pertama sekali ialah kita hendak melihat macam mana kerajaan negeri berkenaan dapat mengadakan program untuk menempatkan semula setinggan-setinggan yang ada. Memang salah satu cara ialah melalui jasa baik kerajaan negeri untuk membina lebih banyak lagi rumah-rumah pangsa ataupun rumah-rumah kos rendah. Akan tetapi kesal sekali Kerajaan Negeri Selangor tidak buatlah.

Kedua, kita sentiasa menggalakkan supaya bomba sukarela lebih banyak lagi diwujudkan di mana-mana tempat. Ini sebab saya mengakui bahawa balai-balai bomba kerajaan tidak dapat ditempatkan di tempat-tempat yang kita tidak tahu kebakaran akan berlaku. Oleh yang demikian apa yang kita mempunyai masalah dari segi tidak mencukupi balai bomba, kita akan tampung dari segi menggalakkan lebih banyak bomba sukarela untuk diwujudkan. Kerajaan melalui Jabatan Bomba dan Penyelamat juga memberi latihan dan juga alat peralatan untuk membantu bomba sukarela dalam membantu Jabatan Bomba menjalankan tugas. Sekian terima kasih.

Datuk Seri Ir. Mohammad Nizar bin Jamaluddin [Bukit Gantang]: Tuan Yang di-Pertua, sedikit. Minta sedikit berkenaan dengan bomba ini.

■1030

Dato' Seri Ir. Mohammad Nizar bin Jamaluddin [Bukit Gantang]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya hendak bertanyakan berkenaan dengan di Parlimen Pasir Salak ini ada satu bandar yang besar dan bandar itu namanya Kampung Gajah, walaupun ia kampung tetapi bandar yang besar. Setakat ini setahu saya bandar itu tidak dilengkapi dengan balai bomba. Kalau berlaku satu kebakaran di Kampung Gajah itu sendiri, saya mewakili rakan saya Yang Berhormat Pasir Salak tidak ada di sini, maka kita mengharapkan bantuan daripada yang seampirnya adalah di Bandar Sri Iskandar ataupun daripada Telok Intan. Jadi soalan saya, adakah Yang Berhormat Menteri sedar bahawa di Pasir Salak pekan yang besar di Kampung Gajah itu tidak ada balai bomba, hanya mengharapkan daripada bandar Teluk Intan atau pun Sri Iskandar. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Seri Chor Chee Heung: Terima kasih Yang Berhormat Bukit Gantang. Memandangkan soalan ini adalah soalan yang *localize*, spesifik, saya minta izin untuk menjawab secara bertulis Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih.

4. Puan Chong Eng [Bukit Mertajam] minta Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat menyatakan, program-program yang telah dilaksanakan di negeri Pulau Pinang mengikut jenis program, kawasan Parlimen dan butiran terperinci mengenai kos program, tarikh dan kumpulan sasaran bagi tahun 2009 hingga 2012.

Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat [Datuk Heng Seai Kie]: Terima kasih Yang Berhormat. Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat melalui agensi-agensi di bawahnya seperti Jabatan Kebajikan Masyarakat, Jabatan Pembangunan Wanita serta Lembaga Penduduk dan Pembangunan

Keluarga Negara telah melaksanakan pelbagai program dari tahun 2009 hingga bulan Julai 2012 di Pulau Pinang seperti berikut.

Pertama, Jabatan Kebajikan Masyarakat telah membelanjakan sebanyak RM37.9 juta bagi membantu golongan yang memerlukan di negeri Pulau Pinang pada tahun 2009. Jumlah ini meningkat kepada RM57.2 juta pada tahun 2010 dan RM66.5 juta pada tahun 2011 dan sehingga Julai 2012 pula sebanyak RM39 juta telah pun disalurkan. Bilangan kes penerima bantuan kebajikan masyarakat di negeri Pulau Pinang turut meningkat bagi tempoh 2009 hingga Julai 2012. Pada tahun 2009, bilangan kes adalah sebanyak 16,078 kes. Bilangan ini meningkat kepada 20,530 kes pada tahun 2010, 23,031 kes pada tahun 2011 dan 23,311 kes dari Januari hingga Julai tahun ini.

Selain itu, JKM juga telah melaksanakan Program Pemulihan Dalam Komuniti (PDK) sejak tahun 1984. Program PDK ini dikhususkan untuk golongan OKU termasuk kanak-kanak supaya mereka dapat diintegrasikan dalam masyarakat. Sehingga kini, terdapat 21 buah PDK di Pulau Pinang yang memberi manfaat kepada 610 orang kanak-kanak OKU dengan peruntukan sebanyak RM4 juta bagi tahun 2012. JKM juga memperkenalkan program khidmat bantu di rumah dengan izin, iaitu *home help* yang bercorak *reaching out* kepada warga emas dan OKU.

Program ini akan dikendalikan oleh para sukarelawan yang membantu atau menemani warga emas dan OKU menjalani kehidupan seharian mereka seperti mengemas dan membersihkan tempat tinggal, menemani warga emas dan OKU untuk membeli barangan dapur dan membayar bil, membawa mereka ke hospital, mentatariaskan warga emas dan OKU seperti membersihkan diri mereka, menyikat, mendandankan rambut, memotong kuku di samping menjadi sahabat kepada warga emas dan OKU tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, bagi tahun 2012 sebanyak RM109,800 telah diperuntukkan bagi menjayakan program ini di Pulau Pinang dan memanfaatkan seramai 325 orang *client* warga emas dan OKU.

Kedua, Jabatan Pembangunan Wanita pula menjalankan lima kategori program di peringkat negeri iaitu, pembangunan kapasiti, pembangunan ekonomi, pengurusan emosi, literasi undang-undang dan kepekaan gender. Sebanyak 43 program yang melibatkan kos sebanyak RM1.17 juta telah dilaksanakan oleh Jabatan Pembangunan Wanita negeri Pulau Pinang dari tahun 2009 sehingga Julai 2012. Program-program tersebut telah melibatkan seramai 3,999 orang peserta yang terdiri daripada golongan wanita, ibu tunggal dan remaja.

Ketiga, selaras dengan slogan '1Malaysia Utamakan Keluarga' iaitu dengan izin *family first*, Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (LPPKN) telah melaksanakan program pembangunan kekeluargaan dan kesihatan reproduktif seperti berikut:

- (i) bengkel kesejahteraan remaja di mana 60 program telah pun dilaksanakan yang memanfaatkan seramai 2,700 orang peserta dengan perbelanjaan sebanyak RM180,000;
- (ii) sebanyak 39 program Nur Hidayah yang memanfaatkan seramai 12,500 orang peserta dengan perbelanjaan sebanyak RM234,000;

- (iii) sepuluh program sambutan hari keluarga dengan perbelanjaan sebanyak RM50,000;
- (iv) Kursus Pra-Perkahwinan SMARTSTART di mana 17 program sedemikian dengan perbelanjaan RM119 juta telah pun dilaksanakan dan memanfaatkan seramai 850 orang di Pulau Pinang;
- (v) 12 program Parenting@Work dengan peserta seramai 700 dengan perbelanjaan RM36,000;
- (vi) Ilmu Keluarga@LPPKN sebanyak lapan program sedemikian dengan peserta seramai 750 orang dan perbelanjaan sebanyak RM52,500 dan;
- (vii) program subsidi memogram di mana perbelanjaan sebanyak RM1.53 juta yang memanfaatkan seramai 15,331 peserta wanita.

Tuan Yang di-Pertua, sepanjang tahun 2009 hingga tahun 2012, sebanyak 794 program pembangunan kekeluargaan dan kesihatan reproduktif telah dilaksanakan memanfaatkan seramai 97,533 orang peserta daripada kalangan ibu bapa dan remaja. Sebanyak RM18.4 juta telah dibelanjakan bagi perolehan tanah dan pembinaan untuk pusat keluarga 1Malaysia di Bertam di bawah kawasan Parlimen Kepala Batas dan RM5.5 juta untuk perolehan bangunan dan kerja-kerja ubah suai pusat keluarga 1Malaysia di Jalan Burma dalam kawasan Parlimen Tanjong.

Selain itu, LPPKN juga mewujudkan Anjung Interaktif, Rekreasi, Intervensi dan Sokongan Keluarga (IRIS) pada tahun 2011 yang dilaksanakan dengan kerjasama NGO yang mempunyai kemahiran dalam pelbagai bidang terapi keluarga terutama bagi keluarga berisiko tinggi. Sehingga September 2012, sebanyak 79 program dilaksanakan di pusat ini dengan memanfaatkan seramai 2,276 orang peserta menerusi program seperti Kem Remaja Gemilang, program *support group*, program senam seni@IRIS dan kursus pengurusan tekanan.

LPPKN juga turut mengambil langkah proaktif dalam menangani masalah kesihatan reproduktif seperti kanser payudara dan kanser serviks dengan melaksanakan program untuk mempromosikan subsidi memogram kepada wanita Malaysia. Perkhidmatan ini membolehkan wanita yang berkecukupan menjalani pemeriksaan mammogram di klinik-klinik LPPKN dan klinik swasta yang telah dilantik sebagai rakan pintar LPPKN.

■1040

Daripada tahun 2009 sehingga tahun 2012 sebanyak 121 program pemeriksaan *mammogram* telah dilaksanakan memanfaatkan seramai 20,105 orang wanita di seluruh negeri Pulau Pinang. Projek perintis pemberian suntikan *human papillomavirus* iaitu HPV dengan izin, kepada pelajar institut pengajian tinggi awam dan swasta juga telah dimulakan. Program ini merupakan satu pendekatan yang dikenali sebagai dengan izin, *catch-up growth* bagi wanita yang berumur 18 tahun untuk mencegah kanser serviks.

Seramai 1,165 orang pelajar wanita berumur 18 tahun telah diberikan suntikan HPV ini sebagai langkah awal untuk mengelakkan penyakit kanser serviks di negeri Pulau Pinang. Sekian, terima kasih.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan juga Timbalan Menteri. Jawapan-jawapan ini panjang lebar. Nampaknya banyak program. Nampaknya duit banyak juga dibelanjakan. Nampaknya, katakan ramai yang bermanfaat dari program-program ini. Ini memfokuskan kepada kuantiti duit yang dibelanjakan, berapa peserta, berapa program. Akan tetapi Tuan Yang di-Pertua, kalau ini dibandingkan dengan jumlah bilangan wanita, remaja dan kanak-kanak di Pulau Pinang, ini merupakan setitik sahaja dalam satu lautan. Akan tetapi yang penting ialah selalunya program dijalankan, duit dibelanjakan tetapi apakah hasilnya?

Di sini tidak ada dikatakan adakah penilaian pernah dibuat. Oleh kerana kita melihat bahawa perbelanjaan umpamanya untuk JKM bagi membantu orang yang memerlukan, dia semakin banyak. Apakah maksud ini? Adakah ini bermakna bahawa apabila kita memberi bantuan, lebih banyak orang memerlukan bantuan. Apakah maksudnya? Adakah kita membuat penilaian?

Ada dikatakan di sini ada kursus menguruskan tekanan untuk remaja juga. Akan tetapi kita dapati bahawa remaja yang di bawah 15 tahun ini bilangan yang menghadapi masalah mental dan juga tekanan semakin ramai. Dari 15% dalam keseluruhan dia meningkat kepada 20%, apakah sebabnya? Adakah kita menangani masalah *at the root cause*? Ataupun kita hanya sangat gembira kerana kita menjalankan begitu banyak program dan kita tidak kira adakah program itu menghasilkan objektif yang kita mahu.

Jadi bolehkah saya bertanya, apakah penilaian yang telah dibuat? Adakah penilaian dijalankan setiap tahun untuk menilai sama ada projek-projek ini mendapat atau menghasilkan objektif yang kita mahu. Ataupun kita hanya untuk menjalankan program sahaja dan tidak tahu selama ini sampai sasaran ataupun tidak. Terima kasih.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Yang Berhormat Bukit Mertajam atas soalan tambahan yang dikemukakan. Soalan ibunya panjang lebar. Soalan tambahan juga panjang lebar. Oleh itu jawapan yang diberikan juga panjang lebar.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat membangkitkan isu tentang mengapakah perbelanjaan untuk bantuan JKM yang diberikan kepada penduduk di negeri Pulau Pinang semakin meningkat.

Saya ingin memaklumkan kepada Dewan yang mulia ini bahawa pertama sekali ingin membuktikan, ingin menafikan juga dakwaan bahawa Kerajaan Barisan Nasional telah memilih kasih dalam usaha untuk membasmi kemiskinan dan menganaktirikan negeri-negeri Pakatan Rakyat... [Dewan riuh]

Kedua ialah jumlah yang menafikan dakwaan itu. Dakwaan adalah tidak berasas. Dalam usaha membasmi kemiskinan, tidak kira di mana negeri itu, siapa yang mentadbir negeri itu, bagi JKM kita tetap membantu mereka yang memerlukan.

Ketiga ialah jumlah perbelanjaan untuk bantuan JKM semakin meningkat bagi seluruh negara iaitu membuktikan usaha kerajaan untuk membasmi kemiskinan di negara ini secara menyeluruh dan juga memastikan agar tiada mana-mana pihak yang terpinggir atau tercicir daripada mendapat bantuan yang sewajarnya itu telah berkesan.

Oleh kerana sejak Projek CARI dikemukakan bilangan rakyat yang memerlukan bantuan itu telah pun dikenal pasti dengan usaha-usaha kita iaitu kita bukan sahaja menunggu rakyat miskin kita untuk datang ke pejabat untuk mengemukakan permohonan. Akan tetapi di bawah Projek CARI ini JKM menghantar pegawai mereka untuk keluar daripada pejabat untuk mencari, mengenal pasti mereka yang miskin memerlukan.

Jadi Yang Berhormat sebenarnya Yang Berhormat haruslah menghargai usaha ini dan menyokong penuh terhadap usaha murni kerajaan ini. Tentang isu yang akhir yang telah dibangkitkan tentang bilangan pelajar yang menghadapi penyakit mental, saya tadi telah berbisik dengan Timbalan Menteri Kesihatan kita daripada mana data itu diperoleh? Kementerian Kesihatan juga...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Dari Menteri Kesihatan.

Datuk Heng Seai Kie: Dari Menteri Kesihatan. Jadi saya akan membuat susulan dengan kementerian ini untuk tindakan yang selanjutnya. Akan tetapi untuk makluman Dewan yang mulia ini sebenarnya untuk di bawah LPPKN kita juga ada menganjurkan program untuk pengurusan emosi bagi kaum remaja dan juga di kalangan orang biasa. Sekian, terima kasih.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Tuan Yang di-Pertua, soalan pokok saya tadi tambahan, adakah penilaian telah dijalankan atas program-program ini?

Datuk Heng Seai Kie: Program yang mana?

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Adakah penilaian telah dijalankan atas semua program yang dijalankan selama ini? Oleh kerana kita tidak tahu sama ada keberkesanannya.

Datuk Heng Seai Kie: Okey, terima kasih Yang Berhormat Bukit Mertajam. Untuk hasil laporan itu tentang penilaian saya akan berikan kepada Yang Berhormat Bukit Mertajam secara bertulis.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Silam.

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Timbalan Menteri soalan tambahan saya. Apa-apa pun tahniah kepada Kerajaan Barisan Nasional yang mengambil perhatian dan mengambil berat tentang peranan wanita dalam pembangunan negara apatah lagi dalam untuk membuat keputusan dalam 30% diberikan terutamanya dalam sektor korporat. Selain daripada itu saya ingin mengetahui dari segi 1Azam yang diperkenalkan di bawah kementerian ini. Setakat ini sudah berapa jumlahnya diberikan bantuan ataupun pinjaman kepada golongan wanita dalam bantuan 1Azam ini?

Seterusnya juga untuk negeri Sabah terutamanya di kawasan Parlimen Silam, saya mahu mengetahui setakat ini berapa sudah telah mendapat pinjaman ataupun bantuan daripada Program 1Azam di bawah Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat? Mohon jawapan. Terima kasih.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Yang Berhormat atas soalan tambahan yang telah dikemukakan. Untuk Program 1Azam kerana ia sedikit terkeluar daripada soalan ini, walau bagaimanapun bagi negeri Sabah peruntukan yang telah diberikan untuk negeri Sabah bagi Projek

1Azam ini adalah sebanyak RM120 juta. Ia telah pun diserahkan kepada iaitu Ketua Menteri Sabah untuk pentadbiran negeri Sabah.

■1050

Tentang isu kedua yang dibangkitkan, adakah program 1AZAM ini memanfaatkan kaum wanita? Untuk makluman Dewan yang mulia ini, setakat ini seramai lebih daripada 90,000 orang peserta telah memanfaatkan daripada program 1AZAM ini dan daripada jumlah ini majoriti adalah kaum wanita. Untuk maklumat yang lebih terperinci saya mohon untuk jawapan secara bertulis. Sekian, terima kasih.

5. Dato' Dr. Mohamad Shahrum Osman [Lipis] minta Menteri Kesihatan menyatakan, mengapa prosedur permohonan bantuan yang ditetapkan oleh pihak kementerian terlalu rumit sehingga sukar bagi seseorang pesakit kronik untuk mendapatkan bantuan daripada Tabung Bantuan Perubatan dengan segera.

Timbalan Menteri Kesihatan [Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Lipis di atas soalan yang dikemukakan. Tuan Yang di-Pertua, Tabung Bantuan Perubatan (TBP) diwujudkan bagi membiayai sebahagian atau sepenuhnya kos rawatan peralatan perubatan, peralatan rehabilitasi dan ubat-ubatan yang tidak disediakan di hospital kerajaan kepada pesakit-pesakit yang tidak berkemampuan. Adalah tidak tepat untuk mengatakan bahawa prosedur permohonan TBP (Tabung Bantuan Perubatan) terlalu rumit sehingga sukar bagi seseorang pesakit untuk mendapatkan bantuan. Seseorang pesakit yang memerlukan Tabung Bantuan Perubatan akan dirujuk oleh pakar perubatan yang merawatnya kepada pegawai kerja sosial perubatan hospital untuk dinilai kemampuan sosial ekonominya. Ini bertujuan untuk memastikan bantuan hanya disalurkan kepada mereka yang benar-benar memerlukan. Permohonan yang lengkap akan diberikan pertimbangan oleh jawatankuasa teknikal perubatan.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat antara tahun 2005 hingga 31 Ogos 2012, 81% daripada permohonan lengkap yang diterima bagi kes *precedent* ataupun biasa telah diluluskan dalam tempoh 14 hari. Di samping itu, bagi pesakit kronik yang layak dan memerlukan kelulusan segera, kelulusan lisan diberikan terlebih dahulu kepada pihak hospital untuk melakukan rawatan ke atas pesakit. Dengan itu, pesakit kritikal tidak perlu menunggu lama untuk menjalani rawatan yang diperlukan. Terima kasih.

Dato' Dr. Mohamad Shahrum Osman [Lipis]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri. Jadi, nama pun sudah pesakit kronik. Bila kita sebut pesakit kronik ini, pertamanya dari segi fizikalnya memang sudah sakitlah. Dari segi psikologinya pun mereka ini sakit dan sakit yang ditanggung oleh pesakit itu secara kronik akan berkait pula dengan keluarga mereka. Maknanya kadang-kadang seluruh keluarga terpalit dengan sakit yang ada pada seseorang ahli keluarga itu.

Sebenarnya saya memuji Kementerian Kesihatan dari segi secara dasarnya memang dibuat berbagai-bagai perkaralah untuk mengambil langkah bagi mempercepatkan proses dan sebagainya. Saya difahamkan bahawa hanya sekeping borang sahaja dia kata perlu diisi yang mengandungi maklumat peribadi dan semua hospital kerajaan juga telah diberi penjelasan mengenai cara kemudahan ini dan semua permohonan akan diproses dia kata dalam masa 14 hari bekerja. Akan tetapi itulah saya kata tadi, pesakit kronik ini bukan sahaja kita perlu layan dari segi sakitnya, fizikalnya tetapi dari segi psikologinya dan sebagainya. Bila kita melihat status sosial ekonomi pula yang memerlukan kadang-kadang ada keluarga walaupun mereka ini agak berada dan sebagainya, bila salah seorang daripada anggota keluarga mereka ini kena penyakit kronik ini dalam berbagai perkara, kadang-kadang seluruh kewangan, seluruh harta benda yang mereka ada akan ditumpukan untuk memulihkan penyakit yang dihidangapi oleh anggota keluarga itu.

Ada juga yang memang akhirnya mereka tak ada apa-apa sudah tinggal. Jadi, bila proses itulah 14 hari ini bagi saya bagi seseorang yang kena penyakit kronik ini agak lamalah. Proses 14 hari. Kadang-kadang pesakit ini menjadi sesuatu risiko yang akan ditanggung oleh mereka ini menjadi tinggilah dan penyakit itu akan berjangkit-jangkit dan sebagainya. Jadi kalau kita lihat sebelum ini ada berbagai-bagai beberapa tabung kebajikan kesihatan kawasan.

Beberapa Ahli: Soalan, soalan.

Dato' Dr. Mohamad Shahrums Osman [Lipis]: Nantilah dulu. Orang hendak bercerita.

Beberapa Ahli: Lama sangat... [*Dewan riuh*]

Dato' Dr. Mohamad Shahrums Osman [Lipis]: Bagilah peluang. Ini tadi yang sebelah sana bercakap lama saya tak tegur pun. Saya sudah risau sudah takut soalan saya tak lepas sebab bercakap lama tetapi kita diam. Akan tetapi bila kita di sebelah sini bercakap, di sana riuh rendah...

Beberapa Ahli: Cepat, cepat! Soalan!

Dato' Dr. Mohamad Shahrums Osman [Lipis]: ...Macam di pasar ikan. Inilah dia Ahli Parlimen kelas ketiga. Sebab itu jangan jadi Ahli Parlimen kelas ketiga.

Jadi, kita sebenarnya pastikan bahawa taraf sosial ekonomi tadi bukan sahaja mereka yang di kalangan pendapatan yang miskin dan sebagainya tetapi kadang-kadang golongan sederhana juga. Golongan sederhana ini perlu diberi perhatian. Jadi tabung tadi tabung kebajikan kesihatan dan dana khas pesakit kronik telah digabungkan kalau kita tahu maknanya jadi TBP. Jadi saya mohonlah, ini soalan tambahan saya.

Mohon menyatakan sama ada setelah kedua-dua tabung ini dan dana tersebut disatukan, adakah terdapat pertambahan dana yang diberikan oleh kerajaan memandangkan sebelum ini kedua-dua tabung tersebut mempunyai peruntukan yang berbeza? Juga saya mohon penjelasan daripada pihak Yang Berhormat Menteri tentang apakah penyakit-penyakit kronik yang diliputi atau *discover* dengan izin, di bawah Tabung Bantuan Perubatan ini? Sekian, terima kasih.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Terima kasih Yang Berhormat Lipis di atas soalan yang dikemukakan. Izinkan saya menjawab persoalan yang dibangkitkan dengan menyatakan bahawa Yang Berhormat sebenarnya untuk pesakit-pesakit kronik yang memerlukan

rawatan dengan kadar segera. Seperti yang saya nyatakan pada jawapan awal tadi bahawa Kementerian hanya memerlukan persetujuan secara lisan daripada pihak tabung untuk meluluskan apa-apa sahaja bentuk rawatan yang diperlukan secara *immediate* atau secara segera.

Untuk pengetahuan Yang Berhormat, kes-kes yang diberikan kelulusan secara lisan Tabung Bantuan Perubatan daripada Januari hingga September tahun ini adalah sebanyak 64 kes yang telah diberikan kelulusan secara lisan Yang Berhormat. Oleh itu, pada masa yang sama saya ingin menyatakan bahawa permohonan untuk Tabung Bantuan Perubatan terutama sekali untuk pesakit kronik tidaklah rumit. Ia hanya memerlukan kelulusan secara lisan dan prosedur itu boleh diteruskan.

Jadi bagi menjawab persoalan yang dibangkitkan mengenai kes-kes di bawah Tabung Bantuan Perubatan, saya ingin menyatakan di sini bahawa pada tahun 2012, sebanyak lebih kurang 703 kes ataupun bersamaan dengan 21.55% kes telah diselesaikan dalam tempoh satu hingga tujuh hari. Sebanyak 1,940 kes di bawah Tabung Bantuan Perubatan iaitu bersamaan dengan 59.45% telah dapat diselesaikan di antara lapan hingga 14 hari. Hanya lebih kurang 620 kes yang bersamaan dengan 19% yang melibatkan kes-kes yang diluluskan yang memerlukan tempoh lebih daripada 14 hari untuk kelulusan ya Yang Berhormat. Jadi banyak kes yang telah dapat diselesaikan dalam tempoh jangka masa lapan hingga 14 hari.

■1100

Ahli Yang Berhormat juga telah bertanya mengenai apakah jenis-jenis kes ataupun penyakit yang diberikan bantuan di bawah tabung ini. Saya ingin menyatakan di sini bahawa antara penyakit-penyakit yang diberikan bantuan adalah talasemia dan *bone and joint disorder*, dengan izin, gangguan pendengaran, endokrin, *eye disorder* atau gangguan kepada penglihatan termasuklah kes-kes seperti glaukoma, *cornea opacity*, dengan izin. Seterusnya penyakit yang berkaitan dengan penyakit jantung, *immune disorder* dengan izin, dan juga masalah gangguan kepada sistem *respiratory* ataupun pernafasan. Itu di antara kes-kes dan penyakit yang boleh diberikan bantuan di bawah tabung ini. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Ribuan terima kasih Tuan Yang di-Pertua, saya mempunyai soalan berkenaan Tabung Bantuan Perubatan yang telah dijawab pada 11 Oktober berkenaan peruntukan dan baki peruntukan di dalam tabung dan saya amat terkejut di mana jawapan yang saya terima pada 11 Oktober. Tuan Yang di-Pertua, pada tahun 2010 nampaknya bakinya diperuntukkan RM51 juta dan bakinya RM18 juta. Tahun 2011 peruntukannya sebanyak RM48 juta dan bakinya RM4.95 juta lebih kurang 10% dan bantuan setakat bulan Ogos peruntukan kumulatif RM35 juta dan bakinya RM26.93 juta, iaitu bakinya lebih 76.19% di dalam tabung ini.

Akan tetapi Tuan Yang di-Pertua, setiap hari kita kerap melihat di dalam surat khabar di mana orang ramai meminta derma, memerlukan bantuan rawatan perubatan mereka. Hakikatnya apabila tabung ini masih mempunyai begitu banyak baki di dalam tabung ini, ini menunjukkan bahawa orang ramai tidak mendapat faedah yang sewajarnya, bantuan yang sewajarnya melalui tabung ini. Oleh sebab ini, saya memohon agar pihak kementerian dan juga Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat bekerjasama.

Tuan Yang di-Pertua, saya ada borang permohonan Tabung Bantuan Perubatan, saya ada kes di mana terdapat sebuah keluarga yang mempunyai dua orang anak, seorang daripadanya menerima rawatan daripada Hospital Selayang sejak berumur lima bulan sehingga sekarang berumur enam tahun dan seorang lagi berusia tujuh minggu hingga sekarang berumur satu tahun, langsung tidak dimaklumkan kewujudan Tabung Bantuan Perubatan ini... [*Dewan riuh*] Mereka adalah pesakit glaukoma, yang apabila saya melihat borang ini amat jelas mereka adalah layak tetapi saya rasa perlu ada – saya tahu memang mungkin doktor ada beban kerja, pegawai sosial juga ada beban kerja tetapi kalau memang benar-benar prihatin mahu membantu, mereka patut dimaklumkan untuk diberikan bantuan. Saya tidak tahu sehingga sekarang, baru saya tahu pada bulan lima apabila pesakit ini dirujuk oleh Persatuan Glaukoma kepada saya.

Saya kata sebanyak masa ini, hospital tidak memaklumkan? Dia kata tidak tahu langsung tentang tabung ini. Jadi apakah maknanya jika ada peruntukan sebanyak ini untuk tabung ini tetapi tidak digunakan untuk membantu. Oleh itu, saya memohon agar tindakan proaktif diambil di dalam situasi sedemikian. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Terima kasih Yang Berhormat di atas soalan tambahan, walaupun di dalam keadaan emosi namun *insya-Allah* saya cuba untuk menjawab beberapa persoalan yang telah dibangkitkan. Ini penting...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Maaf Yang Berhormat Timbalan Menteri, kalau Timbalan Menteri melawat keluarga ini...

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: Apa ini?

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Baru Yang Berhormat Timbalan Menteri...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Ya, saya faham Yang Berhormat...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Memahami.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Saya faham, saya...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Memahami situasi keluarga ini...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Saya akan menjawab....

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Terpaksa berulang alik.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Persoalan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Sebulan, dua....

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Tuan Yang di-Pertua...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Untuk ke hospital, dua orang anak...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: ...Sejak tahun 2005...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Kita wanita.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Sehingga 2012...

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat Batu Gajah, terima kasih.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Sejumlah RM172 juta peruntukan telah disalurkan di bawah Tabung Bantuan Perubatan dan setakat ini Tuan Yang di-Pertua, seramai 20,624 pesakit yang telah mendapat manfaat daripada tabung ini, adalah tidak benar...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Yang di-Pertua, saya tanya baki...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Tabung ini tidak digunakan untuk...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Baki dalam tabung ini yang masih banyak... *[Dewan riuh]*

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Membantu pesakit-pesakit yang kurang mampu.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Apa tindakan untuk membantu keluarga yang memerlukan, baki yang banyak ini?

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Ahli Yang Berhormat, ada perkara yang boleh dipolitikkan...

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Dan ada perkara yang tidak boleh dipolitikkan... *[Dewan riuh]*

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Ini baki banyak dalam Tabung Bantuan Perubatan...

Tuan Yang di-Pertua: Ya, ya, beri Menteri peluang untuk menjawab.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: ...Kalau benar-benar Ahli Yang Berhormat ingin memperjuangkan ini, bolehlah merujuk kes ini kepada Kementerian Kesihatan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Sekarang sudah rujuk?

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Boleh rujuk di sini?

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Ahli-ahli Yang Berhormat...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Bolehkah dirujuk di sini?

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Mesti mengaku ada kelemahan.

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: ...Sekiranya semua perkara dipolitikkan.

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: *[Menyampuk]*

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Boleh rujuk di sini, adakah kita mesti merujuk lagi? Bukankah ini Dewan Rakyat, boleh kita rujuk kan masalah rakyat.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Bukit Mertajam.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Kota Raja duduk dahulu.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Ini, ini birokrasilah.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Saya ada satu pertanyaan.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Timbalan Menteri ini mesti menerima kelemahan.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, duduk dahulu Ahli-ahli Yang Berhormat.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Menerima kelemahan.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Batu Gajah.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: *[Ketawa]* Tuan Yang di-Pertua, minta maaflah tetapi ini memang kalau kita pergi tengok, kita memang ada perasaan. Ini untuk orang yang miskin tidak ada dana, tidak mahu beri tetapi kerana...

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: *[Bangun]*

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Semua hendak dipolitikkan, semua perkara...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: ...Kerana Yang Berhormat Timbalan Menteri ini tidak pernah pergi...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Bukit Mertajam...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Jadi mereka tidak faham perasaan kita ini.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Bukit Mertajam, ini sesi soal jawab... *[Ketawa]* mungkin Yang Berhormat Timbalan Menteri kata tadi emosional bukan dalam erti kata negatif. Ahli Yang Berhormat Batu Gajah *passionate* begitu, jadi tidak apalah.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Itu perkataan yang betul.

Tuan Yang di-Pertua: Bagi Menteri bekerja ini pun dia juga *passionate*, maka itu dia menjawab dengan cara beliau menjawab.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Yang di-Pertua: Sila Yang Berhormat Timbalan Menteri kalau...

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Minta izin satu...

Tuan Yang di-Pertua: ...Ada lagi jawapan.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Izinkan saya satu lagi soalan Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua *please, on* tabung perubatan, *please...* *[Dewan riuh]* Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Yang di-Pertua: Cukup, cukup yang...

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: *I promise my question is...*

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat doktor cukup.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: ...*Very relevant*, pendek. Tuan Yang di-Pertua, saya tahu di mana silapnya Tuan Yang di-Pertua. Saya tahu di mana silapnya dan saya hendak membuat cadangan.

Tuan Yang di-Pertua: Okey, saya benarkan lagi oleh sebab wanita dan kalau ramai lagi wanita...

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Terima kasih...

Tuan Yang di-Pertua: Kalau ramai lagi ahli wanita...

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: ...Tuan Yang di-Pertua, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: ...Yang serupa ini, jadi huru-haralah kita.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Tuan Yang di-Pertua, saya...

Tuan Yang di-Pertua: Jadi ketua-ketua parti harus mempertimbangkan pada masa-masa akan datang.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Untuk mencalonkan wanita yang tidak terlampau banyak cerita.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Tidak, tidak, tidak banyak.

Tuan Yang di-Pertua: Jangan terlampau banyak... *[Ketawa]*

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Begini Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Silakan Yang Berhormat Kota Raja.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri, apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat Batu Gajah itu mengenai bagaimana kes-kes sebegini yang didiagnosisnya di hospital tetapi hospital telah *overlook*, tidak melihat bahawa mereka ini perlu bantuan. Di hospital, kita ada Jabatan Pekerja Sosial, Jabatan Kebajikan Masyarakat. Sepatutnya apabila doktor sudah mengambil satu sejarah yang panjang mengenai pesakit ini, dia tahu latar belakang pesakit. Kenapa tidak perkara ini boleh diselesaikan di peringkat hospital, tidak perlu datang kepada Yang Berhormat-Yang Berhormat dan dengan cara ini atau mekanisme ini maka masa itu dipendekkan.

Saya nampak tidak ada hubungan yang baik ataupun tidak ada penyelarasan di antara kakitangan hospital, doktor terutamanya dengan pegawai sosial. *By right* apabila sudah di *diagnosis*, kita tahu latar belakang dia. Dengan mudahnya doktor boleh terus kata, "*Refer, social worker please take it*", and jururawat akan memanggil *social worker* dan terus berhubung dan terus boleh menguruskan tabung perubatan ini. Ini cadangan saya kerana saya ingat inilah, ramai doktor yang muda Tuan Yang di-Pertua tidak mengetahui tentang apa-apa yang ada.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat, Yang Berhormat Batu Gajah cukuplah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak maklumkan saya...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Terima kasih Yang Berhormat Kota Raja...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Pesakit boleh datang kepada saya...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Di atas...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya hanya minta...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Cadangan di atas.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Doktor mesti memaklumkan berkenaan kewujudan tabung ini, tidak ada masalah.

Tuan Yang di-Pertua: Suruh Yang Berhormat Timbalan Menteri jawab dahulu Yang Berhormat.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Pesakit jumpa saya, saya bantu...

Tuan Yang di-Pertua: Sila, sila.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Akan tetapi doktor mesti...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Batu Gajah...

Datuk Rosnah binti Haji Abd. Rashid Shirlin: Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya menjawab serta mengucapkan terima kasih kepada Yang Berhormat Kota Raja di atas cadangan beliau dan juga di atas teguran kepada Kementerian Kesihatan. Sesungguhnya kami kementerian yang mengalu-alukan segala bentuk teguran dan juga cadangan yang akan membantu untuk kita menaikkan perkhidmatan di peringkat kementerian sendiri.

Untuk pengetahuan Ahli Yang Berhormat, seperti yang Ahli Yang Berhormat ketahui, ada beberapa perkara yang tidak boleh dibiayai di bawah tabung ini termasuklah isu-isu kebajikan. Kita hanya menghadkan bantuan tabung ini kepada kes-kes yang melibatkan rawatan yang tidak boleh diperolehi di peringkat hospital-hospital kerajaan tetapi ditawarkan oleh hospital swasta contohnya.

Pada tahun ini Yang Berhormat, saya suka ingin berkongsi di Dewan yang mulia ini bahawa kementerian juga telah meluluskan prosedur yang tidak *available* atau tidak didapati di hospital-hospital kerajaan tetapi ditawarkan di hospital swasta. Contohnya Hospital Beacon, penggunaan *cyberknife* kepada seorang pesakit telah diluluskan di peringkat kementerian. Jadi, kita sebenarnya prihatin dengan masalah yang dihadapi oleh pesakit-pesakit. Sekiranya perkhidmatan itu tidak didapati di hospital kerajaan dan terdapat di hospital swasta ataupun hospital luar negara contohnya, pihak kementerian melalui tabung ini bersedia untuk membiayai pesakit tersebut.

Jadi kita perlu pastikan bahawa maklumat yang betul kita sampaikan kepada rakyat. Tabung ini hanya menghadkan pengkhususan bantuan kepada bentuk rawatan, pembedahan dan peralatan perubatan, tidak termasuk kebajikan pesakit. Kebajikan pesakit bolehlah dirujuk kepada agensi-agensi kerajaan yang lain. Itu yang ingin saya perelaskan di sini. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak perbetulkan di sini. Saya tidak bermaksud kebajikan tetapi untuk membuat permohonan...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Kota Raja, sudah janji tadi bahawa pendek sahaja.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Untuk buat permohonan, siapa hendak tolong? Itu sahaja... [*Dewan riuh*]

6. Datuk Chua Soon Bui [Tawau] minta Perdana Menteri menyatakan:

- (a) apakah faktor-faktor yang menyebabkan kadar inflasi yang tertinggi iaitu 2.9% di Sabah berbanding kadar purata nasional 2.2%, mengikut satu tinjauan Jabatan Statistik Malaysia; dan,
- (b) apakah tindakan-tindakan yang diambil oleh kementerian-kementerian dan pihak-pihak berkuasa berkaitan untuk menangani masalah kadar inflasi tertinggi yang sedang dihadapi rakyat di Sabah.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Devamany a/l S. Krishnasamy]:

Tuan Yang di-Pertua,

*Dari Sabah negeri nan bayu,
Yang Berhormat Tawau berbicara khabar,
Inflasi tetap layu dan nan sayu,
Saudari dipinta agar bersabar.*

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kadar inflasi nasional bagi tahun 2011 adalah sebanyak 3.2% dan bukannya 2.2% seperti mana yang telah dikatakan oleh Ahli Yang Berhormat. Sehubungan ini, kadar inflasi bagi negeri Sabah adalah lebih rendah iaitu 2.9% berbanding kadar inflasi nasional 3.2%. Walau bagaimanapun, dalam tempoh Januari hingga Ogos 2012 pula, kadar inflasi di Sabah adalah tinggi sedikit iaitu sebanyak 2% berbanding purata nasional 1.8%.

Antara barangan dan perkhidmatan yang mencatatkan peningkatan yang lebih tinggi berbanding purata nasional ialah makanan dan minuman bukan alkohol, perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan, hotel dan restoran serta barangan perhiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah. Di samping itu, terdapat tiga bahan-bahan makanan seperti daging, susu dan telur, gula, jem, madu, coklat dan manisan serta keluaran makanan lain mencatatkan kadar kenaikan lebih tinggi berbanding dengan purata nasional.

Yang Berhormat telah meminta apakah faktor-faktor yang telah menyebabkan berlakunya situasi sebegini. Faktor-faktornya melibatkan kos pengangkutan, keluasan kawasan, kadar keuntungan tinggi yang diperoleh oleh peniaga-peniaga, isu pengagihan perkhidmatan dan barangan yang semakin rumit.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kerajaan terus memberikan perhatian dan keutamaan dalam memastikan kadar inflasi kekal rendah dan terkawal di peringkat nasional termasuklah negeri Sabah. Antaranya ialah subsidi dan pengekalan harga petrol RON95, diesel dan gas memasak serta meningkatkan penguatkuasaan memantau harga barangan keperluan asas isi rumah seperti tepung gandum, gula, minyak masak, roti, ayam, petrol, diesel dan gas supaya harga stabil dan berpatutan.

Selain itu, bagi memastikan harga barangan keperluan di Sabah dan Sarawak dapat dikurangkan, kerajaan telah melaksanakan program penyelenggaraan harga, pemberian subsidi pengangkutan serta Kedai Rakyat 1Malaysia (KR1M). Melalui Bajet 2013, kerajaan memperuntukkan sebanyak RM386 juta bagi memastikan harga barangan keperluan di Sabah dan Sarawak serta Labuan dijual pada harga yang seragam dengan Semenanjung. Ini termasuklah dengan membuka 57 buah KR1M dan menanggung kos penghantaran produk dari Semenanjung Malaysia ke Sabah, Sarawak serta Labuan termasuk kawasan pedalaman. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri yang menjawab soalan saya. Tadi Timbalan Menteri menyatakan semua itu kadar inflasi adalah mengira kos pengangkutan. Adakah ini termasuk *cabotage policy* kerana ini adalah menyebabkan kos tambahan sebanyak 20% hingga 40% di

Sabah dan juga ini adalah beban kepada rakyat Sabah keseluruhannya, bukan hanya yang apa digaji masuk kadar inflasinya.

Untuk Kedai Rakyat 1Malaysia (KR1M) 57 buah itu, betulkah sebuah kedai untuk satu Parlimen? Ini akan menyebabkan rakyat di luar bandar ini tidak akan diberi peluang untuk memanfaatkan tentang Kedai Rakyat 1Malaysia itu. Saya ingin mengetahui apakah tindakan tambahan lain selain daripada apa yang dikatakan oleh kementerian untuk membantu rakyat di Sabah selain daripada kos pengangkutan dan KR1M 57 buah itu dan khususnya mengenai *cabotage policy*? Sekian, terima kasih.

Dato' Devamany a/l S. Krishnasamy: Tuan Yang di-Pertua, kos pengangkutan yang dikatakan telah pun saya katakan jumlah yang akan di subsidi melalui Bajet 2013 untuk mengurangkan beban supaya harganya selaras dengan Semenanjung Malaysia.

Mengenai KR1M 57 buah itu, tidak adakah ditempatkan di luar bandar atau mengikut Parlimen, maka ini mengikut keperluan di mana ada tempat-tempat yang mendesak yang memerlukan kedai-kedai ini akan ditempatkan di situ dan tidak mengikut kriteria mengikut Parlimen itu.

Seterusnya, langkah-langkah yang telah diambil untuk mengatasi kos kenaikan sara hidup. Pertama Tuan Yang di-Pertua, meningkatkan penguatkuasaan pemantauan harga barangan keperluan asas seperti yang saya katakan tadi; memperkemas dan memperkukuh jaringan keselamatan sosial seperti Skim Insurans 1AZAM kepada ketua isu rumah daripada golongan miskin; mengambil langkah mengukuhkan rasionalisasi subsidi dari semasa ke semasa seperti subsidi elektrik kepada rakyat miskin bagi menampung bil bulanan yang tidak melebihi RM20 sebulan. Untuk makluman Yang Berhormat, sejak tahun 1997, kadar elektrik, tarif elektrik tidak dinaikkan bagi pengguna domestik di bawah 200 kWh sebulan.

Kerajaan juga membantu golongan yang kurang bernasib baik iaitu OKU dan juga menstabilkan harga barangan keperluan, memperkenalkan dasar gaji minimum dan juga mengadakan pelbagai pembiayaan program-program mikro kredit perniagaan untuk menjana pendapatan golongan miskin kerana golongan ini yang paling tertekan apabila harga naik. Maka saya tidak mahu memperincikan Bajet 2013 yang telah meletakkan hampir lapan agenda untuk membantu golongan ini. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

■ 1120

Tuan Yang di-Pertua: Tidak ada daripada BN. Sila Yang Berhormat Padang Serai.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ucap terima kasihlah kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri yang bagi suatu penerangan yang cukup baik dan juga kepada Yang Berhormat Tawau yang membangkitkan dan memberikan ruang supaya saya boleh bercakap di sini.

Di kawasan Parlimen saya dan juga di selatan Kedah, sama seperti Sabah, kadar inflasi ini cukup membimbangkan. Pada masa yang sama, di kawasan selatan Kedah ini pada suatu masa sebelum masa ini lebih kurang 20, 30 tahun yang lalu, hampir 70%, 80% daripada selatan Kedah ini adalah terdiri daripada kebun-kebun getah dan ladang-ladang. Jadi, oleh kerana akrab dengan

Pulau Pinang, pembangunannya begitu pesat yang mengambil tempat di selatan Kedah ini telah menyebabkan penduduk-penduduk di ladang-ladang ini hijrah ke luar dan mereka hari ini duduk di suatu kebiasaannya perkampungan dan juga pekan-pekan kecil di mana keperluan asas mereka kesemuanya.

Sebelum mereka berhijrah ke kawasan-kawasan ini, mereka mengalami satu kehidupan selama tiga, empat turun temurun di mana tiga, empat generasi di mana mereka mendapat semua keperluan asas mereka dan juga kehidupan mereka itu percuma khususnya rumah percuma di estet, air percuma, elektrik percuma pengangkutan pun ada banyak estet yang disediakan percuma dan juga semua keperluan kemudahan asas untuk hidup mereka mendapatinya percuma.

Akan tetapi, apabila mereka berhijrah dihalau keluar ataupun hijrah daripada ladang-ladang ini, hari ini mereka terpaksa tanggung semua perbelanjaan ini di mana rumah kena bayar, sewa ataupun kena bayar *installment*, pengangkutan anak ke sekolah pun kena bayar, pergi ke kuil pun kena bayar, pergi masjid pun kena bayar. Semua kehidupan mereka hari ini dalam keadaan di mana elektrik, air, semua kena bayar. Ini menyebabkan pelbagai masalah-masalah sosial dan yang paling teruk sekali di selatan Kedah ini tidak ada satu sistem pengangkutan yang normal untuk masyarakat yang hidup di selatan Kedah ini seperti pengangkutan bas, *not a very good system* khususnya di kawasan saya, ada satu tempat di mana...*[Disampuk]*

Tuan Yang di-Pertua: Inflasi, inflasi Yang Berhormat. Inflasi. Soalan... *[Ketawa]*

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: ...Di mana...

Tuan Yang di-Pertua: Soalan tambahan kepada soal inflasi.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Biar saya datang ke soalan. Sebelum itu saya bagi penerangan yang baik kepada Yang Berhormat Menteri supaya pembangkang tidak salah guna dia punya kuasa dalam Dewan ini.

Jadi, Yang Berhormat Timbalan Menteri, apakah langkah-langkah yang diambil khususnya untuk memastikan bahawa masyarakat di kawasan ini dengan bantuan kerajaan yang sedia ada ini, kerajaan ini hari ini cukup prihatin kepada rakyat. Apa yang rakyat minta, mereka bagi. Bukan macam di Selangor ataupun di negeri lain di mana secara drastik... *[Disampuk]*

Seorang Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Mahu dengar, dengarlah, tidak mahu dengar boleh keluar.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat. Yang Berhormat. Yang Berhormat Padang Serai. Tolonglah Yang Berhormat, jangan lagi bazirkan masa. Saya sudah cukup mendengar kepada Ahli Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Baru mari soalan Tuan Yang di-Pertua. Soalan baru keluar Tuan Yang di-Pertua sudah mencelah.

Tuan Yang di-Pertua: Ini pun soalan spesifik mengenai dengan inflasi di Sabah. Saya cuma bagi laluan kepada Yang Berhormat kerana Yang Berhormat berdiri.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya kena *cut*.

Tuan Yang di-Pertua: Sila kemukakan soalan mengenai dengan inflasi.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ya.

Tuan Yang di-Pertua: Kalau boleh secara spesifik di Sabah.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Jadi, Yang Berhormat Timbalan Menteri, apakah langkah-langkah yang diambil supaya kadar inflasi di sini bukan seperti di Sabah seperti yang dikatakan oleh Yang Berhormat Tawau ini?... *[Ketawa]* Okey, itu sahaja.

Dato' Devamany a/l S. Krishnasamy: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Oleh kerana ada kaitan dengan inflasi dan cara hidupnya, yang pertama perubahan geo-sosial ini tidak boleh kita kawal. Ini kerana penghijrahan merupakan satu fenomena semula jadi bila orang mencari-cari rezeki yang lebih murah. Maka, perkara itu bagaimana negara ini menangani perjuangan ini. Macam *Klang Valley*, Lembah Klang tertepu dengan penduduk. Itu sebabnya kita ada Greater Kuala Lumpur.

Kedua, kita sediakan isu – bila di luar bandar ini, di Kulim, Padang Serai, kita kenal kawasan-kawasan itu seperti Baling, maka *social net* kita kena jaga. Balik kepada yang dikatakan oleh Yang Berhormat Tawau itu, apakah kerajaan buat untuk membantu golongan dalam desakan taraf hidup? Itu *social net*. Sudah saya cerita tadi. Kedua, bagaimana kita menjana pendapatan mereka. Penjanaan pendapatan, seperti:

- (i) membina upaya supaya mereka boleh berniaga;
- (ii) kemahiran untuk golongan-golongan untuk mencari pekerjaan yang lebih baik yang lebih tinggi pendapatan mereka.

Kerajaan sekarang mengadakan NCIA, pembangunan wilayah yang melibatkan Kedah, Perlis dan Pulau Pinang. Pulau Pinang pun banyak kita bagi duit untuk majukan. Saudara Yang Berhormat Lim Guan Eng pun terlibat dalam proses pembangunan NCIA. Ini Kerajaan Pusat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Akan tetapi dia halau keluar, dia halau keluar orang-orang India secara *very secretly*.

Dato' Devamany a/l S. Krishnasamy: Maka, saya rasa satu lagi ialah Kulim *High Tech Park*, maka tidak berapa jauh. Baik, satu lagi butiran yang saya beri. Sebelum itu saya berhentikan. Sime Darby sekarang untuk bantu golongan-golongan estet telah mempunyai perbincangan dengan Perdana Menteri kita. Saya sendiri terlibat dalam ini di mana gaji minimumnya RM1,000. Kalau 20 hari dia datang dengan kerja, untuk kerja dengan baik, RM200 elaun, RM1,200, rumah semi-D di mana ada jubin di bawah, kemudian ada sekolah diberi di sana di sekolah Tamil, untuk sekolah menengah pengangkutan disediakan, bahan makanan minyak dan beras diberi secara percuma untuk menggalakkan taraf hidup mereka lebih tinggi.

Maka, saya mohon kepada estet-estet lain yang swasta seperti Kulim Berhad mengikut contoh Sime Darby untuk meningkatkan taraf hidup pekerja estet. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

7. Datuk Haji Mohamed bin Haji Aziz [Sri Gading] minta Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan menyatakan, jumlah Kad Diskaun Siswa 1Malaysia (KADS1M) yang telah dikeluarkan sejak dilancarkan sehingga kini, dan apakah kesannya kepada mahasiswa serta para peniaga yang terlibat.

Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan II [Datuk Hajah Rohani binti Abdul Karim]: Tuan Yang di-Pertua, majlis pelancaran Kad Diskaun Siswa 1Malaysia (KADS1M) telah dirasmikan oleh Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri Malaysia pada 2 Julai tahun 2012 di Pusat Konvensyen Antarabangsa Putrajaya. Inisiatif ini dilaksanakan bertitik tolak daripada cadangan yang telah dibentangkan oleh siswa dalam Mesyuarat Majlis Perundingan Pelajar Kebangsaan (MPPK) pada 21 November tahun 2011 yang lalu.

KADS1M akan memberi manfaat kepada lebih kurang 1.5 juta orang pelajar IPT di seluruh negara. KADS1M diwujudkan oleh Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan dengan objektif untuk membantu mengurangkan kos sara hidup pelajar-pelajar di institusi pengajian tinggi awam dan swasta di seluruh negara. Kerajaan tidak menanggung sebarang kos dalam mewujudkan KADS1M dan inisiatif ini berjaya direalisasikan menerusi Program Tanggungjawab Sosial Korporat (CSR) oleh Bank Rakyat yang mengeluarkan kad dan syarikat-syarikat terlibat yang menawarkan diskaun kepada para pelajar.

Sehingga hari ini, sebanyak 927,397 keping kad telah dicetak. Cetakan dan serahan kad dibuat secara berterusan dan dijangka dapat diserahkan kepada semua pelajar IPTA dan IPTS selewat-lewatnya pada bulan ini. Melalui Kad Diskaun Siswa 1Malaysia, para pelajar akan mendapat potongan harga daripada pembelian barangan dan perkhidmatan terpilih bergantung kepada kadar, syarat dan terma yang ditetapkan oleh rakan dagang yang mengambil bahagian. Sehingga hari ini, sebanyak 264 rakan dagang yang melibatkan sebanyak 2,633 *outlet* telah menyertai KADS1M ini dan antara sebelas sektor yang terlibat ialah buku dan alat tulis ada 51 buah syarikat, pakaian, kelengkapan sukan - 30 syarikat, klinik kesihatan ada empat syarikat, optometri atau cermin mata - 15 syarikat, penginapan dan pengangkutan - 21 buah syarikat, makanan dan minuman - 42 buah, pusat rawatan dan kecantikan - lapan, produk IT - 18 buah, automatik dan bengkel - lapan buah, peruncitan - tujuh buah, lain-lain ini kebanyakannya rekreasi ada 27 buah.

■1130

Semua penyertaan rakan dagang yang menyertai KADS1M adalah di atas tanggungjawab sosial korporat masing-masing. Oleh yang demikian, semua logo rakan dagang yang terlibat akan dipaparkan di portal www.1pengguna.com/kads1m bagi memperkenalkan syarikat berkenaan secara tidak langsung ianya turut mempromosikan syarikat berkenaan di atas semangat *win-win* atau menang-menang. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Sila, pendekkan Yang Berhormat.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Terima kasih, dua soalan Tuan Yang di-Pertua. Satu Yang Berhormat Timbalan Menteri, terima kasih atas jawapan. Tarikh pendaftaran ini boleh tidak dilanjutkan lagi? Kedua, boleh tidak KADS1M ini dipanjangkan kepada penuntut kita atau pelajar-pelajar:

- (i) sambilan;

- (ii) pelajar jarak jauh; dan
- (iii) pelajar kita luar negara yang balik bercuti di negara kita.

Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Hajah Rohani binti Abdul Karim: Terima kasih kepada Yang Berhormat Sri Gading. *Insyah-Allah* Yang Berhormat. Mengenai tarikh pendaftaran, sebenarnya tarikh pendaftaran ini memang kita tidak ada satu had masa sebab ianya terpulang kepada bahagian hal ehwal pelajar di setiap universiti. Jadi apabila kami dapat nama-nama, kami cetak kad itu dan diedarkan.

Jadi pada masa ini cara kita menyerahkan kad ini, kita memberi kepada pelajar-pelajar tahun akhir, kita bermula sebab kita takut dengan perjalanan masa. Sekarang ini kita dalam memproses atau menerima nama-nama daripada *freshies*. Jadi perkara ini berterusan dan memanglah kita memerlukan satu kerjasama yang baik daripada pihak universiti.

Keduanya Yang Berhormat, sebagai kerajaan yang prihatin, sebagai kerajaan yang mementingkan kesejahteraan rakyat, terima kasih Yang Berhormat sebab memang kita juga banyak menerima pertanyaan-pertanyaan untuk memperluaskan KADS1M ini. Jadi oleh yang demikian Yang Berhormat, fasa pertama kita tetapkan kepada pelajar-pelajar pengajian sepenuh masa di semua IPTA dan IPTS untuk rakyat Malaysia. Jadi *insyah-Allah* fasa kedua sebab oleh kerana kita juga banyak menerima cadangan macam Yang Berhormat, jadi *insyah-Allah* di dalam fasa kedua, kementerian akan menimbangkan permohonan untuk pelajar-pelajar seperti pelajar sambilan, pelajar jarak jauh dan juga termasuk pelajar yang belajar di luar negara, rakyat Malaysia yang belajar di luar negara sebab mereka juga kadang-kadang *insyah-Allah* masa cuti balik dan boleh menggunakan kemudahan yang ada di dalam KADS1M itu. Ini kerana Kerajaan Barisan Nasional Yang Berhormat memanglah kerajaan prihatin dan ini adalah satu caranya untuk kita meringankan beban pelajar-pelajar kita di IPTA dan IPTS. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, pertanyaan-pertanyaan bagi jawapan lisan berakhir.

[Masa untuk Pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Lisan tamat]

USUL

**WAKTU MESYUARAT DAN URUSAN
DIBEBASKAN DARIPADA PERATURAN MESYUARAT**

11.35 pg.

Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan II [Datuk Hajah Rohani binti Abdul Karim]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan:

“Bahawa mengikut Peraturan Mesyuarat 12(1), Majlis Mesyuarat pada hari ini tidak akan ditangguhkan sehingga pukul 9.30 malam ini dan selepas itu Majlis Mesyuarat akan ditangguhkan sehingga jam 10 pagi hari Rabu, 17 Oktober 2012.”

Timbalan Menteri Kerja Raya [Dato' Yong Khoo Seng]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa usul seperti yang dikemukakan tadi hendaklah disetujui.

[Usul dikemukakan bagi diputuskan; dan disetujui]

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN 2013

Bacaan Kali Yang Kedua

DAN

USUL

ANGGARAN PEMBANGUNAN 2013

Aturan Urusan Mesyuarat dibaca bagi menyambung semula perbahasan yang ditangguhkan atas masalah “Bahawa rang undang-undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang”, dan “Bahawa Usul yang berikut ini dirujuk kepada Jawatankuasa sebuah Majlis.”

“Bahawa Dewan ini, mengikut subseksyen 4(3) Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966 [Akta 406], membuat ketetapan iaitu suatu jumlah wang sebanyak tidak lebih dari empat puluh sembilan bilion tujuh ratus empat puluh sembilan juta sembilan ratus sembilan puluh sembilan ribu ringgit (RM49,749,999,000) dibelanjakan daripada Kumpulan Wang Pembangunan bagi tahun 2013, dan bagi tujuan dan butiran perbelanjaan pembangunan yang dinyatakan di bawah Maksud Pembangunan atau (“P”) dalam senarai Anggaran Perbelanjaan Persekutuan 2013, yang dibentangkan sebagai Kertas Perintah 9 Tahun 2012, adalah diuntukkan di bawah Maksud-maksud yang berkenaan jumlah-jumlah yang bersetentangan dengan butiran-butiran itu di ruangan tujuh dan lapan senarai tersebut.” **[15 Oktober 2012]**

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, saya telah menerima dan membenarkan permohonan daripada Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi yang dijadualkan pada nombor 11 menggantikan giliran Kementerian Perdagangan, Antarabangsa dan Industri di nombor 10 dalam susunan giliran Yang Berhormat Menteri-Menteri menjawab ke atas perbahasan Bajet 2013 di Peringkat Dasar.

Sila Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Yang di-Pertua, saya...

11.35 pg.

Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat [Datuk Heng Seai Kie]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Turut ditanya sama ada

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Menteri, duduk dahulu.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Yang di-Pertua, semalam kami Ahli Yang Berhormat sebelah sini wanita tidak berpuas hati dengan jawapan yang diberikan oleh Timbalan Menteri. Jadi bolehkah kami memohon kepada Tuan Yang di-Pertua agar kementerian ini ditangguhkan, dipindahkan kepada satu tarikh akan datang untuk membolehkan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri yang juga menjawat jawatan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat untuk hadir untuk menjawab persoalan yang kami bangkitkan dalam Dewan yang mulia.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Pihak eksekutif boleh memohon kepada Tuan Yang di-Pertua untuk menukar tarikh. Kami sebelah sini juga ingin memohon.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat. Yang Berhormat Batu Gajah. Ahli Yang Berhormat, duduk dahulu.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Yang di-Pertua, Yang Amat Berhormat tidak pernah datang untuk jawab bagi kementerian ini.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, boleh saya respons?

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Tuan Yang di-Pertua, saya sokong.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat, Ahli Yang Berhormat Ampang, duduk Yang Berhormat.

Beberapa Ahli: [Bangun]

Dato' Haji Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Pokok Sena pun sokong hendak lihat Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Okey. Kita minta *reschedule*.

Puan Hajah Siti Zailah binti Mohd. Yusoff [Rantau Panjang]: Kita sokong.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, tolong duduk Yang Berhormat.

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Mana Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Tuan Yang di-Pertua, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri bukan bahan untuk dijenakakan, bukan bahan untuk dimalukan.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Sri Gading. Bolehkah saya respons kepada apa yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat tadi Yang Berhormat Sri Gading?

Tuan M. Kulasegaran [Ipoh Barat]: Dia hendak jadi Menteri, dia perlu jawablah.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Hormatilah Yang Amat Berhormat Perdana Menteri. Kalau biadab, soal macam ini hendak dipermainkan Tuan Yang di-Pertua, Parlimen kita tidak ke mana Tuan Yang di-Pertua... *[Dewan riuh]*

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, dalam kita bermesyuarat Ahli Yang Berhormat mesti kita mengikut Peraturan-peraturan Mesyuarat. Ada di antara terkandung dalam Peraturan Mesyuarat bahawa kita tidak seharusnya mengeluarkan perkara-perkara yang *reflecting* iaitu memandang rendah kepada seseorang Ahli Yang Berhormat. Itu jelas, kalau juga berdiri, kalau umpamanya Peraturan Mesyuarat saya benarkan, penjelasan saya benarkan. Sistem kita Yang Berhormat Batu Gajah membenarkan bahawa kalau Menteri tidak ada, Timbalan Menteri boleh. Kalau Timbalan Menteri tidak ada, sistem dahulu ada Setiausaha Parlimen, Setiausaha Parlimen boleh jawab. Itu sistem kita daripada dahulu sehingga sekarang.

Kalau mengatakan bahawa soal jawapan daripada Timbalan Menteri itu tidak memuaskan, Peraturan Mesyuarat kita mengatakan bahawa tidak semestinya semua jawapan itu dapat memuaskan hati setiap Ahli-ahli Yang Berhormat, itu jelas dan jelas juga bahawa ketidakhadiran seseorang Ahli Yang Berhormat atau Menteri itu tidak semestinya menggagalkan mesyuarat kita kerana boleh jadi Ahli Yang Berhormat yang berkenaan mempunyai tugas-tugas yang lebih penting atau penting, sama-sama penting.

Begitu juga di sebelah sini, kadang-kadang hadir, kadang-kadang tidak. Di sana kadang-kadang hadir, kadang-kadang tidak. Jadi jangan bawa saya dan timbalan-timbalan saya kepada persoalan seperti begini. Saya harap ini semua jelas. Sila Timbalan Menteri jawab

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Maaf Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, sudahlah soal ini. Sudahlah!

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya ingin memaklumkan saya tidak ada niat untuk memandang rendah. Saya ingin hendak maklumkan saya memberi penghormatan tertinggi kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, sebab itu kami mahu dia hadir untuk jawab. Perkara kedua...

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat. Ahli Yang Berhormat sudah, sudah.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Memandangkan pertama kali...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya simpati dengan Timbalan Menteri. Dia cuba menjustifikasikan sebab Perdana Menteri menyandang jawatan itu yang tidak boleh dijustifikasi langsung.

Tuan Yang di-Pertua: Boleh saya jawab?... Duduk dahulu.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya simpati dengan Yang Berhormat Senator ini.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat, Ahli Yang Berhormat.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Yang di-Pertua, itu saya hendak maklumkan.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, perkara ini daripada kelmarin telah juga dihujahkan oleh Yang Berhormat Batu Gajah, yang ini pun sudah masuk *Hansard*. Mungkin ianya mendapat liputan, takkan Yang Amat Berhormat tidak tahu ini. Mesej itu sudah pun dikeluarkan. Saya rasa mesej itu telah pun didengar dan diambil perhatian, sudahlah berakhir di situ. Jadi jangan lagi dipanjangkan. Sila Timbalan Menteri teruskan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Minta maaf Tuan Yang di-Pertua. Boleh ada satu permintaan? Walaupun hari ini mungkin dia tidak dapat notis yang awal, bolehkah kita minta dengan secara ikhlas bahawa bolehkah Yang Amat Berhormat Perdana Menteri yang juga Menteri Kewangan dan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat tolong datang apabila Dewan ini membahaskan pada Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Terima kasih.

■1140

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, terima kasih. Perkara ini telah pun masuk dalam *Hansard*. Sistem kita mengatakan begitu tidak semestinya hadir. Terpulang kepada pihak-pihak yang berkenaan sama ada melayan atau tidak. Jadi biarlah berakhir di situ. Sila Timbalan Menteri jawab.

*[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Ronald Kiandee) **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya menyokong saranan daripada Tuan Yang di-Pertua. Sebenarnya Tuan Yang di-Pertua membenarkan saya untuk membalas kepada hujah yang telah pun dikemukakan oleh beberapa orang Ahli Yang Berhormat wanita tadi. Sebenarnya tindak tanduk ataupun hujah-hujah Yang Berhormat tadi telah pun meniadakan kewibawaan dan keupayaan seorang wanita untuk menjawab di Dewan ini. Saya begitu kecewa dan sedih dengan hujah-hujah ini...

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Minta penjelasan sedikit.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sebentar Yang Berhormat. Hendak bagi jalan Yang Berhormat?

Datuk Heng Seai Kie: Tidak.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, Yang Berhormat Timbalan Menteri...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Ini sangkaan yang sangat jahat.

Datuk Heng Seai Kie: Saya ingin teruskan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Timbalan Menteri tidak bagi jalan Yang Berhormat.

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: ...Tak boleh menasihatkan untuk meletakkan seorang Menteri Wanita duduk... Itu lagi mengecewakan... Tak mampu untuk memberikan nasihat kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Ampang, Yang Berhormat Ampang...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Heng Seai Kie: Okey, mesej kesampaian.

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: ...Kita tidak ada nota *from them*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Ampang, Yang Berhormat Bukit Mertajam... Sebentar Yang Berhormat, sebentar.

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: Ini silap, ini silap.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ini *clear*. Yang Berhormat Timbalan Menteri kata dia tidak bagi jalan. Janganlah bercakap.

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: Tidak menjadi masalah. Hendak perbetulkan, hendak perbetulkan. *Because you* kata...

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Apa hendak betulkan? *You* pun salah. Apa hendak betulkan.

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: ...Kita tidak pandang rendah Yang Berhormat Timbalan Menteri. Timbalan Menteri *is very good* tetapi kita kecewa, kecewa sebelah sana...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Ampang, Yang Berhormat Ampang.

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: ...Tidak mampu menasihatkan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri untuk meletakkan seorang wanita untuk menjadi Menteri Wanita. Tidak adakah sesi...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: ...Adakah itu salah?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bukit Mertajam.

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: Jadi saya minta...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bukit Mertajam, Yang Berhormat Ampang. Yang Berhormat... *[Disampuk]*

Datuk Heng Seai Kie: Yang Berhormat...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *What are you talking about* Yang Berhormat? Yang Berhormat, peraturan mesyuarat Yang Berhormat, *please*.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: ...Mengajak kami untuk berdebat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Apa ini Yang Berhormat?

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: Kita hendak perbetulkan, perbetulkan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: ...Bahawa seorang wanita mahu memberikan peluang kepada suaminya

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Mana wanita, wanita pembangkang tidak mengiktiraf...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, saya layak bercakap di sini... Yang Berhormat Sri Gading, semua duduk Yang Berhormat.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bukit Mertajam, sila duduk. Duduk Yang Berhormat... *[Disampuk]*

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: ...Kalau begitu, memang dia ajak kami untuk membahas. Jadi bagi peluang untuk membahas.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: *No, no.* Betul...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bukit Mertajam, sebentar Yang Berhormat. Boleh tidak kita bermesyuarat dengan peraturan mesyuarat? Saya tidak mengertikan apabila Yang Berhormat Senator ini menjawab, Dewan ini menjadi kecoh. Cuba kita ikut peraturan mesyuarat. Dalam jawapan pada ketika ini, jika Yang Berhormat Menteri bagi jalan, maka bolehlah Yang Berhormat mencelah.

Jangan begini Yang Berhormat. Saya tidak mahu terlibat dalam percakapan begini. Kita boleh berbahas mengikut peraturan mesyuarat. Saya akan minta Yang Berhormat Timbalan Menteri untuk bagi jalan tetapi sebelum...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: ...Sebentar Yang Berhormat. Sebelum Yang Berhormat Timbalan Menteri memberi ruang untuk mencelah, Yang Berhormat Ampang, tolong jangan bercakap. Sebentar ya.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, hendak bagi jalankah Yang Berhormat?

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Tuan Yang di-Pertua, saya minta penjelasan atas Tuan Yang di-Pertua. Saya berterima kasih kepada saranan Tuan Yang di-Pertua yang ingin mempengerusikan Dewan ini dengan baik.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Saya pun faham. Walau bagaimanapun, sekiranya ada Yang Berhormat Timbalan Menteri yang mengambil *floor* untuk memberikan jawapan yang kurang diterima, tetapi tidak ingin memberi peluang untuk membuat penjelasan. Saya rasa itu sudah tidak adil dan susah untuk Tuan Yang di-Pertua...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Baik, *fine* terima kasih Yang Berhormat.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: ...Untuk menguruskan mesyuarat dengan adil dan juga susah untuk kami untuk mendiamkan sahaja.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, jangan jadikan alasan Menteri tidak memberi ruang untuk Yang Berhormat melanggar peraturan mesyuarat. Kerana tidak memberi ruang itu juga tidak salah dari segi peraturan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Yang Berhormat, saya faham Tuan Yang di-Pertua tetapi itu akan menjadi masalah. Itu akan menjadi masalah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak apalah, sebentar Yang Berhormat. Saya minta Yang Berhormat Menteri untuk cuba bagi ruang, bagi mereka untuk memohon penjelasan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Ya, saya minta sekiranya tidak mahu memberikan ruang...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Bagi ruang untuk Yang Berhormat Timbalan Menteri menjawab dahulu.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: ...Cubalah jawab, jawapan hanya atas jawapan yang kita minta jangan buat apa-apa tuduhan atau apa-apa dakwaan yang tidak berasas.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak boleh. Ya, sila Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Datuk Halimah binti Mohamed Sadique [Tenggara]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, satu sahaja. Tuan Yang di-Pertua, saya hendak nasihatkan kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri tidak payahlah hendak menjawab kepada benda-benda meraban yang dia orang bawa ini. Jawab kepada persoalan yang berkaitan dengan kementerian sahaja. Ini soal Yang Amat Berhormat Perdana Menteri jadi Menteri Wanita ini semua kita sudah tahu. Jangan layan kerenah dia orang ini.

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Ini menteri mana ini?

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Ini macam menteri wanita, tengok. Inilah cara menteri wanita. Yang Berhormat Tenggara, saya sokong jadi 'Menteri Wanita'... *[Tepuk]*

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Kita ada menteri baru kah?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, sila Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Kami sokong Yang Berhormat Tenggara menjadi 'Menteri Wanita'.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Di sini saya juga ingin maklumkan, saya hairan kenapa semalam bila Ahli Yang Berhormat Cameron Highlands, Yang Berhormat Pontian selaku Timbalan Menteri kepada Menteri yang sama, apabila mereka menjawab mewakili Menteri mereka di Dewan ini, tiada pun bantahan daripada mana-mana pihak tetapi apabila saya seorang Timbalan Menteri Kementerian Pembangunan Wanita menjawab, saya terima bantahan daripada Yang Berhormat.

Datuk Halimah binti Mohamed Sadique [Tenggara]: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Timbalan Menteri, sudahlah Yang Berhormat Timbalan Menteri. Timbalan Menteri saya ingat you jangan bangkitkan isu ini lagilah Timbalan Menteri.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Mana jawapan, mana jawapan?

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Dia tanya soalan, mana jawapan?...
[Disampuk]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat tidak boleh menjawab. Duduklah Yang Berhormat... *[Dewan riuh]*

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Mana boleh macam ini?

Datuk Heng Seai Kie: Tuan Yang di-Pertua tentang bajet responsif gender, turut ditanya sama ada Bajet 2013 sebenarnya telah menggunakan pendekatan bajet responsif gender.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: *Can you repeat that question again?*

Datuk Heng Seai Kie: Suka saya jelaskan... *[Dewan riuh]* Bahawa analisa yang dibuat oleh kerajaan sedang menghasilkan ketetapan dasar untuk program atau projek dalam Bajet 2013...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Kita dengar dahulu jawapan Menteri. Tidak apalah Yang Berhormat. Dengar jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri dahulu.

Datuk Heng Seai Kie: ...Merupakan asas bajet responsif gender.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tanya baik-baik, tanya baik-baik.

Datuk Heng Seai Kie: Dengan mengambil kira peluang dan kepentingan...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Yang di-Pertua, saya rasa Yang Berhormat Timbalan Menteri harus tarik balik.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Batu Gajah, Yang Berhormat Ampang, Yang Berhormat Bukit Mertajam...

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Saya hendak tanya baik-baik Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya berdiri...

Datuk Heng Seai Kie: Sebagai contoh seramai 500 orang wanita...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Suruh beliau...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak boleh macam itu Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: ...Akan dilatih di bawah Program Pengarah Wanita untuk diketengahkan...

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Minta laluan...

Datuk Heng Seai Kie: ...Sebagai Ahli Lembaga Pengarah pada tahun 2013.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Minta laluan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Hendak bagi laluan Yang Berhormat? Yang Berhormat Ampang bangun Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Minta maaf.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Yang Berhormat Padang Serai pun bangun.

Datuk Heng Seai Kie: Biar saya habiskan.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Awak minta maaf saya kah, apa ini?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Ampang, duduklah Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: ...Melibatkan peruntukan sebanyak RM10 juta.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Hei! Yang Berhormat Ampang.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Apa Yang Berhormat Pasir Salak?

Datuk Heng Seai Kie: Program Inkubator Keusahawanan Ibu Tunggal iaitu I-KIT pula dipertingkatkan dengan pembiayaan sebanyak RM5 juta untuk memberi khidmat nasihat dan latihan kepada ibu tunggal dalam bidang keusahawanan. Manakala peruntukan sebanyak RM25 juta...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Minta penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, Padang Serai minta penjelasan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: ...Disediakan untuk kemudahan pemeriksaan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Hendak bagi jalan Yang Berhormat?

Datuk Heng Seai Kie: Tidak. Tuan Yang di-Pertua, biar saya habiskan dahulu, barulah minta penjelasan. Sila jadikan perbahasan...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Saya tanya, ini jawab kepada perbahasan siapa? Ini jawab kepada perbahasan siapa, Yang Berhormat mana satu?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bukit Mertajam, sebentar Yang Berhormat.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Saya hanya hendak tanya jawapan ini untuk jawapan...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak boleh macam ini Yang Berhormat Bukit Mertajam.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: ...Untuk jawapan kepada ahli Yang Berhormat yang mana?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, tidak boleh macam itu.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Saya tidak ada dengar ada ahli yang minta maklumat seperti ini.

■1150

Kalau saya, saya sudah adakan kursus untuk melatih untuk menjadi menteri, bukan ibu tunggal ini.

Datuk Heng Seai Kie: Tuan Yang di-Pertua, kalau selalu bising dan mengganggu, mana boleh dengar.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Datuk Heng Seai Kie: Sila dengar. Duduk dan dengar. Manakala peruntukan sebanyak RM25 juta disediakan untuk kemudahan pemeriksaan percuma ujian mamogram. Langkah ini dijangka memanfaatkan seramai 100,000 wanita berumur 40 tahun dan ke atas. Selain itu Tuan Yang di-Pertua, Program Gape Malaysian Business Online dengan izin telah dirangka bagi membantu...

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Celahan.

Datuk Heng Seai Kie: 50,000 orang usahawan kecil...

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Mohon penjelasan berkenaan dengan mamogram Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sebentar Yang Berhormat, sebentar.

Datuk Heng Seai Kie: ...Terutamanya wanita melonjakkan perniagaan...

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Mencilah.

Datuk Heng Seai Kie: ...Dengan meningkatkan ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat sebentar.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Mencilah Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Datuk Heng Seai Kie: ...Jualan secara dalam talian.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Habiskan *sentences*.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Mamogram.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Beri Yang Berhormat Kuantan. Takut dengan Yang Berhormat Ampang, beri Yang Berhormat Kuantan. Boleh Yang Berhormat Kuantan?

Datuk Heng Seai Kie: Nanti saya habiskan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Habiskan ayat itu Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Dengan geran ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat ...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Pasir Salak, boleh atau tidak?

Datuk Heng Seai Kie: Lagi tiga baris.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, Pasir Salak.

Datuk Heng Seai Kie: Okay, okay. Silakan. *[Dewan riuh]*

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Ini *gender bias*.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: *[Menyampuk]*

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Lelaki dia beri, wanita tidak beri. Ini *gender bias* Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Duduklah dahulu.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Saya mahu bantah. Ini *gender bias*.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Pasir Salak.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya hendak minta komen Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya terbaca dalam *The Star* dua hari yang sudah. Seorang penulis dalam *The Star* merujuk kepada Ahli Parlimen Ampang. Dia kata *this "Yang Berhormat, you walk like a man, and talk like a man. What is your comment?"* [Ketawa]

Beberapa Ahli: Ketawa]

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tuan Yang di-Pertua, peraturan mesyuarat.

Tuan Sim Tong Him [Kota Melaka]: Peraturan.

Datuk Heng Seai Kie: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Saya ingin bangkitkan satu peraturan mesyuarat. Kenyataan tadi daripada Yang Berhormat Pasir Salak ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang mana Yang Berhormat? 36 berapa?

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Kita tidak boleh menghina seorang Ahli Parlimen yang lain.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Itu *The Star* punya penulis, bukan saya yang tulis.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Bukan itu.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Saya cuba beritahu apa yang *The Star* tulis.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: *You repeating in here and insulting manner to another Member's of Parliament.*

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *No one know. I am just*

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tuan Yang di-Pertua, ...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *...I just quote in what in newspaper say.*

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Yang Berhormat Subang! *Quote your standing order!*

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Yang Berhormat Subang!

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tuan Yang di-Pertua, adalah bertanggungjawab...

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *Quote your standing order.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Padang Serai.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Minta dia duduk.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Apa ini, berdiri pun...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Padang Serai.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *What is this standing order? Standing order berapa?*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Padang Serai, tidak payah, tidak payah Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Itu ada berapa Tuan Yang di-Pertua?

Tuan R. Sivarasa [Subang]: 36(6)

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *Speaker!*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak apalah Yang Berhormat, 36(6).

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ha, itu Yang Berhormat Batu Gajah beri. Bagus! *Good boy, now you continue.*

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Peraturan Mesyuarat 36(6) ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *I know, I know.*

Datuk Ismail Kasim: *[Menyampuk]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *I afford you, ya*

Tuan R. Sivarasa [Subang]: *Can you please? I am asking for the ruling dengan izin.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *I afford you.* Saya belum buat lagi. Sudah tiga kali Yang Berhormat minta *ruling*.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Saya minta.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Saya ada dengar dan saya buat *rulling*lah sekarang.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Baik, saya minta satu *ruling* bahawa kenyataan itu melanggar 36(9) *is the rougher trick and insulting to say that to a lady Parliamentarian and by direct reference.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Saya minta itu ditarik balik dengan serta-merta.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sebentar Yang Berhormat. Yang Berhormat Pasir Salak saya minta penjelasan.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: *Personal....*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat dikatakan melanggar Peraturan 36(9) bahawa perbahasan Yang Berhormat itu menyentuh peribadi seseorang dalam Dewan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Tuan Yang di-Pertua, di sinilah saya hendak tunjukkan bahawa...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Yang Berhormat Timbalan Menteri ini dia beri kepada lelaki dan tidak bagi kepada perempuan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *I am handling the standing order by* Tuan R. Sivarasa, Yang Berhormat Subang.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Itulah *result* nya, itulah akibatnya.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Pasir Salak.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Ya, Tuan Yang di-Pertua. Saya cuma menyebut apa yang *The Star* tulis. Kalau hendak suruh tarik balik, suruhlah *The Star* tarik balik.

Beberapa Ahli: Ya.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *Why me?*

Seorang Ahli: *[Menyampuk]*

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *You ask The Starlah, the writer of The Star.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak apa Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Ini berlaku di dalam Dewan ini dan Joslin Tan bukan Ahli Parlimen..

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Ya.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cuba ...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Jangan ada *precedent* set di mana tiada tindakan diambil. Saya pohon Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak, saya tahu Yang Berhormat tidak ada niat jahat dalam perkara ini.

Beberapa Ahli: Jahat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak ada niat Yang Berhormat. Yang Berhormat sekadar untuk merujuk kepada siaran akhbar. Walau bagaimanapun Yang Berhormat, saya rasa pihak Yang Berhormat Ampang tersinggung dalam perkara ini.

Seorang Ahli: Tersinggungkah tidak? Hendak tanya.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Jadi, saya tahu Yang Berhormat tidak ada niat jahat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Tuan Yang di-Pertua, *what can I do?*

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Yang tersinggung bukan Yang Berhormat Ampang, Yang Berhormat Subang.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *This is not my statement. This is The Star statement.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *You blame The Starlah! I am not going to apologize no withdraw. You can take action against me.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, tidak apalah Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *Finish! You are dealing with the wrong guy.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Tuan Yang di-Pertua...

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: *[Bangun]*

Puan Hajah Zuraidda Kamaruddin [Ampang]: *Since tidak cabar Dewan Tuan Yang di-Pertua take action.*

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Joslin Tan merupakan seorang *journalist* dan dia tidak di *guided by the* peraturan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *I think it is okey, sudah clear..* Saya sudah katakan bahawa Yang Berhormat Pasir Salak tidak ada niat.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Sama ada niat atau tidak tetapi ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Akan tetapi saya *recognize* bahawa ...

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Ini adalah merupakan satu *personal attack*.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *I do not seem to be able to talk.* Yang Berhormat, saya tidak tahu apa masalah Yang Berhormat. Saya tidak tahu apa masalah. Sepanjang tiga minggu ini, saya tidak lihat berlaku sedemikian rupa kecuali ketika Senator menjawab soalan. Jangan buat macam ini Yang Berhormat. Saya tidak tahu. Ya, tidak apalah. Saya rasa dia tidak ada niat jahat Yang Berhormat, tidak apalah.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Ini sebelah sana yang mengutuk Perdana Menteri, mengutuk Dato' Najib, mengutuk orang itu, mengutuk orang ini, niat jahat. *Why no action taken against them? Why? Why you people never apologize?*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak, cukup Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *You attack Prime Minister, you attack everybody.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak, cukuplah Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *Why no action? Why no standing order, why no standing order? Come on man! Double standard!*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *I have said that it.* Yang Berhormat Subang...

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Ya.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Hey! Botak duduk!

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Subang.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: *First, we have to asking to sit down.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Tuan Yang di-Pertua, pertamanya peraturan mesyuarat ini bukan dibangkitkan oleh Sivarasa, dibangkitkan oleh Subang. Permintaan saya tadi berdasarkan apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat Pasir Salak tadi ialah dia diminta tarik balik. Niat baik atau niat jahat ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Saya tidak suruh tarik balik.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Saya serahkan kepada Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Saya sudah katakan bahawa Yang Berhormat Pasir Salak tidak ada niat.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Akan tetapi dia mesti ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Walaupun pihak di sini tersinggung tetapi dia lakukan tanpa niat.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Ayat macam itu....

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: *I recognize both* dan saya katakan bahawa tidak ada kes lagi selepas itu. Saya *recognize both*. Di sini pun tersinggung. Yang Berhormat Pasir Salak tidak ada niat jahat, tidak ada sangkaan jahat pun.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Tuan Yang di-Pertua, yang berniat jahat adalah isu haram.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Cuma kena tarik balik.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak apa Yang Berhormat.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: Kita tidak boleh benarkan ...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Ambil duit dari luar negeri, mengutuk semua orang.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: *You have something to discipline..*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak duduklah Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Ini lagi jahat. Pengkhianat negara.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cukup Yang Berhormat.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: *We cannot have discipline like that.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Subang, please.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *What is this compare to this The Star statement. It is nothing.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Subang , *please sit down.* Cukuplah Yang Berhormat.

Tuan R. Sivarasa [Subang]: *So, asking to withdraw statement.*

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Ambil duit daripada luar negeri, ambil duit ...

Tuan R. Sivarasa [Subang]: *I mean this is ...*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak, duduk lah Yang Berhormat. Sudah selesai dah. Ya, Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Selesai sudah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Menteri.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua kata dia tidak ada niat tetapi tanya dia apa sebab dia bangkitkan ...

Datuk Heng Seai Kei: Tuan Yang di-Pertua ...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: ...Kenyataan tersebut dalam Dewan yang mulia ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak ada niatlah Yang Berhormat.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Itu niat sangat jahat. Apa tidak ada niat untuk buat tuduhan sedemikian terhadap Yang Berhormat Ampang.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, ...

Datuk Heng Seai Kie: Okey, Tuan Yang di-Pertua. Oleh kerana Yang Berhormat Pasir Salak telah menunjukan soalan ini kepada saya biarlah saya menjawab

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak payahlah menjawab yang itu Yang Berhormat. Tidak payah menjawab. *Do not you understand* tidak payah jawab.

Datuk Heng Seai Kie: Kanak-kanak untuk saya, pada pendapat saya... **Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]:** Yang Berhormat Menteri tidak payah jawab soalan itu.

Datuk Heng Seai Kie: Okey, okey. *[Dewan riuh]* Saya cuma hendak katakan, untuk saya, pendapat saya Yang Berhormat Rantau Panjang ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Datuk Heng Seai Kie: Okey, okey. Tuan Yang di-Pertua.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Tuan Yang di-Pertua, saya rasa saya baru diberi ruang untuk ...

Datuk Heng Seai Kie: Sila izinkan saya untuk terus menjawab, ya.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: ...Menjawab apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat Pasir Salak.

Datuk Heng Seai Kie: Okey, berhubung dengan...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak payah Yang Berhormat, cukuplah Yang Berhormat, tidak payahlah.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: *It is does not matter* Yang Berhormat Pasir Salak *but at least I do not rock the country the way you do! Okay! [Tepuk]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak, Yang Berhormat Ampang.

Beberapa Ahli: Jawab, jawab.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Apa dia kata? Apa dia?

Datuk Heng Seai Kie: Berhubung pertanyaan ...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak, cukuplah Yang Berhormat Pasir Salak.

Datuk Heng Seai Kie: Berhubung ...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *What the rock?*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak, duduklah Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *Golden mayor was said ... In Israel, she never get offended.*

Seorang Ahli: [Menyampuk]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pasir Salak.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *Golden mayor was label as the only man in the Israel. She never get offended. Why you so offended? Small heart.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat ...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Otak kecil.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *And I think Yang Berhormat Ampang was only one in the private jet also.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *The only lying in the private jet.*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, teruskan Yang Berhormat.

Beberapa Ahli: [Menyampuk]

■1200

Datuk Heng Seai Kie: Okey, terima kasih Yang Berhormat Pasir Salak. Tuan Yang di-Pertua, berhubung pertanyaan mengapa peruntukan berjumlah RM25 juta untuk program mamogram dijangka memanfaatkan seramai 100,000 orang wanita sahaja di seluruh negara berbanding dengan Kerajaan Negeri Selangor yang dapat melibatkan satu juta orang wanita. Hanya dengan peruntukan sebanyak RM5.2 juta, dalam hal ini kita tidak boleh membandingkan bilangan peserta Kerajaan Negeri Selangor dengan peserta kementerian walaupun programnya adalah sama.

Ini kerana 90% daripada kawasan di negeri Selangor adalah kawasan bandar dan mempunyai rangkaian lebuh raya yang meluas manakala kementerian perlu juga memberi tumpuan kepada wanita di luar bandar serta kawasan pedalaman. Sebagai makluman, peruntukan

berjumlah RM25 juta adalah bagi bayaran subsidi mamogram dan kos operasi program termasuklah mengambil kira kesukaran wanita di kawasan luar bandar mendapatkan akses kepada program ini. Kos program kementerian melibatkan empat komponen berikut.

- (i) tanggungan subsidi untuk seramai 100,000 orang wanita menjalani ujian mamogram dan anggaran seramai 30,000 wanita memerlukan ujian *ultrasound* sebagai tindakan susulan;
- (ii) kemudahan pengangkutan disediakan kepada wanita yang tidak berkemampuan di luar bandar dan bagi negeri-negeri yang tidak mempunyai pusat mamogram yang berdaftar di bawah program ini seperti Perlis, Kelantan, Terengganu dan Wilayah Persekutuan Labuan;
- (iii) kemudahan penginapan dan makan minum juga disediakan bagi wanita yang tidak dapat menyelesaikan urusan menjalani ujian mamogram pada hari yang sama; dan
- (iv) program pendidikan dan kesedaran kanser payudara dijalankan secara berterusan bagi meningkatkan amalan penjagaan kesihatan payudara dan menjalani ujian mamogram.

Tuan Yang di-Pertua, adalah tidak benar Bajet 2013 tidak mempunyai sebarang insentif untuk suri rumah. Sebagai makluman, Bajet 2013 memperuntukkan sejumlah RM400 juta bagi Program 1AZAM yang bertujuan menyediakan peluang menjana pendapatan kepada golongan berpendapatan rendah. Program yang berteraskan konsep dengan izin *productive welfare* ini dijangka memanfaatkan seramai 58,330 orang peserta yang sebahagian besarnya adalah merupakan kaum wanita khususnya suri rumah tangga. Dengan ini mereka dapat menjalani hidup secara berdikari menerusi ruang dan peluang yang disediakan. Apa yang lebih memberangsangkan bagi program yang telah bermula sejak tahun 2010 ini ialah seramai 64,191 orang peserta ataupun 71% daripada jumlah keseluruhan iaitu 90,403 orang peserta adalah golongan wanita khususnya suri rumah.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *[Bangun]*

Datuk Heng Seai Kie: Selain itu Tuan Yang di-Pertua, program dengan izin *Get Malaysian Business Online*, Program Inkubator Keusahawanan Ibu Tunggal (IKIT) dan pemeriksaan percuma ujian mamogram akan juga memanfaatkan ramai suri rumah seperti yang saya nyatakan sebelum ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Padang Serai bangun, Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Silakan.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Penerangan yang cukup bernas. Pada masa yang sama, saya hendak tahu pendapat Yang Berhormat Timbalan Menteri. Apabila beratus ribu orang ibu-ibu ini mendapat manfaat dan faedah daripada agihan kerajaan yang cukup mementingkan ibu-ibu ini, pada masa yang sama ada seorang Ahli Parlimen, seorang wanita yang menaiki *private jet, luxury trip! Private jet, luxury*

trip bersama-sama dengan beberapa orang Ahli Parlimen lain. Apakah ini membawa satu mesej yang baik kepada ratusan ibu-ibu yang hari ini memerlukan bantuan yang mungkin RM100 hingga RM200 ini tetapi seorang Ahli Parlimen iaitu Ahli Parlimen Ampang boleh membelanjakan puluhan ribu menaiki *luxury trip in the private jet* bersama dengan Yang Berhormat Permatang Pauh. Saya tidak tahu Yang Berhormat Gombak ada atau tidak.

Jadi apakah ini akan memberi kesan negatif kepada semua ibu di negara ini? Seorang wanita membelanjakan puluhan ribu...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Dan ratusan ribu ibu-ibu melarat. Sila beri. Saya mahu penjelasan ini kerana saya duduk dalam satu Dewan yang mulia di mana ada penyangak-penyangak seperti ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Seorang Ahli: Siapa yang penyangak? Penyangak itu siapa?

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Jadi Yang Berhormat Timbalan Menteri, boleh tolong beri penjelasan? *I don't want to be in trauma when I go out of this beautiful house.*

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Peraturan Mesyuarat 36(12). Saya ingat sebelum Yang Berhormat Padang Serai trauma, kita halau dia dahulu daripada Dewan ini, Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat ya.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *[Bangun]*

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Dia telah menyelewengkan Dewan, tidak ada kena mengena dengan bahas dan kalau hendak tuduh pun, cuba fikir sedikit. Ada otak sedikit. *[Dewan riuh]* Ini kerana duit ini bukan duit kerajaan dan bukan duit rakyat dan satu *statement* yang *sexist*. Jadi kalau Yang Berhormat Padang Serai hendak cakap, cuba fikir dahulu masyarakat yang lebih susah itu boleh fikir.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Jangan bercakap tentang duit. Duit siapa? Ini bukan duit rakyat!

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya merujuk kepada Yang Berhormat Ampang yang berdrama dalam Dewan ini. *[Dewan riuh]*

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Bukan duit rakyat! Bukan duit rakyat! Bukan duit rakyat! Kita tidak tipu rakyat, okey?

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Drama Yang Berhormat Ampang ini terbongkar apabila...

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: So, Yang Berhormat Padang Serai loncat, ambil duit rakyat, ambil lagi pembayaran. Duduk!

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Pada masyarakat umum menunjukkan bahawa beliau seorang wanita yang soleh.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cukup, Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Akan tetapi di sebalik tabir, beliau naik *private jet*, boleh belanjakan puluhan ribu.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Padang Serai. Yang Berhormat!

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Dari mana duit itu datang? Siapa yang bayar duit itu dan saya mahu tahu adakah perbelanjaan duit itu diambil kira, Tuan Yang di-Pertua?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Padang Serai.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya merujuk Yang Berhormat Ampang kepada Peraturan Mesyuarat 36(6).

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, Yang Berhormat Padang Serai dan Yang Berhormat Ampang. Saya minta Yang Berhormat untuk lebih berhati-hati. Jangan menyentuh sifat dan peribadi seseorang dalam Dewan. Terima kasih.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya, Tuan Yang di-Pertua...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cukuplah, Yang Berhormat. Cukuplah Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Tuan Yang di-Pertua, Tuan Yang di-Pertua!

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cukup, cukup ya.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Tuan Yang di-Pertua, saya meminta Yang Berhormat Timbalan Menteri memberi penjelasan tentang apa yang terheboh di seluruh dunia.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tidak habis lagi? Cukup, Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *The whole world read about* Yang Berhormat Permatang Pauh dan juga Yang Berhormat Ampang dalam satu *private jet* dan mereka menulis pelbagai.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Padang Serai.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ini membawa malu kepada Dewan ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Padang Serai, saya sudah beritahu Yang Berhormat. Jangan sentuh soal peribadi di dalam Dewan. Itu tertulis di dalam Peraturan Mesyuarat 36(9). *Please*. Yang Berhormat Timbalan Menteri, jawab yang berkaitan dengan kementerian.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Oleh kerana isu yang dibangkitkan itu tidak berkaitan, jadi saya tidak akan menjawab. Tuan Yang di-Pertua, berhubung Program Pengarah Wanita, susulan dasar sekurang-kurangnya 30% wanita di peringkat pembuat keputusan dalam sektor korporat yang dipersetujui oleh kerajaan...

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Datuk Heng Seai Kie: ...Pada bulan Jun 2011. Tuan Yang di-Pertua, boleh? Izinkan saya habiskan.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Berkaitan. Ya, ya sekejap. Yang berkaitan dengan 1AZAM tadi.

Datuk Heng Seai Kie: Saya belum habis lagi.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Sedikit. Yang berkaitan dengan 1AZAM, Yang Berhormat Timbalan Menteri. Okey, okey.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Susulan dasar sekurang-kurangnya 30% wanita di peringkat pembuat keputusan dalam sektor korporat yang dipersetujui oleh kerajaan, pada bulan Jun 2011, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat telah menjalankan Program Pengarah Wanita. Bagi tahun 2012, kementerian telah menetapkan sasaran untuk melatih seramai 200 orang pengarah wanita di bawah Program Pengarah Wanita.

Setakat 12 Oktober 2012...

■1210

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Laluan.

Datuk Heng Seai Kie: ...Seramai 112 orang wanita telah berjaya menjalani latihan tersebut.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: 30% wanita, laluan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Sebentar, sebentar Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Seterusnya, seramai 88 orang pengarah wanita akan menjalani latihan tersebut pada bulan Oktober hingga Disember 2012. Pada tahun 2013 pula, bagi tujuan peningkatan, kementerian telah menetapkan sasaran untuk melatih seramai 500 orang wanita di bawah Program Pengarah Wanita.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, hendak bagi jalan Yang Berhormat?

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Saya mengenai 30%. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Heng Seai Kie: Okey, silakan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Arau.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Mana dahulu ini? Arau atau Kota Raja?

Datuk Heng Seai Kie: Yang Berhormat Arau dahulu, kemudian Yang Berhormat Kota Raja.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Terima kasih, terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya ingin menarik perhatian Yang Berhormat, pertama tentang 1AZAM. Kita ucapkan terima kasih di atas pemberian peralatan yang begitu banyak yang telah diberikan oleh kerajaan terutamanya kepada wanita seperti Yang Berhormat katakan. Di semua kawasan boleh dikatakan kebanyakan wanita terutamanya peniaga-peniaga kecil yang terlibat dalam PKS dan sebagainya mendapat banyak peralatan daripada kementerian.

Cuma saya ingin bertanya Yang Berhormat, kebanyakan wanita ini dia memerlukan sedikit pendedahan iaitu terutamanya kursus yang boleh dibuat oleh pihak kementerian sebagai susulan

kepada mesin-mesin yang kita berikan supaya mereka mendapat pendedahan dan mutu kerja ataupun hasil yang lebih baik. Contohnya mereka terlibat dalam bidang jahitan. Untuk memastikan mereka dapat mengetengahkan bidang jahitan ini supaya sesuai dengan keadaan zaman dan skim-skim teknologi terkini seperti mana yang diberikan oleh pihak kementerian, boleh atau tidak diadakan kursus susulan selepas pemberian-pemberian mesin-mesin berkenaan iaitu yang berkaitan sahaja? Kalau mereka terlibat dalam pengeluaran kuih misalnya, kita akan bimbing bagaimana caranya kuih itu dapat diketengahkan, bukan setakat dijual di peringkat *local* malah boleh dibawa masuk ke *hypermarket*, *supermarket* dan sebagainya.

Menyentuh tentang bidang *director* yang telah diberi insentif untuk mereka terlibat dalam GLCs ataupun mana-mana syarikat yang disenaraikan, saya ucapkan tahniah dalam hal ini. Cuma, saya ingin tahu kriteria pemilihan ini adakah berdasarkan kepada mereka yang sedang berkhidmat ataupun kita akan melihat kepada – apakah kriteria yang digunakan oleh kerajaan untuk membuat pilihan terhadap 500 orang wanita yang boleh diketengahkan sebagai tenaga penting dalam syarikat-syarikat yang disenaraikan? Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Mengenai 30% wanita, saya menerima baiklah satu wawasan untuk memenuhi peringkat pembuat keputusan wanita ini. Cuma masalahnya, kita boleh buat satu dasar persetujuan dan sebagainya tetapi adakah kementerian dan kerajaan meletakkan satu jangka masa untuk 30% ini kita capai? Kemudian kita boleh bercakap dengan swasta yang di luar kawalan kerajaan sendiri tetapi di dalam kerajaan sendiri, bila agaknya sasaran 30% ini ingin dicapai?

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, tambahan soalan 30%.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Terima kasih, terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih. Berkenaan dengan 30% ini, saya juga sambut baiklah usaha untuk menambah bilangan wanita dalam Program Pengarah Wanita ini. Akan tetapi Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya harap kita dapat menghayati semangat 30% minimum representasi wanita dalam proses membuat keputusan di semua peringkat sebab kita hanya memberi fokus kepada pengarah wanita sedangkan tidak ada usaha yang sungguh-sungguh di dalam politik contohnya, di dalam Dewan Rakyat contohnya. Kita ialah 10.8%. Apa dia usaha untuk *mainstream gender* ini?

Ini kerana kalau tengok kepada *Global Gender Index Gap*, Malaysia ialah nombor 97 daripada 135 negara di dunia. Nombor 97 Yang Berhormat Timbalan Menteri. Jadi kita gah, kita bising menambah pengarah wanita, memang sudah ramai pun sebenarnya dekat luar sana tetapi apa yang kita buat untuk menambahkan suara wanita dalam proses membuat keputusan di peringkat paling tinggi di Dewan Rakyat ini sendiri? Saya pohon penjelasan Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, sedikit.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Datuk Heng Seai Kie: Okey, saya akan...

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: *With regard to gender global index.* Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya juga ingin menekankan di sini bahawa dalam aspek pembudayaan politik dalam *Global Gender Index Gap* ini, kita jatuh ke tangga 115 pada tahun 2011. Saya percaya pada tahun 2012 kita akan jatuh menjunam lagi bawah daripada Yaman yang angka terakhir 135 kerana Yang Berhormat Menteri Wanita dipegang oleh seorang lelaki... *[Dewan riuh]* Kita hanya ada dua menteri wanita tetapi sekarang tinggal satu. Maka *Global Gender Gap Index* dalam pembudayaan politik di Malaysia ini akan jatuh turun bawah daripada Yaman. Yaman di tangga 135, tahun hadapan kita akan jatuh ke 136. Jadi, bagaimana kita hendak kasi justifikasi ini terhadap pembudayaan politik wanita dalam negara ini?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya.

Dato' Ibrahim Ali [Pasir Mas]: Yang Berhormat, saya minta sambung sikit, boleh? Saya hendak tanya Yang Berhormat, bagi menambahkan Ahli Parlimen wanita dalam Dewan Rakyat ini, setuju tidak kalau saya mengatakan elok parti pembangkang pada pilihan raya ke-13 letak semua calon wanita? Sekian, terima kasih. *[Tepuk] [Dewan riuh]*

Dato' Lilah bin Yasin [Jempol]: Yang Berhormat Menteri, Yang Berhormat Menteri...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Jempol pula bangun Yang Berhormat.

Dato' Lilah bin Yasin [Jempol]: Boleh saya minta penjelasan sikit? Saya ingat indeks ini ada kaitannya apabila Dewan ini dahulu meletakkan seorang wanita sebagai Ketua Pembangkang tetapi apabila wanita ini jadi Ketua Pembangkang ditukar kepada lelaki, saya ingat itu sebabnya indeks ini jatuh. *[Tepuk] [Dewan riuh]*

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Ahli-ahli Yang Berhormat atas soalan tambahan yang telah pun dikemukakan. Pertama sekali, kepada Yang Berhormat Arau, terima kasih ke atas pendapat yang begitu bernas. Sememangnya mulai 1 Januari 2013, Program 1AZAM khususnya Teman 1AZAM yang membekalkan peralatan kepada peserta-peserta daripada keluarga berpendapatan rendah iaitu kurang daripada RM2,000 sebulan akan dipertingkatkan, maksudnya ditambahbaikkkan, di mana kursus dan latihan akan diberikan kepada peserta berkaitan dengan kemahiran dan juga teknik untuk menggunakan peralatan serta untuk memahirkan dan meningkatkan kemahiran mereka dalam penggunaannya. Tentang kriteria pemilihan bagi calon-calon atau peserta untuk menyertai Program Pengarah Wanita, itu saya akan terangkan dalam teks saya nanti.

Kepada Yang Berhormat Kota Raja yang bertanya tentang dasar 30%, untuk makluman Dewan yang mulia ini, pencapaian iaitu sasaran 30% ini sememangnya telah pun dicapai di dalam institusi ataupun struktur kerajaan. Pada masa kini, peratus wanita yang memegang jawatan pembuat keputusan telah pun melebihi 30% iaitu mencapai 32.3%. Bagi sektor korporat pula, dasar ini telah pun diumumkan pada Jun lepas iaitu tahun 2012 dan dalam masa lima tahun kita akan mencapai sasaran ini iaitu menjelang tahun 2017 dengan dasar 30% di mana semua syarikat korporat adalah diminta untuk memberikan iaitu sekurang-kurangnya 30% daripada semua jawatan

tinggi pembuat keputusan di syarikatnya untuk disandang oleh wanita dan begitu juga dengan lembaga pengarahnya.

Berhubung dengan soalan yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Kuantan, suka saya maklumkan kepada Dewan yang mulia ini bahawa sebenarnya untuk perwakilan wanita di Dewan yang mulia ini, ia yang pertama sekali adalah bergantung pada pencalonan oleh parti-parti politik yang berkaitan. Untuk ini Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya kalau kita bandingkan peratusan calon wanita yang telah pun diamanahkan untuk bertanding semasa pilihan raya kedua belas pada tahun 2008, didapati bahawa peratusan untuk wanita yang dicalonkan oleh Barisan Nasional sememangnya adalah lebih tinggi daripada Pakatan Rakyat.

■ 1220

Cuma yang menang dan yang kini hadir ke Dewan ini. Untuk itu calon wanita dari Pakatan Rakyat adalah lebih ramai. Jadi untuk saya, Tuan Yang di-Pertua, yang penting itu adalah pencalonan wanita tetapi sama ada mereka boleh menjadi wakil rakyat yang hadir ke Dewan ini atau tidak, itu terpulang kepada mandat yang diberikan oleh pengundi di sesebuah kawasan. Walau bagaimanapun...

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Mohon Yang Berhormat Timbalan Menteri. Ada sedikit perbezaan di antara pencalonan dengan perwakilan. Saya rasa Yang Berhormat Timbalan Menteri *missing the point* kerana kita melalui satu sistem *first past the post* di negara kita. Maksudnya dengan izin ya, *being feel that as candidate* tidak semestinya kita *make it* ke sini.

Yang Berhormat Timbalan Menteri juga seorang wanita. Yang Berhormat Timbalan Menteri juga tahu bagaimana susahnyanya menjadi calon wanita dengan tanggungjawab yang lebih, dengan keluarga dan sebagainya. Oleh sebab itu saya ingat pada tahun 2010 ada satu konsultan UNDP memberi satu cadangan kepada Yang Berhormat Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Saya ada kertas kerja tersebut. Konsultan UNDP itu memberi pandangan bagaimana untuk meningkatkan representasi wanita di dalam Dewan Rakyat. Ini kerana dalam sistem kita tidak ada *proportionate representation*. Kita tidak ada *party list*. Kita bukan bercakap tentang jadi calon.

Saya kecewa dengan kenyataan Yang Berhormat Timbalan Menteri kalau betul Yang Berhormat Timbalan Menteri cakap beri laluan kepada lelaki. Kalau betul Yang Berhormat Timbalan Menteri cakap. Kalau *you were miss quoted* saya minta maaf. Akan tetapi saya hendak tanya dalam cadangan Konsultan UNDP itu mencadangkan *all women constituencies*. *All women constituencies* itu maksudnya kalau Yang Berhormat Timbalan Menteri belum baca lagi cadangan tersebut. *All women constituencies* maksudnya apabila ada tambahan kerusi-kerusi Parlimen digazetkan kerusi-kerusi khas untuk wanita. Maksudnya siapa yang menjadi calon di situ mesti wanita. Jadi siapa yang menang pun akan menjadi wanita. Dengan itu dia secara automatik memastikan lebih ramai wanita dalam Dewan Rakyat. Mohon pandangan Yang Berhormat Timbalan Menteri.

[Dewan riuh]

Datuk Heng Seai Kie: [Ketawa]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih di atas soalan tambahan yang telah pun dinyatakan. Sebenarnya Yang Berhormat, saya tidak pernah menyatakan bahawa kita harus beri laluan. Itu bukan budaya Barisan Nasional. Akan tetapi saya tahu bahawa bagi parti-parti politik yang tertentu ada pernah berlaku di mana seorang Ahli Parlimen wanita telah pun meletakkan jawatan semata-mata untuk memberikan laluan untuk suaminya untuk bertanding [Tepuk]

Saya menyambut baik tentang saranan yang telah diberikan..

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bukit Mertajam bangun Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: ..Oleh Yang Berhormat..

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: ..Iaitu tentang bagaimana usaha untuk kita meningkatkan perwakilan ataupun pencalonan wanita untuk bertanding di pilihan raya yang akan datang.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: Untuk makluman Yang Berhormat..

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Yang Berhormat Timbalan Menteri tidak boleh samakan dasar dengan *one practice*.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Yes.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: *One family decision*, Yang Berhormat Timbalan Menteri tidak boleh samakan dengan dasar.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Yes, betul.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Kita bercakap tentang dasar dan polisi. Harap Yang Berhormat Timbalan Menteri naik sedikit, *bring your level up and* bercakap tentang dasar. Ini Dewan Rakyat!

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Betul!

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Mohon maaf Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya apa yang saya nyatakan tadi ialah tentang cadangan yang dikemukakan itu telah pun diangkat untuk diperbincangkan kepada parti-parti yang berkenaan dan kita tunggu untuk melihat kesannya pada masa yang akan datang.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan!

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, hendak bagi jalan Yang Berhormat.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Tentang wanita yang memberi laluan kepada suaminya.

Datuk Heng Seai Kie: Tuan Yang di-Pertua, di bawah program wanita, para peserta akan diberi kemahiran teknikal seperti dengan izin, *corporate governances, financial language, the board room, risk-management* dan *boardroom diversity*,

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Timbalan Menteri sudah tiga kali menyebutkan contoh ini dan dia tidak mahu memberi penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: Selain itu di bawah dengan izin, *softs skill training* tumpuan diberikan dengan izin, *essential board room*.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Saya rasa ini dia tidak sendiri bahawa dia sepatutnya tidak menimbulkan masalah ini. Jadi kalau dia tidak berani pun tidak mengapalah. Dia boleh sebut lagi tetapi saya akan minta penjelasan!

Datuk Heng Seai Kie: Skil seperti *communication skill* dan *networking skill*. Modul-modul lain yang dijalankan ialah penilaian dan *coaching, mentoring* serta *board simulation*.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Ini saya kecewa juga. Seorang wanita *attack another woman personally. That is what she did. She is not fit to be here!*

Datuk Heng Seai Kie: Tuan Yang di-Pertua, kelayakan para peserta untuk mengikuti program Pengarah Wanita adalah seperti berikut:

- (i) Wanita yang umurnya iaitu 45 tahun dan ke atas yang mempunyai kelayakan dan pengalaman memegang jawatan tinggi di sektor korporat dan kerajaan;
- (ii) wanita-wanita ini harus bersedia dan mempunyai kelapangan masa untuk menumpukan perhatian dan menjalankan tanggungjawab mereka sebagai ahli lembaga syarikat-syarikat tersenarai di Bursa Malaysia kerana lantikan ini adalah sebagai pengarah bukan eksekutif.

Selain itu satu daftar calon wanita yang berkelayakan untuk ahli lembaga pengarah telah mula beroperasi pada bulan April 2012 melalui laman web www.wcdregistry.com. Daftar ini adalah sumber untuk syarikat tersenarai di Bursa Malaysia mendapatkan calon wanita korporat yang sesuai dan kompeten untuk dilantik sebagai ahli lembaga pengarah syarikat.

Berhubung aspek mempromosi Program Pengarah Wanita, kementerian telah pun melaksanakan beberapa inisiatif khusus. Antaranya ialah dua siri jelajah iaitu *road show* di Kuching, Sarawak dan Johor Bahru, Johor. *Road show* yang seterusnya akan diadakan pada 15 Oktober 2012 di Kota Kinabalu, Sabah pada 1 Disember 2012 di Pulau Pinang dan di samping itu kempen kesedaran dan promosi melalui liputan media juga telah dilaksanakan.

Pada bulan Ogos 2012 pula, kementerian telah mengambil inisiatif untuk memaklumkan agar semua syarikat tersenarai di Bursa Malaysia dan syarikat berkaitan dengan kerajaan iaitu GLC supaya mencalonkan pegawai wanita di peringkat pengurusan tertinggi yang berpotensi di syarikat masing-masing untuk dilatih di bawah Program Pengarah Wanita.

Tuan Yang di-Pertua, seterusnya saya akan menyentuh tentang belanjawan Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat yang dikatakan semakin berkurangan iaitu RM499 juta pada tahun 2010, RM187 juta pada tahun 2011, RM158 juta pada tahun 2012 dan

RM49 juta pada 2013. Ingin saya nyatakan bahawa pengurangan ini adalah disebabkan kebanyakan program pembangunan kementerian di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh iaitu RMKe-10 telah siap dilaksanakan pada tahun 2011 dan 2012. Sehubungan itu bagi tahun 2013, tumpuan terarah kepada pelaksanaan projek-projek sambungan dan bayaran muktamad sahaja. Di samping itu tiada lagi peruntukan pembangunan disediakan di bawah NKRA.

Tuan Yang di-Pertua, berkaitan dengan peruntukan kementerian yang kecil, terdapat Ahli Yang Berhormat yang membangkitkan kekecewaan mereka kerana Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat hanya diperuntukkan RM50 juta sahaja untuk wanita. Jumlah ini dikatakan tidak mencukupi untuk memperkasakan wanita. Peruntukan RM50 juta dalam ucapan Bajet 2013 ini hanya meliputi peruntukan khas perbendaharaan di bawah tajuk B.11. Namun demikian di bawah tajuk B.48 kementerian, terdapat juga peruntukan kewangan untuk Jabatan Pembangunan Wanita. Dengan izin, NAM Institute for the Empowerment of Women (NIEW) yang turut melaksanakan program-program memperkasakan wanita.

■1230

Saya ingin mengambil kesempatan ini Tuan Yang di-Pertua untuk menyatakan peruntukan kewangan untuk membangunkan wanita tidak hanya terbatas kepada kedua-dua tajuk terbabit sahaja. Sebaliknya, kementerian dapat melaksanakan program pemerksaan wanita di peringkat akar umbi menerusi Program 1AZAM iaitu di mana sebanyak RM400 juta telah pun diperuntukkan dan program dengan izin, Get Malaysian Business Online sebanyak RM50 juta.

Tuan Yang di-Pertua, berhubung dengan kedudukan Malaysia di tangga ke-97 daripada 135...

Puan Siti Zailah Mohd. Yusoff [Rantau Panjang]: Minta penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: Negara dalam Global Gender Gap Index. Silakan.

Puan Siti Zailah Mohd. Yusoff [Rantau Panjang]: Ya, terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Pertama kali saya tertarik apa yang disebut oleh Timbalan Menteri yang menghina pemimpin wanita pembangkang yang mengatakan memberi laluan kepada suami. Saya hendak minta juga penjelasan Menteri sebelum saya tanya soalan ialah apakah tidak satu penghinaan kepada wanita UMNO, Barisan Nasional khususnya memberi laluan jawatan Menteri kepada seorang lelaki? Itu soalan saya.

Saya juga ingin penjelasan tentang peruntukan yang disebut tadi RM50 juta untuk pembangunan wanita di mana kita melihat peruntukan ini hendak dibandingkan dengan keperluan permasalahan yang diperlukan oleh 14 negeri. Banyak isu yang berbangkit berkenaan wanita yang masih belum selesai. Kita tengok banyak perkara-perkara yang melibatkan kepentingan wanita yang harus diperkasakan. Akan tetapi peruntukan ini di antara banyak kementerian ini, di antara tiga yang terendah adalah di bawah pembangunan Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Jadi, apakah kalau Permata Negara campur dengan pra sekolah mendapat RM1.2 bilion peruntukan pembangunan sedangkan pembangunan untuk wanita seluruh Malaysia hanya RM50 juta.

Apakah ini alasan yang dibuat oleh Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat bahawa ini sudah mencukupi? Kalau kita lihat dalam laporan audit, banyak perkara, isu-isu yang berbangkit terutama di bawah Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Penilaian terhadap projek-projek yang dibuat yang masih lagi dalam keadaan yang lemah. Walaupun begitu peruntukan diberi sebelum ini, tetapi penilaiannya masih belum tahap memuaskan. Jadi apa alasan yang dibuat oleh Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat bahawa matlamat pembangunan ini sudah tercapai sedangkan banyak lagi lompang dan permasalahan di bawah masih belum selesai. Minta penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Yang Berhormat atas soalan tambahan yang telah pun dikemukakan. Pertama sekali tadi sebenarnya dalam teks ucapan saya, saya telah terangkan. Walaupun secara tulisan diperuntukkan RM50 juta tetapi apa yang di maksud itu hanya di bawah B.11. Kemudian kita masih ada lagi butiran di bawah B.48. Jadi cubalah Yang Berhormat baca serentak. Saya rasa kalaulah Yang Berhormat meneliti kandungan dalam bajet itu, Yang Berhormat akan lebih memahami tentang apa yang saya cuba terangkan tadi.

Tuan Yang di-Pertua, saya ingin mengambil kesempatan ini untuk menyatakan peruntukan kewangan untuk membangunkan – minta maaf, yang 28. Satu lagi perkara yang mendapat perhatian Ahli Yang Berhormat ialah kedudukan Malaysia di tangga ke-97 daripada 135 negara dalam Global Gender Gap Index. Sebagai makluman, kedudukan Malaysia dalam laporan dengan izin The Global Gender Gap sebenarnya telah meningkat satu anak tangga iaitu dari tempat ke-98 pada tahun 2010 dengan skor 0.6479 ke tempat 97 pada tahun 2011 dengan skor 0.653. Peningkatan ini adalah hasil daripada komitmen kerajaan yang berterusan untuk meningkatkan status dan kedudukan wanita dalam pembangunan negara.

Antara usaha yang telah dilaksanakan oleh kerajaan untuk meneruskan agenda pembangunan wanita Malaysia adalah:

- (i) pengumuman insentif potongan cukai berganda diberikan ke atas perbelanjaan bagi melatih wanita kembali ke pasaran pekerjaan oleh syarikat swasta mulai tahun tafsiran tahun 2013. Pengumuman ini adalah satu komitmen atau manifestasi kerajaan untuk menarik lebih ramai wanita kembali ke pasaran pekerjaan. Sekali gus sebagai usaha kerajaan mencapai sasaran 55% penyertaan wanita di pasaran pekerjaan menjelang tahun 2015;
- (ii) pembangunan 'mikro site' khusus iaitu *talent* wanita untuk pangkalan data wanita profesional yang berhasrat kembali bekerja untuk dipadankan dengan syarikat-syarikat yang mempunyai dengan izin, *flexible working arrangement*;
- (iii) pelaksanaan dasar sekurang-kurangnya 30% wanita di peringkat pembuat keputusan dalam sektor korporat menerusi Program Pengarah Wanita yang mana 200 orang wanita yang berkeelayakan dan berwibawa yang

telah dan sedang dilatih pada tahun 2012 dan 500 orang lagi yang akan dilatih pada tahun 2013.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Indera Mahkota bangun Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Boleh saya habiskan dahulu.

- (iv) penubuhan kerusi kepimpinan wanita di Universiti Kebangsaan Malaysia bagi menjalankan penyelidikan dan pembangunan dalam isu-isu wanita; dan
- (v) pemerkasaan wanita dalam bidang ekonomi menerusi Program 1AZAM, Program A-Kid, IQ Nita dan Skim Pembiayaan Ekonomi Desa.

Silakan.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Selain daripada isu wanita, kementerian Yang Berhormat juga ada tugas hakiki yang lain seperti berkenaan dengan pembasmian kemiskinan, membantu keluarga miskin. Saya hendak tanya selain daripada isu yang diterangkan tadi, Yang Berhormat sedar atau tidak ada satu penemuan audit yang agak mengecewakan kita. Saya hendak lanjutkan apa yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Rantau Panjang baru sekejap tadi. Penemuan audit ni mengatakan spesifiknya kepada aktiviti Jabatan Kebajikan Masyarakat (JKM). Ini kerana antara tugas hakiki yang mustahak juga iaitu tugas kepada JKM melihat bantuan dan usaha-usaha yang akan yang perlu dibuat terhadap golongan ini.

Penemuan audit mengatakan setakat ini tidak ada penilaian *outcome*, maksudnya keberkesanan program selama hari ini. Ini sangat mengejutkan Yang Berhormat. Kalau JKM setiap tahun bermula daripada kementerian yang dahulu sebelum ditukar tajuk kementeriannya telah pun menjalankan aktiviti membantu masyarakat di bawah tajuk JKM ini. Akan tetapi laporan audit yang terbaru mengatakan kementerian Yang Berhormat atau JKM tidak pernah lagi, belum lagi mewujudkan penilaian *outcome* hendak tengok sebagaimana keberkesanan. Antara sebab yang digariskan Yang Berhormat, oleh kerana jabatan yang bertanggungjawab tidak mempunyai rekod untuk membuat penilaian. Ini sangat mengejutkan. Jadi siapa yang selama ini dibantu? Adakah bantuan yang dibuat selama hari ini diamalkan dengan secara beri sahaja atau tabur sahaja kepada sesiapa yang dikehendaki tanpa mempunyai rekod atau statistik.

Saya pun kehairanan kenapa teguran ini, saya rasa ini teguran kali kelima perkara yang sama diulang. Tidak ada pembaikan, tidak ada usaha untuk membaiki keadaan ini. Yang Berhormat tentu tahu kalau dirujuk dalam laporan ini, dengan terang dengan angka dan peratusannya sekali dikatakan lebih daripada 63% kes-kes yang dikata diberi bantuan itu tidak mengikuti cadangan seperti dalam kertas.

■1240

Maksudnya diberi, dihulurkan tanpa mengikut prosedur yang direkod atau dicadangkan dalam laporan. Saya minta penjelasan sebelum kita pergi kepada tajuk yang lain, saya rasa agak

mustahak dan ini mencuri perhatian saya kerana perkara ini sebenarnya tidak ada penilaian. Sampai bila pun saya ragu kalau tidak ada penilaian, kementerian Yang Berhormat tidak dapat menyelesaikan perkara ini.

Saya rasa logiklah kalau sasaran mengatakan jumlah miskin tegar atau *household* yang miskin itu seorang kata RM100,000 seorang kata RM200,000 tidak ada angka yang tepat. Saya rasa memang logik kerana teguran audit ini memang betul-betul menyatakan yang tidak ada penilaian yang dibuat setakat ini. Terima kasih.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Yang Berhormat Indera Mahkota atas isu yang dibangkitkan. Yang Berhormat untuk bahagian itu izinkan saya jawab nanti dalam teks ucapan saya berkaitan dengan beberapa teguran yang telah diberikan dalam penemuan audit itu.

Tuan Yang di-Pertua, bagi meneliti isu kekurangan wanita dalam pasaran pekerjaan secara holistik, kementerian telah memulakan satu kajian dengan kerjasama iaitu dengan izin, *United Nations Development Programme (UNDP)*. Kajian ini yang bermula pada bulan April 2012 dan dijangka selesai pada bulan Februari 2013. Hasil kajian ini akan memperakukan pelan tindakan dan strategi bagi membolehkan kerajaan meningkatkan penglibatan wanita dalam pasaran pekerjaan.

Seterusnya berhubung dengan kegagalan kementerian mengemukakan laporan CEDAW. Penyediaan laporan negara berhubung dengan konvensyen penghapusan segala bentuk diskriminasi wanita telah dibangkitkan. Sebagai makluman pihak kementerian telah pun menyiapkan laporan ketiga, keempat, dan kelima negara pada bulan Ogos 2012 ini. Kini laporan tersebut sedang ditelitikan oleh Jabatan Peguam Negara sebelum dikemukakan untuk persetujuan kerajaan.

Tuan Yang di-Pertua dakwaan kes eksploitasi seks ke atas gadis Penan di Sarawak telah sekali lagi disentuh dalam Dewan yang mulia ini. Seperti yang pernah dilaporkan oleh Jawatankuasa Bertindak Peringkat Kebangsaan bagi menyiasat dakwaan penderaan seksual terhadap wanita kaum Penan di Sarawak yang dipengerusikan oleh Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. Pihak polis telah beberapa kali menyeru beberapa kali mereka yang mempunyai bukti sahih atau terlibat dalam kes ini agar tampil ke hadapan bagi membantu siasatan lanjut. Maklumat ini adalah penting bagi membolehkan polis mengambil tindakan ke atas pihak yang bertanggungjawab. Tuan Yang di-Pertua...

Puan Hajah Zuraidah Kamaruddin [Ampang]: Penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Ampang bangun Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Ya, silakan.

Puan Hajah Zuraidah Kamaruddin [Ampang]: Terima kasih. Setahu saya Timbalan Menteri, kes ini kita telah bawa penjenayah itu, kita sudah kenal pasti penjenayah itu dan dilaporkan kepada balai polis di Kuching. Tetapi sampai sekarang tidak ada tindakan lagi untuk menangkap penjenayah itu. Nama dan *details*nya semua sudah diberikan kepada balai polis di Kuching. Jadi saya ingat sudah dua tahun saya pergi ke sana membuat laporan, sampai sekarang

belum lagi ada apa-apa tindakan kepada penjenayah dan mangsa-mangsa ini masih lagi hidup dalam ketakutan di kawasan Penan itu.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Yang Berhormat atas isu yang dibangkitkan. Kalaupun kes ini sudah pun diserahkan kepada polis dan dalam siasatan PDRM maka biarlah kita tunggu tindakan yang akan diambil.

Tuan Chong Chieng Jen [Bandar Kuching]: Minta penjelasan, minta penjelasan. Ini hal, hal ini minta penjelasan Yang Berhormat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bandar Kuching Yang Berhormat.

Tuan Chong Chieng Jen [Bandar Kuching]: Dalam hal ini Yang Berhormat Timbalan Menteri kita tidak boleh serahkan kepada PDRM di Sarawak sahaja untuk menyiasat tempat ini kerana tuduhan ini melibatkan syarikat pembalakan besar di Sarawak yang ada berkaitan dengan ahli-ahli politik Sarawak. Oleh itu kalau kita hanya membiarkan polis PDRM di Sarawak untuk menyiasat perkara ini, polis tidak berani untuk menyiasat dengan mendalam terhadap perkara ini.

Inilah akibatnya hampir hari ini sudah beberapa tahun sudah itu kes telah dilaporkan, hampir hari ini tidak ada apa-apa siasatannya. Kalau sebagai Menteri Pembangunan Wanita, saya menganggap bahawa Yang Berhormat Timbalan Menteri dan kementerian Yang Berhormat perlulah mengambil berat dan perhatian yang lebih serius terhadap kes ini dan bukanlah serahkan pada PDRM sahaja. Apakah pandangan Yang Berhormat?

Puan Hajah Zuraidah Kamaruddin [Ampang]: Sedikit lagi, saya tambah sedikit dari situ, boleh Tuan Yang di-Pertua? Memandangkan Menteri Wanita adalah Perdana Menteri dan Menteri Kewangan, so kita minta agar tindakan ini diambil dengan tegas kerana yang memegang jawatan Menteri Wanita adalah seorang lelaki. So, minta tolong gunakan kuasa dia agar kes ini diselesaikan.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Yang Berhormat Bandar Kuching dan juga Yang Berhormat Ampang atas isu yang dibangkitkan. Untuk makluman Yang Berhormat Kuching...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Bandar Kuching Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Oh, Bandar Kuching ya. *[Ketawa]* Minta maaf ya. Yang Berhormat Bandar Kuching sebenarnya sementara menunggu hasil siasatan daripada PDRM, kementerian telah pun beberapa kali memasuki iaitu membuat lawatan ke kawasan Penan ini.

Malahan Menteri Pembangunan Wanita iaitu bekas Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat iaitu Yang Berhormat Senator telah pun pergi masuk ke kawasan perkampungan Penan itu untuk memahami perkara ini dan juga memberikan pelbagai bantuan kepada kaum Penan ini untuk meningkatkan keadaan sosioekonomi kaum Penan di situ. Di samping itu juga pelbagai program telah pun dijalankan di kawasan tersebut bagi meningkatkan kesedaran mereka terhadap hak dan kepentingan mereka dalam memperjuangkan iaitu dari segi keselamatan diri dan sebagainya.

Tuan Yang di-Pertua, berkaitan dengan hukuman bagi kes rogol bawah umur kementerian mengambil maklumat akan pandangan Ahli Yang Berhormat yang mencadangkan agar seksyen 294, Kanun Tatacara Jenayah dipinda supaya pesalah kes rogol bawah umur dikenakan hukuman penjara dan sebatan. Dalam hal ini pihak kerajaan sedang menimbang kemungkinan meminda agar tidak membenarkan hakim menggunakan budi bicara mereka untuk mengurangkan hukuman terhadap pesalah kes rogol bawah umur.

Tuan Yang di-Pertua berhubung dengan isu taska iaitu isu tiada bajet untuk menambahkan bilangan taska telah dibangkitkan sewaktu perbahasan Bajet 2013. Sebagai maklumat Dewan yang mulia ini, Bajet 2013 telah menyediakan beberapa inisiatif untuk menggalakkan penubuhan taska dan pusat jagaan kanak-kanak yang berkualiti. Antara inisiatif tersebut adalah:-

- (i) geran pelancaran sebanyak RM10,000.00 kepada penyedia pusat pendidikan awal kanak-kanak iaitu taska swasta untuk membantu mereka membuka taska baru yang berkualiti. Adalah dianggarkan sebanyak 1,000 buah taska swasta baru yang akan mendapat manfaat;
- (ii) potongan cukai dua kali ke atas *allowance* atau subsidi yang diberi kepada pekerja dan perbelanjaan penyelenggaraan kemudahan taska dan pusat jagaan kanak-kanak kepada majikan; dan
- (iii) pengecualian cukai pendapatan bagi tempoh 5 tahun serta rebat cukai iaitu *allowance* bangunan industri pada kadar 10% setahun diberi kepada pengusaha taska dan pusat jagaan kanak-kanak swasta.

■1250

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Yang Berhormat Menteri, mengenai taska.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, Yang Berhormat Kota Raja.

Datuk Heng Seai Kie: Silakan.

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Timbalan Menteri. Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dalam ucapan Bajetnya dalam perenggan 64 menyebut bahawa kerajaan akan - pertama, mengiktiraf bahawa ada kekurangan taska OKU. Kemudian menyebut di sini bahawa kerajaan akan merintis projek taska OKU untuk enam kategori kanak-kanak tetapi tidak ada perinciannya di sini. Jadi persoalan saya ialah setiap jenis kanak-kanak OKU, sindrom *down*, autisme, pekak, bisu dan cacat fizikal ini mempunyai masalah yang tersendiri. Jadi apakah perancangan sebenar kalau boleh Timbalan Menteri terangkan.

Adakah hendak mendirikan taska setiap - bagaimana ya sebab dalam satu kawasan, satu taska atau pun dalam satu negeri satu taska sebab yang penting adalah pencapaian OKU ini kepada taska. Malah ada cadangan daripada pihak OKU sendiri bahawa kita jangan buang duit dan masa untuk menubuhkan satu taska untuk OKU berlainan kecacatan. Malah kalau boleh diperkasakan PDK itu sendiri kerana di dalam satu kawasan misalnya, kita mungkin ada beberapa orang sahaja kanak-kanak autisme dan beberapa orang kanak-kanak pekak, ada beberapa orang

kanak-kanak cacat fizikal dan sebagainya. Jadi kalau boleh saya minta penjelasan sedikit tentang taska OKU ini. Terima kasih.

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Yang Berhormat Kota Raja atas soalan tambahan yang telah dibangkitkan. Sebenarnya dalam Bajet 2013 telah pun dicadangkan untuk membangunkan taska OKU iaitu taska untuk kanak-kanak OKU mengikut enam kategori dan ia merupakan satu projek perintis. Isu kedua yang dibangkitkan, Yang Berhormat menyatakan bahawa ini adalah satu program yang membazirkan. Saya tidak setuju dengan pendapat itu kerana bagi PDK, Yang Berhormat haruslah dapat membezakan antara perbezaan PDK dengan taska. Untuk PDK Jabatan Kebajikan Masyarakat, kita hanya menyediakan perkhidmatan pemulihan iaitu termasuklah fisioterapi tetapi bukanlah pendidikan.

Apa yang ditekankan dalam iaitu taska kanak-kanak OKU adalah pendidikan untuk kanak-kanak OKU kita di mana melihat pada kekurangan atau kecacatan yang ada pada mereka, mereka perlukan teknik dan kemahiran yang tertentu untuk membetulkan kelemahan mereka khususnya bagi kanak-kanak autisme. Sekiranya program intervensi dapat diadakan pada peringkat awal, kemungkinan atau pun peluang untuk mereka membetulkan kelemahan yang ada itu adalah tinggi dan kita harap bila besar nanti, kanak-kanak ini mempunyai peluang untuk membesar menjadi seorang dewasa yang normal seperti kita semua.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Minta penjelasan Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya ada bangkitkan perkara ini. Saya hendak tanya berapa peruntukannya yang akan disediakan untuk melaksanakan projek perintis taska OKU enam kategori ini? Saya ada bangkitkan, sementara pelaksanaan ini apakah kementerian ada mempertimbangkan agar kanak-kanak OKU ini di mana kerajaan boleh memberi subsidi kepada keluarga yang tidak berkemampuan yang mempunyai kanak-kanak OKU ini untuk mendapatkan pendidikan awal di taska-taska swasta, memberi bantuan secara subsidi? Itu satu. Kedua, membayar tambang mereka.

Saya ada baca ada NGO yang berpendapat cara pendekatan mengadakan pembinaan institusi yang lain. Contohnya projek perintis dan taska OKU ini tidak sejajar dengan permintaan mereka. Mereka lebih suka kalau diadakan pendekatan *inclusive* di mana taska-taska yang sedia ada, guru-guru dilatih untuk memahami dengan izin *special needs* kanak-kanak ini dan taska ini terima mereka masuk, terima kanak-kanak OKU ini masuk. Mereka akan boleh menjalankan pendidikan bersama dengan kanak-kanak yang lain. Mereka juga ada pandangan yang berbeza, mereka mahu *inclusiveness* dan bukannya pengasingan menerusi taska OKU yang dirancang. Apa pendirian dan pendapat pihak kementerian berkenaan perkara ini? Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, panjang lagikah Yang Berhormat?

Datuk Heng Seai Kie: 16 muka surat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Berapa muka Yang Berhormat? 11? Berapa panjang lagi Yang Berhormat?

Datuk Heng Seai Kie: 16 muka surat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, 16 muka dengan itu kalau pun diberi masa satu jam, ianya tidak habis. Saya nasihatkan agar Yang Berhormat bolehlah...

Datuk Heng Seai Kie: Teruskan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: ...Ikhtiar menjawab mana yang perlu, kemudian boleh jawab secara bertulis Yang Berhormat. Terima kasih.

Datuk Heng Seai Kie: Okey, terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Permintaan ataupun arahan Tuan Yang di-Pertua itu akan diakui sepenuhnya.

Tuan Yang di-Pertua, untuk menjawab kepada isu yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Batu Gajah, sebenarnya peruntukan untuk taska kanak-kanak OKU adalah sebanyak RM3 juta. Dalam perkara ini iaitu sama ada kita harus *inclusive* iaitu mencampuradukkan kanak-kanak OKU itu dengan kanak-kanak yang biasa di taska. Bagi pihak kementerian, yang lebih penting adalah keberkesanan sesuatu program pendidikan itu.

Tuan Yang di-Pertua, selaras dengan anjakan paradigma daripada pendekatan berasaskan kebajikan kepada pendekatan berasaskan hak, kementerian telah pun menjalankan program-program evokasi untuk meningkatkan kesedaran orang ramai berkenaan isu dan keperluan OKU. Antara program yang sedang giat dijalankan ialah dengan izin *Disability Equality Training* iaitu DET yang dikendalikan bersama OKU sendiri. Latihan ini adalah untuk mewujudkan kesedaran dan kefahaman orang ramai berkenaan dengan isu-isu ketidakupayaan dari perspektif sosial. Sebagai contoh, Program DET ini telah dijalankan di sektor awam dan swasta seperti Kementerian Kewangan, Kementerian Pengangkutan, Syarikat Penerbangan AirAsia, Kereta api Tanah Melayu Berhad, Rapid KL dan Rapid Penang. Usaha ini akan diteruskan dan dipergiatkan lagi dari semasa ke semasa.

Tuan Yang di-Pertua, berhubung dengan isu memperbanyakkan pengangkutan mesra OKU. Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat bersependapat dengan Ahli Yang Berhormat akan keperluan untuk memperbanyakkan pengangkutan awam mesra OKU ini. Sehubungan itu, kementerian telah mengadakan perbincangan dan menjalankan *Disability Equality Training* dengan penyedia perkhidmatan awam. Tindakan ini telah mendatangkan kesan positif di mana Rapid KL membawa masuk 400 buah bas yang bercirikan reka bentuk sejagat yang mesra OKU. Perkhidmatan bas awam mesra OKU turut disediakan oleh Syarikat Rapid Penang. Selain itu, kementerian melalui Majlis Kebangsaan bagi OKU juga telah menyediakan garis panduan bas bercirikan reka bentuk sejagat mesra OKU untuk diguna pakai oleh semua pengusaha bas awam pada masa hadapan.

Tuan Yang di-Pertua, kementerian prihatin terhadap usaha meningkatkan kesejahteraan OKU. Dalam hal ini, OKU yang berdaftar dengan JKM dan memenuhi kriteria yang ditetapkan layak menerima bantuan atau elaun berikut:

- i. elaun pekerja OKU sebanyak RM300 sebulan,
- ii. bantuan alat tiruan ataupun alat sokongan yang mana kadar bantuan adalah mengikut kos sebenar dengan cadangan pegawai perubatan,

- iii. bantuan penjagaan OKU terlantar sebanyak RM300 sebulan kepada penjaga OKU, dan
- iv. bantuan OKU tidak berupaya bekerja iaitu BTB sebanyak RM150 sebulan.

Tuan Yang di-Pertua, kementerian menyambut baik cadangan supaya ...

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Penjelasan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat.

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: OKU pendaftaran.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, masa dah habis.

Yang Berhormat Timbalan Menteri, adakah Yang Berhormat mahu menyambung petang ataupun menjawab secara bertulis?

Dr. Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Sambung, sambung.

Datuk Heng Seai Kie: Sambunglah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ahli-ahli Yang Berhormat, Mesyuarat ditangguhkan sehingga jam 2.30 petang ini.

[Mesyuarat ditangguhkan pada pukul 1.00 petang]

[Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.30 petang]

[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar) *mempengerusikan Mesyuarat*]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, terima kasih Yang Berhormat. Hari ini hari yang kedua dan kita hanya ada dua hari lagi selain daripada petang ini sampai pukul 9.30. Jadi saya tidak benar orang mencelah Menteri lagilah. Sila Yang Berhormat Menteri. Tak payah main politik, jawab soalan yang dibangkitkan dalam bahas Yang Berhormat.

2.32 ptg.

Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat [Datuk Heng Seai Kie]: Ya. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Berhubung dengan isu berkaitan dengan kementerian bekerjasama dengan NGO bagi menubuhkan taska OKU yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Batu Gajah, kementerian menyambut baik cadangan supaya mana-mana badan atau pertubuhan bukan kerajaan iaitu NGO yang mengendalikan kanak-kanak OKU diberi bantuan yang sewajarnya. Cadangan ini telah pun diambil kira semasa pembentangan Bajet 2013.

Sehubungan itu, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat akan bekerjasama dengan NGO yang bersedia untuk melaksanakan projek perintis taska OKU bagi enam kategori. Perbincangan dengan NGO dan agensi kerajaan terbabit telah diadakan pada 10 Oktober yang lalu. Tuan Yang di-Pertua, berhubung dengan dasar 1% OKU perlu dijadikan KPI yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Kota Raja, berhubung pelaksanaan dasar 1% peluang pekerjaan OKU di sektor awam dan cadangan supaya dasar ini dijadikan KPI semua agensi

kerajaan. Suka saya nyatakan bahawa cadangan ini telah pun dikemukakan oleh kementerian kepada Jabatan Perkhidmatan Awam untuk pertimbangan.

Cadangan pelaksanaan dasar 1% peluang pekerjaan OKU di sektor awam ini turut dikemukakan kepada pihak MAMPU sebagai salah satu kriteria pemarkahan ataupun penarafan bintang kementerian dan agensi kerajaan. Buat masa ini, cadangan tersebut sedang dalam pertimbangan kedua-dua agensi yang terbabit. Berhubung dengan cadangan pembelian *detached house* di Limbang bagi menggantikan pusat pemulihan dalam komuniti iaitu PDK sedia ada di Limbang,

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Minta penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: ...Kementerian menyokong penuh program...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: OKU ya, Tuan Yang di-Pertua, saya pohon perkara dibangkitkan dalam perbahasan.

Datuk Heng Seai Kie: Pemulihan dalam komuniti iaitu satu program yang dilaksanakan oleh komuniti sendiri bagi manfaat OKU. Pada masa ini, kementerian menyediakan bantuan kewangan kepada komuniti setempat untuk melaksanakan program PDK di seluruh negara. Bantuan tersebut merangkumi bayaran:

- (i) sewa premis
- (ii) pembelian peralatan dan utiliti; dan
- (iii) elaun bagi petugas PDK dan OKU yang menghadiri PDK

Pada dasarnya, peruntukan kewangan untuk mengubahsuai, membina dan membeli bangunan PDK tidak disediakan oleh kerajaan. Sekiranya, komuniti di Limbang berminat untuk memiliki bangunan sendiri sepertimana yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat, mereka boleh berbuat demikian dengan menggunakan sumber-sumber kewangan sendiri. Tuan Yang di-Pertua, berhubung dengan isu pengemisan yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Bakri, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya mohon penjelasan boleh Yang Berhormat Timbalan Menteri? Ganjaran kepada OKU, pemenang pingat Paralimpik yang ada dibangkitkan oleh Yang Berhormat Pandan. Saya sedang menunggu jawapan sama ada pihak kementerian akan menjawab sebentar nanti sebab Yang Berhormat telah beralih ke OKU. Ganjaran dibayar kepada pemenang pingat di Paralimpik dengan pemenang pingat di Olimpik berbeza. Apakah telah dan akan dilakukan mengenai perbezaan ganjaran tersebut?

Datuk Heng Seai Kie: Terima kasih Yang Berhormat. Saya harap Yang Berhormat minta izin dulu sebelum bangun mencelah mengikut peraturan dewan.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Saya minta izin ya Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Datuk Heng Seai Kie: Tidak dibenarkan, terima kasih... [*Dewan riuh*]

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Ini perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Pandan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri, lagi panjang ke jawapan Yang Berhormat Menteri itu?

Datuk Heng Seai Kie: Ya, masih panjang.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, kalau panjang lagi, jawab bertulislah.

Datuk Heng Seai Kie: Ha? Tidak, Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya nak bagi tahu. Yang Berhormat duduk dulu. Kita ada 117 pembahas, kalau tiap-tiap pembahas bangkit 20 persoalan, kita akan ada 400 lebih soalan yang akan bakal dijawab. Lepas itu, pencelahan bangkit perkara baru Menteri pun jawab juga, patut jangan jawab. Jangan jawab stail syair ataupun hikayat, Yang Berhormat. Jawab kalau dia tanya berapa kandang kambing, bagi satu kandang kambing, sudah, itu soalan.

Datuk Heng Seai Kie: Okey, terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, berhubung dengan isu pengemisan yang dibangkit oleh Yang Berhormat Bakri, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat melalui Jabatan Kebajikan Masyarakat amat peka dan memandang serius akan isu pengemis tanpa mengira status kewarganegaraan mereka. Pengemis warganegara asing yang diselamatkan akan diserahkan kepada Jabatan Imigresen untuk dihantar pulang ke negara asalnya manakala bagi pengemis warganegara Malaysia pula, mereka akan diberi bantuan sewajarnya supaya tidak terpinggir daripada menikmati arus pembangunan negara. Bagi menangani isu pengemis jalanan, JKM sentiasa menjalankan operasi menyelamat secara berkala di seluruh negara. Pada tahun 2011, sebanyak 1190 operasi telah pun diadakan dan seramai 1,408 orang pengemis telah pun diselamatkan. Daripada jumlah tersebut, seramai 318 orang adalah pengemis warganegara asing manakala bagi tahun 2012 iaitu sehingga bulan Jun, sejumlah 615 operasi telah pun dijalankan dan seramai 504 orang pengemis diselamatkan.

Tuan Yang di-Pertua, kementerian mengambil maklum akan pandangan Ahli Yang Berhormat supaya Akta Orang Papa 1977 tidak digunakan ke atas OKU yang mengemis terutamanya yang cacat penglihatan. Berdasarkan Akta Orang Papa 1977, pindaan 1 Januari 2006 seksyen 2, tafsiran ini tidak mengecualikan golongan yang lain termasuk orang kurang upaya iaitu OKU.

■1440

Maka, penguatkuasaan berkaitan akta tersebut berkuat kuasa ataupun terpakai kepada semua pihak termasuk OKU. Walau bagaimanapun, kementerian melalui JKM bercadang untuk mengadakan perbincangan dengan pihak-pihak berkuasa tempatan bagi meneliti kemungkinan membantu OKU penglihatan untuk mendapatkan permit menjual barangan tertentu.

Berkaitan dengan isu bahawa tiada peruntukan khusus untuk warga emas dalam Bajet 2013 yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Mas Gading, Tuan Yang di-Pertua, isu berkaitan tiada peruntukan khusus untuk warga emas dalam Bajet 2013 adalah satu dakwaan yang tidak berasas. Ingin saya jelaskan bahawa kerajaan telah memperuntukkan sebanyak RM1.2 bilion bagi Program Kebajikan Rakyat 1Malaysia (KAR1SMA) yang mana KAR1SMA Warga Emas atau Bantuan Orang Tua merupakan satu daripada komponen utamanya.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: *[Bangun]*

Datuk Heng Seai Kie: Sebagai makluman, bantuan orang tua merupakan skim bantuan kebajikan yang terbesar pada tahun 2011 melibatkan perbelanjaan sebanyak RM477.8 juta bagi membantu sejumlah 135,217 orang warga emas yang miskin dan kurang upaya di seluruh negara. Ini merupakan 35.3% daripada keseluruhan perbelanjaan bantuan kebajikan masyarakat. Adalah diunjurkan peratusan bantuan orang tua berbanding dengan keseluruhan perbelanjaan bantuan kebajikan masyarakat dijangka meningkat pada tahun-tahun akan datang.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, dari Bakri. Tadi awal ada sebutkan soalan daripada Bakri tapi Yang Berhormat jawab separuh sahaja.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya sudah beritahu tadi saya pun tidak bagi pencelahan lagi Yang Berhormat.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Bukan pencelahan. Dalam ucapan saya...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, duduk dahulu Yang Berhormat. Pencelahan inilah mencelah Yang Berhormat. Istilah saya mencelah itu berdiri, ganggu bercakap - itu mencelahlah itu.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Tidak, saya hendak dapat jawapan yang lengkap.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, kalau hendak baca semua sejarah yang dibangkit itu Yang Berhormat, besok pun tidak habis.

Datuk Heng Seai Kie: Ya, saya akur arahan daripada Tuan Yang di-Pertua. Berhubung dengan bantuan kebajikan iaitu persekutuan dan negeri tidak seragam yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Kanowit, ingin saya menyatakan bahawa bantuan kebajikan yang tidak seragam antara skim persekutuan dengan skim negeri, Jabatan Kebajikan Masyarakat iaitu sebuah agensi di bawah kementerian ini adalah bertanggungjawab untuk menyalurkan bantuan kebajikan kepada golongan yang memerlukan. Pada masa ini, terdapat tujuh jenis bantuan kebajikan di bawah Skim Bantuan Persekutuan manakala satu skim bantuan yang dikenali sebagai Skim Bantuan Am Negeri.

Pemberian bantuan kebajikan adalah selaras dengan senarai bersama antara Kerajaan Persekutuan dengan kerajaan negeri seperti yang termaktub dalam Perlembagaan Persekutuan di bawah Senarai 3, Jadual 9, senarai perundangan. Memandangkan Skim Bantuan Am Negeri terletak di bawah bidang kuasa kerajaan negeri, maka kadar bantuan kebajikan yang disalurkan kepada penerima adalah berbeza antara satu negeri dengan negeri yang lain tertakluk kepada kemampuan kewangan kerajaan negeri yang terbabit.

Tuan Yang di-Pertua, berhubung dengan kegagalan NKRA dalam mengatasi masalah kemiskinan di Sabah yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Beaufort, suka saya maklumkan bahawa Program 1AZAM yang dilaksanakan di negeri Sabah, seramai 14,614 orang telah menyertai Program 1AZAM di bawah Kerajaan Negeri Sabah sehingga 31 Ogos 2012. Daripada jumlah ini, seramai 1,291 orang telah berjaya meningkatkan pendapatan mereka melepasi paras garis kemiskinan iaitu untuk negeri Sabah ialah RM1,050 sebulan.

Ingin saya sebutkan di sini bahawa usaha untuk mengeluarkan seseorang daripada kepompong kemiskinan...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya bagi 15 minit lagi Yang Berhormat.

Datuk Heng Seai Kie: Ya, lagi tiga muka surat Tuan Yang di-Pertua. Daripada kepompong kemiskinan bukan merupakan satu kerja yang mudah. Inisiatif ini tidak terhenti dengan memberi peralatan atau kelengkapan bagi membolehkan mereka membuka perniagaan mikro. Sebaliknya, kita perlu juga mengubah pemikiran, mentaliti dan sikap mereka agar mempunyai jati diri kental bagi menghadapi cabaran dan seterusnya mampu hidup berdikari. Namun, sebagai kerajaan yang berjiwa rakyat, kita tidak akan berputus asa atau melepaskan tangan. Kita akan meneruskan usaha murni membimbing golongan miskin terbabit supaya mereka dapat bersama dengan anggota masyarakat yang lain menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi dan pembangunan negara.

Tuan Yang di-Pertua, berhubung dengan permohonan bantuan kebajikan di Tuaran yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Tuaran, suka saya maklumkan di sini bahawa sejumlah 900 daripada 3,000 permohonan untuk bantuan kebajikan di Tuaran yang ditolak mendapat perhatian kementerian. Dalam hal ini, Jabatan Kebajikan Masyarakat telah mempunyai kriteria tertentu bagi setiap skim bantuan kebajikan. Sesungguhnya...

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Yang Berhormat, Yang Berhormat...

Datuk Heng Seai Kie: ...Kementerian tidak teragak-agak untuk meluluskan permohonan...

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Penjelasan.

Datuk Heng Seai Kie: ...Asalkan pihak pemohon memenuhi kriteria yang ditetapkan, misalnya pendapatan isi rumah berada di bawah paras garis kemiskinan dan sebagainya. Dalam hal ini, saya berharap Ahli Yang Berhormat Tuaran dapat merujuk kembali kes yang ditolak. Pihak JKM bersedia untuk meneliti semula sekiranya kes berkenaan mempunyai asas kukuh untuk diperakukan bagi mendapatkan bantuan kebajikan.

Tuan Yang di-Pertua, akhirnya, saya sekali lagi mengucapkan jutaan terima kasih kepada semua Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Bajet 2013. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air.

2.47 ptg.

Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air [Dato' Sri Peter Chin Fah Kui]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Ahli-ahli Yang Berhormat, terlebih dahulu saya ingin merakamkan ucapan ribuan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat dari Permatang Pauh, Beaufort, Hulu Selangor, Kota Belud, Putatan, Ranau, Gombak, Shah Alam, Kuala Krai, Wangsa Maju, Tuaran, Kinabatangan, Bandar Tun Razak, Sipitang, Tanjong Piai, Hulu Langat, Padang Serai, Sabak

Bernam, Bintulu dan Ketereh yang sudi berkongsi pandangan dan cadangan menyentuh bidang kuasa Kementerian Tenaga, Teknologi Hijau dan Air dalam sesi perbahasan Bajet 2013 di peringkat dasar. Izinkan saya memberi penjelasan berhubung dengan perkara-perkara yang telah dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat berkenaan.

Mengenai isu bekalan elektrik khususnya isu perjanjian pembelian tenaga (PPA) dengan penjana-penjana bebas (IPP). Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat Permatang Pauh, Ahli Yang Berhormat Gombak, Ahli Yang Berhormat Shah Alam dan Ahli Yang Berhormat Kuala Krai telah menyentuh isu berkaitan dengan 1MDB, perjanjian pembelian tenaga dan penjana-penjana bebas.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, isu-isu yang menyentuh mengenai 1Malaysia Development Berhad (1MDB) telah dijawab oleh Jabatan Perdana Menteri kelmarin dan saya tidak bercadang untuk menambah apa-apa yang lebih daripada itu. Walau bagaimanapun, isu IPP generasi pertama yang disentuh akan tamat tempoh perjanjian pembelian tenaga (PPA) pada tahun 2015 dan 2016.

■ 1450

Stesen berkenaan masih boleh digunakan sekurang-kurangnya untuk tempoh lima tahun sehingga sepuluh tahun. Proses bidaan yang dilakukan mewajibkan pembida menawarkan rebat ke atas bayaran kapasiti sedia ada. Bagi kadar baru yang ditawarkan, ianya jauh lebih rendah berbanding dengan kadar asal. Dengan pelanjutan operasi, pengguna-pengguna akan membayar kos kapasiti kepada kadar yang lebih rendah.

Keperluan kapasiti yang dahulunya dianggarkan sebanyak 4,500 megawatt pada tahun 2016 dan 2017 adalah ekoran daripada PPA yang akan tamat tempoh serta permintaan bekalan elektrik yang dijangka meningkat pada kadar purata 3.4% setahun sehingga tahun 2020. Sekiranya keperluan kapasiti ini diperolehi secara keseluruhan melalui pembinaan loji baru, ia akan didedahkan sistem pembekalan elektrik kepada ketidakcukupan kapasiti bekalan elektrik sekiranya terdapat stesen jana kuasa yang tidak dapat siap pada waktu yang ditetapkan.

Berdasarkan kepada laporan statistik yang dikeluarkan oleh Suruhanjaya Tenaga, kos seunit penghasilan elektrik oleh TNB sendiri bagi tahun 2010 adalah sebanyak 14 sen sekilo watt jam. Sehubungan itu saya ingin memaklumkan kepada Ahli Yang Berhormat Permatang Pauh, sekiranya kenyataan bekas Pengerusi TNB diguna pakai, TNB akan mengalami kerugian enam sen bagi setiap unit elektrik yang dijual.

Menjawab kepada penjelasan yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat Gombak, unjuran permintaan dan pembekalan elektrik dibuat oleh Suruhanjaya Tenaga sebagai *regulator* dan dibentangkan kepada Mesyuarat Jawatankuasa Perancangan dan Pelaksanaan Pembekalan Elektrik dan Tarif (JPPET) untuk diperakukan. Mesyuarat jawatankuasa ini yang dipengerusikan oleh Yang Berhormat Menteri Tenaga, Teknologi Hijau dan Air merupakan jawatankuasa tertinggi yang bertanggungjawab dalam menentukan keperluan kapasiti penjanaan berdasarkan kepada unjuran permintaan dan perbekalan elektrik yang telah disediakan oleh pihak Suruhanjaya Tenaga.

Sekiranya terdapat keperluan untuk tambahan kapasiti, Suruhanjaya Tenaga akan melaksanakan proses bidaan kompetitif atau *competitive bidding*, dengan izin, seperti yang sedang dilaksanakan pada ketika ini. Kerajaan telah menetapkan bahawa sebarang tambahan keperluan kapasiti penjanaan hendaklah melalui proses pembidaan secara kompetitif melalui unjuran keperluan pembekalan elektrik yang telah diperakukan oleh Jawatankuasa Perancangan dan Pelaksanaan Pembekalan Elektrik dan Tarif (JPPET). Pihak Suruhanjaya Tenaga telah menetapkan bahawa kapasiti yang diperlukan menjelang tahun 2016 adalah di antara 1,000 megawatt sehingga 1,400 megawatt.

Tuan Yang di-Pertua, berhubung dengan pembinaan stesen jana kuasa baru bertempat di Prai, Pulau Pinang, proses pembidaan kompetitif telah dilaksanakan bermula bulan Mac tahun 2012. Keputusan telah diumumkan pada 9 Oktober 2012 di mana pihak TNB telah berjaya dalam pembidaan tersebut. Proses bidaan ini...

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: [Bangun]

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri, Yang Berhormat Kepong bangun.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Tuan Yang di-Pertua, penjelasan saya tadi memang kita dengar akan ada *bidder competitive* untuk stesen-stesen baru. Adakah pihak kementerian sudah mempertimbangkan bahawa sekiranya TNB jadi satu monopoli bertahun-tahun. Setelah menjadi satu monopoli termasuk IPP dan sebagainya, bagaimana kita boleh wujudkan satu sistem tenaga yang seimbang? Macam mana kita dapat mewujudkan sistem yang lebih *close*? Ini kerana saya setuju bahawa kita memerlukan tenaga yang banyak, yang akan bertambah dari setahun ke setahun dan kita mesti menyesuaikan diri dalam menghadapi cabaran ini.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Terima kasih Yang Berhormat, soalan itu adalah baik. Sebagai satu polisi atau dasar, pihak kerajaan, kementerian khususnya dalam JPPET ini memang menggunakan pembidaan kompetitif ini untuk sesiapa sahaja termasuk TNB untuk membuat supaya kita dapat *list cost* dengan kadar tarif yang terendah. Kalaulah TNB secara pembidaan kompetitif dengan syarikat-syarikat internasional seumpamanya, kita akan melayakkan syarikat antarabangsa untuk membuat pembidaan juga.

Kalaulah TNB masih menang iaitu TNB masih menawarkan pembidaan serta dengan tarif yang terendah, saya rasa itu secara adil dan sebagainya, kita kenalah menawarkan projek itu kepada TNB sebab dia menang dalam suasana yang kompetitif. Ini termasuk bukan sahaja syarikat-syarikat dalam negeri tetapi syarikat antarabangsa, saya rasa itu kita tidak ada masalah kalaulah kita menggunakan cara yang pembidaan kompetitif ini untuk memilih siapa yang akan menambah kapasiti loji.

Tuan Yang di-Pertua, proses bidaan ini dijalankan secara serentak bagi keperluan baru serta pelanjutan operasi lori jana kuasa sedia ada yang dimiliki oleh IPP dan TNB. Keputusan bidaan menunjukkan bahawa, loji jana kuasa sedia adalah kompetitif dan masih berkeupayaan beroperasi pada tahap keboleharapan yang tinggi. Ini dilaksanakan bagi membolehkan

permintaan bekalan elektrik dapat dipenuhi pada kadar tarif jualan elektrik terendah dengan risiko penyiapan projek yang minimum.

Tujuan utama kapasiti ini tidak ditetapkan adalah untuk memberikan kebebasan kepada pihak pembida bagi mendapatkan tarif terendah dalam penentuan bidang akhir mereka.

■1500

Sekiranya spesifikasi telah ditetapkan oleh 1MDB seperti yang dinyatakan dalam perbincangan Yang Berhormat Gombak, maka tidak akan ada julat yang tertentu seperti yang telah berlaku dalam pembidaan yang dilangsungkan oleh Suruhanjaya Tenaga. Keputusan yang telah tercapai dan diumumkan oleh pihak suruhanjaya menunjukkan bahawa 1MDB tidak ada kena-mengena dengan pembidaan ini.

Tuan Yang di-Pertua, YTL Power adalah merupakan IPP pertama di Malaysia dan dibina pada tahun 1994. Pihak YTL telah mengambil risiko untuk membina stesen janakuasa yang tersebut di mana pada ketika itu bekalan elektrik di Semenanjung adalah amat terdesak. Sungguhpun YTL telah diberikan PPA berbentuk, *take-or-pay* dengan izin, hanya 73% tenaga sahaja yang terlibat dengan syarat *take-or-pay* tersebut. Perjanjian *take-or-pay* yang diguna pakai ini bukanlah sesuatu yang unik, malah telah diguna pakai di seluruh dunia seperti di Amerika Syarikat, di Australia, Afrika Selatan dan juga di India.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, isu pembelian Tanjung Energy dengan Genting Sanyen Power oleh 1MDB adalah merupakan keputusan komersial sepenuhnya dan saya tidak akan menjawab tentang apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat.

Tuan Yang di-Pertua, pengusikan meter Tenaga Nasional Berhad (TNB). Berhubung dengan isu ini iaitu isu usikan meter TNB yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat Wangsa Maju, kementerian saya telah mendapatkan maklum balas daripada pihak TNB berhubung aduan yang dibangkitkan.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Tuan Yang di-Pertua, sedikit. Minta izin laluan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sekejap, saya baca ini dahulu. Mengenai meterkah?

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Tidak, penajaan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Penajaan, okey.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya masih mengehendkan perbincangan kita mengikut peraturan Yang Berhormat. Sebenarnya di bawah Peraturan Mesyuarat 37 Yang Berhormat, penjelasan maknanya Yang Berhormat kurang jelas daripada apa yang disebut oleh Menteri. Kalau misalnya kita hendak tanya, Menteri itu cakap airkah ataupun air itu udara atau mana, itu penjelasan Yang Berhormat. Akan tetapi kalau hendak cerita benda-benda baru, itu sudah keluar daripada 37, tidak dibenar. Yang Berhormat Menteri.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Saya belum tanya lagi Tuan Yang di-Pertua. Penjelasan saya belum tanya.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tuan Yang di-Pertua, saya ikut *ruling* Tuan Yang di-Pertua. Dengan itu saya akan teruskan.

Tuan Mohd. Nasir bin Zakaria [Padang Terap]: Saya hendak tanya tarif Tuan Yang di-Pertua. Saya hendak tanya tentang tarif yang disebutkan oleh Yang Berhormat Menteri tadi. Jadi terima kasih Yang Berhormat Menteri. Yang Berhormat Menteri sebut tentang penjanaaan tadi yang kita sudah buka untuk dibuat dalam pasaran terbuka supaya lebih kompetitif dan tarif akhirnya akan dinikmati oleh rakyat dengan kadar yang lebih murah, tarif elektrik. Jadi, adakah kementerian juga akan membuka penghantaran dan juga pembahagian tenaga, *transmission and distribution* untuk pasaran terbuka supaya kadarnya lebih murah dinikmati oleh rakyat terbanyak. Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tuan Yang di-Pertua, itulah satu benda yang agak baru dan tidak dibahaskan dalam perbahasan ini yakni soal transmisi, penghantaran dan distribusi. Walau bagaimanapun Tuan Yang di-Pertua, saya ingin secara pendek katakan dua perkara ini sedang diambil kira dan juga polisinya akan diserapkan dalam apa yang dinamakan sebagai transformasi industri elektrik di negara kita. Ini sedang dibincang dengan pihak konsultan yang kita upah untuk membuat satu cadangan yang terbaik supaya kita akan akhirnya satu industri yang cukup mantap, satu industri yang di mana kita gunakan cara transparensi atau ketelusan dalam menentukan tarif-tarif yang berkaitan.

Saya rasa Yang Berhormat, tidak lama lagi kita akan minta pihak TNB cuba dari segi langkah pertama untuk menyenaraikan dalam bil-bilnya cara-cara atau unsur-unsur yang diserapkan dalam jumlah bil TNB tersebut. Ini adalah sebahagian dalam transformasi besar yang kita akan lakukan dalam industri elektrik di negara kita.

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Menteri, boleh minta penjelasan sedikit. Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Mengenai apa?

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Mengenai ini pemasangan meter oleh...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Meter saya belum lagi, baru *start*. Berhubung dengan isu usikan meter TNB oleh Ahli Yang Berhormat dari Wangsa Maju, saya ingin maklumkan kementerian telah mendapatkan maklum balas daripada TNB berhubung aduan yang dibangkitkan. Merujuk kepada kes tersebut, hasil pemeriksaan TNB di premis pengguna di Danau Kota pada 3 Mac 2009, terdapat unsur-unsur usikan jelas pada pemasangan meter pengguna. Lanjutan surat tuntutan amaun berkurang caj akibat usikan pemasangan meter TNB, pihak pengguna telah memohon mengadakan sesi rundingan pada 18 November 2009. Hasil rundingan, pengguna telah setuju untuk membuat bayaran secara ansuran.

Namun begitu, pihak TNB tidak menerima sebarang bayaran daripada pengguna. Sekali lagi sesi rundingan kedua diadakan pada 12 Jun 2012. Namun, pengguna masih enggan menjelaskan tuntutan. Lanjutan kegagalan mematuhi persetujuan bersama, TNB mengemukakan kes kepada perundangan di mana penghakiman ingkar, pembelaan telah direkodkan ke atas pengguna pada 10 Julai 2012. Pada 11 Oktober 2012, biarpun penghakiman ingkar pembelaan

telah dimasukkan, TNB masih bersetuju mengadakan rundingan ketiga di mana pengguna ditawarkan kemudahan ansuran tambahan. Pihak TNB juga telah berjumpa Yang Berhormat Wangsa Maju bagi menjelaskan situasi kes pada 5 Oktober.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat juga, sebelum sebarang tuntutan untuk menuntut amaun berkurang caj akibat usikan pemasangan meter daripada pihak pengguna, pihak TNB akan menjalankan pemeriksaan rapi melalui pelbagai sistem seperti sistem pembilan, perisian *fraud scanning*, dengan izin, dan sebagainya ke atas sesuatu premis terlebih dahulu.

■1510

Sekiranya terdapat bukti kukuh berlakunya usikan meter barulah surat tuntutan akan dikeluarkan kepada pengguna. Sehubungan dengan itu, kementerian menyarankan agar pihak pengguna menghubungi pihak TNB untuk berunding agar kes-kes usikan meter dapat diselesaikan dengan baik antara TNB dengan pengguna. Sila.

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya mengalu-alukan segala usaha Yang Berhormat Menteri pernah membuat pengumuman di mana pemasangan meter digital oleh TNB perlu diberhentikan kerana menimbulkan pelbagai pertikaian ke atas ketepatan meter tersebut.

Persoalan saya di sini adalah Yang Berhormat Menteri, apa akan berlaku kepada meter 1,200,000 meter digital yang telah pun dipasang oleh TNB yang juga menimbulkan masalah yang sama. Oleh kerana ramai yang mengadu selepas tukar meter, bil elektrik naik melambung lebih daripada satu kali ganda. Jika meter itu bermasalah dan Menteri bersetuju untuk berhenti supaya tidak lagi digantikan dengan meter digital tetapi bagaimana dengan pengguna-pengguna yang telah pun terpaksa menukar meter di mana bilangannya ramai, 1,200,000. Apakah penjelasan Yang Berhormat Menteri. Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, Yang Berhormat. Saya hendak jelaskan di sini saya tidak pernah katakan TNB sudah berhenti menukar meter sebab ada pertikaian meter digital itu tidak baik. Saya tidak ada ucapan macam itu. Saya katakan, TNB apabila sudah terima banyak aduan daripada pengguna atas bil yang tinggi atau sebagainya pihak TNB mesti mengkaji semula cara untuk melaksanakan pertukaran meter tersebut supaya satu SOP atau *Standard Operation Procedure*, yang mesra rakyat, yang mesra pengguna itu dapat digunakan.

Saya nampak antara aduan-aduan yang diterima adalah berkaitan dengan cara pelaksanaan, penguatkuasaan yang dilaksanakan oleh pihak TNB. Seumpamanya ada yang mengatakan tuan rumah tidak ada di sana semasa TNB menukar meter dan sebagainya.

Cara ini atau SOP ini yang diterangkan buat masa sekarang dianggap oleh saya dan saya bincang dengan pihak TNB mereka pun setuju. Kalau tukaran meter itu secara biasa dengan cara yang baik, maka pengguna tidak akan bantah sebab adalah adil. Kalau kita gunakan sekian-sekian, berapa elektrik yang digunakan, berapa kilowatt, kita mesti bayar secara adil yang direkodkan oleh meter tersebut. Kalaulah...

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Yang Berhormat Menteri, sedikit...

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: [Bangun]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Dengar dulu, dengar dulu. Dengan ada kes yang juga dalam aduan yang kita terima yang katakan bilnya terlalu tinggi apabila meter itu ditukar. Kalau bil itu umpamanya RM100, kalau meter itu sudah ditukar dan meter sekarang, meter baru itu merekodkan RM400 seumpamanya, RM300 yang lebih lagi...

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: *[Menyampuk]*

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Kalau kes-kes seperti ini saya sebut kepada TNB maka kita mesti tengok apa sebabnya dia terlampau tinggi bil itu. TNB setuju kalau ada kes-kes seperti ini di mana bil terlampau tinggi kalau dibandingkan dengan bil yang lama kita mesti siasat apa sebabnya. Sama ada meter yang dulu itu tidak berfungsi langsung atau meter yang baru yang *you* sebut itu, digital itu ada masalah. *So, we have to...*

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Yang Berhormat Menteri...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: ...Menyiasat.

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Yang Berhormat Menteri, boleh minta izin sedikit? Persoalan saya di sini adalah sementara kementerian mengkaji SOP iaitu *Standard Operating Procedure*, apa akan berlaku kepada pengguna-pengguna yang telah pun mendapat masalah. Kita tidak mahu dulu LEN atau Lembaga Elektrik Negara. Sekarang ini TNB. Kita tidak mahu LEN menjadi TNB terus naik banyak-banyak.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, Yang Berhormat.

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Itu sebabnya kita mahu keadilan kepada semua pengguna.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, Yang Berhormat. Saya akan jawab itu, saya akan jawab itu. Saya belum sampai situ. Saya akan jawab. Nanti dalam ucapan saya pun sudah dicatat soalan ini.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Menteri, sedikit Menteri. Mengenai usik meter. Saya terima banyak aduan daripada kawasan saya di mana usikan meter ini. Usikan meter ini, saya dapat aduan daripada pengguna yang datang ke rumah, mereka memakai uniform TNB, mereka mengusik meter. Selalu kalau di rumah saya, saya tidak berani usik meter. Pengguna selalu tidak berani mahu mengusik meter. Kalau mereka usik meter nanti *current shot*, mati susah.

So, ini ada banyak laporan-laporan polis telah dibuat. Saya bawa 10 orang pergi ke TNB adakan rundingan untuk bayar. Pengguna memang setuju hendak bayar ansuran. So, kadang-kadang TNB mereka pakai uniform, mereka pergi mengusik meter. So, saya hendak minta penjelasan sikit daripada Menteri, TNB. Laporan polis pun sudah buat tetapi tidak ada tindakan daripada pihak polis. Kalau saya, saya tidak berani usik meter rumah saya. Minta penjelasan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat saya harap apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat dalam Dewan yang mulia ini adalah betul. Kalau apa yang disebutkan itu bukan hanya dakwaan kita terhadap TNB ini, kita akan mengambil tindakan yang serius terhadap kes-kes Yang Berhormat sebut di mana pekerja TNB yang melakukan usikan meter itu. Kalau begitu teruklah kita dalam keadaan TNB sekarang. *This is very wild accusation* Tuan Yang di-Pertua. Di

mana katakan pekerja TNB pergi ke rumah pengguna untuk usik meter. Apa sebabnya dia mahu buat begitu?

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Tuan Yang di-Pertua...

Tuan S. Manikavasagam [Kapar]: *[Bangun]*

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya tidak tengok apa alasan dia...

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Tuan Yang di-Pertua...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: ...Sebab pekerja TNB mesti ke rumah pengguna untuk usik meter bagi mereka. *If that is the case*, kalau begitu Tuan Yang di-Pertua ini kes CBT. Kalau inilah kes seperti CBT kita mestilah melaporkan siapa orang ini, pekerja ini. Kalau kes polis dilaporkan, saya rasa, saya harap boleh berikan...

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: *Report*, salinan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Salinan kepada saya. Saya akan terus menyiasat perkara ini.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Saya ada banyak Menteri. Banyak laporan polis saya ada.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Bawalah, bawa Yang Berhormat.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Saya bagi kepada Menteri. *This is not an accusation. This is truth*, yang benar berlaku saya akan bawa kepada Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, *I am saying if this is truth then let we have it then I go to the bottom of it*, dengan izin.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: *Sure*. Okey. Terima kasih.

Datuk Dr. Marcus Mojigoh [Putatan]: Tuan Yang di-Pertua, ini soal penggunaan setelah membuat perkara ini kepada Menteri. Soal penggunaan meter digital ini.

■1520

Saya ingin tanya tetapi Menteri dahulu jawab pada saya sudah dihentikan, tetapi persoalannya yang sering dibawa kepada saya adalah orang-orang yang sudah diganti meter itu dan ditukar balik. *Now*, berapa jumlah? Saya difahamkan lebih 1 juta meter baru ini yang kualitinya mungkin *faulty*. Jadi, siapa yang menanggung kerugian ini Menteri? Adakah pihak pemilik ataupun rakyat ataupun pihak TNB sendiri? Itu satu pertanyaan yang belum jelas lagi. Adakah diubah baik diperbaiki? Siapa yang menanggung kerugian ini?

Seperti Yang Berhormat itu saya setuju yang mana pihak-pihak TNB atau di Sabah, SESB juga ada perkara ini berlaku. Laporan daripada orang ramai kepada saya bahawa staf atau kakitangan daripada SESB itu bersekongkol dengan syarikat-syarikat yang ada menggunakan *power* inilah. Jadi, tugas saya bertanyalah kepada Menteri sebab usaha untuk menangkap semua penyambungan haram di kawasan-kawasan setinggan di Sabah itu telah pun dilaksanakan oleh pihak media. Saya harap jumlah pemantau atau penguat kuasa ini ditambah kerana ini terlalu banyak penyambungan secara haram di Sabah ini. Saya harap Menteri dapat melihat ini dan melihat perkara ini amat serius sebab kita punya kehilangan *power* ini melibatkan banyak kerugian

kerajaan kepada pihak SASB atau TNB. Minta penjelasan dari Menteri soalan yang pertama dan kedua itu tadi.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat, kes seperti ini yang berkaitan dengan pekerja TNB ini, saya bukan di sini katakan tak pernah berlaku. Seperti kes-kes korupsi dan sebagainya ini memang berlaku, kita tahu. Akan tetapi kita kena janganlah kita sebut sebagai '*one bad apple makes the whole basket is rotten*'. Kita tak boleh sebut macam ini. Kalaulah ada kes pun yang disebutkan oleh Yang Berhormat tadi di mana pekerja TNB pergi usik meter. Ini atas permintaan siapa? Tentulah atas permintaan pengguna sendiri. Tuan rumah sendiri yang minta mereka pergi. Kalau tidak bagaimana dia nak pergi?

So maknanya Tuan Yang di-Pertua, kita kenal – kalaulah kita sebagai pengguna yang waras ini, kita janganlah sebut macam ini, jangan hendak buat macam ini. Kalau ada pekerja-pekerja TNB yang menawarkan "servis" ini, kalau begitu kita sebagai pengguna yang waras kita patutlah lapor kepada polis. Tentang kes macam ini. Walau bagaimanapun, saya sangat khuatir kalau kes-kes ini kita tidak bendung, kita akan menghadapi masalah yang lebih besar lagi di masa akan datang.

Mengenai penyambungan haram ini Yang Berhormat Putatan ini, saya setuju. Kita kena buat seruan yang lebih lagi atas kes-kes ini dan pihak SESB sudah diarahkan untuk menghapuskan cara-cara seperti itu di mana mereka secara terbuka mencuri elektrik daripada talian SESB itu.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Minta penjelasan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Mengenai apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat Taiping tadi Yang Berhormat, iaitu mengenai apa yang akan berlaku tentang kes-kes yang meternya sudah ditukar. Yang Berhormat, kalau ada kes yang saya sebut sedikit tadi – kalau ada kes di mana bilnya terlalu besar perbezaannya bil lama dengan bil baru, saya mintalah Yang Berhormat dan juga pengguna-pengguna, kalau ada kes-kes seperti ini, kita kena rujuk kepada stesen TNB yang terdekat. Saya boleh beri jaminan kepada Yang Berhormat kalau ada kes seperti ini berlaku, TNB akan menyiasat dan cari cara yang terbaik untuk menyelesaikan kes-kes yang di mana pengguna menghadapi bil-bil yang terlalu tinggi. Saya memang ada terima kes-kes seperti ini. Tadi Yang Berhormat dari Bintulu pun sebut pada saya, dia ada juga hadapi kes seperti ini. Kalau ada kes seperti ini, bawalah kes itu, bil itu. Kalau tidak mahu pergi TNB punya kedai, datanglah ke kementerian saya. Fakskan kepada kementerian saya dan saya akan ambil tindakan yang sewajarnya untuk menyelesaikan kes tersebut...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: [Bangun]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Memang kita tidak sangka dan TNB tidak sangka perbezaan itu besar seperti 200%, 300% perbezaan itu.

Tuan S. Manickavasagam: [Bangun]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Sebab TNB yang kata pada saya kes-kes seperti ini, meter baru dengan meter yang lama itu dia tidak berbeza banyak. *Maybe about 10% or 15%* dengan izin, *depending on* berapa lama meter tersebut itu.

Tuan Nga Kor Ming [Taiping]: Yang Berhormat Menteri sedikit sahaja. Sedikit Yang Berhormat Menteri. Tadi itu sebenarnya mereka adu terhadap TNB, tetapi Menteri minta mereka mengadu kepada TNB. TNB tidak akan siasat kerana TNB adalah pihak yang kena adu. Soalan saya di sini adakah kementerian mempunyai mekanisme lain? Adakan badan berkecuali seperti – kerana bil elektrik ini di luar skop Akta Tribunal Pengguna. Mereka tak boleh bawa ini kepada Tribunal Pengguna. Sebab itu apakah mekanisme supaya kementerian wujudkan badan berkecuali untuk mendengar, menyiasat aduan-aduan oleh pengguna? Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Badan berkecuali ialah *regulator*. Kita ada. *We have a third person and that is the regulator*, Suruhanjaya Tenaga. Mereka yang ada juga *team-team* untuk siasat. *We have a third person to cari keadilan...*

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Penjelasan Yang Berhormat Menteri, boleh?

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Belum cukup lagi?

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Usik meter. Saya bagi...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ya, kes ini saya sudah cuba nak terangkan.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: *It is very clear*. Saya tahu apa masalahnya. Yang Berhormat Menteri, saya tidak menggalakkan *consumer*, pengguna atau pemilik kedai untuk mengusik jangka meter tetapi persoalan yang timbul adalah pendekatan yang diambil oleh pegawai-pegawai TNB yang memasuki premis untuk membuat pemeriksaan jangka meter tersebut. Apabila mereka datang, mereka kata kita mahu tukar meter. Sudah cabut meter, tukar meter baru dia balik, lepas itu dia hantar surat kepada pemilik kedai kata, "*Kami telah mendapati bahawa jangka meter telah diusik. Sila menjelaskan jumlah ini yang terkurang caj. Jika tidak dalam tempoh ini akan potong bekalan elektrik.*" Itu pendekatan yang *consumer* tidak puas hati, satu. Perkara dalam kos operasi dikenakan ialah RM200.

Jadi, saya tanya Suruhanjaya Tenaga tetapi apabila kes saya bawa *consumer* pergi Suruhanjaya Tenaga, Suruhanjaya Tenaga kata, "*Pergilah bincang dengan TNB*". Bila saya jumpa pegawai TNB, TNB kata, "*Tunggu, kita ada sekumpulan pegawai sebulan sekali akan datang Ipoh. Baru masa itu jumpa dengan mereka.*" Pendekatan itu saya rasa perkara ini telah berlanjutan sangat lama sudah. Apa yang mereka bayar, runding sudi bayar sebab mereka tak ada pilihan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey Yang Berhormat. Sudahlah, sudah. Saya tahulah. Sudahlah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: *You* tahu ambil tindakan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ya, *you* dengar dululah. *You* hendak dengarkah atau tidak? Ya, *she has to listen*.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Ya, *you have more experience than you said*, "Ahli Yang Berhormat", lah. Jangan cakap "*you, you*", lah. Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, okey. Yang Berhormat.

Beberapa Ahli: [Ketawa]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Minta maaf Yang Berhormat. Yang Berhormat nak dengarkah tidak penjelasan daripada saya.

Seorang Ahli: Yes, yes. Jangan marah.

■1530

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya tidak marah, mana ada marah.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ya, kita bercakap pun tidak payahlah *raise voice* juga Yang Berhormat... [Disampuk] Semua pihaklah saya sebut itu. Kalau kita pergi ke *Nordic country* Yang Berhormat, dia *measure the decibel language* atau percakapan kita itu. Kalau dia tinggi sangat, dia *off* semua.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Okey, terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Kita hendaklah berlembut sedikit ya dan selalu senyum. Yang Berhormat Batu Gajah, SOP ini adalah cara untuk melaksanakan sama ada pertukaran meter, sama ada mengusik, kes-kes pengusikan meter atau kes di mana meter rosak, kita kena tukar meter baru dan semua ini menggunakan SOP TNB. Saya sebut tadi, saya sudah cuba menjelaskan bahawa memang ada masalah sedikit, kalau tidak macam mana ramai orang yang menghantar aduan.

So, pihak TNB bersetuju bahawa mereka akan menghentikan sementara pertukaran meter dan tengok macam mana, kita ada kes-kes yang tertunggak ini, kita mesti selesaikan. Kes-kes di mana saya sebut perbezaan bil yang lama dengan bil baru itu sangat ketara dan disebabkan itu kita kena menyelesaikan kes-kes ini dahulu dan mereka bersetuju dan juga pihak TNB akan menghantar kepada saya satu SOP yang baru. Saya akan berbincang dengan mereka sama ada SOP yang baru ini baik atau tidak, mesra rakyat atau tidak, mesra pengguna atau tidak dan kita cuba dengan kaedah baru ini untuk menukarkan meter baru.

Saya juga ingin memaklumkan kepada Yang Berhormat bahawa hampir semua negara seperti *Thailand*, Singapura, janganlah sebut Jepun dan lain-lain atau *Europe*, semua meter ini adalah meter jenis digital, tidak juga menggunakan *electro mechanical* sekarang. *Electro mechanical* ini memang menghadapi masalah dan juga senang diusik dan saya juga hendak tambahkan *this is what happening*, banyak kes. Kalau saya memberikan statistik Yang Berhormat, tahu kah di dalam tahun 2011 sahaja, ini kes yang dikesan bukan tidak dikesan. Kes yang dikesan dalam tahun 2011 sudah hampir 25,000 kes, *these are cases where TNB has already knowledge off*, yang kes tidak ada *knowledge* itu banyak lagi. *So, we should help our utilities in conducting their business*, dengan izin. Janganlah kita menggunakan semuanya, *use roadblock* dan sebagainya supaya mereka tidak boleh menjalankan tugas mereka.

Tuan Liang Teck Meng [Simpang Renggam]: Yang Berhormat...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tuan Yang di-Pertua, kalaulah banyak kes-kes usikan ini, kita yang tidak usik ini *you and I*, yang tidak usik ini yang rugi, kerana apa? Itu yang akan diambil kira di dalam kiraan tarif. *So, you and I are the victims actually*, dengan izin.

Tuan Liang Teck Meng [Simpang Renggam]: Yang Berhormat Menteri, Simpang Renggam Yang Berhormat Menteri. Saya ingin berkongsi sedikit pengalaman saya, kerana saya pernah melihat orang. Kalau kita tengok meter TNB pada zaman dahulu warnanya hitam, jadi apa yang mereka usik, mereka buka lubang kecil dan selepas itu masukkan jarum supaya *disc* tidak berputar.

Selepas itu TNB *upgrade*, dia memasang meter *transparent* supaya dapat melihat sama ada jarum atau tiada tetapi apa yang mereka buat sekarang ialah mereka menggunakan magnet yang cukup kuat supaya melekat pada meter supaya *disc* tidak berputar dan sekarang apabila kita bertukar kepada meter jenis digital. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Menteri, di kawasan perumahan baru yang tidak pernah menggunakan meter yang lama dan terus menggunakan meter jenis digital, pernah kah kementerian menerima aduan daripada pengguna bahawa dia menggunakan terlalu tinggi bil elektrik mereka? Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Itu soalan yang saya rasa yang cukup baik dan cukup tepat bagi kita untuk berbincang, mencari jalan bagaimana. Kes-kes kondo yang kita ada, yang baru ini, yang mewah ini menggunakan meter digital sekarang tetapi tidak ada juga aduan yang mengatakan terlampau tinggi, yang menerima *complain* ini dan aduan ini Tuan Yang di-Pertua, adalah kes-kes di mana meter yang lama, *electro mechanical* ini yang ditukarkan kepada digital dan sebab itu ada perbezaan sedikit. Itulah masalah yang kita hadapi dan saya berharap Yang Berhormat-Yang Berhormat sekalian, janganlah kita terlalu emosi tentang kes ini atau pertukaran meter ini. *We look at it calmly*. Kalau ada kes-kes yang terlampau, kes-kes yang memang ada masalah *come to us, we will trying and solve it together*. Inilah nasihat saya, kita mestilah bekerjasama dan janganlah menjadi penghalang kepada pihak utiliti kita.

Tuan Yang di-Pertua, mengenai pembekalan elektrik di Sabah. Berhubung dengan isu gangguan bekalan elektrik di Sabah yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Tuaran dan juga Yang Berhormat Permatang Pauh. Yang Berhormat, saya pernah pergi ke Sabah dan di Sabah, saya secara terbuka mengatakan *we are sorry*. Kita meminta maaf kerana ada kes-kes di mana *electricity* terputus di Sabah. Kalau saya hendak sebut sejarah Yang Berhormat, ia panjang dan setengah hari pun tidak habis kalau hendak berkaitan dengan itu.

Akan tetapi, saya tahu dan pada masa yang sama Yang Berhormat, kita kena tahu dan saya baca sedikit statistik untuk Yang Berhormat ya. "Semua pihak perlu menjadi realistik di Sabah dalam menilai usaha yang dilakukan oleh pihak kerajaan dan SESB. Pencapaian *System Average Interruption Duration Index* (SAIDI) dengan izin, pada tahun 2009 bagi seluruh negeri Sabah adalah sebanyak 2867.23 minit pelanggan setahun. Melalui usaha-usaha giat yang telah diambil oleh pihak persekutuan dan juga Sabah Electricity Berhad, pencapaian SAIDI telah dapat dikurangkan kepada 687.38 minit pelanggan setahun pada tahun 2010 dan seterusnya turun kepada 494.64 minit pelanggan setahun pada tahun 2011 dan pencapaian indeks pada SAIDI indeks pada tahun ini, kita juga di dalam lingkungan itu, kalau tidak turun...

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Yang Berhormat Menteri.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya...

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Minta penjelasan, Tuaran.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat Tuaran, okey.

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Terima kasih kerana Yang Berhormat Menteri cuba untuk memberikan penjelasan tentang keadaan bekalan elektrik di Sabah. Saya tidak tahu bagaimana statistik itu dipungut Yang Berhormat tetapi saya ingin menyatakan di

sini, saya di dalam satu bulan ini saya pergi ke kampung, sepuluh lawatan kita terperangkap dengan terputusnya bekalan elektrik enam kali dan kampung di Ranau, di Tuaran sama cerita. Apabila ditanya, "*Tiap-tiap hari ini macamkah?*" "*Ya, ini macamlah. Tiap-tiap petang ia macam ini*". So, saya tidak tahulah Yang Berhormat Menteri, sebab ini berleluasa, bukan kes yang sedikit. Ini berleluasa di Sabah.

■1540

Akhir sekali Yang Berhormat, saya minta Yang Berhormat ambil perhatian, satu kes baru-baru ini kami di pedalaman di Nabawan – ini berkaitan dengan moraliti dan tanggungjawab kakitangan SESB. Ada perjumpaan di sana, elektrik dipotong. Dua hari yang lalu, tiga hari yang lalu. Sehingga terpaksa menggunakan generator. Ini *confirm*. Kalau Yang Berhormat boleh catat ini, di Nabawan, minta siasat. Kalau betul ini berlaku. Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat, saya tidak tahulah kes itu. Kalaulah boleh Yang Berhormat boleh menulis kepada saya dan saya akan minta SESB siasatlah apa sebabnya.

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Terima kasih.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Akan tetapi, pendek katalah Yang Berhormat, di Sabah, kita bukan tidak cukup usaha. Kita cuba. Dalam kes yang kita bawa satu generator ke Tawau seumpamanya, kita patut dalam bulan September ini, sepatutnya kita siap supaya pantai timur ini dapat bekalan yang bertambah 65 megawatt. Akan tetapi apa boleh buat. Apabila generator itu dihantar dari Langkawi ke Sabah, ke Tawau, ia dicuri oleh lanun.

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: [Bangun]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Lanun menculiknya dan bawa baj kita ini ke *Philippine*.

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Minta penjelasan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tunggu. Inilah kes-kes yang saya rasa *is not for lack of trying*, dengan izin. Kita cubalah dengan cara yang mana, beli generator yang berkapasiti kecil, *mobile generator* dan sebagainya tetapi Yang Berhormat...

Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur [Kalabakan]: [Bangun]

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya habiskan ya. Kita haraplah dalam bulan November atau Disember ini, sekurang-kurangnya bulan Disember ini, kita akan selesaikan masalah di pantai timur yang mana Teluk Ewa ini kita akan *go on steam* dan Batu Sapi, kita akan *go on steam*. Kita akan ada di Lahad Datu, generator yang menggunakan *biomass* ini, ia akan juga *decommission*. Kita haraplah dengan kekurangan kapasiti yang berlaku di Sabah sekarang ini, di *east coast* ini, ia akan kita selesaikan dalam dua bulan atau tiga bulan ini. Ini saya boleh katakan sebab projek ini sudah dijalankan. Ia akan hanya menunggu masa siap sahaja. Ya, silakan.

Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur [Kalabakan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Sebenarnya memang kita lantang dalam Dewan untuk menyuarakan masalah gangguan elektrik di Sabah. Dari satu hari ke satu hari, dari satu bulan ke satu bulan dan dari satu tahun ke satu tahun. Kita suarakan ini kerana kita mendapat desakan daripada rakyat di Sabah, bukan setakat untuk mengambil populariti sahaja. Jadi Yang

Berhormat Menteri, saya fikir memang tahu juga, kalau orang bising kepada kami sebagai Ahli Parlimen, tentu kami pun bising dalam Parlimen kepada kementerian. Jadi kita minta tindakan.

Tadi Yang Berhormat Menteri kata ada generator yang dicuri. Ini kadangkala kita...

Seorang Ahli: *Hijacked.*

Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur [Kalabakan]: Masalah ini tidak boleh masuk akal. Bagaimana generator boleh dicuri kalau kita – atau *transformer* kena curi? Ertinya...

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Dari kapal.

Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur [Kalabakan]: Ya, dari kapal pun. *Transformer* pun ada kena curi, macam-macam. Jadi kalau itu, ertinya TNB tidak prihatin.

Datuk Ismail Kasim [Arau]: Soalan, soalan.

Datuk Seri Panglima Haji Abdul Ghapur [Kalabakan]: Tuan Yang di-Pertua, di Kabota, di Tawau, kita memang ada dengar untuk *upgrade electricity*, ada generator yang begitu besar sedang di tender. Akan tetapi Yang Berhormat sebagai Menteri sepatutnya membantu untuk TERAJU – TERAJU ini membantu bumiputera, tetapi kalau orang masuk tender, GLC pun masuk, apakah ertinya TERAJU? Tidak ada hasil TERAJU ini. Mungkin persoalan ini bukan kena-mengena dengan Yang Berhormat kerana jaga lampu sahaja, tetapi kementerian boleh mencadangkan kalau sekiranya ada buat-buat kerja *supply diesel* kah apa, pertimbangkan juga bumiputera supaya bumiputera ini dapat kalau boleh – sebab apa, suarakan dalam Kabinet. Tolonglah supaya kita dapat TERAJU ini jadi popular, bumiputera diberikan. Jangan beri kepada GLC. GLC *compete* sama kontraktor di Sabah. Jadi kita mempunyai masalahlah kalau sebegitu. Bagus beri kepada GLC terus, jangan tender lagi. Jadi kita minta Yang Berhormat dalam Kabinet, cakaplah tender untuk *supply* minyakkah, generatorkah, berilah kepada kontraktor. Jangan GLC campur tangan. Terima kasih.

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Yang Berhormat Menteri, isu yang sama juga, kerana kita terima banyak aduan daripada penduduk di Tawau. Apakah rasional untuk membina satu jana kuasa dengan peruntukan RM80 juta untuk memakai dua generator yang *second hand* yang berusia 20 tahun lebih saya dengar, betul atau tidak, untuk memasang di Tawau kerana rakyat Tawau tidak mahu menerima selalu generator yang *second hand*, begitu lama, begitu tua. Juga saya dengar *the generation part of it* akan mengeluarkan *electricity* hanya untuk satu setengah tahun sahaja. Sila jelaskan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat, mengenai tender ini, dalam SESB kita pun ada wakil daripada Kementerian Kewangan. Selalunya soal bumiputera ini, tender dan sebagainya, ini dijaga di dalam Kementerian Kewangan. Saya tidak tahulah angka terperinci ini, saya tidak tahulah sama ada GLC yang Yang Berhormat sebutkan pun bertanding dalam tender-tender tersebut, saya pun tidak tahu. Ini satu perkara yang urusan ini yang dibela oleh pihak SESB. Akan tetapi saya akan cuba tanya mereka tentang siapa yang dapat tender untuk *supply* diesel dan sebagainya.

Mengenai Tawau, saya hendak jelaskan kepada Yang Berhormat, Tawau ini adalah sebahagian dalam *east coast*, pantai timur ini. memang kita kena membawa apa-apa jentera yang

kita ada supaya kita boleh menambahkan kapasiti. Kalau tidak, apa yang disebutkan oleh Yang Berhormat tadi dari Ranau, selalu putus sebab tidak cukup kapasiti. Yang penting itu ialah kita hendak tambah kapasiti supaya elektrik mencukupi.

■ 1550

Kes-kes Sabah ini, Tawau ini, kita bawa satu generator yang kita *decommission* dari Langkawi sebab pelan itu, atau jentera itu memang kita ada kemampuan untuk mengeluarkan elektrik dan ia masih satu jentera yang baik. Apa sebab kita hendak *decommission* sebab kita boleh ada talian daripada *main land* ke Langkawi melalui *cable*, *submarine cable*. Oleh sebab itu, tidak payahlah kita gunakan generator, generator yang pakai diesel. Apa yang berlaku sekarang di *east coast* Sabah ini, kita kena pakai generator, pakai diesel. Jentera inilah yang baik untuk dipakai sementara untuk Sabah.

Kalau kita katakan Sabah tidak mahu terima atau Tawau tidak mahu terima, saya tidak tahulah macam mana Yang Berhormat boleh rasionalkan tidak ada elektrik dan tidak mahu terima generator. Tidak masuk akal Yang Berhormat.

Datuk Chua Soon Bui [Tawau]: Yang Berhormat Menteri, bukan rakyat tidak mahu terima, hanya kenapa memberi satu jana kuasa yang begitu tua, begitu lama? Kita...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri, saya lihat satu jam lebih sudah. Lagi panjang Yang Berhormat? Kita ada kalau saya hitung sampai malam Khamis itu kita sampai pukul 9.30, 17 jam sahaja.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya akan hantar penjelasan secara bertulis ya. Mengenai masalah air di Selangor. Yang Berhormat, Tuan Yang di-Pertua, soal air ini di Selangor ini hangat dibincangkan. Sampailah isu ini sekarang digunakan sebagai bahan politik. Sebenarnya Yang Berhormat, utiliti seperti air dengan elektrik ini kita janganlah politikkannya sebab ini sebagai bahan yang kita kena guna untuk kehidupan kita, untuk industri kita. Kalau kita politikkannya dan akhirnya siapa yang akan menghadapi masalah? Ya, negara kita. Kalau kita sebut Selangor, Selangorlah yang akan hadapi masalah. Apa masalahnya kalaulah tidak ada air, siapa yang akan *invest* di Selangor? Semua FDI ini akan habislah, tamat. Macam mana *you* hendak bina Selangor jadi negara maju kalau tanpa air?

Jadi, maksud saya ialah Yang Berhormat sebab perkara ini, kita binalah Selangor Langat 2. Jangan tahankan. Ya, Yang Berhormat, jangan tahankan. Hari ini baru saya baca Yang Berhormat Subang katakan, "*Oh!! Ini Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri dia terima salah nasihat daripada perundangan*". *This is just for the sake of argument* Yang Berhormat. Kalau kita binalah Langat 2 ini, Langat 2 tidak payah Selangor keluar duit. Hanya berikan kelulusan untuk membina sahaja. Oleh sebab itu, saya selalu sebut kepada Yang Berhormat Bandar Tun Razak, janganlah kita ambillah perkara ini sebagai bahan politik.

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: Minta penjelasan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Saya mintalah kita kerjasama antara Selangor dengan Kerajaan Persekutuan supaya kita buatlah Langat 2 supaya kita cukup air. Cukup air bukan untuk masa sekarang, cukup air untuk masa 2016, 2017, 2018 dan sebagainya.

Seorang Ahli: *Open tender.*

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: Minta penjelasan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Buat tender, *yes. No problem.* Buat tender. Ya.

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: Saya hendak tanya sedikit okey. Selain daripada kita membina Projek Langat 2, saya rasa satu isu penting di negeri Selangor adalah tentang kadar itu *non-revenue water* (NRW) dengan izin. Saya rasa sekarang NRW di negeri Selangor adalah sebanyak 32.3%. Kalau berbanding dengan Pulau Pinang di mana NRW hanya merupakan 18.4%. Jadi, saya hendak tanya adakah kementerian apa itu usaha untuk menurunkan ini NRW? Saya rasa air ini walaupun air ini telah dirawat oleh SYABAS tetapi air ini tidak boleh diguna oleh pelanggan-pelanggan kerana semua telah dibazirkan kerana paip sudah usang, paip bocor dan lain-lain isu. Jadi, saya rasa selain daripada meminta kerajaan Selangor untuk menjalankan projek Langat 2 ini, kementerian juga haruslah buat kerja sedikit. Turunkan NRW di dalam negeri Selangor.

Saya rasa NRW yang sebanyak 32% ini melampau. Ini tidak, ini KPM mesti tidak bagus punya saya rasa. Jadi, mintalah penjelasan.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat, kalaulah hari ini kita tidak keluarkan duit untuk NRW, banyak taman termasuk Serdang semua paip bocor sudah. Siapa yang keluarkan duit untuk menukar paip? Kerajaan Persekutuan. Pada hari ini Selangor tidak ingin membenarkan SYABAS untuk pergi bank mendapatkan pinjaman supaya dia boleh labur dalam NRW. Itulah hakikat. Cuba anda sekalian Yang Berhormat tanyalah rakan awak Yang Berhormat Bandar Tun Razak, mintalah dia jelaskan perkara ini sebab Yang Berhormat tidak cukup maklumat...

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: *[Bangun]*

Datuk Ismail Kasim [Arau]: *[Bangun]*

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: *[Bangun]*

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Tidak usahlah kita bincang di sini.

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: Jadi, saya hendak minta penjelasan. Kalau baik hati, minta penjelasan sedikit. Saya rasa kalau hendak tukar itu paip, perlu dapat kelulusan daripada SPAN. Akan tetapi, sekarang ini di kawasan saya memang SYABAS Hulu Langat menghadapi kesulitan untuk mendapat kelulusan daripada SPAN untuk tukar paip. Jadi, sebenarnya Kerajaan Pusat pun sudah sedia itu peruntukan untuk tukar paip. Kenapa sekarang tadi cakap SYABAS perlu ambil pinjaman daripada bank untuk jalankan projek ini? Jadi, saya rasa kenyataan daripada Yang Berhormat Menteri ini tidak tepatlah.

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Yang Berhormat, Yang Berhormat...

Puan Teo Nie Ching [Serdang]: Tadi cakap kalau bukan Kerajaan Pusat keluar peruntukan, paip usang ini tidak dapat ditukarkan. Sekarang cakap SYABAS perlu pergi untuk pinjaman wang.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, Yang Berhormat ini. Yang Berhormat, saya mintalah Yang Berhormat Menteri *don't develop into an argument.*

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Ya,ya. Saya cadangkanlah Yang Berhormat Serdang kalau hendak tahu selok-belok ini, pergilah SPAN. Saya boleh anjur satu sesi taklimat di SPAN. Tahulah selok-belok tentang air.

Dr. Hajah Siti Mariah binti Mahmud [Kota Raja]: Yang Berhormat Menteri berani jawab bila Yang Berhormat Cheras tiada. Biasanya dia datang...

Dato' Sri Peter Chin Fah Kui: Akhir sekali Yang Berhormat, saya banyak hendak baca di sini tetapi saya akur kepada Tuan Yang di-Pertua sebab kurangkan masa. Saya hendak sebutkan perkara ini. Apabila kita di kementerian, kita hendak jalankan projek ini, ini bukan kita hendak dapat *political capital* atau kita hendak cari populariti, kita hendak tahu pada sekian, sekian tahun, kita cukup air. Itu sahaja. Saya tidak ada apa-apa motif yang lain. Kalau itu tidak cukup, saya tidak tahulah macam mana saya hendak jelaskan kepada Yang Berhormat tentang masalah-masalah Yang Berhormat sekarang yang berbincang dalam bajet ini. Dengan itu, saya ucapkan terima kasih banyak kepada Tuan Yang di-Pertua kerana sabar dengar penjelasan saya.

■1600

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Kalau tidak sabar Yang Berhormat, sudah lama keluar. Ahli-ahli Yang Berhormat, saya hendak peringatkan semua kita, kita ada 21 kementerian lagi Yang Berhormat. Kalau kita balik pada hari Khamis jam 9.30 malam, kita hanya ada 17 jam. Makna setiap kementerian kurang daripada 1 jam. Itu secara purata. Jadi saya berharap pencelahan itu kalau diikuti peraturan, kita sudah amalkan tetapi kalau ikut apa amalan negara lain, pencelahan itu memang *very minimum* Yang Berhormat, tidak ada pencelahan. Kalau di New Zealand, tidak boleh dicelah. Menteri boleh bercakap sampai habis. Masa bercakap Menteri tidak celah, masa menteri cakap orang lain tidak celah. Jadi Yang Berhormat, kita belum melaksanakan itu.

Saya menjemput Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar.

16.01 ptg.

Timbalan Menteri Sumber Asli dan Alam Sekitar [Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Pertama-tamanya saya ingin mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah memberi cadangan dan pandangan terhadap perkara-perkara yang menyentuh bidang kuasa Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar semasa dasar Rang Undang-undang Perbekalan 2013 di Dewan yang mulia ini.

Yang Berhormat Hulu Selangor dan Yang Berhormat Batu Sapi membangkitkan isu ketetapan fakta saintifik berhubung isu pemanasan global dan kesediaan kerajaan untuk menangani serta mencadangkan penubuhan suruhanjaya untuk menangani isu ini. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kajian saintifik mengenai perubahan iklim dilaksanakan oleh panel antara kerajaan berkenaan perubahan iklim atau dengan izin, *Intergovernmental Panel on Climate Change* (IPCC) iaitu sebuah badan antarabangsa di bawah naungan Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu yang berperanan untuk mengkaji asas saintifik, teknikal dan sosioekonomi secara

menyeluruh bagi memahami kewujudan fenomena perubahan iklim dan ancaman terhadap planet bumi ini.

IPCC ini dianggotai oleh pelbagai saintis di seluruh dunia termasuklah dari negara Malaysia. Laporan penilaian oleh IPCC adalah satu laporan yang paling banyak dirujuk di dalam mana-mana perbincangan mengenai perubahan iklim. Kajian IPCC di dalam laporan penilaian keempat atau *IPCC Fourth Assessment Report* mendapati bahawa perubahan iklim merupakan sesuatu yang tidak boleh disangkal lagi dan terjadi disebabkan oleh aktiviti manusia.

Laporan IPCC juga mendapati banyak sistem semula jadi telah terjejas disebabkan oleh peningkatan tahap suhu dunia. Bagaimanapun, banyak impak yang disebabkan oleh perubahan iklim boleh dielak, dikurangkan atau dilewatkan dengan adanya aktiviti mitigasi dan adaptasi. Menurut laporan ini, bagi menjamin kenaikan suhu tidak melebihi 2°C, kepekatan karbon dioksida di atmosfera hendaklah tidak melebihi 450 ppm atau dengan izin, *parts per million*. Namun demikian, kajian saintifik mendapati kepekatan karbon dioksida ini semakin meningkat dari tahun ke tahun. Terbaru mendapati tahap kepekatan atmosfera sudah pun mencapai tahap 391 ppm pada bulan Oktober 2012 jika dibandingkan sebanyak 350 ppm pada tahun 1988.

Sekiranya kepekatan gas rumah hijau di atmosfera terus meningkat, dijangka suhu purata suhu dunia akan meningkat melebihi 6°C pada penghujung abad ke-21 dan keadaan ini akan menyebabkan aras laut naik di antara 0.18 hingga 0.59 meter iaitu 7 hingga 23 inci di akhir abad ini.

Pendirian Malaysia ialah fenomena pemanasan global adalah suatu yang benar, *it is real* dan ianya adalah disebabkan oleh aktiviti manusia. Maka untuk mengelakkan kepekatan Co₂ di atmosfera daripada terus meningkat, tindakan mitigasi mesti diambil oleh warga dunia. Kita telah menyatakan komitmen untuk turut serta dalam usaha global untuk mengurangkan pelepasan gas rumah hijau atau *Green House Gas* (GHG).

Kesungguhan Malaysia untuk menangani isu perubahan iklim dapat dilihat melalui pengumuman yang telah dibuat oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri semasa menghadiri persidangan ke-15 UNFCCC pada tahun 2009 di mana Malaysia akan mengurangkan pelepasan GHG sehingga 40% *intensity carbon* menjelang tahun 2020 berbanding tahun 2005. Bagi mencapai matlamat ini, Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar telah merangka strategi jangka masa pendek dan *road map* jangka masa panjang. Strategi jangka masa pendek melihatkan pelaksanaan tiga program utama iaitu kecekapan penggunaan *energy* atau *energy efficiency* (EE), tenaga boleh diperbaharui atau *renewal energy* (RE) dan pengurusan sisa pepejal. *Road map* terperinci jangka masa panjang meliputi sektor-sektor lain termasuklah *news*, *land news change* dan *forestry*, pertanian dan proses industri. Bagi menyelaras usaha-usaha tersebut, Majlis Teknologi Hijau dan Perubahan Iklim yang dipengerusikan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah ditubuhkan pada tahun 2010.

Yang Berhormat Hulu Selangor juga menyarankan supaya galakan diberikan pada para usahawan untuk melibatkan diri dalam perdagangan *carbon credit* untuk mengurangkan pelepasan karbon. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, aktiviti perdagangan karbon sudah berlangsung di

Malaysia di bawah program *Clean Development Mechanism* (CDM). Setakat ini, 170 cadangan projek telah diluluskan oleh Jawatankuasa Nasional CDM untuk menerima *letter of approval* daripada pihak kementerian. Manakala sebanyak 110 daripada projek-projek yang telah menerima *letter of approval* telah pun didaftarkan oleh Lembaga Eksekutif CDM atau *CDM Executive Board*, *United Nations Framework Convention on Climate Change*.

Setakat bulan Oktober ini, projek-projek ini telah berjaya menjana sejumlah 3.3 juta unit *Certified Emission Reduction* (CER). Setiap unit ini bersamaan 1 tan karbon dioksida. Kini sebagai galakan untuk program ini, kerajaan memberi pelepasan cukai kepada syarikat yang berkaitan. Walau bagaimanapun, kementerian berpendapat bahawa perkembangan semasa di dalam rundingan antarabangsa berkenaan perubahan iklim telah membawa beberapa impak yang kurang baik kepada perdagangan karbon.

Pertama, desakan negara-negara maju agar negara-negara membangun juga melaksanakan aktiviti pengurangan pelepasan GHG (*Green House Gas*) telah menimbulkan keadaan di mana aktiviti perdagangan karbon kini bertentangan dengan hasrat kerajaan untuk mencapai pengurangan intensiti pelepasan GHG berdasarkan GDP. Ini ialah kerana pengurangan pelepasan GHG yang telah dijual di pasaran antarabangsa tidak layak dikira sebagai pengurangan yang telah dicapai oleh Malaysia.

■1610

Kedua, keengganan negara-negara maju untuk mengambil komitmen pengurangan pelepasan GHG yang berpatutan dalam mengurangkan permintaan *Certificate of Emission Reduction* atau CER di pasaran antarabangsa dan seterusnya menyebabkan harga CER ini semakin rendah. Pada waktu ini terdapat beberapa projek CDM di Malaysia yang terjejas oleh sebab kos untuk verifikasi pengurangan pelepasan GHG melebihi harga penjualan CER di pasaran antarabangsa.

Ketiga, walaupun pasaran karbon ini telah diwujudkan sebagai sebuah mekanisme kelonggaran atau *supplementary* untuk menolong negara-negara maju untuk memenuhi komitmen mereka. Kini, kebanyakan negara maju ingin supaya pasaran karbon antarabangsa dijadikan kaedah untuk memenuhi komitmen mereka. Keadaan ini akan membolehkan negara-negara maju terus beroperasi secara *business as usual* sambil menggunakan pengurangan pelepasan GHG kos rendah atau *low hanging fruit* dari negara-negara membangun dan seakan-akan *license* diperlukan untuk negara-negara maju.

Ini akan menimbulkan satu keadaan pada masa hadapan di mana negara-negara membangun hanya dapat bergantung pada kaedah-kaedah kos tinggi untuk melaksanakan pengurangan pelepasan GHG apabila giliran negara-negara membangun pula untuk mengambil komitmen mengurangkan pelepasan GHG.

Oleh sebab-sebab di atas Tuan Yang di-Pertua, kerajaan mengambil pendekatan berhati-hati terhadap isu perdagangan karbon ini. Selagi ketidaktentuan rundingan antarabangsa, mengenai tempoh komitmen kedua Protokol Kyoto belum diselesaikan dan ketidaktentuan harga pasaran karbon antarabangsa semakin hari semakin rendah. Sebagai contoh harga satu tan CO₂

pada bulan Julai 2012 hanya EUR7.15 sahaja jika dibandingkan pada tahun 2008 di mana harga mencecah sehingga EUR20 satu tan CO₂. Objektif utama sesebuah syarikat untuk terlibat dalam projek CDM adalah keuntungan yang diperolehi daripada hasil jualan *Certified Emission Reduction*. Akibat pengurangan pelepasan gas rumah hijau oleh aktiviti CDM yang dilaksanakan.

Pendapatan daripada penjualan CER layak mendapat pengecualian cukai dan galakan ini diberi sehingga hujung tahun ini. Pihak kementerian akan menimbang bentuk insentif seterusnya dari semasa ke semasa. Di samping itu syarikat-syarikat tersebut akan turut memperoleh faedah daripada penggunaan teknologi hijau terkini yang tidak mencemar alam sekitar. Sesebuah yang terlibat dalam projek CDM secara tidak langsung juga mendapat pengiktirafan antarabangsa kerana melaksanakan projek hijau dan mesra alam sekitar.

Yang Berhormat Tanjong Piai meminta pihak kerajaan meningkatkan penguatkuasaan bagi mengatasi masalah tumpahan minyak di kawasan Tanjong Piai. Kes pencemaran minyak yang berlaku pada 20 Jun 2011 di kawasan Pelabuhan Tanjung Pelepas pada kedudukan kira-kira satu batu nautika dari Tanjong Piai didapati tidak mencemarkan pantai. Kerja melawan tumpahan minyak di laut telah dilaksanakan oleh kontraktor pelabuhan. Siasatan oleh Jabatan Alam Sekitar telah dijalankan dan sampel telah diambil dari beberapa kapal untuk tujuan mendapat *finger print*. Walau bagaimanapun, keputusan analisis kimia menunjukkan sampel minyak di laut dan di kapal adalah tidak sepadan. Dengan itu tindakan pendakwaan tidak dapat diteruskan.

Pada 26 Julai 2012 telah berlaku tumpahan minyak yang berpunca dari kapal yang sedang menjalankan pemindahan minyak dan telah mencemari kawasan pantai Tanjong Piai. Siasatan ke atas kapal yang disyaki telah dijalankan dan kertas siasatan sedang disiapkan untuk dirujuk kepada Jabatan Peguam Negara untuk tujuan pendakwaan. Dalam kejadian tersebut tiada kehidupan liar sebenar yang mati dikesan. Pihak kerajaan sentiasa mengambil berat berhubung langkah kawalan pencemaran marin terutama di kawasan yang sentiasa berlaku kes pencemaran marin terutama di kawasan tumpuan awam dan sensitif dengan meningkatkan rondaan, pemantauan dan penguatkuasaan perundangan yang sedia ada serta pematuhan *convention* antarabangsa.

Dalam hal ini kementerian tekah mendapat kerjasama yg amat baik dari pelbagai agensi kerajaan terutama APMM dan Jabatan Laut dalam menangani isu pencemaran marin terutama daripada kejadian tumpahan minyak. Kerjasama ini akan dipertingkatkan dari semasa ke semasa dan boleh diperluaskan kepada penglibatan pihak swasta dan badan bukan kerajaan atau NGO. Bagi meningkatkan pemantauan pihak kementerian akan meneruskan semula rondaan udara dengan kerjasama Unit Udara Polis Diraja Malaysia dalam mengawasi aktiviti yang boleh menyebabkan pencemaran marin.

Yang Berhormat Kuala Krau membangkitkan masalah harta pusaka yang tidak diwasiatkan. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, bagi meningkatkan tahap kesedaran umum dalam bersegera membuat permohonan pembahagian pusaka sebaik berlaku kematian tuan tanah, Jabatan Ketua Pengarah Tanah dan Galian Persekutuan yang bertanggungjawab ke atas

pengurusan pembahagian pusaka kecil telah melaksanakan Program *Outreach*. Program *Outreach* antaranya ialah seperti berikut:

- (i) program sehari Bersama Waris berbentuk taklimat dan memberi penerangan dan khidmat nasihat secara terus di kampung-kampung taman perumahan dan di kawasan-kawasan FELDA;
- (ii) seminar dan dialog harta pusaka. Seminar kepada ketua-ketua jabatan dan penduduk setempat mengikut daerah; dan
- (iii) projek kampung angkat. Pemilihan kampung untuk ditempatkan kakitangan pegawai dalam tempoh tertentu dengan kerjasama Jawatankuasa Kampung (PJKK) untuk memberikan maklumat secara langsung bagi menyelesaikan isu pusaka kecil di kampung terbabit.

Jumlah Program *Outreach* yang telah dilaksanakan pada tahun 2011 ialah 104 program dan pada tahun ini sehingga bulan September ialah 46%.

Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Dewan yang mulia ini rekod penyelesaian kes-kes adalah seperti berikut. Pada tahun 2011, sejumlah 51,694 kes dan bilangan waris yang terbabit ialah 252,449 dan amaun kutipan yang diperolehi daripada *exercise* ini ialah RM10.22 juta. Nilai harta yang dipohon ialah RM7.7 juta. Nilai harta di selesaikan ialah RM6.8 juta. Manakala pada tahun 2012, sejumlah 41,117 kes didengari dan bilangan waris yang terbabit ialah 179,950 orang dan *fees* yang dikutip adalah RM9.62 juta manakala nilai harta yang dipohon adalah RM5.1 bilion dan nilai harta yang diselesaikan adalah RM2.9 bilion.

■1620

Tuan Yang di-Pertua, isu banjir telah mendapat perhatian daripada beberapa Ahli Yang Berhormat termasuk dari Jerai, Rantau Panjang, Pendang, Bukit Mertajam, Gopeng, Hulu Langat, Puchong, Ampang, Seremban, Bukit Katil, Bakri, Bintulu dan juga Beaufort yang telah membangkitkan masalah banjir di kawasan masing-masing.

Tuan Yang di-Pertua, pihak kementerian mengambil maklum perkara-perkara yang telah dikemukakan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat...

Tuan Haji Mohsin Fadzli bin Haji Samsuri [Bagan Serai]: Pencelahan, pencelahan.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Mengenai masalah banjir ...

Tuan Haji Mohsin Fadzli bin Haji Samsuri [Bagan Serai]: Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Masalah banjir juga?

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Nanti, nanti sekejap ya. Saya habiskan dahulu yang ini. Pihak kementerian mengambil maklumat perkara-perkara yang telah dikemukakan oleh Ahli Yang Berhormat mengenai masalah banjir di kawasan masing-masing. Maklumat tersebut akan membantu pihak kementerian merancang rancangan tebatan banjir untuk dikemukakan kepada agensi pusat. Sila Yang Berhormat.

Tuan Haji Mohsin Fadzli bin Haji Samsuri [Bagan Serai]: Terima kasih kepada Menteri dan juga terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua. Sebenarnya banjir ini baru-baru ini di kawasan

saya di Semanggol iaitu mereka telah mengalami banjir kilat sebanyak tiga kali dan didapati bahawa banjir kilat ini adalah hasil daripada tindakan oleh pihak pengusaha arowana.

Jadi sebenarnya, perkara ini telah pun berkali-kali saya telah membangkitkan isu ini di dalam Dewan ini dan bukan setakat di sini sahaja malah semasa di Mesyuarat Tindakan Daerah pun saya telah bincangkan isu banjir ini terutama sekali di kawasan Kampung Tali Air Kanan Lubok Pancur di mana kita dapati bahawa 30 buah rumah dan ini adalah berpunca daripada saliran parit 'beropit' tali air kanan di mana yang dia mempunyai pintu air yang sempit dan menyebabkan pengaliran keluar air parit ke Sungai Kurau adalah sangat perlahan. Jadi, dalam keadaan yang sedemikian, sebenarnya pihak kampung iaitu orang kampung telah memberi nasihat kepada Jabatan Pengaliran dan Saliran (JPS) supaya membesarkan pintu air yang berkenaan tetapi mereka mengatakan bahawa benda ini tidak ada kena mengena.

Akan tetapi apa yang kita perhatikan daripada logiknya ada, dahulu kampung ini tidak ada dengan perusahaan arowana tetapi pada hari ini perusahaan ikan arowana ini mereka ini turut juga membuang air ini ke dalam parit tadi. Jadi, mana logiknya apa yang kita perhatikan cuba bantulah keadaan ini dan saya harapkan pihak kementerian cuba mengkaji satu kajian yang menyeluruh mengenai dengan isu ini. Sekian, terima kasih.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Saya ucapkan berbanyak-banyak terima kasih kepada Ahli Yang Berhormat daripada Bagan Serai. Saya ingin mengatakan di sini oleh sebab ini ada berkaitan dengan pembangunan pertanian sebenarnya di mana ikan pun terlibat. Jadi, perkara ini, masalah ini akan dijawab oleh Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani nanti. Saya tidak ingin menjawab pertanyaan ini di sini oleh kerana ini sebenarnya ialah di bawah bidang Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani...

Dr. Lee Boon Chye [Gopeng]: *[Bangun]*

Tuan Haji Mohsin Fadzli bin Haji Samsuri [Bagan Serai]: Tuan Yang di-Pertua, mengenai ini saya ingin bertanya adakah JPS ada di bawah Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani atau pun di bawah kementerian Yang Berhormat?

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: JPS ini Jabatan Parit dan Saliran Malaysia sememangnya di bawah kementerian saya tetapi ia kadang-kadang dibahagi-bahagi. Pembangunan itu sebenarnya kalau ia ada berkaitan dengan pembangunan pertanian, sememangnya dialah yang berkuasa, bertanggungjawab untuk memelihara supaya banjir tidak berlaku ialah di bawah kementerian berkenaan.

Dr. Lee Boon Chye [Gopeng]: Boleh mencelah? Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri. Soalan saya yang saya bangkitkan semasa perbahasan itu berkenaan dengan masalah banjir di sepanjang Sungai Pinggi di beberapa kawasan di sepanjang sungai tersebut dan saya memandang kalau kita selesaikan di atas, yang di bawah itu mungkin jadi banjir.

Jadi ini memerlukan satu penyelesaian yang menyeluruh sepanjang sungai tersebut sebab saya lihat di Kampung Ampang misalannya di Ipoh yang mendapat masalah pembersihan, sekiranya kita selesaikan masalah tersebut di Kampung Ampang tetapi apabila air itu mengalir ke

bawah, kawasan yang di bawah itu akan mengalami masalah banjir. Jadi, apakah cadangan daripada kementerian untuk selesaikan masalah ini? Sekian.

Tuan Haji Taib Azamuddin bin Md. Taib [Baling]: Yang Berhormat, boleh jawab serentak Yang Berhormat?

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Saya juga, sedikit.

Tuan Haji Taib Azamuddin bin Md. Taib [Baling]: Yang Berhormat, jawab serentak.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Kalau boleh saya jawab dahulu, nanti saya bingung.

Tuan Haji Taib Azamuddin bin Md. Taib [Baling]: Sama sahaja, sekali gus tidak banyak kali berdiri.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Saya jawab dahulu daripada Yang Berhormat Gopeng sebentar tadi, kalau boleh. Terima kasih Yang Berhormat daripada Gopeng. Sebenarnya kita sedar berkaitan dengan masalah ini. Jadi berhubung kait dengan masalah banjir di Sungai Pinggi Gopeng sebenarnya kajian dan raka bentuk yang terperinci sudah pun siap. Kita sudah siap di mana kolam bekas lombong yang terletak di Batu 8 itu Tanjong Rambutan telah dikenal pasti untuk dijadikan kolam takungan air.

Pihak JPS Perak telah memohon peruntukan dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh di bawah *rolling plan* ketiga iaitu sebanyak RM12 juta lebih untuk melibatkan pengambilan tanah dengan RM5 juta dan RM7.5 juta untuk membina kolam takungan tersebut. Jadi, kenalah Yang Berhormat sabar sedikit.

Tuan Haji Taib Azamuddin bin Md. Taib [Baling]: Terima kasih Yang Berhormat Menteri, Tuan Yang di-Pertua. Banjir ini suatu keadaan yang di mana pun tidak dapat dielakkan. Akan tetapi ikhtiar untuk mengatasi sebab dan punca adalah merupakan suatu yang harus diberi keutamaan. Punca banjir salah satu daripada yang tidak dinafikan kerana sungai-sungai atau pun perairan kebelakangan ini banyak tertimbus.

Di kawasan saya di Baling, sebagaimana yang telah saya kemukakan dalam Dewan ini dalam perbahasan yang lepas tertimbus sungai tetapi pihak kementerian tidak memberi peruntukan untuk sungai-sungai itu di dalam kerana telah dibersihkan dan sama ada betul atau tidak betul tetapi pihak jabatan beritahu saya peruntukan diberi, diluluskan ke Baling tetapi di tarik balik. Itu betul tidak betul Yang Berhormat Menteri boleh pastikanlah. Oleh itu hari ini kawasan Kupang, Bandar Kupang dan sebagainya itu banyak kalau dikatakan hujan sekejap pun sudah banjir sebab masalah dia punya sungai sudah makin cangkak iaitu termasuklah Sungai Ketil.

Yang kedua Yang Berhormat Menteri, apakah ada suatu macam koordinasi antara kementerian Yang Berhormat dengan Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan dan sebagainya kerana banyak kawasan-kawasan yang tertimbus ini disebabkan pembangunan yang berlaku di sesuatu tempat. Maka, akhir sudahnya hakisan tanah-tanah daripada pembangunan itu sendiri sama ada *housing* mahu pun juga jalan raya dan sebagainya yang ini banyak menjadi masalah kerana ia tidak dikawal dengan suatu sistem yang begitu kemas menyebabkan sungai dan sebagainya tertimbus. Begitu juga kawasan-kawasan yang sepatutnya dahulu menjadi laluan

air yang begitu selesa tetapi disebabkan pembangunan maka keadaan ini menjadi orang kata yang menyebabkan banjir. Jadi, minta penjelasan Yang Berhormat.

■1630

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Nantilah dahulu. Saya jawab dahulu. Terima kasih Yang Berhormat daripada Baling yang telah mengemukakan dua soalan. Bagi saya, ini kebiasaannya saya jawab terus ke *point* yang diungkit itu. Pertama ialah berkaitan dengan sama ada peruntukan yang kita dengar itu telah diberi tetapi ditarik balik. Ini kerana bagi kami untuk mahu *vet* terlebih dahulu sama ada sebenar-benarnya atau tidak tetapi kami akan mengambil makluman terhadap pertanyaan Ahli Yang Berhormat itu.

*[Tuan Yang di-Pertua **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Keduanya ialah berkaitan sama ada di antara kementerian saya dan juga pihak Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan mempunyai koordinasi ataupun tidak apabila menjalankan sesuatu pembangunan. Sememangnya kita mempunyai koordinasi dan sebenarnya Jabatan Alam Sekitar telah menyediakan satu manual. Boleh dijadikan sebagai panduan bukan sahaja daripada kerajaan tempatan tetapi bagi pemaju-pemaju yang menjalankan sesuatu pembangunan yang melibatkan nanti boleh mengakibatkan beberapa perkara yang mungkin mengakibatkan banjir kemudian. Sememangnya kita mempunyai koordinasi. Terima kasih

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Sekarang ini apabila saya masuk sekejap tadi, langit pun mendung. Bila langit mendung, saya pun terpaksa buat panggilan telefon meminta pekerja-pekerja dan juga sukarelawan bersiap sedia. Ini kerana di Pekan Padang Serai setiap kali musim hujan ini, sekarang sudah musim hujan. Maka, penduduk di persekitaran Pekan Padang Serai ini, mereka bersiap sedia untuk menaikkan barang-barang dan perkakas-perkakas yang ada dalam rumah ke satu tingkat yang lebih tinggi. Ini kerana banjir di pekan, di tengah-tengah pekan Padang Serai ini sudah banyak kali diungkit dalam Dewan dan juga melalui laporan-laporan tetapi sehingga kini belum ada penyelesaian. Bila saya pergi ke situ, sekarang sudah menjadi satu isu. Mereka kata ini adalah isu *election* sekarang. Saya harap Yang Berhormat Timbalan Menteri dapat memberi satu pandangan yang lebih luas kepada masalah pekan Padang Serai ini yang selalu banjir.

Kedua, pembangunan *Kulim High-Tech Park* yang dilakukan pada tahun 1990-an. Pembangunan ini mengakibatkan satu struktur saliran yang cukup canggih di dalam kawasan *Kulim High-Tech Park* yang lebih kurang mungkin 8,000 ekar. Dalam kawasan itu, saliran cukup maju sekali dan dalam keadaan yang cukup memberangsangkan. Akan tetapi apabila saliran ini sampai ke perkarangan *Kulim High-Tech Park* itu, masih lagi laluan saliran yang lama dan mengakibatkan banjir di dalam kawasan *Kulim High-Tech Park* yang baru dibuat dalam 15 tahun hingga 20 tahun ini. Tidak ada sedikit pun air banjirnya tetapi persekitaran Kampung Padang Cina, Naga Lilit, Kampung Bukit Sarang Ayam, Kampung Sungai Ular, semua kawasan ini akan dinaiki

air. Seharusnya apabila pembangunan ini dirancang, penyelesaian untuk masalah-masalah ini dibuat tetapi tidak dibuat. Itu perkara kedua.

Saya harap ini mendapat perhatian yang cukup serius sebab oleh kerana satu *science park, the only science park in the country*, seluruh kawasan tengah-tengah, okey. Seluruh kawasan itu sampai Sungai Kob semua mereka banjir.

Ketiga Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya sudah bangkitkan hal ini banyak kali di mana di sekitar dalam kawasan *Kulim High-Tech Park* ini, Jalan Mahang. Dengan izin, *parallel* dengan Jalan Mahang ini ada satu saliran yang diwujudkan apabila membina *Kulim High-Tech Park* ini. Saliran ini selari dengan Jalan Mahang dan di antaranya ada satu kuil. Kuil Sera *Kulim High-Tech* atau *Mutumariam* Kuil. Jadi, kuil ini sudah pun membuat bayaran untuk mendapatkan geran pada tahun 2001. Bayaran sebanyak RM41,500 untuk 41,500 kaki persegi tanah. Akan tetapi dari tahun 2001 sehingga sekarang...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Padang Serai, Yang Berhormat Padang Serai. Ini berucapkah ataupun cuma minta penjelasan?

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Minta penjelasan dari Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Yang di-Pertua: Jadi, jangan terlampau panjang, Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Dalam sikit sahaja lagi.

Tuan Yang di-Pertua: Sila.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Jadi, dari tahun 2001 sehingga hari ini, geran tidak dapat dikeluarkan kerana Jabatan Pengairan dan Saliran mengatakan bahawa tidak boleh diluluskan geran kerana ada saliran. Saliran di belakang kuil yang tidak ada *reserve* untuk saliran itu. Saya bawa ke perhatian Yang Berhormat Timbalan Menteri kerana saliran ini diwujudkan dalam 20 tahun ini dan kuil itu wujud 80 tahun dahulu. Saya boleh katakan saliran ini adalah penghuni baru di kawasan itu dan kuil adalah penghuni lama. Akan tetapi inilah yang berlaku di mana pegawai Jabatan Pengairan dan Saliran ini langsung tidak mahu bertolak ansur. Sehingga hari ini, tahun 2001 sampai sekarang, sudah 11 tahun tetapi tidak mahu dikeluarkan geran sehinggakan pegawai daerah yang panggil *technical meeting* dahulu pun, mahu minta tarik balik geran untuk lot-lot rumah di sebelah situ.

Jadi, saya harap Yang Berhormat Timbalan Menteri beri satu perhatian. Saya telah timbulkan ini semasa Yang Berhormat Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan dan juga banyak kali dalam hal ini. Saya harap satu ketelitian diberi kerana penghuni baru iaitu saliran yang baru ini, yang 20 tahun punya pasal, satu masalah 80 tahun tidak dapat diselesaikan. Saya harap satu jawapan yang bagus dalam Dewan ini oleh Menteri yang paling bijaksana dan seorang Ahli di kalangan Menteri dan kerajaan yang banyak membantu rakyat. Akan tetapi ini satu masalah kecil yang tidak selesai-selesai juga. Saya harap ini dapat satu jawapan yang baik dari Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Terima kasih Ahli Yang Berhormat daripada Padang Serai. Inilah kita punya masalah kadang-kadang. Apabila sahaja banjir, semua

jari dituding kepada Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS). Dalam perkara ini, dalam isu pertama itu ialah berkaitan dengan pekan Padang Serai. Di mana ia berkata banjir, air melimpah. Akan tetapi dalam pada masa yang sama, ingatlah oleh kerana ini merupakan satu pekan. Jadi, pekan ini bukan tanggungjawab Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar tetapi ia di bawah tanggungjawab Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan. So, Ahli Yang Berhormat, minta tolonglah kemukakan masalah ini kepada kementerian berkenaan...

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: *[Bangun]*

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Kedua ialah berkaitan dengan *Kulim High-Tech Park*. Tuan Yang di-Pertua, saya akan mengambil makluman ini. Terima kasih kerana membawa perkara ini ke perhatian kami.

■1640

Dan oleh sebab ini merupakan isu yang boleh dikatakan spesifik juga berkaitan dengan pengeluaran geran tanah oleh sebab ada sungai dan sebagainya terkena bagi saya untuk meneliti perkara ini. Ahli Yang Berhormat sebentar tadi pun meminta juga supaya jawapan yang saya beri itu mestilah merupakan jawapan yang tepat dan memuaskan hati. Jadi pada kali ini saya meminta kerjasama daripada Ahli Yang Berhormat supaya beri peluang kepada saya untuk meneliti perkara ini dan kalau boleh dialu-alukan untuk berjumpa dengan kami di kementerian. Kami boleh memberitahu kamu apa sebenarnya masalah ini... Boleh?

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Terima kasihlah. Ini Yang Berhormat Timbalan Menteri paling budiman sekali... *[Ketawa]* Akan tetapi jawapan pertama itu Yang Berhormat Menteri, saya ini banjir di Pekan Padang Serai ini saya buat satu hari *tracking*. *Tracking* menyisir pesisiran sungai itu. Saya bukan pakar dalam saliran ataupun gravitilah tetapi kami mendapati mungkin mata kami yang pandang itu, ada masalah-masalah di mana sungai itu terdapat halangan dan sebagainya. Mungkin kepakaran saya tidak begitu tetapi saya cuma minta kalau boleh pakar daripada kementerian, menteri yang paling budiman ini, kementerian punya pakar turun dan ikut saliran itu untuk membuat kajian dan sebagainya. Kalau perlu, saya pun boleh turut serta dan semasa saya turut serta boleh *tweet* sama-sama. Itu sahaja. Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Minta penjelasan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri. Persoalan yang dibangkitkan adalah cukup mudah untuk kita faham Yang Berhormat. Ia bersangkut paut dengan banjir. Isu ini saya telah bangkitkan banyak kali di Parlimen. Akan tetapi saya lihat setiap kali kita bangkit hal ini, jawapan standard, sama. Kementerian akan kaji, kementerian akan menilai dan sebagainya. Akan tetapi bertahun-tahun kita masih menunggu tetapi tidak dapat sebarang respons yang positif daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri di dalam Dewan ini.

Jadi Yang Berhormat Timbalan Menteri telah kata tadi bahawa kita mendengar apa yang dikatakan, banjir yang kita alami di Sri Serdang, di kawasan Parlimen saya. Akan tetapi saya hendak tanya, apakah tindakan yang akan diambil Yang Berhormat Timbalan Menteri? *Every time there is a flood*, dengan izin. Masyarakat kawasan tersebut, kawasan itu mengalami kehilangan,

kerosakan. Kita sebagai Ahli Parlimen, kita datang ke Dewan ini, kita tanya soalan spesifik, kita memberitahu tetapi jawapan yang kita dapat hanya setakat, okey kita akan kaji, kita akan kaji, kita akan kaji. Akan tetapi selepas daripada itu, tiga, empat tahun tidak ada apa-apa berlaku. Masalah ini masih berterusan. Jadi apakah jawapan?

Kita hendak mendengar jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri yang sangat budiman. Kita hendak dengar jawapan! Bukan hanya kita hendak dengar *assurance*, kali, kali, berkali. Okey, kita akan tengok, kita akan kaji. Jadi saya hendak tanya secara spesifik. Tadi Yang Berhormat ada sebut, banjir di kawasan Sri Serdang, Puchong ada di dalam perhatian dan saya juga yakin bahawa semua insiden banjir memang kementerian akan dapat tahu *because* bila saya pergi sana, ada wakil kementerian di situ juga. Jadi apakah tindakan yang akan diambil? Itu yang saya hendak tahu secara spesifik Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Boleh sambung sikit, celah mengenai banjir di Ampang? Okey, terima kasih. Ya, begitu juga *point* yang telah dibawakan oleh Yang Berhormat Puchong. Saya juga berasa sama apa yang diperluahkan oleh Yang Berhormat Puchong kerana di Sungai Seputeh yang bermula dari Bukit Belacan, Mac lepas, banjir besar juga di sana. Saya difahamkan pada tahun 2009, wang sebanyak RM900 juta telah diperuntukkan untuk menaiktarafkan sungai ini tebatan dan sebagainya. Akan tetapi sampai sekarang saya lihat tidak ada perubahan dalam sungai itu malah sungai itu...

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey, saya jawab itu, saya jawab, saya jawab.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: ...Makin mengecil, makin cetek dan mengakibatkan banjir yang tidak sepatutnya terjadi, dan melanda rakyat di kawasan Ampang.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Terima kasih. Saya mengucapkan terima kasih kepada pertanyaan-pertanyaan Yang Berhormat Padang Serai dan juga daripada Puchong sebentar tadi. Sememangnya kita mempunyai perancangan. Pertama kita membuat perancangan terlebih dahulu. Akan tetapi yang boleh *limitkan* kita punya usaha ini untuk mengambil tindakan untuk mengatasi banjir ialah dengan sekatan kewangan. Apabila ini berlaku maka sedikit sebanyak kita tidak dapat bergerak. Jadi itulah sebab, *so that is the real limit in line*. Apa pun, kalau kewangan ini terhad untuk membuat sesuatu, sememangnya semua kementerian di sini pun juga mengalami masalah seperti begitu. Jadi kalau kita mahu tahu apa tindakan spesifik itu, kita pun juga pada keseluruhannya telah mengenal pasti berkaitan dengan masalah-masalah banjir ini. *If you are*, kalau Yang Berhormat ini sabar untuk mendengar penjelasan saya nanti, bagi duduk dahulu dan saya akan terus...

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Saya hendak mendengar penjelasan mengenai RM900 juta yang telah diperuntukkan...

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Boleh, boleh, boleh.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: Akan tetapi tiada ada-apa kesan...

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Itulah saya cakapkan tadi itu.

Puan Hajah Zuraida Kamaruddin [Ampang]: ...Langsung ke atas sungai ini.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey, tungguh dahulu, sekejap. Tunggu dahulu, saya ada penjelasan itu.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, soalan saya tadi secara spesifik apakah tindakan yang kita akan ambil? Itu yang saya hendak dengar. Adakah ada jawapan ataupun tidak?

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Tindakan ada. Tunggu dahulu sekejap, saya boleh...

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Tindakan di kawasan Puchong, ada penjelasan Yang Berhormat Timbalan Menteri? Saya akan tunggu. Kalau tidak ada, saya akan bangkit. Saya tanya sekarang terang-terang, *you better tell me*. Setiap kali saya berdiri di sini kamu kata okey, okey, okey. Akan tetapi langsung tidak ada...

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey, okey, baik.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Sebarang sebutan.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Kalau Yang Berhormat Puchong, minta penjelasan berkaitan dengan ini, inilah tindakan yang kami ambil. Secara spesifik yang hanya berhubung kait dengan kawasan Puchong iaitu di kawasan Sri Serdang, Puchong. Pihak JPS telah memaklumkan tentang kejadian banjir itu yang sememangnya kita tahu juga. Beberapa cadangan telah dikenal pasti untuk mengurangkan kejadian banjir tersebut. Antaranya ialah:

- (i) menaik taraf kolam serta mengenal pasti tapak pembinaan kolam takungan banjir di sekitar kawasan UPM;
- (ii) menaik taraf sistem saliran dalaman termasuk *outlet* daripada kawasan perumahan dan industri yang menghubungkan sistem tersebut ke kolam takung sedia ada atau kolam takungan yang akan dinaiktarafkan; dan
- (iii) pengorekan Sungai Kuyoh serta mendalamkan kolam takungan Serdang.

Inilah kerja-kerja yang kita akan buat untuk mengurangkan banjir yang sedang dialami di Puchong itu.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Boleh saya minta penjelasan di sini? Ini jawapan dahulu pun kementerian telah pun buat cadangan. Ini bukan satu *suggestion* yang baru tetapi kementerian kebiasaannya menyatakan bahawa walaupun ada cadangan tetapi tidak ada dana, tidak ada wang. Jadi saya hendak tanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, kalau kita sudah ada cadangan, kita sudah tahu masalah dia, punca dia, kita tahu macam mana kita hendak selesaikan. Boleh saya dapat satu jaminan, dalam masa mana, panjang mana kita dapat lihat kerja-kerja sebegini bermula dan berkehabisan? Supaya masalah ini dapat diatasi. *Can we have* satu pengesyoran daripada kementerian bahawa kita tidak akan terpaksa melalui keadaan sebegini untuk tahun-tahun yang akan datang. Walhal kita lihat bajet ini berbilion-bilion, wang itu ada. Yang Berhormat Timbalan Menteri. Boleh saya dapat satu pengesyoran?

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Ya, terima kasih, terima kasih, terima kasih. Apa pun kita buat Yang Berhormat ialah mengambil sedikit sebanyak masa. Itu sahaja yang saya minta kerjasama daripada Yang Berhormat. Okey? Terima kasih, terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, menceleh Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Tunggu dulu.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Yang Berhormat, saya minta adakah boleh kementerian bagikan saya satu jangka masa? Itu yang saya minta. Ini akan berlanjutan. Tidak perlu kita ada satu Dewan Rakyat di mana kita tahu masalah dia, kita tahu punca dia, kita tahu macam mana kita hendak selesaikan tetapi kita tidak boleh beritahu bila kita hendak *start* kerja-kerja ini. Lagi baik kita tidak ada di sini. Ya, kita kena pergi ke kawasan kita ..

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okeylah kita cuba dengan sedaya upaya dia.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Kerana bagi tahu kepada rakyat.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey, dengan sedaya upaya kita cubalah mengatasi masalah ini.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Saya minta kementerian kena juga, *we have to be serious*. Takkan kita kata, okey kita ada cadangan...

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: *We have to be serious*.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Akan tetapi kita langsung tidak hendak ambil tindakan?

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Ini kita tidak main-main apabila kita membuat, kita pun juga menyedari..

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Main-main berapa tahun? Bila hujan setiap kali kawasan itu banjir.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Kita sedar berkaitan dengan masalah yang dihadapi oleh rakyat. Jadi pun. Kita juga...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat, Ahli Yang Berhormat, ini bukan bahas sudah.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Soal ini tidak tegas..

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Puchong. Duduk Yang Berhormat Puchong, duduk dahulu Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat...

Tuan Yang di-Pertua: Duduk dahulu Yang Berhormat. Ini bukan berbahas lagi. Ini bertengkar macam berdepan di kedai kopi, sambil minum teh tarik. *Is not the way*. Yang Berhormat Puchong, *you* sedar tak bahawa dalam hal begini? Minta mana yang perlu diminta. Kalau *you*

desak Yang Berhormat Menteri menyatakan bila, esok atau lusa, *I don't think he can answer you. So you should realize that.*

■1650

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Tuan Yang di-Pertua, itu masalahnya. Saya rasa kalau sesuatu *solution* kepada *problem* tersebut dikemukakan, kita perlu memberitahu rakyat bila mana, masa dalam mana kita akan ambil untuk kita selesaikan. Takkan kita datang ke Parlimen Tuan Yang di-Pertua. *For four years I have been raising this.* Setiap kali saya pergi ke kawasan saya, hujan, macam hari ini pun, sekarang awan semua hitam *and yet*, Tuan Yang di-Pertua *understands. I am sure* Tuan Yang di-Pertua *has seen situation like that.* Hanya saya tanya, okey kita tahu masalahnya.

Tuan Yang di-Pertua: Okey, okey.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Ini bajet. *So*, bila kita dapat selesaikan? Itu sahaja. Apa masalahnya?

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Puchong, biar Yang Berhormat Timbalan Menteri jawab dahulu. Sila Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, bagi Lenggong sedikit. Lenggong.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Bagi dia jawab soalan saya dululah. Bagi dia habis.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Yang Berhormat Lenggong? Okey. Sila, sila.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: *[Ketawa]* Yang Berhormat Timbalan Menteri jawab dahulu. Nanti bagi saya sekejap.

Yang Berhormat, hakikatnya masalah banjir ini berlaku di kebanyakan kawasan. Apatah lagi dengan perubahan cuaca ini, kawasan yang dahulu tidak banjir pun sekarang banjir. Memang saya akui bahawa tidak semua isu ini terletak di bawah tanggungjawab kementerian. Cuma di peringkat daerah kita ada jawatankuasa yang melibatkan pelbagai kementerian. Ada isu banjir yang disebabkan oleh masalah yang perlu ditangani oleh JKR, majlis daerah dan sebagainya.

Di peringkat ini kita ada mekanismenya cuma mungkin kekangan masalah kewangan dan bajet. Maknanya di peringkat daerah ada jawatankuasa yang ditadbir, yang dianggotai oleh semua jawatankuasa. Di peringkat negeri pun ada. Cuma saya hendak tanya pandangan dari Yang Berhormat Timbalan Menteri, oleh kerana banjir ini masalahnya perlu ditangani oleh pelbagai kementerian dan agensi, bagaimana pihak kementerian ataupun kementerian mana yang menjadi *lead agency* untuk mengatasi keseluruhannya. Ini kerana kita hendak serah kepada JKR mungkin JPS punya kerja. Serah kepada majlis daerah, mungkin itu masalah lain. Jadi bagaimana di peringkat kementerian hendak menyelaraskan ini? Hendak menjadi *lead agency* supaya mungkin Yang Berhormat Puchong bangkitkan tadi bukan di bawah tanggungjawab sebagaimana Yang Berhormat Padang Serai tadi, bukan di bawah tanggungjawab kementerian tetapi di bawah KPKT.

Jadi bagaimana mekanisme yang digunakan oleh pihak kementerian untuk menyelaraskan perkara ini sebagaimana yang berlaku di daerah? Di daerah berlaku tetapi tidak ada kuasa

terutama sekali dari segi kewangan. Selaras dibuat tetapi kewangan tidak ada. Yang ada di peringkat atas. Jadi bagaimana hendak tangani isu ini?

Dato' Ibrahim Ali [Pasir Mas]: Yang Berhormat Timbalan Menteri boleh?

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Biarlah saya jawab dahulu. Okey. Terima kasih. Saya sudah katakan sebentar tadi bahawa tebatan banjir sungai adalah di bawah bidang kuasa ini, untuk membaiki aliran air di sungai ini supaya tidak melimpah ke tempat-tempat yang mengakibatkan banjir adalah di bawah tanggungjawab ini. Akan tetapi daripada lain-lain perkara ini kita juga cuba membantu lain-lain agensi supaya menjalankan sesuatu dengan mematuhi peraturan-peraturan. Saya baru katakan sebentar tadi bahawa kementerian ini telah pun menyiapkan satu manual supaya ia boleh digunakan sebagai satu garis panduan untuk pemaju-pemaju termasuklah Kementerian Kerajaan Tempatan dan Perumahan. Ini sebenarnya berlaku sekarang ini.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, boleh fokus kepada soalan saya? Terima kasih.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Itulah saya cakap tadi betul. *You allow me to..., so that you... Okay, thank you.*

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Sila, sila.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Saya teruskan. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, banjir yang berlaku baru-baru di beberapa tempat adalah di luar jangkaan dan berpunca daripada fenomena perubahan iklim. Fenomena ini ada di luar jangka yang telah menyebabkan kejadian ekstrem seperti banjir di Singapura, Australia, China, Amerika Syarikat pada tahun-tahun kebelakangan ini. Selain fenomena perubahan iklim, faktor-faktor tempatan terutamanya kurang keupayaan sistem, perparitan dalaman turut menyumbang kepada kejadian banjir kilat. Ini ialah kerana sistem perparitan sedia ada tidak berkeupayaan untuk menampung limpahan air yang berlebihan akibat intensiti hujan yang tinggi sepertimana telah berlaku di beberapa kawasan termasuk Ampang dan Kelang baru-baru ini. Itulah sebabnya.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, kerajaan Barisan Nasional sentiasa mempunyai keazaman dan komitmen untuk menangani masalah banjir yang menjadi isu kepada rakyat negara ini. Kerajaan Barisan Nasional pada setiap kali pembentangan bajet tidak pernah melupakan untuk menyediakan peruntukan bagi projek-projek tebatan banjir. Jumlah projek tebatan banjir yang dapat dilaksanakan bergantung kepada jumlah peruntukan yang diberi kepada kementerian. Disebabkan peruntukan yang terhad ini tidak semua projek yang dipohon oleh Ahli-ahli Yang Berhormat – *I have to come to reality*. Tidak semua projek yang dipohon oleh Ahli-ahli Yang Berhormat dapat dilaksanakan. Pemilihan projek...

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: *[Bangun]*

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Dengar dahulu. Pemilihan projek dibuat berdasarkan beberapa faktor iaitu:

- (i) kekerapan kejadian banjir;
- (ii) keluasan kawasan banjir;

- (iii) kerosakan yang berlaku akibat banjir; dan
- (iv) bilangan penduduk yang terjejas.

Kerajaan memahami bahawa kejadian banjir yang merupakan fenomena alam tidak akan dapat diatasi seratus peratus. Oleh itu di samping langkah-langkah struktur yang dilaksanakan melalui projek-projek tebatan banjir (RTB), JPS juga melaksanakan langkah-langkah bukan struktur yang bertujuan mengurangkan kesan dan kerugian akibat banjir. Contoh langkah-langkah tersebut adalah seperti berikut:

- (i) menyediakan sistem ramalan dan amalan banjir;
- (ii) menyediakan peta-peta banjir untuk kegunaan perancangan dan persediaan banjir; dan
- (iii) menyediakan garis panduan bagi pemajuan tanah yang saya sudah sentuh sebentar tadi, Manual Saliran Mesra Alam atau MASMA supaya peningkatan kadar alir air yang disebabkan oleh pembangunan dapat dikawal dan digaris panduan pengawalan hakisan dan gelodak *erosion and sediment control plan* supaya kapasiti sistem saliran dan sungai tidak terjejas oleh mendapat gelodak.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, hasil daripada siapnya beberapa projek tebatan banjir dari tahun 2009 hingga tahun 2011, seramai 2.63 juta penduduk dijangka dapat diselamatkan dari menjadi mangsa banjir. Pada tahun ini sasaran kerajaan adalah untuk menyelamatkan 350,000 penduduk hasil daripada projek-projek tebatan banjir yang sedang dilaksanakan.

Mengenai perkara-perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Ampang sebentar tadi. Pertamanya, mengenai kenyataan beliau bahawa RM900 juta telah diperuntukkan kepada JPS pada tahun 2009 untuk pemulihan sungai. Fakta ini Ahli Yang Berhormat, tidak benar. Pihak JPS tidak pernah diperuntukkan sebanyak RM900 juta untuk pemulihan sungai. Untuk makluman Yang Berhormat, pada tahun 2009 kerajaan telah memperuntukkan sebanyak RM115.7 juta kepada JPS bagi kerja-kerja pemulihan sungai di seluruh Malaysia.

Keduanya, mengenai kenyataan bahawa banjir di Sungai Seputeh disebabkan oleh limpahan dari Empangan Langat. Ini juga tidak tepat oleh sebab Empangan Langat mengalir ke Sungai Langat dan tidak mengalir ke Sungai Seputeh. Maka banjir yang berlaku di Kampung Sungai Seputeh bukan disebabkan oleh limpahan air dari Empangan Langat.

Yang Berhormat Setiu menyarankan pihak kerajaan supaya mengambil perhatian serius terhadap isu hakisan pantai di kawasan Setiu...

■1700

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Minta laluan. Minta laluan Menteri sebelum Menteri beralih ke tempat lain. Saya hendak bagi sedikit cadangan.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Kalau boleh saya siapkan dahulu, saya siap dahulu ini.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Berkenaan dengan topik ini ya kalau boleh? Yang Berhormat, saya menerima saranan Yang Berhormat berkenaan dengan langkah-langkah yang kerajaan ambil. *Don't get me wrong*, saya menerima dengan baik. Akan tetapi saya rasa Yang Berhormat juga perlu setuju dengan saya bahawa banjir ini masalah yang serius. Sekarang kita lihat paras banjir tersebut mungkin tidak mencapai satu paras di mana mungkin ada kematian dan sebagainya di kawasan-kawasan ini. Akan tetapi saya lihat bahawa kerajaan di samping datang ke Dewan ini menyatakan bahawa kerajaan sedar dan kerajaan hendak memperbetulkan, tetapi saya lihat bahawa apa yang dilakukan ini tidak serius.

Saya hendak tanya Yang Berhormat Menteri adakah Yang Berhormat Menteri ada satu KPI di mana ada satu *list* berkenaan dengan tempat-tempat yang asyik dibanjiri, apakah tindakan yang diambil dan juga satu jangka masa yang ditetapkan untuk masalah-masalah ini diselesaikan? Yang Berhormat Menteri, saya tidak minta untuk RM300 bilion untuk buat kerja ini tetapi bila bajet kita ada wang sebanyak ini, saya rasa masalah-masalah banjir di mana masalah ini boleh menjadi masalah yang besar patut diberikan keutamaan. Jadi saya hendak tahu kalau kita sebagai Ahli Parlimen kita telah pun membawa masalah ini, takkan kita kena tunggu sahaja empat tahun, lima tahun tidak ada tindakan langsung? Apabila kita tanya, jawapan saya setuju, *I agree with you*, tetapi kalau tidak ada wang tidak boleh buat.

Akan tetapi masalahnya, kita sebagai wakil rakyat apakah tindakan kita boleh ambil? Adakah kerajaan mungkin boleh mendirikan satu sistem KPI di mana kita boleh buat *complain* tersebut di mana laporan tersebut atau *complain* tersebut itu didaftarkan dan diberikan satu jangka masa dalam mana masalah ini dapat diselesaikan? Kalau tidak Yang Berhormat Menteri, saya rasa kita datang ke Dewan ini tidak gunalah. Datang ke Dewan ini kita kerap kali persoalan sama dibangkitkan, jawapan sama diberikan, masalah ini akan berterusan sehingga terdapat masalah yang besar seperti kematian. Itu yang saya tidak hendak lihat. Saya ucapkan terima kasih. Sila beri penjelasan Yang Berhormat Menteri.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey. Pertamanya saya setuju bahawa banjir ini merupakan satu malapetaka yang tidak diingini oleh setiap manusia. Jadi walau apa pun, apa yang kita lihat apa yang berlaku, kami pun juga sedar. *We realizing something like that*. Akan tetapi apa boleh buat, oleh sebab perkara-perkara yang berlaku seperti perubahan iklim yang tidak kita jangka yang menurunkan hujan yang menurun begitu sahaja yang kita tidak jangka-jangka berlaku seperti begitu. Jadi saya berpendapat – apa saya punya jawapan ini pun Ahli Yang Berhormat dari Puchong ini pun tidak terima juga. *So just leave it as it is first*.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat, minta laluan sedikit.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Apa jawapan ini? Apalah macam ini jawapan Menteri. Lagi baik...

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Saya sudah jawab sebenarnya.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Saya sudah jawab, saya sudah jawab tetapi *you* tidak terima saya punya jawapan.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Tuan Yang di-Pertua...

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey, okey, Yang Berhormat Pasir Salak.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Yang Berhormat Puchong pergi *settle* di kedai kopi.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Menteri. Saya mohon Yang Berhormat Menteri kalau dapatlah, kalau boleh ingatlah, untuk melaporkan apakah projek-projek tebatan banjir yang telah pun dibuat sebelum ini dan berapa banyak wang yang telah digunakan dan apa kejayaannya. Ini kerana ini akan menjawab Yang Berhormat Puchong yang seolah-olahnya hanya mengatakan bahawa dengan izin, *nothing is being done*. Terima kasih.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Sikit sebanyak sebentar tadi saya telah mengatakan setakat mana kita punya perancangan dan berapa orang yang menjadi mangsa banjir itu telah terkeluar daripada bahaya ini. Jadi satu lagi tambahan – ini sebenarnya memerlukan satu penelitian yang teliti. Jadi untuk jawapan yang lebih lanjut lagi, saya akan menjawab secara bertulis. Akan tetapi *at this juncture*, saya ingin mengatakan di sini ialah berkaitan dengan jumlah mangsa banjir yang telah dilepaskan daripada bahayanya...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat Menteri, kalau tidak silap saya di Selangor sahaja kerajaan sudah belanja dan melantik satu kontraktor besar *billions of dollar* Tuan Yang di-Pertua dengan izin, saya minta untuk mencelah. *Government already spending billions of dollar* dalam projek tebatan banjir ini.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Jadi tidak betul kalau kata kerajaan tidak melakukan projek untuk mengatasi masalah banjir ini. Di Selangor sendiri pun mungkin Yang Berhormat Menteri, pegawai...

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Ini yang kita hendak dengar. Betul, saya hendak dengar. Saya ingat ini lagi baik jadi Menterilah. *At least* dia tahu sedikit maklumat. Menteri datang sini cakap *we leave it like that*. *You are right* Yang Berhormat Pasir Salak, betul. Bagi *sack* sama dia, tukar, kamu ganti sama dia.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey, ini untuk kita punya maklumanlah, *I can tell you* berapa kewangan yang kita belanjakan dalam Rancangan Malaysia Kesembilan. Dalam Rancangan Malaysia Kesembilan, kita telah membelanjakan lebih kurang RM5.4 bilion dan jumlah projek yang kita laksanakan itu ialah 154 projek. Saya teruskan Tuan Yang di-Pertua.

Yang Berhormat Setiu menyarankan pihak kerajaan supaya mengambil perhatian yang serius terhadap isu hakisan pantai di kawasan Setiu. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kementerian telah mengenal pasti dan sedang memantau kawasan yang mengalami hakisan daripada Batu Rakit ke Kuala Setiu iaitu di Pantai Rhu 10 dan Pantai Merang. Kerja-kerja kawalan hakisan di Pantai Rhu 10 telah dilaksanakan dan siap pada September 2012. Kementerian telah memohon peruntukan, dan pelaksanaan kerja-kerja hakisan Pantai Merang adalah bergantung kepada kelulusan peruntukan.

Kementerian juga peka dengan masalah kecekatan yang menyebabkan kesukaran kepada bot-bot nelayan dan komersial untuk keluar masuk muara Sungai Setiu dan muara Sungai Merang. Kementerian telah mengambil tindakan dan merancang penyelesaian jangka panjang di muara Sungai Setiu dan muara Sungai Merang. Kajian dan reka bentuk terperinci untuk mengambil kira dan menentukan penyelesaian jangka panjang akan dilaksanakan sekiranya kelulusan peruntukan dalam Rancangan Malaysia Kesepuluh diperolehi.

Seterusnya, pelaksanaan kerja-kerja fizikal berdasarkan hasil kajian dan reka bentuk adalah bergantung kepada kelulusan peruntukan yang secukupnya. Sebagai langkah penyelesaian jangka pendek, Jabatan Pengairan dan Saliran telah menjalankan kerja-kerja pengorekan di muara Sungai Merang dan muara Sungai Setiu setiap tahun.

Yang Berhormat Bakri bertanya tentang kedudukan surat beliau bertarikh 20 Julai tahun ini kepada Jabatan Alam Sekitar berhubung isu DEIA untuk Projek RAPID di Pengerang, Johor. Untuk makluman Yang Berhormat, pihak Jabatan Alam Sekitar melalui suratnya bertarikh 16 Ogos 2012 telah menjawab lapan persoalan yang dibangkitkan dalam surat Yang Berhormat.

Yang Berhormat Bakri juga bertanya sama ada Jabatan Alam Sekitar sedar dan telah buat siasatan terhadap dua kolam di tepi tapak perumahan di Kampung Dato' Haji Abdul Ghani Othman di Pengerang, Johor. Untuk makluman Yang Berhormat, Laporan EIA bagi cadangan pembangunan bercampur untuk penempatan semula penduduk kawasan Pengerang di atas tanah kerajaan Projek RAPID telah diluluskan pada 23 Julai 2012.

■ 1710

Laporan Pelan Pengurusan Alam Sekitar projek ini sedang disediakan oleh pemaju projek yang akan memperincikan semua langkah kawalan alam sekitar termasuk kawalan hakisan dan kelodakkan serta pemantauan kualiti alam sekitar. Lawatan tapak pada 30 hari bulan...

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Pohon laluan Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Kalau boleh saya habis dulu ayat ini.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Tentang *detail* EIA tadi, tentang laporan *detail* EIA Rapid.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Okey, okey.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya mendapat maklum balas tadi daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri bahawa Rapid telah pun menerima kelulusan *detail* EIA pada 23 hari bulan Julai 2012, ya. Akan tetapi tidak dipaparkan di laman web kementerian. Di dalam laman web kementerian masih tidak dipaparkan berkenaan dengan kelulusan ini.

Perkara yang saya faham berkenaan dengan *detail* EIA perlu *health impact assessment* yang teliti, perlu *public consultation* yang teliti akan tetapi orang ramai di Pengerang tidak tahu pun ada *display*. Mereka orang kampung Yang Berhormat Timbalan Menteri. *Public consultation* setakat pameran dekat Dewan mereka tidak tahu. Kenapa tidak dibuat *public consultation* yang sebenar seperti *town hall*, beritahu, tanya, apa pendapat orang kampung sebelum di ambil tanah mereka? Jadi ini saya pohon penjelasan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya hendak dapat penjelasan sebab Yang Berhormat Timbalan Menteri cakap, Timbalan Menteri memang ada jawab saya punya soalan tetapi setakat hari ini saya memang tidak dapat satu salinan. Boleh Yang Berhormat Timbalan Menteri beri satu salinan?... [Ketawa]

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Boleh, boleh ambil salinan surat itu nanti, bila-bila masa sahaja. Berkaitan dengan soalan sebentar tadi berkenaan dengan konsultasi. Sebelum EIA ini diberi kelulusan maka sukacita saya menjelaskan bahawa segala perundingan itu kita jalankan, di pameran di mana-mana tempat. Kalau saya tidak silap barangkali dua, tiga bulan. Selepas sahaja ini *every procedures exhaust*.

Selepas ini di mana-mana tempat, pendapat-pendapat dari orang ramai dan sebagainya diperolehi selepas itu dia diteliti sebenarnya secara mendalam sebelum ia mendapat kelulusan. Selepas ini nanti pihak pemaju akan diminta untuk memberi pelan tindakan dia, apa cara bagi dia untuk mengawal berkaitan dengan alam sekitar ini sekiranya apabila dia menjalankan pembangunan tersebut. Pameran itu memang kita sudah jalankan. Konsultasi pun sudah.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Yang Berhormat Timbalan Menteri mohon maaf. Apa yang saya faham tentang *public consultation* ialah proses komunikasi dua hala. Seperti yang saya katakan, orang kampung tidak faham kalau kita pameran, letak dekat dewan, tidak pameran dekat Pejabat-pejabat DO, mereka tidak tahu bahawa dokumen itu sedang dipamerkan. Mereka tidak faham pun dokumen yang tebal-tebal. Saya tanya tadi kenapa *public consultation* tidak dilakukan dalam konteks *town hall* contohnya. Panggil orang kampung, bincang, tanya pun maklum balas daripada orang kampung. Itu soalan saya tadi. Pohon penjelasan.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Tuan Yang di-Pertua seperti mana yang saya katakan tadi ini semua sudah pun kita laksanakan. Makluman yang saya terima di sini ialah sesi penerangan awam dan juga dialog ini bererti orang awam dan siapa-siapa orang yang berkepentingan atau tidak telah dijalankan oleh pihak pemaju dan juru perunding EIA pada 4 dan 7 Februari 2012 di Kampung Sungai Kapal dan Kampung Jawa, juga pada 27 hari bulan Mei tahun ini di Kampung Sungai Kapal dan Kampung Teluk Empang, Kampung Jawa, Kampung Batu Mas, Kampung Langkah Baik, Kampung Seborg, Kampung Jawa Laut, dan Kampung Sungai Rengit.

Di samping itu untuk makluman Ahli Yang Berhormat, beberapa sesi penerangan awam yang melibatkan pihak tertinggi kerajaan bagi menjelaskan cadangan kerajaan untuk jadikan Mukim Pengerang sebagai rancangan kawasan khas bagi kawasan perindustrian Barat dan sederhana yang akan melibatkan pembangunan industri minyak dan gas telah juga dilaksanakan pada 31 hari bulan Januari tahun ini bersama dengan Yang Berhormat Menteri Besar Johor dan pada 13 Mei 2012 bersama dengan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri bagi pelancaran projek *Economic Transformation Programme* atau ETP di kawasan Pengerang. Inilah usaha-usaha yang kita jalankan untuk memberi kepada orang ramai berkaitan dengan ini.

Tuan Yang di-Pertua, sekali lagi saya mengatakan berkaitan dengan soalan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Bakri sebentar tadi salinan surat itu, jawapan itu boleh diperolehi bila-bila masa sahaja. Seterusnya saya ingin menjawab di sini berkaitan dengan

pertanyaan Yang Berhormat Bakri sama ada Jabatan Alam Sekitar sedang dan telah buat siasatan terhadap dua pelan tepi tapak perumahan Kampung Dato' Haji Abd Ghani Osman di Pengerang, Johor.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, laporan EIA seperti mana saya katakan tadi itu saya sudah perelaskan semua ini dan seterusnya lawatan tapak pada 30 hari bulan Jun 2012 dan 1 Oktober 2012 mendapati tiada kolam-kolam dan paip-paip digunakan untuk *sun pump ranger* di kawasan tersebut. Pihak Jabatan Alam Sekitar akan menjalankan penguatkuasaan dan pemantauan berterusan bagi memastikan semua surat kelulusan EIA dipatuhi sepenuhnya.

Tuan Yang di-Pertua saya kira semua isu saranan dan cadangan yang dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat dalam perbincangan bidang kuasa Kementerian Sumber Asli dan Alam Sekitar telah saya jawab. Walaupun Ahli Yang Berhormat daripada Pasir Salak sebentar tadi saya berkata saya akan menjawab itu secara bertulis tetapi atas sebab saya sudah jawab itu saya berpendapat tidak perlu lagi.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan, penjelasan.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Yang Berhormat Timbalan Menteri penjelasan.

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Penjelasan sini. Untuk Bukit Mertajam saya minta ada peruntukan akan diberi pada tahun yang akan datang, bolehkah saya dapat jawapan. Terima kasih.

Tuan Er Teck Hwa [Bakri]: Yang Berhormat Timbalan Menteri dari Bakri sebab dalam ucapan saya, saya ada tanya Yang Berhormat Timbalan Menteri berapa luasnya zon keselamatan laut yang di lingkungan parameter Terminal Petroleum Laut Dalam yang perlu dipatuhi melalui peraturan-peraturan di bawah Akta Petroleum (Langkah-langkah Keselamatan) 1984, [Akta 302]? Yang Berhormat Timbalan Menteri tidak jawab soalan ini

Kedua berapakah nilai harga kemudahan awam yang terlibat dalam pembangunan Rapid? Di samping itu jelaskan adakah tanah di sekeliling yang telah dibeli oleh Petronas, jika ya berapakah perbelanjaan dalam pembelian tanah ini? Sekian, terima kasih. Sila Yang Berhormat Timbalan Menteri jawab soalan ini.

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Yang Berhormat Bakri nanti saya jawab secara bertulislah nanti. Pertanyaan daripada Yang Berhormat Bukit Mertajam sebentar tadi, / *didn't get your* pertanyaan?

Puan Chong Eng [Bukit Mertajam]: Di JPS Pulau Pinang sudah memohon untuk peruntukan untuk tebatan banjir di Bukit Mertajam dan juga di Penang. Jadi permohonan itu tidak diberi dalam *Rolling Plan 1 and 2*, Rancangan Malaysia Kesepuluh. Ia dikatakan akan diberi pada tahun depan. Jadi saya minta jawapan, berapakah ataupun sama ada ia akan diberi pada tahun depan? Terima kasih.

■1720

Tan Sri Datuk Seri Panglima Joseph Kurup: Kita tidak tahu lagi oleh kerana bajet kita pada tahun depan sedang dibincangkan. Kami akan memberitahu kemudian nanti.

Tuan Yang di-Pertua, sekali lagi saya mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada semua yang mengambil bahagian. Pihak kementerian akan mengambil tindakan susulan sewajarnya terhadap semua isu yang dibangkitkan dalam perbahasan ini. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Sila Kementerian Dalam Negeri.

5.21 ptg.

Timbalan Menteri Dalam Negeri I [Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop]: Tuan Yang di-Pertua, saya mengucapkan terima kasih kepada seramai 48 orang Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Rang Undang-undang Perbekalan 2013 di Dewan yang mulia ini yang melibatkan Kementerian Dalam Negeri.

Tuan Yang di-Pertua, sebelum saya menjawab pertanyaan secara spesifik, ingin saya memanjatkan penghargaan kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri di atas keprihatinan beliau yang telah menyediakan peruntukan khusus sebanyak RM591 juta untuk meningkatkan usaha mengurangkan kadar jenayah. KDN akan memanfaatkan sepenuhnya peruntukan yang disalurkan bagi memberi impak yang maksimum kepada usaha memelihara keamanan, keselamatan dan kesejahteraan rakyat serta negara yang menjadi teras utama kementerian ini. KDN telah diperuntukkan sejumlah RM10,888,601,000 bagi belanja mengurus dan sejumlah RM637,205,700 untuk peruntukan pembangunan.

Tuan Yang di-Pertua, seterusnya bagi menjawab perkara-perkara dan pertanyaan yang ditimbulkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat mengikut isu yang dibangkitkan. Saya ingin menyentuh berkenaan pertamanya berkaitan dengan NKRA mengurangkan jenayah. Pertamanya saya ingin menyentuh isu yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Ipoh Timur yang mana beliau merujuk kepada peruntukan inisiatif khusus NKRA jenayah bagi tahun 2011 hingga 2013. Sehubungan dengan ini, beliau ingin penjelasan mengapa peruntukan ini telah dikurangkan daripada RM351 juta pada tahun 2011 kepada RM239.8 juta pada tahun 2012 dan kemudiannya meningkat kepada RM322.3 juta pada 2013.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, *Government Transformation Program* (GTP) bermula pada akhir 2009. Pada tahun 2010, bagi memulakan fasa pertama NKRA mengurangkan jenayah, kerajaan telah menyediakan peruntukan sejumlah RM249.8 juta. Pada tahun 2011, peruntukan telah ditambah kepada sejumlah RM351 juta. Ini adalah bagi memperkukuhkan pelaksanaan inisiatif NKRA untuk dalam melaksanakan aktiviti *omnipresent* yang sentiasa diperluaskan kepada kawasan-kawasan *hotspot* di empat negeri *hotspot* iaitu Johor, Selangor, Kuala Lumpur dan Pulau Pinang. Bagi tahun 2012, peruntukan yang diluluskan berkurangan iaitu hanya RM239.8 juta memandangkan inisiatif NKRA yang dijalankan pada tahun tersebut adalah merupakan kesinambungan dari tahun-tahun sebelumnya. Manakala bagi tahun 2013, inisiatif NKRA jenayah dijangka akan menerima peruntukan sebanyak RM322.3 juta atas justifikasi penyusunan semula yang mana melibatkan dua buah negeri iaitu Perak dan Kedah dimasukkan ke dalam senarai negeri-negeri *hotspot* dan pertambahan aktiviti mengurangkan jenayah.

Tuan Yang di-Pertua, seterusnya saya ingin menyentuh berkenaan dengan isu yang ditimbulkan oleh Yang Berhormat Ipoh Timur dan juga Yang Berhormat Bagan yang mana mendakwa bahawa sebanyak RM272.5 juta akan hanya dibelanjakan bertujuan untuk memberi persepsi yang lebih baik kepada prestasi polis. Jika Yang Berhormat Bagan dan Yang Berhormat Ipoh Timur membaca dengan teliti Bajet tersebut, RM272.5 juta ini adalah untuk meningkatkan persepsi indeks keselamatan, bukannya semata-mata untuk memberi persepsi yang lebih baik kepada prestasi polis. Dakwaan bahawa peruntukan tersebut adalah bagi pembayaran iklan dan konsultan juga adalah tidak benar.

Sebenarnya sebanyak RM100,000 sahaja diperuntukkan untuk tujuan komunikasi korporat PDRM di bawah peruntukan ini. Sebaliknya sebanyak RM2,059.9 juta akan digunakan untuk memantapkan, memperkukuhkan serta memperluaskan program *omnipresent* di mana anggota-anggota polis, RELA, JPAM dan pasukan sukarelawan polis akan dilibatkan secara lebih aktif dan menyeluruh bagi tujuan mencegah jenayah. Sebanyak RM400,000 akan digunakan untuk memantapkan Program Komuniti Polis. Sebanyak RM12.1 juta pula akan digunakan untuk memperbesarkan pasukan sukarelawan polis atau PVR menjadikan keseluruhan perbelanjaan sebanyak RM272.5 juta.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Tebrau, Yang Berhormat Hulu Langat dan Yang Berhormat Tenggara menyeru kerajaan untuk menggalakkan penyertaan rakyat serta sektor swasta dalam membantu kerajaan untuk mengurangkan kadar jenayah. Sehubungan dengan ini, kementerian mengucapkan terima kasih dan menghargai keprihatinan Yang Berhormat akan perlunya penyertaan masyarakat dan sektor swasta bersama-sama untuk mengurangkan jenayah. Ingin saya maklumkan...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Minta penjelasan.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Sebelum pembentangan Bajet melalui Program Komuniti Polis, PDRM telah dapat menjalin kerjasama yang akrab dengan masyarakat setempat terutamanya dengan penglibatan persatuan-persatuan penduduk di seluruh Malaysia bagi memperkasakan lagi keakraban dalam membantu untuk mencegah jenayah di kawasan-kawasan perumahan masing-masing melalui Bajet 2013. Peruntukan sebanyak RM40 juta dalam bentuk geran pelancaran ataupun *launching grant* kepada 4,025 persatuan penduduk ataupun *Residential Association* telah disediakan. Geran sebanyak RM10,000 akan diberi kepada setiap RA (*Residential Association*) yang berdaftar dengan Jabatan Pendaftaran Pertubuhan Malaysia untuk tujuan aktiviti rondaan di kawasan-kawasan perumahan masing-masing.

■1730

Kerajaan juga telah menyediakan peruntukan sebanyak RM29 juta kepada Rukun Tetangga (RT) untuk program kejiranan. Menjelang akhir tahun 2013, kerajaan telah menyasarkan sebanyak 6,500 RT akan ditubuhkan di seluruh negara. Untuk makluman Yang Berhormat, pada 21 April 2011, KDN telah menandatangani komitmen kerjasama bersama 36 syarikat berkaitan kerajaan atau GLC, pihak berkuasa tempatan, badan berkanun dan syarikat swasta bagi menjayakan NKRA mengurangkan jenayah.

KDN juga telah mengadakan *engagement* dengan pihak Persatuan Pengurusan Kompleks Malaysia, Persatuan Peruncit Malaysia, Persatuan Tempat Letak Kereta Malaysia dan NGO lain seperti *Women Aids Organization*, *Soroptimist* dan *VenusBuzz* dalam usaha untuk meningkatkan penglibatan pihak swasta dengan kerajaan untuk mengurangkan jenayah di pusat beli-belah.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Boleh minta penjelasan, Yang Berhormat? Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya telah bangkitkan dalam perbahasan bajet panjang lebar isu jenayah ini, betapa risau wanita menjadi mangsa jenayah tetapi persoalan yang saya ingin fokus buat sekarang ini adalah pasukan sukarelawan polis. Baru-baru ini ada kenyataan dibuat bahawa guru, *community leader*, peniaga-peniaga, *businessman* diambil masuk untuk menjadi ahli pasukan sukarelawan polis di mana di dalam bajet ini diperuntukkan RM70 juta.

Apakah pendekatan sedemikian dapat membanteras jenayah. Sebab menerusi pembacaan dalam laporan tersebut, saya dapati seolah-olahnya pihak kementerian beranggapan kalau penjenayah nampak mereka berpakaian baju polis, mereka akan merasa takut. Yang pentingnya, wanita mahu melihat khasnya ialah apabila menjadi mangsa jenayah, laporan polis, kertas siasatan dibuka, orang ditangkap, orang dituduh, lepas itu disabit kesalahan. Itu yang orang ramai mahu tengok.

Pendekatan menggunakan guru, menggunakan *community leader* dan peniaga-peniaga, apakah ini boleh membantu? Ini perkara pertama yang saya persoalkan. Kedua ialah kenyataan oleh Menteri mengambil mat rempit bersama untuk membanteras jenayah. Apakah itu pendekatan yang terbaik yang boleh difikirkan oleh pihak kementerian? Orang ramai sangat risau. Saya pohon penjelasan setakat ini untuk dua perkara.

Tuan M. Manogaran [Telok Intan]: Menteri, Menteri. Saya di sini, saya juga ingin nak tanya dengan izin.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Kawasan mana?

Tuan M. Manogaran [Telok Intan]: Telok Intan. Saya nak tanya mengenai perangkaan yang dikeluarkan oleh kementerian mengenai kes-kes jenayah. Saya nak tahu adakah semua kes-kes jenayah itu dikumpulkan di bawah senarai kes-kes jenayah yang menunjukkan statistik indeks jenayah ataupun adakah klasifikasi dibuat. Seumpamanya kalau seseorang itu diserang sambil dirompak, klasifikasinya harus menjadi rompakan yang lebih serius. Kecederaan ringan diberi keutamaan dalam klasifikasi oleh kementerian. Ini menunjukkan statistik yang tidak benar. Jadi apakah kriteria untuk membuat klasifikasi tersebut. Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Sehubungan dengan pertanyaan oleh Yang Berhormat Telok Intan, berkaitan pendekatan berkaitan dengan wanita saya akan jawab semasa saya membentangkan teks ucapan saya inilah tetapi apa yang saya ingin nyatakan bahawa berkaitan pengambilan PBR-PBR ini adalah untuk menambah anggota-anggota yang telah digunakan di kalangan anggota polis, RELA, JPAM dan sebagainya untuk mewujudkan keadaan keberadaan ataupun *omnipresent* anggota-anggota ini dan inilah yang merupakan satu usaha yang mana ianya ada memberi kesan. Jadi saya percaya bahawa dengan

keberadaan mereka inilah sebanyak sedikit ia memberi tindakan daripada pencegahan berlakunya jenayah ini...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: *[Bangun]*.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Menteri...

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Belum habis lagi, tunggulah dulu. Sabar sikit Yang Berhormat Batu Gajah. Jadi biasanya kalau tidak ada anggota-anggota yang membuat rondaan, kebanyakan masyarakat akan membuat kompelin ataupun menyatakan seolah-olah tiada anggota-anggota yang melaksanakan tugas-tugas dalam pencegahan *crime* ini. Jadi buat pun salah, tak buat pun salah. Inilah sikap yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Batu Gajah ini.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Menteri, Lenggong ini. Yang Berhormat Menteri, Lenggong. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya memuji langkah kementerian dengan melakukan pelbagai usaha, Strategi Laut Biru Kebangsaan, mengadakan pelbagai inisiatif membentuk pasukan baru untuk polis. Ianya tidak lain sebagai usaha kita untuk menurunkan kadar jenayah dan memberikan keselesaan kepada masyarakat berkaitan dengan soal keselamatan tapi saya nak tanya pandangan Menteri.

Apakah pihak kementerian berpuas hati dengan kedudukan, elaun, gaji, pembelaan dan sebagainya kepada anggota polis kita pada hari ini. Ini supaya kalau kita beri inisiatif yang baik kepada mereka, tambahkan elaun, mungkin skim perkhidmatan akan diperbaiki. Dengan sebegini mungkin memberi inisiatif kepada mereka untuk melakukan usaha yang lebih kerana kita tahu bahawa dengan keadaan sekarang, jenayah yang semakin bijak ini memerlukan kerja kuat anggota kita ini. Jadi apakah pihak kementerian berpuas hati ataupun adakah cadangan untuk melihat kedudukan anggota kita ini untuk diperbaiki dalam beberapa keadaan. Terima kasih.

Dato' Ibrahim Ali [Pasir Mas]: Boleh saya tambah sikit lagi? Yang Berhormat, sikit sahaja. Saya bersetuju dengan Yang Berhormat Lenggong sebab sebelum kita mengambil kira dan melibatkan lain-lain masyarakat dalam usaha menangani jenayah, kita pastikan dulu moral anggota polis itu berada di tahap yang maksimum, makna tinggi.

Ini kerana kita semua tahun Tuan Yang di-Pertua, di kalangan kakitangan polis daripada segi gred, pangkat, gaji dan sebagainya, seorang Ketua Polis Daerah atau OCPD Daerah, dia punya kedudukan dengan guru besar sekolah menengah, lebih tinggi guru besar sekolah menengah. Saya nak beri contoh di kawasan saya di Pasir Mas, OCPD ini berapa silang ada, tetapi kedudukan dia daripada segi grednya jauh lebih rendah daripada guru besar sekolah menengah. Dia jaga daerah, ini jaga sebuah sekolah. Anggota bawah pula tabik, guru orang tak tabik.

Ha, betul ini. Jadi maknanya moral di kalangan anggota polis ini perlu diperbaiki dahulu supaya mereka mempunyai semangat yang tinggi terutamanya golongan trafik yang juga ada kait mengait dengan nak menangani jenayah. Kalau sambil dia mengawal lalu lintas, ada berlaku ragutan beg tangan wanita, mahu tak dia kejar peragut ini. Kalau kejar pula nanti peragut ini jatuh pecah kepala, maka polis pula dipersoalkan. Ha, ini tak betul daripada segi SOP seperti cerita Kugan dulu. Jadi pula isu politik, nak tubuh pula suruhanjaya diraja. Itu dia, terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Yang Berhormat Lenggong dan juga terima kasih Yang Berhormat Pasir Mas kerana begitu prihatin terhadap kebajikan anggota polis ini. Saya memang sedar bahawa tugas polis ini bukanlah satu tugas yang mudah. Apa yang saya difahamkan dan apa yang saya lalui sebagai anggota polis dahulu, bahawa tugasnya begitu mencabar dan kalau kita bandingkan dengan tugas daripada setengah-setengah anggota penjawat awam, maka kita merasakan bahawa anggota polis ini perlu mendapat pembelaan.

■1740

Walau bagaimanapun, kalau kita lihat dari segi kebajikan, dari segi gred dan dari segi kebajikan-kebajikan yang lain, bahawa hari ini kalau kita mengimbas kembalilah dari segi bajet yang dibentangkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri baru-baru ini di mana telah mengarahkan supaya pihak berkuasa untuk membuat kajian terutamanya berkaitan dengan penggredan atau pangkat yang ada pada masa sekarang untuk menyesuaikan keadaan sesuai dengan tugas yang dipikul oleh...

Dato' Ibrahim Ali [Pasir Mas]: Sedikit Yang Berhormat, boleh tidak Yang Berhormat sampaikan pandangan. Memang saya sedar ada dalam perumahan bajet baru-baru ini yang akan ditubuhkan satu jawatankuasa untuk mengkaji kembali kedudukan anggota polis dari segi gaji dan pangkat, *gredingnya* dan sebagainya. Saya hendak tahu jawatankuasa ini nanti, jawatankuasa mana ataupun ianya diurus oleh pihak JPA? Sebab saya nampak JPA ini nampaknya seolah-olah macam dengan anggota polis, dengan tentera ini macam hendak dianaktirikan saya tengok terhadap pasukan anggota beruniform ini. Jadi kenapa tidak diserahkan kepada Suruhanjaya Perkhidmatan Polis ataupun dibentuk jawatankuasa khas untuk mengkaji dan mengembalikan kedudukan wibawa kakitangan polis ini? Sekian, terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Yang Berhormat Pasir Mas....

Dato' Ismail Kasim [Arau]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, boleh sekali jawab? Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya bersetuju dengan Yang Berhormat Pasir Mas kerana kita melihat dan kita memuji langkah Yang Amat Berhormat Menteri Kewangan telah mengemukakan kenaikan pangkat secara *time based* kepada anggota peringkat bawahan walaupun kajian akan dibuat selepas ini. Jadi, saya ingin bertanya kepada pihak kementerian. Sebab masalah ini kita telah bangkitkan berkali-kali tentang kebajikan anggota polis dalam usaha kita meningkatkan imej mereka.

Berhubung dengan tempat tinggal, sebab dahulu kalau kita lihat beberapa kali sudah *constraintnya* adalah bajet seperti yang diumumkan oleh pihak kementerian. Tempat tinggal anggota polis sekarang berada di dalam keadaan yang – walaupun sesetengahnya telah pun diperbaiki tetapi masih banyak kuarters yang didiami oleh anggota polis dalam peringkat yang tidak mencukupi. Oleh sebab itu kita lihat gejala sosial, kebanyakan berlaku di kalangan anak anggota polis kerana mereka sekadar dua bilik dan memiliki anak lebih daripada empat atau lima orang. Ini merupakan keadaan yang begitu sukar untuk mereka menguruskan rumah tangga mereka sendiri.

Kalau tempat tinggal sudah tidak selesa Yang Berhormat, bagaimana mereka mahu menjalankan tanggungjawab dan tugas yang cukup penting yang diamanahkan kepada mereka?

Ini sebenarnya harus diberi perhatian untuk kita – merupakan di antara fokus yang utama yang harus diberikan oleh pihak kementerian. Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih juga kepada Yang Berhormat Arau kerana begitu prihatin sekali dalam memperjuangkan kebajikan polis ini yang mana saya ingin menjawab soalan Yang Berhormat Pasir Mas bahawa berkaitan dengan jawatankuasa atau pun badan yang akan membuat kajian tentang penambahbaikan dalam gred anggota-anggota polis ini. Buat masa ini masih dalam peringkat awal. Malahan bajet kita pun belum selesai lagi. Jadi, saya percaya pihak Kementerian Dalam Negeri (KDN) mungkin sedang mengkaji cara yang terbaik bagi forum yang perlu meneliti berkaitan dengan perkara ini.

Begitu juga berkaitan dengan kebajikan tentang perumahan polis. Saya percaya bahawa apa yang kita lihat dari semasa ke semasa bahawa kerajaan sentiasa memberi perhatian. Umpamanya kalau satu ketika dahulu di mana berek polis hanya memiliki dua bilik di mana kadang-kadang menimbulkan masalah apabila keluarga mempunyai anak yang ramai. Jadi kadang-kadang ada halangan-halangan tertentu yang tidak dapat dilaksanakan, maka hari ini pihak kerajaan telah mempertingkatkan dalam memperuntukkan kuarters polis ini yang mana hari ini sekurang-kurangnya tiga bilik. Itu di antara kebajikan yang dibuat berkaitan dengan kuarters seperti yang ditanyakan oleh Yang Berhormat.

Tuan Yang di-Pertua, saya ingin meneruskan. Sehubungan dengan Yang Berhormat Batu Gajah, Yang Berhormat Bandar Kuching, Yang Berhormat Segambut, Yang Berhormat Serdang dan Yang Berhormat Tanah Merah yang menyentuh berkaitan dengan statistik yang diberikan oleh kerajaan dalam kes-kes jenayah yang menunjukkan penurunan di mana Yang Berhormat mendakwa seolah-olah data penurunan ini dimanipulasikan oleh kerajaan.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: *[Bangun]*

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Tuan Yang di-Pertua, ingin saya tegaskan bahawa dakwaan tersebut adalah tidak benar dan tidak berasas sama sekali.

Kaedah yang digunakan oleh PDRM untuk menerima laporan atau aduan adalah melalui sistem PRS atau pun *Polis Reporting System* yang dibuat secara *online* di mana pengadu setelah selesai membuat aduan akan membaca semula laporan yang dibuat dan akan mengesahkan aduannya sebelum ianya dibuat salinan dan ditandatangani oleh pengadu. Salinan *report* ini kemudiannya, akan dibawa oleh pengadu kepada pegawai penyiasat untuk diklasifikasikan - Ini Yang Berhormat Telok Intan yang tanya tadi, untuk diklasifikasikan kes dan ini akan mengikut *write offend disclose from the report, it can be under CPC, it can be any other act. So* maknanya, *it depends on the content of the report* yang dibuat oleh IO dan menjalankan siasatan lanjut selepas itu.

Semua tindakan polis akan dicatatkan di dalam sistem tersebut. Oleh yang demikian, tiada ruang untuk pihak polis memanipulasikan data ini. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, bagi memantapkan lagi sistem ini, mulai tahun 2013 PDRM akan membuat penambahbaikan di mana pengadu boleh membuat semakan ke atas status aduan melalui laman sesawang PDRM...

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Minta laluan

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Sekejap, saya habiskan dahulu.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Oleh kerana itu, sebuah badan antarabangsa bebas tanpa dipengaruhi oleh mana-mana pihak iaitu *Institute for Economic and Peace* yang berpusat di Sydney, Australia telah membuat kajian dan mengiktiraf kedudukan Malaysia bagi tahun 2012 di tangga ke-20 daripada 160 buah negara yang tersenarai di dalam *Global Peace Index Institute for Economic and Peace* ini. Oleh yang demikian, saya menyeru kepada Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian dan masyarakat bahawa kita perlu yakin dan menyokong tindakan dan langkah-langkah yang telah, sedang dan akan diambil kerajaan untuk mengurangkan jenayah...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: [Bangun]

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Sebagai sebuah kerajaan yang *close* dan bertanggungjawab, kerajaan tidak pernah mengelirukan rakyat tentang penurunan kadar jenayah di negara ini. Kerajaan juga tidak sekali-kali berpeluk tubuh, berdiri kaku dan diam membisu membiarkan kejadian jenayah berlaku di negara kita. Kerajaan akan terus melipat gandakan komitmen dan usaha untuk meningkatkan lagi tahap keselamatan negara ini.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: [Bangun]

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Namun kita harus berpaksikan realiti dan menerima hakikat untuk menjadikan negara ini sifar jenayah adalah sesuatu yang hampir mustahil.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Minta laluan.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat Timbalan Menteri boleh minta laluan?

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ini Yang Berhormat Padang Serai di sini .

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Pasir Salak.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Yang Berhormat Puchong.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya ada sedikit hal berkenaan dengan isu sebelum ini juga yang berkaitan. Jadi izinkan saya tanya sekali.

Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Saya bangkit untuk tanya soalan berkenaan dengan isu dahulu juga, berkenaan dengan RELA dan juga *community policing*.

■1750

Di dalam undang-undang Yang Berhormat Timbalan Menteri, kalau seseorang itu *holds himself out*, dengan izin, sebagai seorang anggota polis *impassionate police officer*, itu menjadi satu kesalahan yang serius. Jadi, yang saya hendak bangkitkan di sini ialah adakah lantikan orang-orang ini sebagai anggota rela atau sebagai *community policing* ini, adakah ini bertentangan dengan undang-undang. Oleh kerana kita ada Akta Polis di mana dinyatakan dalam akta tersebut, siapa boleh bertindak dalam akta tersebut dan mereka diberikan kuasa yang tertentu dan juga

mereka diberikan perlindungan di bawah undang-undang. Jadi, sekiranya mereka buat tangkapan dan sebagainya dalam *duties* mereka, *they are protected*.

Jadi, ini isu yang penting. Kita tidak mahu sebilangan daripada masyarakat yang menyertai program ini dan melaksanakan tugas sebagai anggota polis tetapi sebenarnya tidak diberi kuasa di bawah Akta Polis dan selepas daripada itu pula di bawa tindakan terhadap mereka dan boleh juga mereka didakwa kerana mereka ini bertindak sebagai pihak polis. *Impersonation I think*. Sehubungan dengan ini ada empat perkara yang dibangkitkan Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Pertama, bagaimanakah masyarakat ataupun orang ramai dapat mengenal pasti bahawa seseorang itu adalah sebenarnya seorang lantikan, Tuan Yang di-Pertua *whether he is or not, he is actually community policing officer or RELA Officer*. Adakah seseorang itu hanya melihat kepada *uniform, because anybody can wear that uniform. The question is*, apakah yang harus kita lakukan sebagai masyarakat? Itu satu. Kedua, *who do they report to*. Kepada siapa mereka laporkan. Misalnya Tuan Yang di-Pertua, kalau polis, mereka melaporkan diri kepada OCPD atau pun Ketua Polis Balai *and then we go up to Ketua Polis Negara, so that is the hierarchy*. So, kita tahu mereka balik ke balik polis, kita tahu apakah tugas mereka. *We know who they are*. Akan tetapi berkenaan orang ini, *community policing* dan juga RELA, *who they report to? Who do we look up to in terms of complaints?*

Ketiga, apakah *training qualifications* mereka? Adakah mereka ini perlu menghadiri sebarang kursus untuk membawa mereka dekat dengan prosedur undang-undang supaya mereka dapat kenal pasti sama ada itu adalah satu kesalahan. Kalau ada kesalahan, apa yang mereka boleh buat dari segi undang-undang, apa tindakan mereka boleh ambil. Ini kerana kita tidak mahu membawa sebilangan masyarakat, kita gelarkan mereka sebagai anggota *community policing* ataupun RELA, seolah-olah polis tetapi langsung tidak pasti fasih dalam prosedur. Ini pula menjadi masalah *if we go to court, later on* atas sebab teknikal, *the case is thrown out*.

Yang keempat dan yang cukup penting itu, kalau kita lihat Yang Berhormat Timbalan Menteri, ini penting dari segi undang-undang kita terdapat *definition "public servant"*, di dalam *Penal Code*. *Public servant* itu cukup penting kerana ini menjadi definisi di mana mereka-mereka ini dilindungi di bawah undang-undang. Jadi, ini cukup penting untuk mereka dimasukkan dike dalam *definition* tersebut. Akan tetapi saya lihat memang tidak ada kemasukan tersebut. *I think these whole exercise although good, may actually be illegal* dan ianya kemungkinan besar akan menyebabkan masalah yang lebih besar kerana kita tidak tahu siapa yang datang dengan baju *community policing* kita pun tidak tahu. Baju itu pun *official* punya yang mana. RELA pun seorang pakai uniform RELA, datang RELA, okey RELA. Kita dengar sahaja, *it doesn't make sense*. So, *where is the qualification, is check and balance* dan siapa yang akan mengambil tanggungjawab dalam perkara ini. Kalau kita hendak keluarkan belanjawan, saya rasa perkara-perkara persoalan ini perlu dijawab dengan telus Yang Berhormat Timbalan Menteri. Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Yang Berhormat Puchong. Pertama, saya ingin menjelaskan di antara RELA dengan *community policing*. *Community policing is something* di mana beberapa masyarakat di dalam satu kawasan perumahan yang mana

mereka menjaga keselamatan bagi kawasan mereka, yang mana ada bersama dengan anggota polis. Bermakna, hanya di dalam kawasan perumahan mereka sahaja. Berkaitan dengan RELA, Yang Berhormat. RELA ini adalah dilantik sebagai PVR, *alright. So, they have police power, they are just like any police officers, because* dia telah dilantik sebagai PVR. Sebelum melantik RELA ini sebagai PVR, mereka telah dihantar untuk menjalani latihan berkaitan dengan peringkat perkara-perkara yang ada hubung kait dengan tugas polis dan kuasa-kuasa polis mengikut Akta Polis.

Begitu juga berkaitan dengan rondaan yang dibuat oleh RELA di mana ianya dilakukan di *hotspots* bersama dengan pegawai polis. Ia bukan berasingan. *So, sentiasa bersama dengan pegawai polis. Jadi, kalau mereka hendak melakukan tangkapan umpamanya, bahawa walaupun kuasa diberi sebagai PVR tetapi ada anggota-anggota polis bersama. Maka, sudah tentulah pegawai yang lebih arif, lebih berpengalaman akan lakukan tindakan-tindakan yang sewajarnya.*

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, sedikit.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Belum habis lagi. Sedikit lagi, hendak habiskannya. *That is reporting. So, berkaitan dengan pengenalan, ada dia punya dekat baju masing-masing. Saya kata tidak ada masalah daripada segi pengenalan kerana selain daripada ada pengenalan...*

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: *[Bangun]*

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Maka ...bahkan anggota RELA ini sentiasa bersama dengan anggota polis semasa melakukan rondaan. Sehubungan dengan status *public servant*. Ini ada dinyatakan dalam aAkta RELA sekarang inilah. Akta RELA sekarang ini ada *provision* ini dan *they are protected. Okay? So, these are the things.*

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri, itu membantu. Akan tetapi bagaimana dengan *community policing* di mana kebanyakan daripada mereka akan terdiri daripada bilangan masyarakat ramai. *Are they also considered as police officers who are protected public servants, who has got the powers of a police officer? Does this fine also applied to them?*

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Boleh saya hendak sama Yang Berhormat Timbalan Menteri, ada kait-mengait sedikit dengan apa Yang Berhormat Puchong sebut itu.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Pasir Salak, sebelum Yang Berhormat kemukakan soalan, duduk sekejap, saya hendak cakap sekejap. Ahli-ahli Yang Berhormat, setakat ini kita ada enam kementerian, yang dalam proses menjawab ini Kementerian Dalam Negeri. Kita ada 25 kementerian semuanya. Jadi, lebih kurang ada 10 lebih lagi. Jadi, kita ada cuma malam ini sampai 9.30 malam, sama esok, lepas itu lusa. Jadi, *the rate we are going is very slow. I don't think we can make it.* Jadi, bagi Menteri-menteri yang menjawab, siapa yang menjawab selepas daripada Kementerian Dalam Negeri, tolong pasang *turbo* sedikit bagi cepat. Begitu juga pencilan, jangan terlampau panjang-panjang sangat. *We don't have time.* Sila...

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Yang di-Pertua: Sila, sila Yang Berhormat Pasir Salak dahulu.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat Timbalan Menteri, berkenaan dengan apa Yang Berhormat Puchong kaitkan tadi iaitu RELA ini yang diberi tugas untuk membantu ini. Ditanyakan bagaimana mereka ini sebenarnya layak atau tidak layak untuk menjalankan tugas ini dan apa kuasa yang ada pada mereka. Saya mendengar Yang Berhormat Timbalan Menteri memberikan jawapan yang mengatakan bahawa mereka ini diberikan kursus dan juga diberikan kuasa PVR. Akan tetapi saya sebagai salah seorang yang dilantik sebagai *Brigadier General*. Jangan main-main ini. Belum pergi kursus... *[Ketawa]* Belum pergi kursus, sudah bagi lantikan. Mereka tabik-tabik sahaja... *[Ketawa]* Jadi saya rasa mungkin..

■1800

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Kita tengok *you* kawad sikit, boleh?

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Apa?... *[Ketawa]* Saya rasa mungkin ada *gap* sikit ini. Yang di bawah mungkin sudah ada latihan dan sebagainya. Akan tetapi yang pegawai atas-atas ini belum lagi. Jadi saya minta, bila agaknya kerajaan boleh adakan kursus untuk peringkat-peringkat tinggi ini. Penting juga.

Kedua, *last question*, pertanyaan. Saya mengamati dan mendapati bahawa banyak kes aduan yang diterima oleh pihak polis dan disiasat, didapati tidak begitu bersungguh-sungguh siasatan yang dibuat. Banyak kes yang lepas begitu sahaja walaupun kita tahu kes itu *is a very serious, very genuine case*. Saya tidak payah sebutlah kes mana-mana. Akan tetapi kebanyakannya *we losed out*, kalah dengan permainan pihak-pihak yang patutnya kita ambil tindakan atau dakwa.

Persoalannya sekarang ini, adakah pihak kerajaan terutama KDN memberikan kursus dan latihan yang secukupnya kepada pegawai-pegawai polis yang terlibat dalam proses siasatan dan sebagainya? Adakah mereka mempunyai *expertise*, ada kemahiran, kemampuan, komitmen? Penting semua sekali itu. Kadang-kadang kemahiran ada, *expertise* tidak ada, kemahuan tidak ada sebab dia pilih kasih. Yang ini dia suka, dia *favor* dia tidak siasat serius. Mana yang tidak *favor, go all out. That is not fair*.

Sometimes political leaning pun campur masuk juga. Ada pegawai polis yang cenderung kepada sini dia pergi ke sini. Yang cenderung sebelah kanan, dia buat kerja untuk sebelah kanan. So, pihak pegawai tertinggi dalam pihak KDN perlu melihat ini, kemahiran, kebolehan, keupayaan, komitmen, sikap, kecenderungan politik, pembangkang atau kerajaan. Kadang-kadang pembangkang. Bila pembangkang kena, mereka cenderung kepada pembangkang, sudah lepas begitu sahaja.

BERSIH, BERSIH ini. *What happen to BERSIH?* Tindakan diambil BERSIH? Apa tindakan diambil BERSIH, apa tindakan? *Nothing...* *[Dewan gamat]*. Tiada tindakan apa. Macam-macam kes lagi kes yang menghina Perdana Menteri. *This is not political. This is a mounting to be criminal. Criminal offence, you know*. Apa tindakan polis? Perdana Menteri kita dihina. *Nothing....*

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: *[Bangun]*

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Duduk sekejap. Tidak habis lagi.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *Together* kita tengok you tabik sekali.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: *No, no.* Kita sudah merasa jemu dan merasa begitu – kita sabar. Lama sabar ini. Tuan Yang di-Pertua lama sabar dengan saya punya kerenah. Akan tapi *what can do, I do*. Tuan Yang di-Pertua, *I have to say it*. Tidak, kita mesti cakap kerana benar perkara ini belum selesai. Kalau sudah selesai..

Tuan Yang di-Pertua: Biar Menteri jawab dulu Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Ya?

Tuan Yang di-Pertua: Biar Menteri menjawab.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Menteri jawab.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Haji Tajuddin Abdul Rahman [Pasir Salak]: Akan tetapi macam Yang Berhormat Puchong cakap tadi, jawab betul-betul... *[Ketawa]*

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Menteri. Menteri, Yang Berhormat Padang Serai, Yang Berhormat Padang Serai, Menteri.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih. Sekejap, sekejap.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Okey.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Yang Berhormat Pasir Salak. Saya bagi *floor*, Yang Berhormat Pasir Salak pula berkuasa... *[Ketawa]* Sehubungan dengan isu yang ditimbulkan oleh Yang Berhormat Pasir Salak, RELA yang bertugas untuk menjalankan rondaan di bawah NKRA hanya segolongan di antara anggota-anggota RELA yang terpilih ditakrifkan ataupun diberi status sebagai PVR. Di mana mereka dihantar untuk menjalankan kursus berkaitan dengan tugas polis yang perlu mereka melaksanakan semasa membuat rondaan.

Berkaitan dengan anggota-anggota RELA yang lain termasuklah macam Yang Berhormat Pasir Salak, Jeneral. Akan tetapi Jeneral Kehormat, Yang Berhormat Pasir Salak. Dia *act* sahaja... *[Ketawa]* *Act* sahaja dan yang lain-lain pun tidak ada kuasa-kuasa polis. Jadi itu bezanya.

Sehubungan dengan siasatan Yang Berhormat Pasir Salak mengatakan seolah-olah anggota ataupun pegawai penyiasat tidak bersungguh-sungguh untuk menjalankan siasatan kes-kes yang ditugaskan, saya rasa itu dakwaan. Saya menafikan tidak betul. Oleh kerana apa yang kita lihat bahawa kebanyakan daripada pegawai-pegawai penyiasatan yang ditugaskan di bahagian penyiasatan adalah mempunyai pengalaman yang lama dan juga mereka dari masa ke semasa perlu menghadiri kursus untuk mempertingkatkan dalam kemahiran mereka dalam proses untuk mereka memperoleh *evidences* bagi memulihkan kes itu di mana akhirnya penjenayah dapat didakwa di mahkamah. Jadi ada kalanya di mana kes-kes yang disiasat kerana ada kekangan-kekangan dalam memperoleh bukti-bukti untuk memastikan kes itu dapat dikemukakan di mahkamah nanti...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bangun]*

Dato' Kamaruddin Jaffar [Tumpat]: Timbalan Menteri.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Sekejap, sekejap boleh? Saya habis dahulu.

Dato' Kamaruddin Jaffar [Tumpat]: Timbalan Menteri, ringkas sahaja Yang Berhormat.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Saya habis sekejap. Jadi begitu juga tentang tindakan yang di mahkamah. Di mana kes-kes tidak berjaya, kebanyakannya bukan kerana siasatan yang tidak mencukupi tetapi keadaan, *fact of case* tidak mencukupi daripada segi *evidentnya*. Jadi itu yang timbul.

Sehubungan dengan Yang Berhormat Puchong tadi berkaitan dengan *community policing*. *Community policing* ini baru diperkenalkan di bawah, peringkat *phase* kedua, berkaitan dengan program NKRA yang mana melibatkan masyarakat di persatuan-persatuan perumahan. Oleh kerana dalam menjaga keselamatan, ketenteraman awam ini perlu juga melibatkan masyarakat...

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Berkaitan dengan pelindungan sebagai *public servant*.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Sekejap-sekejap.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Perlu mendapatkan kerjasama dengan masyarakat juga. Jadi apa yang mereka macam RT juga melaksanakan rondaan dengan diiringi oleh anggota polis. Jadi tugas mereka itu *more or less more on the* rondaan di dalam kawasan ini. Jadi daripada segi perlindungan buat masa ini belum ada insurans yang diberi. Oleh kerana ini merupakan permulaan..

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Yang Berhormat Menteri, bukan insurans. Dari segi undang-undang, adakah mereka dilindungi? Dalam undang-undang Akta *Penal Code* itu dia ada, kalau tindakan diambil..

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: *I know, I know.*

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Sebagai...

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: *I know what you are talking about.*

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: *I think you understand. Are they also protected* Yang Berhormat Menteri?

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Untuk sementara ini belum ada peruntukan menjurus kepada itu. Walau bagaimanapun kita mengambil perhatian.

Tuan Gobind Singh Deo [Puchong]: Ya. Saya rasa itu penting kerana kalau orang awam akan mengambil tindakan, saya rasa kalau mereka tidak dilindungi kemungkinan juga mereka tidak hendak terlibat dalam perkara ini. Boleh menjadi hal besar.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: *But*, oleh kerana ada anggota polis yang bersama dengan masyarakat yang menjalankan rondaan, saya percaya bahawa tindakan-tindakan berkaitan dengan tugas polis akan dilaksanakan oleh anggota polis yang bersama dengan mereka. Okey ini.

■1810

Dato' Kamaruddin Jaffar [Tumpat]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya bersetuju dengan pandangan daripada Brigedier Jeneral Pasir Salak tadi iaitu berkaitan dengan sikap pegawai-pegawai polis yang berkepartian bentuknya. Apa pandangan Yang Berhormat Timbalan

Menteri dengan sikap Yang Berhormat Menteri sendiri apabila ditanya mengapa keselamatan Ketua Pembangkang terancam, basnya disimbah dengan cat dan sebagainya di Johor? Jawatan Yang Berhormat Menteri itu terpulang kepada rakyat Johor untuk menentukannya. Ini masalah sikap yang saya amat bersetuju dengan Pasir Salak. Jadi, saya harap Yang Berhormat Timbalan Menteri dapat memberi penjelasan tentang isu sikap ini...

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Yang Berhormat Tumpat. Setahu sayalah kes-kes yang melibatkan bas yang disimbah cat oleh pihak-pihak yang terbabit, di mana laporan dibuat dan siasatan dilakukan. Tak ada pilihan sama ada mereka mempunyai parti apa pun. Jadi inilah tindakan sebagai penjawat awam seharusnya berkecuali dan mengambil tindakan mengikut undang-undang.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ini Timbalan Menteri, sudah lama saya berdiri ini. Dirampas pula oleh Yang Berhormat Tumpat. Okey Timbalan Menteri, *policing* ini *is a very*, satu agenda besar untuk masyarakat Malaysia di mana saya mahu – kerana saya mahu pegawai-pegawai polis tinggi ini, peranan mereka, cara gerak kerja mereka dengan pemuda-pemuda India. Kalau kita tahu di negara kita hari ini, pemuda-pemuda India kebanyakan mereka dari peringkat sekolah lagi sudah pun ramai terlibat dengan *illegal NGO networking*. Saya panggil NGO *networking*lah yang mereka panggil 04, 05, 08, 36, 35. Ini geng-genglah kerana bila polis kata geng 35, geng 36, geng 08 ini tetapi mereka semua ini pemuda-pemuda yang direkrut dari peringkat sekolah lagi. Jadi apabila mereka ini diserap masuk dalam persatuan-persatuan ini, mereka kebanyakannya tidak tahu apa fungsi persatuan-persatuan ini.

Apakah polis ataupun KDN merancang untuk *legalize* persatuan-persatuan ini kerana persatuan-persatuan ini adalah sama seperti SUARAM, NGO-NGO yang lain. Cuma mereka ini tidak berdaftar dan sebagainya, mereka dipanggil gengster *and all*. Bukan semua di antara mereka itu yang dalam *networking* ini orang-orang jahat. Seramai 90% daripada mereka ini seperti kita pergi ke sekolah, mereka balik dan membuat kerja-kerja ini semua. Kalau saya tak silaplah, saya ingat Yang Berhormat Kapar pun mungkin terlibat juga. Kalau saya tak silap, 300,000 lebih pemuda-pemuda India adalah terpalit dengan panggilan-panggilan negatif ini...

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Yang Berhormat Padang Serai. Saya minta tarik balik.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Mahu tarik balik apa?

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Tarik balik. Mana ada saya terlibat.

Seorang Ahli: 'Poodah' lah.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: 'Poodah'.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Tunggulah.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Tanya dia. Tarik balik Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Saya minta Yang Berhormat Kapar beritahu apa yang dia mahu saya tarik balik.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Saya terlibat? Saya terlibat dengan kumpulan ini? Saya minta tarik balik. Tarik balik.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Okey. Jadi, dia, mereka ini salah faham. Itulah, dengar dulu, dengar dulu.

Beberapa Ahli: Tarik balik, tarik balik.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Kita sebagai pemimpin, kita hari-hari campur dengan semua orang. Mereka ini bukan orang jahat. Bila saya cakap Yang Berhormat Kapar ini terlibat, Yang Berhormat Kapar terlibat sebagai orang baik tetapi saya tahu ada sudah rosak mental, sudah rosak akhlak.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Tarik baliklah Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ini kerana masih bersama dengan Yang Berhormat Permatang Pauh... *[Dewan riuh]*

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Tarik baliklah Yang Berhormat. Saya minta Yang Berhormat tarik balik.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Mahu tarik apa..., cakap mahu tarik apa?

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: *You* cakap saya terlibat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Okey, jadi Timbalan Menteri. Oleh kerana terlalu besar jumlah ini, saya syorkan kepada pegawai-pegawai polis tinggi...

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Ini sangkaan jahat Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Padang Serai, duduk dulu. Yang Berhormat Padang Serai. Duduk dulu Yang Berhormat. Duduk dulu.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Sangkaan jahat Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Sila. Yang Berhormat Kapar duduk dulu. Terima kasih. Ahli Yang Berhormat, baru saya tegur tadi bahawa masa tidak mengizinkan. Ada lagi 18 kementerian. Kalau Ahli Yang Berhormat tidak patuh lagi, saya akan arahkan timbalan-timbalan saya supaya setiap kementerian saya hadkan kepada 20 minit. Saya boleh buat begitu Yang Berhormat. Saya boleh buat begitu selepas sahaja Menteri Dalam Negeri menjawab, saya hadkan kementerian yang menjawab paling lama setengah jam. Saya boleh buat Yang Berhormat di bawah peraturan mesyuarat. Jadi jangan ada Ahli Yang Berhormat mempertikaikan itu. Tolong!

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Setuju, setuju.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Ada lagi?

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: *I will go direct to the point* Tuan Yang di-Pertua... *[Dewan riuh]* Jadi, saya katakan tadi dia orang baik tetapi dia tak mahu. Apa mahu buat. Jadi Timbalan Menteri saya tarik, saya kata Yang Berhormat Kapar ini Ahli Parlimen baik. Saya tarik itulah. Jadi Timbalan Menteri, apa yang sedang berlaku hari ini, kita perlu membawa kesemua pemuda-pemuda ini di mana polis boleh mengesyorkan kepada kerajaan, mereka ini ada di kalangan ramai ini, segelintir kecil bila mereka mahu berjaya dalam hidup, mungkin mereka mahu buka perniagaan, dia perlu RM3,000. Jadi bila tak dapat pergi ke bank atau ke mana-mana

mungkin dia akan cari jalan singkat untuk ini dan terjerumus dalam gejala jenayah. Bila satu dua orang ini terjerumus dan mereka kata orang ini adalah geng ini, maka terpalit keseluruhan geng-geng ini. Jadi, saya minta kalau pegawai-pegawai polis ini boleh ada satu runding cara dan sebagainya, nasihat pemuda-pemuda ini supaya berfungsi sebagai NGO-NGO yang berdaftar dan kalau boleh kita bantu mereka. Mereka ini bukan penjenayah, mereka ini bukan mereka yang salah.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bangun]*

Dato' Shamsul Anuar bin Haji Nasarah [Lenggong]: *[Bangun]*

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, terima kasih Yang Berhormat Pasir Salak. Terima kasih. Terima kasih. Minta maaf Yang Berhormat Pasir Salak. Yang Berhormat Padang Serai, terima kasih.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Inilah. *The policing must be right when it comes to this.* Satu lagi perkara, pegawai-pegawai tinggi ini. Saya membantu seorang bekas kolonel berumur 72 tahun. Dia telah memohon untuk permohonan *security license*.

Dato' Kamaruddin Jaffar [Tumpat]: Kolonel askar Yang Berhormat. Kolonel askar, bukan polis... *[Ketawa]*

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Yang Berhormat Tumpat, saya tahu saya berada dalam Dewan yang mulia. Jadi...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Padang Serai, duduk dulu.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Ini Yang Berhormat Tumpat kacaulah.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, bolehkah Yang Berhormat apabila nanti menjawab ini jangan lagi beri laluan. Saya mahu Kementerian Dalam Negeri diselesaikan dengan cepat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Jadi, permohonan...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, Yang Berhormat. Sudah Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Oh! Belum lagi.

Tuan Yang di-Pertua: Sudah, sudah Yang Berhormat. *I have heard enough.* Sudah Yang Berhormat.

Tuan N. Gobalakrishnan [Padang Serai]: Pinjam *private jet* Yang Berhormat Tumpat sahajalah.

Tuan Yang di-Pertua: Saya mahu Menteri respons kepada itu lepas itu Menteri jawab kepada soalan-soalan yang telah dibangkitkan sebelum ini. Jangan lagi benarkan celahan. Sila.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat, sudah.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Tuan Yang di-Pertua: Ahli Yang Berhormat, kawan-kawan lain ganggu, saya bagi *warning* dari awal tadi. Sila.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Sehubungan dengan isu yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Padang Serai, tidak ada hubungan dengan...

Tuan Yang di-Pertua: Respons sahaja kepada apa yang telah dibangkitkan lepas itu jawab kepada yang dibangkitkan sewaktu perbahasan. Jangan lagi benarkan pencelahan.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Tiada hubung kait dengan isu yang saya sentuh iaitu berkaitan dengan NKRA. Jadi, saya tidak perlu menjawab soalan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Padang Serai. Tuan Yang di-Pertua, saya teruskan ucapan saya.

Seterusnya saya ingin menyentuh perkara berkaitan dengan hal imigresen. Yang Berhormat Batu Gajah dan Yang Berhormat Padang Serai menyambut baik cadangan kerajaan dalam Bajet 2013...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tuan Yang di-Pertua, sebelum ke imigresen, boleh tak satu soalan pendek berkenaan dengan PDRM. Pendek sahaja.

Tuan Yang di-Pertua: Terpulang kepada Yang Berhormat. Saya sudah bagi arahan bahawa tidak payah benarkan pencelahan.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Pendek sahaja, pendek sahaja.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: *Last* sekali.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Ya, terima kasih.

■1820

Tuan Yang di-Pertua: Duduk dahulu. Ahli-ahli Yang Berhormat, saya cukup menghormati pandangan semua. Kadang-kadang tidak mengikut Peraturan Mesyuarat pun saya biarkan, tetapi ada masa-masanya saya terpaksa bertegas. Ada 18 kementerian lagi, macam mana boleh disiapkan? Hari ini sehingga jam 9.30 malam dan esok mungkin sehingga jam 9.30 malam dan selepas itu hari Khamis sudah tidak boleh disambung. Sila Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: *[Bangun]*

Tuan Yang di-Pertua: Tidak payah, tidak payah laluan.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tidak ada bezanya pun. Setengah minit sahaja Tuan Yang di-Pertua, setengah minit sahaja. Takkan sampai...

Tuan Yang di-Pertua: Biarlah saya yang jahat, Yang Berhormat. Perlu ada orang yang jahat, biar saya Speaker yang jahat.

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Saya tidak jahat, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Sila.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Batu Gajah dan Yang Berhormat Padang Serai menyambut baik cadangan kerajaan dalam Bajet 2013...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Sebelum berpindah tadi kata bagi laluan.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, sudah Yang Berhormat...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Yang Berhormat Timbalan Menteri kata soalan pendek okey.

Tuan Yang di-Pertua: Saya menentukan Yang Berhormat.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: ...Dengan pengurangan 50% bayaran passport kepada warga emas,

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Beliau turut meminta supaya pengurangan ini dipanjangkan kepada mangsa-mangsa jenayah terutamanya kepada mereka yang mana rumah telah di pecah masuk dan passport mereka telah diambil oleh penjenayah.

KDN amat berterima kasih di atas cadangan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Batu Gajah agar kerajaan mempertimbangkan untuk turut memberi pengurangan terhadap bayaran passport Malaysia antarabangsa kepada mangsa-mangsa jenayah. Kementerian meneliti cadangan ini meliputi mekanisme, prosedur serta kesesuaian pelaksanaannya. Ini bagi memastikan kemudahan ini tidak dimanipulasikan oleh segelintir pihak yang tidak bertanggungjawab di samping memastikan ia benar-benar menepati sasaran dan objektif dalam membantu golongan tersebut.

Yang Berhormat Wangsa Maju...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Harap boleh dipercepatkan juga. Ribuan terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Okey, terima kasih. Ini cadangan yang baik oleh Yang Berhormat Batu Gajah. Jangan banyak soal lagi.

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Ini permintaan mangsa ya.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Yang Berhormat Wangsa Maju meminta penjelasan mengenai bilangan warga Singapura yang tinggal dan bekerja di Malaysia untuk tempoh masa yang lama dengan menggunakan pas lawatan sosial sahaja. Bilangan warganegara Singapura yang masuk ke Malaysia pada tahun 2011 atas pelbagai tujuan adalah seramai 13,372,647 orang. Warganegara Singapura dibenarkan masuk dengan menggunakan pas lawatan sosial selama 30 hari dan boleh dilanjutkan selama 30 hari lagi. Lanjutan selepas 60 hari boleh diberikan dalam keadaan tertentu seperti kes rawatan perubatan dan kes mahkamah.

Walau bagaimanapun, pas ini hanya membenarkan mereka masuk untuk tujuan sosial dan bukan untuk tujuan bekerja. Jika seseorang warganegara asing masuk ke Malaysia bagi tujuan tertentu seperti untuk bekerja ataupun belajar, mereka hendaklah memohon kemudahan imigresen yang berkaitan seperti pas lawatan kerja sementara atau PLKS, pas pengajian dan pas lawatan ikhtisas. Kemudahan kepada pasangan suami isteri kepada warganegara ini juga membolehkan mereka bekerja di negara ini melalui *spouse program* dengan tempoh di antara satu hingga lima tahun.

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya hendak minta sedikit penjelasan. Sama ada...

Tuan Yang di-Pertua: Teruskan, teruskan. Yang Berhormat, tidak....

Tuan Wee Choo Keong [Wangsa Maju]: Hendak tanya sebab...

Tuan Yang di-Pertua: Tak ada, tak ada Yang Berhormat. Sila teruskan, teruskan.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Yang Berhormat Tanjong Piai membangkitkan isu berkenaan dengan masalah mesin membuat passport di Pejabat Imigresen Kukup di Daerah Pontian yang rosak dan telah menjejaskan proses permohonan passport. Untuk makluman Yang Berhormat Tanjong Piai, mesin memproses passport yang digunakan sekarang kebanyakannya digunakan melebihi lima tahun semenjak tahun 2007 dan kerap menghadapi masalah teknikal

yang boleh menjejaskan pengeluaran passport. Isu permohonan secara *offline* tidak timbul apabila passport tidak boleh dikeluarkan kerana mesin menghadapi masalah, bukan sistem passport itu sendiri. Pemohon biasanya dinasihatkan supaya berurusan di pejabat-pejabat lain sekiranya ingin mendapatkan passport pada hari yang sama. Bagi mengatasi masalah tersebut, kerajaan memutuskan untuk mengeluarkan passport jenis *polycarbonate bio-data pages* mulai tahun hadapan seperti mana yang digunakan di kebanyakan negara maju.

Tuan Yang di-Pertua, sekarang saya ingin beralih dengan isu berkaitan dengan pekerja asing. Yang Berhormat Kuala Langat, Yang Berhormat Pengerang dan Yang Berhormat Petaling Jaya Selatan...

Tuan Azan Ismail [Indera Mahkota]: Tuan Yang di-Pertua, kalau tidak boleh mencelah saya hendak balik, boleh kah?

Tuan Yang di-Pertua: Boleh Yang Berhormat, sila.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Yang Berhormat bertanya mengapa Kementerian Dalam Negeri dan Kementerian Sumber Manusia tidak peka atas isu...

Tuan Yang di-Pertua: Ada lagi Yang Berhormat yang mahu balik?

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: ...Dan meminta penjelasan apakah langkah-langkah yang diambil bagi mengatasi masalah ini. Kementerian Dalam Negeri bukan tidak peka terhadap banjiriran pekerja asing di Malaysia. Dasar sedia ada...

Tuan Yang di-Pertua: Ada peraturan mesyuarat Yang Berhormat, kalau tidak cukup kuorum, kita berhentikan. Ahli Yang Berhormat, Ahli-ahli Yang Berhormat semua faham, saya kira kita ada cuma 14 jam, 18 kementerian. Apabila Yang Berhormat berdiri, ada yang tidak sedar diri seolah-olah tidak ada lagi hal yang mustahak yang dibincangkan. Jikalau saya tidak bersikap tegas, bagaimana? *I have to manage time*. Ahli-ahli Yang Berhormat cuma *manage* bila mahu bercakap, apa yang mahu dicakapkan dan tidak sedar masa pun. Jadi apabila kita mengambil tindakan keras, semua Ahli Yang Berhormat tidak senang hati. Jadi hati siapa yang selalu dijaga ini Yang Berhormat? Sekali-sekala jagalah hati orang yang duduk di sini. Sekali-skala sahaja, bukan selalu pun. Saya harap menteri-menteri untuk menjawab secara cepat. Ada yang cepat, ada yang lambat. Jadi apabila seorang dua membuat hal, semua terkena. Jadi lain kali jangan buat hal. Masing-masing *check* dengan Ahli Yang Berhormat lain. Bertimbang rasalah Yang Berhormat kepada orang lain juga yang mahu bercakap. Sila, teruskan.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Kementerian Dalam Negeri bukan tidak peka terhadap banjiriran pekerja asing di Malaysia. Dasar sedia ada pengambilan pekerja asing diputuskan oleh Jemaah Menteri melalui Jawatankuasa Kabinet Mengenai Pekerja Asing dan Pendatang Asing Tanpa Izin. Dasar kerajaan sedia ada berkaitan dengan pengambilan pekerja asing di bawah Kementerian Sumber Manusia merupakan satu langkah untuk memberi keutamaan penggajian kepada rakyat tempatan di pelbagai sektor yang mana semua permohonan pengambilan pekerja asing baru perlu mendapatkan sijil perakuan *Job Clearing System* daripada Jabatan Tenaga Kerja Semenanjung Malaysia, Kementerian Sumber Manusia.

Ini bertujuan memastikan majikan telah berusaha untuk mendapatkan pekerja tempatan sebelum pengambilan pekerja asing dibenarkan. Sekiranya majikan telah berusaha untuk mendapatkan pekerja tempatan tetapi tiada sambutan daripada calon tempatan, maka Jabatan Tenaga Kerja Semenanjung Malaysia atau JTKSM seterusnya akan memberikan syor bilangan pekerja asing yang boleh diambil bekerja. Penentuan keperluan tenaga kerja ditentukan oleh kementerian-kementerian yang menjadi agensi kawal selia bagi sektor-sektor pekerjaan berkaitan seperti sektor perkilangan yang dikawal selia oleh Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri, sektor pertanian oleh Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani dan sektor perkhidmatan oleh Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan. Penglibatan Kementerian Dalam Negeri adalah untuk memproses permohonan, kutipan levi dan pengurusan permit sahaja.

Tuan Yang di-Pertua, isu-isu lain ini tidak begitu penting, hanya berkaitan dengan makluman-makluman sahaja. Saya rasa setakat ini sahaja...

Puan Fong Po Kuan [Batu Gajah]: Tadi kata tunggu isu wanita, mat rempit, boleh beritahu?

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Mohon Yang Berhormat Timbalan Menteri, isu kad pengenalan palsu.

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: *[Bangun]*

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Isu MyKad.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Isu Mykad palsu yang menjadi pengundi, pohon penjelasan Yang Berhormat Timbalan Menteri, kena jawab ini.

Tuan S. Manickavasagam [Kapar]: Kena jawab.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Oleh kerana kekangan masa, saya akan bagi secara bertulis.

■ 1830

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Tidak, saya rasa tidak boleh Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: Saya pohon Tuan Yang di-Pertua...

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Tuan Yang di-Pertua...

Puan Fuziah Salleh [Kuantan]: MyKad palsu menjadi pengundi, Tuan Yang di-Pertua

Datuk Seri Panglima Wilfred Mojilip Bumburing [Tuaran]: Saya juga ingin mendapat jawapan bertulis daripada kementerian.

Tuan Yang di-Pertua: Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan bersedia.

6.31 ptg.

Timbalan Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan I [Dato' Joseph Salang anak Gandum]: Terlebih dahulu saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua Ahli

Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dan memberikan pandangan serta saranan yang menyentuh bidang tugas Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan (KPKK) sepanjang sesi perbahasan ke atas Rang Undang-Undang Perbekalan 2013. Pihak kementerian akan memberikan perhatian yang sewajarnya dan mengambil tindakan susulan kepada isu-isu yang dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat.

*[Timbalan Yang di-Pertua (Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar) **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Tuan Yang di-Pertua, apa-apa jua yang tidak sempat saya jawab dalam penggulungan ini, saya berharap Yang Berhormat-Yang Berhormat boleh membangkitkannya di peringkat jawatankuasa kelak. Secara keseluruhannya, antara isu berkaitan kementerian yang telah menarik minat Ahli-ahli Yang Berhormat bolehlah dirumuskan merangkumi beberapa isu iaitu:-

- (i) pemberian rebat RM200 untuk pembelian telefon mudah alih pintar;
- (ii) pelaksanaan Program *Get Malaysian Business Online (GMBO)*;
- (iii) penguatkuasaan dan pemantauan terhadap laman sesawang, portal, *blog* dan program berita televisyen;
- (iv) penambahbaikan perkhidmatan telekomunikasi dan ICT negara;
- (v) Program Komputer Riba 1Malaysia;
- (vi) bantuan dana Industri Kreatif Negara bagi pembangunan projek animasi;
- (vii) pembangunan tapak warisan arkeologi di Lembah Lenggong; dan
- (viii) kod pesanan ringkas (SMS) jemputan sambutan kemerdekaan ke-55.

Tuan Yang di-Pertua, rebat RM200 adalah program untuk meningkatkan penggunaan *internet* dalam kalangan remaja ke arah perkembangan sosioekonomi yang lebih kukuh dan positif. Pemberian rebat ini adalah untuk satu unit telefon mudah alih pintar yang pada masa ini harganya adalah sekitar RM300 hingga RM3,000. Kementerian melalui Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM) akan bekerjasama dengan pemberi perkhidmatan telekomunikasi untuk memastikan kaedah pelaksanaan pemberian rebat tersebut adil dan saksama kepada kira-kira 1.5 juta belia.

Tuan Yang di-Pertua, berhubung pelaksanaan program *Get Malaysian Business Online (GMBO)*, kementerian melalui SKMM sedang membuat perincian program ini untuk memastikan pelaksanaannya mulai tahun 2013, pemberian geran berjumlah RM1,000 akan diberikan terus kepada usahawan kecil wanita yang layak atas prinsip, "siapa cepat, dia dapat" sehingga mencapai sasaran 50,000 usahawan dan berdasarkan syarat-syarat yang telah ditetapkan. Permohonan boleh dibuat melalui borang elektronik, melalui laman sesawang SKMM.

Para usahawan kecil wanita yang terpilih boleh menggunakannya untuk memanfaatkan perniagaan mereka daripada segi kos dan teknik pemasaran atas talian dan SKMM akan merekodkan statistik untuk memantau pencapaian program ini pada masa akan datang. Usahawan kecil wanita boleh menggunakan mana-mana syarikat ICT di Malaysia untuk membantu mereka

mengusahakan dan mempromosikan perniagaan. Pada masa ini, inisiatif GMBO sedang dilaksanakan dengan kerjasama antara KPKK, SKMM, SME Corp., *My Domain Registry*, *Google* dan iTrend bagi memudahkan usahawan mewujudkan laman sesawang perniagaan sendiri dengan kos yang berpatutan. Walau bagaimanapun, kerajaan mengalu-alukan kerjasama mana-mana syarikat.

Tuan Yang di-Pertua, beralih pula pada perihal penguatkuasaan dan pemantauan terhadap laman sesawang, portal, *blog* dan program berita televisyen. Kementerian melalui SKMM sentiasa memantau dan mengambil tindakan ke atas mana-mana laman sesawang, portal, *blog* dan stesen televisyen swasta yang melanggar peraturan dan undang-undang yang sedia ada negara. Orang ramai digalakkan untuk menghubungi Biro Aduan SKMM di <http://aduan.skmm.gov.my> atau talian bebas tol 1800-888-030 sekiranya mempunyai maklumat mengenai kewujudan laman sesawang, portal, *blog* atau mana-mana stesen penyiar swasta yang melanggar mana-mana peruntukan Akta Komunikasi dan Multimedia 1998. SKMM akan menjalankan siasatan termasuk mengenal pasti mereka yang bertanggungjawab terhadap penyediaan atau penyebaran kandungan yang palsu, jelik atau lucah. Sekiranya identiti mereka dapat dikenal pasti, maka tindakan undang-undang yang sewajarnya akan diambil.

Tuan Yang di-Pertua, isu selanjutnya, penambahbaikan perkhidmatan telekomunikasi dan ICT negara. Kementerian telah melaksanakan pelbagai program di peringkat nasional bagi meningkatkan kesedaran ICT dalam kalangan rakyat seperti program Karnival Jalur Lebar 1Malaysia (KJL1M), pusat *internet* 1Malaysia dan program *Connect ICT* yang menggalakkan langganan pakej jalur lebar komersial dan usaha sama secara terus dengan pemilik atau pengusaha premis makanan dengan pihak penyedia perkhidmatan seperti perkhidmatan *WiFi*. Berkaitan usaha menambah baik perkhidmatan telekomunikasi di Lawas, Sarawak, dimaklumkan bahawa terdapat empat menara telekomunikasi yang kini sedang dibina di bawah program TIME 3. Kesemua menara ini dijangka akan siap secara berperingkat bermula dari suku pertama tahun 2013.

Bagi keselamatan informasi dan maklumat yang terkandung dalam telefon mudah alih pula, adalah menjadi tanggungjawab pengguna untuk mengamalkan kawalan sendiri dengan menggunakan aplikasi yang disediakan oleh pembekal telefon mudah alih. Contohnya, aplikasi yang membolehkan maklumat peribadi dihapuskan secara kawalan jauh atau dengan izin, *remote wipe out*. Pengguna juga disarankan untuk dengan izin, *encrypt* maklumat-maklumat penting yang ada dalam telefon mudah alih masing-masing. Dalam pada itu, pengguna juga digalakkan untuk memilih telefon mudah alih yang mempunyai ciri-ciri keselamatan.

Tuan Yang di-Pertua, beralih kepada isu yang seterusnya iaitu program Komputer Riba 1Malaysia. Sehingga bulan September 2012, sejumlah 754,446 daripada jumlah keseluruhan satu juta unit Komputer Riba 1Malaysia telah diagihkan di seluruh negeri. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, setelah mengambil kira keperluan dan permintaan yang tinggi daripada orang ramai, sejumlah 500,000 unit komputer riba telah ditambah. Ini menjadikan jumlah keseluruhan 1.5 juta unit komputer riba 1Malaysia dengan anggaran perbelanjaan berjumlah RM1.5 bilion.

■1840

Tuan Yang di-Pertua, beralih kepada bantuan Dana Industri Kreatif Negara bagi pembangunan projek animasi. Dana Pinjaman Industri Kreatif berjumlah RM200 juta yang diperuntukkan sebagai pemangkin kepada pembangunan aktiviti industri kreatif seperti penerbitan filem, animasi, muzik dan aktiviti-aktiviti yang berkaitan masih berperanan dalam meningkatkan dan meneruskan pembangunan aktiviti industri kreatif tempatan termasuk sektor animasi.

Sehingga kini, sebanyak 15 projek animasi dengan peruntukan pinjaman berjumlah RM42.8 juta telah diluluskan. Sebanyak 13 daripada projek animasi yang diluluskan adalah untuk pasaran antarabangsa. Selain daripada itu, KPKK juga turut menyediakan bentuk bantuan seperti Dana Pembangunan Industri Kreatif di bawah kelolaan SKMM yang berjumlah RM100 juta bagi tempoh tiga tahun iaitu tahun 2011 hingga 2013 yang memberi fokus kepada pembangunan kandungan televisyen, kandungan telefon mudah alih dan kandungan *internet*.

Kedua, Geran Industri Kreatif berjumlah RM120 juta yang diperkenalkan di bawah Rancangan Malaysia Kesepuluh iaitu 2011 hingga 2015 yang bertujuan untuk merancakkan pembangunan industri kreatif tempatan.

Tuan Yang di-Pertua, untuk pembangunan tapak warisan arkeologi di Lembah Lenggong, kementerian mengambil maklum akan pembangunan tapak warisan arkeologi di Lembah Lenggong. Satu jawatankuasa telah ditubuhkan di mana jawatankuasa ini diurus setiakan oleh Jabatan Warisan Negara. Jawatankuasa ini dianggotai oleh Majlis Daerah Lenggong, Pejabat Daerah dan Tanah Lenggong, Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Perak, Unit Perancangan Ekonomi (UPEN) Perak, Pejabat Kementerian Pelancongan Negeri Perak, *Tourism* Perak dan lain-lain agensi berkaitan. Jawatankuasa ini akan bertindak menyelaras perkara-perkara berkaitan pembangunan Lembah Lenggong yang meliputi prasarana, pelancongan, promosi dan lain-lain...

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Yang Berhormat Menteri, Lenggong.

Dato' Joseph Salang anak Gandum: Okey, Yang Berhormat Lenggong. Sekejap.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Akan tetapi, bukan *Perak Man* ini. Ini bukan *Perak Man*. Tuan Yang di-Pertua, saya ucap tahniahlah kepada kerajaan khususnya kementerian yang mengambil inisiatif sehingga membolehkan Lenggong diiktiraf sebagai Lembah Warisan Dunia satu-satunya yang ada di dunia. Untuk itu saya minta, saya ucap terima kasihlah kepada pihak kementerian kerana mewujudkan jawatankuasa itu. Akan tetapi, jawatankuasa ini di peringkat daerah. Apa yang kita perlukan ialah mesti ada satu jawatankuasa yang melihat secara keseluruhan. Ini kerana di peringkat daerah tidak ada wangnya, tidak ada peruntukannya. Akan tetapi, biar perkara ini benar-benar dibuat kerana kalau kita buat secara perbandingan saya rasa...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Ringkaskan Yang Berhormat.

Dato' Shamsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Ia lebih besar daripada... Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. ...Lebih besar daripada apa yang ada di Pulau Pinang dan juga di Melaka. Sudah tentu kalau kita susun betul-betul, ia akan memberi impak kepada kehadiran pelancong yang lebih

besar kerana jumlah kehadiran pelancong sekarang di Lenggong berganda. Akan tetapi, masih ada lagi kekurangan banyak perkara yang harap pihak kementerian ambil perhatian perkara ini.

Dato' Joseph Salang anak Gandum: Terima kasih Yang Berhormat Lenggong dan cadangan Yang Berhormat diambil maklum. Sebagaimana yang telah saya katakan, bahawa urusan setia yang saya katakan tadi adalah dipengerusikan oleh Jabatan Warisan Negara. Ini sudah tentu akan mengambil kira apa jua saranan yang telah dikemukakan oleh Yang Berhormat.

Seterusnya Tuan Yang di-Pertua, seperti mana yang telah dimaklumkan pada 24 September 2012, kos keseluruhan sambutan hari kemerdekaan ke-55 di bawah kendalian KPKK adalah sejumlah RM5.4 juta. Berhubungan kos pesanan ringkas jemputan sambutan kemerdekaan baru-baru ini, kementerian melalui SKMM telah mendapatkan kerjasama pembekal perkhidmatan *cellular* untuk menghebahkan acara perbarisan dan perarakan sempena sambutan hari kemerdekaan tersebut. Sejumlah 5.782 juta SMS telah dihantar kepada orang ramai oleh *Celcom, Maxis, Digi dan U-Mobile*. Kos yang terlibat bagi pelaksanaan perkhidmatan hebahan SMS tersebut kesemuanya ditanggung dan sepenuhnya ditanggung oleh pembekal perkhidmatan *cellular* yang saya katakan tadi. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah.

6.46 ptg.

Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah [Dato' Seri Haji Mohd. Shafie bin Haji Apdal]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terlebih dahulu saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Bajet 2013 yang menyentuh perkara-perkara berkaitan dengan Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Jerai memohon kementerian membuat kajian mengenai reka bentuk, keluasan dan kelengkapan rumah yang daif. Untuk makluman Yang Berhormat, rumah yang dibina oleh KKLW menerusi program bantuan rumah ataupun PBR adalah rumah asas yang berkeluasan 600 kaki persegi dengan ruang tiga bilik serta dilengkapi dengan tandas, bilik air, ruang dapur, bekalan air dan elektrik. Rumah yang dibina pada kos RM40,000 di Semenanjung dan RM50,000 di Sabah dan Sarawak ini dibiayai sepenuhnya oleh kerajaan dan diberikan secara percuma kepada keluarga miskin dan miskin tegar yang layak.

Persoalan Yang Berhormat Jerai mengenai kelengkapan rumah yang daif tidak timbul kerana berdasarkan kajian yang telah dilaksanakan pada tahun 2011, alhamdulillah lebih 90% penerima bantuan PBR menyatakan mereka sangat berpuas hati terhadap kualiti dan reka bentuk rumah sedia ada. Walau bagaimanapun, kementerian sentiasa memantau dan memastikan reka bentuk dan kualiti rumah yang dibina mengikut spesifikasi yang telah ditetapkan dan kaedah pengagihan bantuan rumah ditambah baik dari semasa ke semasa.

Yang Berhormat daripada Kapit dan Yang Berhormat daripada Lawas, Yang Berhormat Hulu Selangor, Yang Berhormat Sibuti memohon RTC dibina di kawasan masing-masing. Yang

Berhormat Kuala Krau mencadangkan RTC di Bandar Tun Abdul Razak, Jengka. Yang Berhormat Lawas juga mencadangkan supaya mini RTC diwujudkan di setiap kawasan Parlimen.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, kerajaan sedang memperluaskan pelaksanaan RTC ke beberapa buah negeri yang lain. Ia dibuktikan dengan komitmen Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dalam Bajet 2013 di mana RTC akan diperluaskan ke negeri Melaka, Johor, Pahang, Sabah dan Sarawak. Justeru, pelaksanaan RTC yang mengguna pakai strategi Lautan Biru Kebangsaan dengan izin, *Blue Ocean Strategy* dibina berdasarkan kepada beberapa ciri utama antaranya pertama, lokasi yang strategik, mengguna pakai bangunan milik kerajaan yang tidak digunakan dan memberi manfaat kepada penduduk yang ramai dalam lingkungan 100 kilometer radius.

Beberapa perbincangan dengan pihak berkuasa negeri telah diadakan dan negeri-negeri yang berkaitan telah diminta untuk mengenal pasti lokasi-lokasi yang sesuai dijadikan RTC. Bagi negeri Sarawak, pihak KPLB Sarawak telah dipertanggungjawabkan untuk mengenal pasti kawasan yang sesuai dijadikan RTC. Sehingga kini, dua lokasi yang telah dicadangkan oleh Kementerian Pembangunan Luar Bandar Sarawak iaitu Beladin dan Simalaju. Cadangan Yang Berhormat Lawas supaya pembinaan RTC di Long Tua, Trusan di kawasan Lawas dan Yang Berhormat Sibuti untuk menjadikan Sibuti sebagai RTC akan dimaklumkan kepada KPLB Sarawak untuk pertimbangan selanjutnya.

Bagi cadangan RTC Pahang, UPEN Pahang juga telah mengemukakan beberapa lokasi yang berpotensi untuk dijadikan RTC termasuk Bandar Tun Razak, Jengka.

■1850

Begitu juga bagi Negeri Selangor, UPN Selangor telah diminta untuk mencadangkan lokasi RTC dan mengambil kira cadangan Yang Berhormat Hulu Selangor tersebut. Dalam Bajet 2013, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah mengumumkan bahawa semua Medan Infodesa KKLW akan di naik taraf menjadi Mini RTC menjelang 2014. KKLW telah mengenal pasti sebanyak 213 buah Medan Infodesa yang akan terlibat untuk dinaik taraf untuk menjadi Mini RTC.

Bagi tahun ini sahaja 77 buah Medan Infodesa akan di naik taraf menjadi Mini RTC. Daripada 77 buah Mini RTC tersebut sebanyak empat buah adalah di Sarawak iaitu Medan Infodesa Kampung Selanyau, Medan Infodesa Kampung Buntal, Santubong, Medan Infodesa Kampung Telian Tengah, Sibu dan Medan Infodesa Kampung Stass, Bau. Dua buah Medan Infodesa lagi iaitu di Kampung Pangkat Stumbin, Sri Aman dan Medan Infodesa Rumah Panjang Jarup, Changkul, Lubuk Antu akan di naik taraf menjadi Mini RTC menjelang 2013.

Untuk makluman Yang Berhormat, Lawas tidak mempunyai Medan Infodesa. Walau bagaimanapun, jika Kerajaan Negeri Sarawak mempunyai bangunan yang boleh dijadikan sebagai Mini RTC, KKLW sedia untuk menjadikan tempat itu sebagai Mini RTC.

Yang Berhormat Padang Terap membangkitkan isu perjanjian perkongsian keuntungan 60:40 di antara Kerajaan Negeri Kedah dan Kerajaan Pusat mengenai projek FELCRA di Kedah. Untuk makluman Yang Berhormat, terdapat 24 buah projek di negeri Kedah yang telah dimajukan oleh FELCRA Berhad yang tidak mempunyai peserta seluas 3,839 hektar. Pada tahun 2006,

Kerajaan Negeri Kedah dan FELCRA Berhad telah bersetuju untuk membahagikan projek yang tidak mempunyai peserta ini di bahagian kepada Menteri Besar Inc. sebanyak 13 buah projek dengan keluasan 2'287 hektar atau 67% dan lapan buah projek seluas 1,552 hektar ataupun 40% kepada FELCRA Berhad.

Ekoran daripada persetujuan tersebut, satu perjanjian perkongsian keuntungan 60,:40 di antara Kerajaan Negeri Kedah dan FELCRA Berhad telah ditandatangani pada 9 Disember 2007. Di dalam perjanjian tersebut, Kerajaan Negeri Kedah telah bersetuju untuk memberi hak milik projek yang dimajukan oleh FELCRA Berhad di negeri Kedah seluas 1,552 hektar ataupun 40% berkenaan dalam tempoh dua tahun dari tarikh perjanjian ditandatangani.

Untuk makluman Yang Berhormat juga, pada tahun 2007 dan 2008, FELCRA Berhad telah mengagihkan keuntungan projek kepada Kerajaan Negeri Kedah sebanyak RM13.3 juta. Manakala jumlah keuntungan terkumpul bagi tahun 2009, 2010, 2011 yang perlu diagihkan kepada Kerajaan Negeri Kedah adalah sebanyak RM29 juta dan ditangguhkan buat sementara waktu sehingga kerajaan negeri menyerahkan hak milik lapan projek berkenaan, sebagaimana yang telah dipersetujui di dalam perjanjian perkongsian keuntungan berkenaan.

Oleh yang demikian, dakwaan jumlah keuntungan yang perlu diagihkan oleh FELCRA Berhad kepada Kerajaan Negeri Kedah sebanyak RM200 juta adalah tidak berasas. Manakala berhubung dengan dakwaan pegawai-pegawai FELCRA Berhad yang gagal hadir ke mesyuarat bersama Kerajaan Negeri Kedah juga adalah tidak benar. Ini kerana semenjak perjanjian ditandatangani pada 2007, sebanyak lima kali mesyuarat yang dipanggil dan dihadiri oleh FELCRA Berhad pada 17 Februari, 3 Mac, 29 Disember 2009, 19 Ogos 2010 dan 15 September 2011.

Mesyuarat yang dipengerusikan oleh pegawai kewangan Negeri Kedah dan FELCRA Berhad telah membentangkan laporan kewangan bagi setiap projek yang terlibat. Namun begitu, selepas September 2011, FELCRA Berhad tidak menerima sebarang surat panggilan mesyuarat dari Kerajaan Negeri Kedah.

Mengenai isu 1980-an, di FELCRA Berhad Kampung Bagan seperti mana yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat Padang Terap, projek FELCRA Berhad Kampung Bagan Padang Terap telah dibangunkan oleh FELCRA Berhad pada tahun 1990, atas permintaan Kerajaan Negeri Kedah di bawah Akta Tanah GSA 1960. Pada ketika itu terdapat beberapa penduduk berhampiran telah mengusahakan tanah tersebut secara haram.

Susulan itu, 56 pengusaha ini telah mengaku sebagai pengusaha asal tapak tanah dan memohon untuk menjadi peserta projek dengan Kerajaan Negeri Kedah. Namun begitu, Kerajaan Negeri Kedah tidak mengesahkan permohonan berkenaan sehingga kini. Oleh yang demikian, terpulang kepada Kerajaan Negeri Kedah yang mempertimbangkan semula permohonan ini memandangkan kuasa mutlak pengambilan peserta adalah di bawah bidang kuasa kerajaan negeri dan bukan FELCRA Berhad. FELCRA Berhad hanya bertindak sebagai pelaksana projek pembangunan sahaja.

Yang Berhormat Sri Aman berharap FELCRA dapat menerokai tanah adat bumiputera di kawasan Sri Aman dengan tanaman sawit secara besar-besaran. Sesungguhnya FELCRA Berhad

bersedia untuk mengusahakan tanaman sawit di atas tanah-tanah adat bumiputera sekiranya tapak yang dicadangkan telah mendapat kelulusan Kerajaan Negeri Sarawak, mendapat persetujuan dari pemilik tanah adat secara berkelompok dan tapak projek mampu memberikan nilai komersial dan menjana pulangan dividen yang menguntungkan.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Batang Sadong memohon agar projek-projek yang dilaksanakan di bawah NKRA diteruskan bagi kemudahan penduduk luar bandar. Dalam usaha memastikan rakyat menikmati kemudahan asas, Kerajaan akan meneruskan projek NKRA menerusi pelaksanaan Program Transformasi Kerajaan ataupun GTP 2.0 bermula tahun 2013 hingga 2015. Bagi tahun 2013, kerajaan memperuntukkan sejumlah RM522 juta untuk Program Jalan Luar Bandar dan RM265 juta untuk Projek Bekalan Air Luar Bandar dan RM450 juta untuk pelaksanaan Projek Bekalan Elektrik Luar Bandar di negeri Sarawak.

Yang Berhormat Batang Sadong juga memohon agar kementerian bekerja rapat dengan wakil-wakil rakyat tempatan yang lebih arif dengan keperluan rakyat. Kementerian sentiasa melakukan *engagement*, dengan izin, dengan wakil-wakil rakyat tempatan. Ini dapat dilihat menerusi penubuhan Majlis Pembangunan Luar Bandar di setiap Parlimen, Mesyuarat Exco-Exco Luar Bandar ataupun MEXCLUB dan penubuhan *Focus Group* di peringkat daerah. Majlis Pembangunan Luar Bandar sebagai contoh yang dianggotai oleh wakil-wakil rakyat dan agensi-agensi di bawah kementerian diwujudkan bagi mengenal pasti keperluan rakyat dan strategi dalam memperkukuhkan pembangunan modal insan serta meningkatkan pendapatan penduduk di luar bandar.

Yang Berhormat Beaufort mendakwa kerajaan tidak menepati janji untuk membina rangkaian jalan raya sepanjang 1,365 kilometer di kawasan luar bandar negeri Sabah dan hanya menyusahkan rakyat sahaja. Di bawah NKRA, kerajaan telah menyasarkan pembinaan jalan sepanjang 750 kilometer bagi negeri Sabah. Sehingga September 2012, sepanjang 955.62 kilometer jalan bandar, luar bandar dan jalan perhubungan desa telah siap dibina di negeri Sabah. Sejumlah 205.62 kilometer atau 27% jalan telah dibina melebihi sasaran asal yang telah ditetapkan di bawah NKRA. Bagi kawasan Parlimen Beaufort sahaja berjumlah RM110.82 juta telah diperuntukkan bagi pembinaan 14 batang jalan sepanjang 89.94 kilometer.

Yang Berhormat Sri Aman memohon pembinaan seberapa batang jalan di Pantu, Balau, Banting dan Ulu Unduk pada rancangan seterusnya atau tahun 2013. Untuk makluman Yang Berhormat, Unit Perancangan Ekonomi Jabatan Perdana Menteri telah meluluskan senarai projek JALB untuk dilaksanakan di bawah *Third Rolling Plan* dengan izin, tahun 2013. Oleh yang demikian, bagi permohonan melebarkan Jalan Muluk-Balau, kementerian akan mengemukakan permohonan kepada pihak JKR Sarawak untuk menyediakan ringkasan projek berserta anggaran kos keseluruhan projek tersebut dan pelaksanaannya adalah tertakluk kepada keutamaan oleh Pihak Berkuasa Negeri serta peruntukan yang mencukupi, sedia ada.

Untuk makluman Yang Berhormat, kementerian telah melaksanakan 11 projek jalan luar bandar atau JALB yang melibatkan kos berjumlah RM138.9 juta untuk pembinaan 137.59 kilometer jalan di kawasan Parlimen Sri Aman di bawah Rancangan Malaysia Ke-10.

Yang Berhormat Limbang telah memohon pelaksanaan bagi projek pembinaan Jalan Bawang Obor, Ukong, Medamit, Mentawai, Fasa 2, Projek Menaik Taraf Jalan Luar Bandar R3 Ipai, Pendam di Limbang dan pelaksanaan projek pembinaan jalan Meritam, Telahak, Buangabai, Pengkalan Rejab, Sungai Poyan fasa 3 tidak diluluskan di bawah *Second Rolling Plan* pada Rancangan Malaysia Ke-10.

Kementerian telah menyenaraikan ketiga-tiga projek ini termasuk projek pembinaan dan menaik taraf jalan daripada simpang Jalan Rumang Juing, Rantau Kurra ke Rumah Stephen, Liang Datu ke Rumah Brian, Meruyu ke Rumah Sing, Karangan Ma di bawah *Third Rolling Plan* tahun 2014 dalam Rancangan Malaysia Ke-10 bagi program jalan luar bandar. Pelaksanaannya adalah tertakluk kepada kelulusan Unit Perancang Ekonomi Jabatan Perdana Menteri.

■1900

Yang Berhormat Sarikei membangkitkan isu pelebaran Jalan Hospital Sarikei ke Bandar Sarikei dan menaik taraf Jalan Bukit Huang-Sekumbang ke Tanjong Manis. Kementerian akan menyenaraikan projek ini di bawah *Third Rolling Plan* tahun 2014 RMKe-10 bagi Program Jalan Luar Bandar (JALB) dan pelaksanaannya tertakluk kepada keutamaan oleh pihak Kerajaan Negeri Sarawak serta peruntukan yang mencukupi. Pada masa yang sama, kementerian telah melaksanakan 19 projek Jalan Luar Bandar (JALB) di Parlimen Sarikei pada RMKe-10 yang melibatkan peruntukan sejumlah RM148.8 juta.

Yang Berhormat Ranau memaklumkan bahawa beliau telah mengemukakan senarai 26 batang jalan raya yang perlu dibina dan 13 batang lagi yang perlu dinaik taraf di kawasan Ranau pada bulan Jun yang lalu. Di bawah NKRA, kementerian telah memperuntukkan sebanyak RM137.44 juta menaik taraf lima batang jalan sepanjang 33.95 kilometer di kawasan Parlimen Ranau. Manakala bagi pelaksanaan projek Jalan Perhubungan Desa, kementerian telah memperuntukkan sejumlah RM3.04 juta untuk menaik taraf 21 batang jalan sepanjang 35.7 kilometer. Sebagai contoh, projek Jalan Perhubungan Desa (JPD) yang telah dilaksanakan di kawasan Parlimen Ranau ialah menaik taraf JPD Kampung Sagindai Baru (Atas) dan kampung Kigiok ke Kampung Badukan di SK Badukan. Kementerian akan meneruskan pelaksanaan projek-projek ini dari semasa ke semasa tertakluk kepada peruntukan. Yang Berhormat diminta agar mengemukakan semula permohonan kepada pihak kementerian untuk penyelarasan dan tindakan selanjutnya.

Yang Berhormat Tenggara mengharapkan jambatan yang diperlukan sebanyak RM8 juta dan sudah diukur dapat dibina pada tahun 2013 bagi kemudahan penduduk kampung. Kementerian telah pun memohon kepada pihak Jabatan Kerja Raya (JKR) untuk memulakan kerja-kerja awalan (ukuran dan reka bentuk) bagi projek Jambatan Kampung Rantau Panjang, Mukim Ulu Sungai Johor, Kota Tinggi, Johor. Kementerian akan menyenaraikan projek tersebut di bawah projek RMKe-10.

Yang Berhormat Limbang memohon bagi pelaksanaan bekalan elektrik luar bandar untuk kawasan seperti dari Rumah Juing ke rumah Lampung Entikong, Rumah Jemping dan kawasan di seberang Kampung Kuala Awang. Dimaklumkan bahawa pelaksanaan projek Bekalan Elektrik

Luar Bandar (BELB) ke Rumah Juing dan Rumah Lampung Entikong dan ke Rumah Lampung Entikong akan dilaksanakan pada tahun 2013.

Yang Berhormat Limbang juga memohon bekalan air luar bandar dari Rumah Seli di Jalan Mendamit yang menuju kepada Pekan Mendamit dan juga SMK Mendamit. Pada masa ini, kementerian dalam proses pelaksanaan fasa I, projek berkenaan iaitu dari Batu Danau ke Mendamit dan projek dijangka akan disiapkan pada awal tahun 2013. Bagi memastikan penduduk di kawasan Pekan Mendamit dan SMK Mendamit serta kawasan sekitarnya dapat menikmati bekalan air bersih, *insya-Allah* kerajaan akan meneruskan pelaksanaan projek tersebut pada tahun 2013.

Yang Berhormat Sri Aman membangkitkan isu sebilangan penduduk yang lewat memohon dan dikenakan caj pemasangan bekalan elektrik yang tinggi bagi penyambungan talian elektrik di rumah mereka oleh SESCO. Penyambungan bekalan elektrik ke rumah-rumah tambahan (*late applicant*) yang baru dibina ini di kampung yang telah mendapat kemudahan bekalan elektrik melalui program Bekalan Elektrik Luar Bandar (BELB) juga dilaksanakan oleh KKLW. Sehubungan itu, isu caj penyambungan yang tinggi dikenakan oleh SESCO sepatutnya tidak timbul kerana semua kos ditanggung oleh kerajaan melalui KKLW. Yang Berhormat diminta untuk memberikan maklumat kampung yang dikenakan caj pemasangan yang tinggi supaya perkara ini dapat disiasat dan dapat diselesaikan.

Mengenai cadangan Yang Berhormat supaya sistem solar hibrid dibina untuk menyalurkan bekalan elektrik di kawasan Ulu Sebuyau di Banting Lingga kementerian ini bersama Sarawak Energy Berhad sedang membina Pencawang Masuk Utama di Sri Aman dan dijangka dapat disiapkan pada Disember 2013. Penyambungan bekalan elektrik ke Ulu Sebuyau dan Banting Lingga akan dapat dimulakan selepas pembinaan Pencawang Masuk Utama ini siap kelak.

Yang Berhormat Sri Aman juga memohon tangki Air 1Malaysia atau jenis *polyurethane* dibekalkan kepada penduduk pedalaman di Sri Aman untuk kegunaan mereka terutama pada musim kemarau. Sehingga kini kementerian telah membekalkan sebanyak 20,000 unit tangki air jenis HDPE ke seluruh Sarawak. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 1,117 unit tangki air HDPE dihantar ke Parlimen Sri Aman. Kerajaan juga telah memperuntukkan sejumlah RM100 juta pada tahun 2013 bagi pembekalan tangki air di negeri Sabah dan Sarawak dan kementerian ini dalam proses mendapatkan senarai penerima dan pihak Unit Perancang Ekonomi Negeri Sarawak dan Sabah.

Yang Berhormat Libaran memohon agar kementerian dapat menyalurkan bekalan air lebih kurang 10 kilometer dari kawasan Jaya Bakti di mana kawasan ini banyak perancangan pertanian. Kementerian akan meneruskan pelaksanaan projek Bekalan Air Luar Bandar sepanjang 10 kilometer di kawasan Jaya Bakti pada tahun 2013.

Yang Berhormat Batang Sadong memohon agar peruntukan sekurang-kurangnya RM20 juta untuk penyambungan air paip ke kawasan Simunjan, Parlimen Batang Sadong. Kementerian akan mempertimbangkan pelaksanaan projek Bekalan Air Simunjan dan *Fourth Rolling Plan*

(2014-2015) dan pelaksanaan akan dilaksanakan bila mana kelulusan telah pun diperolehi dari pihak Unit Perancang Ekonomi.

Yang Berhormat Sarikei memohon supaya penambahbaikan loji pembersihan air di Bayong perlu disegerakan. Kementerian dalam proses untuk menyediakan reka bentuk terperinci dan projek ini dijangka akan dimulakan pada penghujung Februari 2013.

Yang Berhormat Pasir Mas memohon pembinaan Maktab Rendah Sains Mara (MRSM) dan Kolej Polytech MARA di Parlimen Pasir Mas pada tahun 2013 dan Yang Berhormat Tanah Merah bertanya kenapa sehingga kini MRSM Tanah Merah hanya setakat kerja-kerja tapak sahaja?

Untuk makluman ahli Yang Berhormat, pada masa ini negeri Kelantan mempunyai lima buah MRSM iaitu di Jeli, Pengkalan Chepa, Tumpat, Pasir Tumboh dan Kuala Krai. Tiga cawangan Kolej Polytech MARA (KPTM) iaitu Kota Bharu, Pengkalan Chepa dan Gua Musang dan sebuah Kolej Kemahiran Tinggi Mara (KKTM) di Pasir Mas.

Permohonan untuk MRSM dan KPTM baru di Pasir Mas dan MRSM baru di Tanah Merah telah diangkat dalam RMKe-10 tetapi tidak diluluskan. Ini selaras dengan dasar kerajaan yang memberikan keutamaan kepada projek NKRA dan menyiapkan projek-projek sambungan RMKe-9. Pada masa ini, MARA berpandangan kapasiti sedia ada telah mencukupi dan tiada keperluan mendesak untuk pembinaan pusat pendidikan baru di negeri Kelantan.

Yang Berhormat Kuala Krau ada menyentuh mengenai Pusat GIATMARA Kuala Krau. Kini terdapat dua jenis kursus yang dianjurkan di sana iaitu motosikal dan jahitan. MARA telah mengemukakan permohonan pelaksanaan kerja-kerja pengubahsuaian dan perolehan peralatan bernilai RM2 juta sebagai penambahan untuk kursus baru (kimpalan) dalam *Rolling Plan* ketiga 2014, setelah permohonan tersebut tidak mendapat kelulusan dalam Belanjawan 2013.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Paya Besar membangkitkan isu jalan menghubungkan perkampungan Orang Asli dan bandar yang berhampiran yang daif dan penggunaan jalan balak sebagai jalan utama.

Untuk makluman Yang Berhormat, daripada 852 buah kampung Orang Asli di semenanjung, sebanyak 732 buah kampung iaitu 86% telah disediakan akses jalan perhubungan. Manakala baki sebanyak 120 buah kampung akan menerima kemudahan ini mulai tahun 2013. Antara jalan yang bakal dilaksanakan dalam tahun 2013 ialah Jalan Bawong di RPS Legap, Sungai Siput, Perak (25 kilometer), Jalan masuk ke Pos Sinderut, Lipis, Pahang (30 kilometer) dan Jalan masuk ke Pos Titom, Lipis, Pahang (10 kilometer)

Yang Berhormat Kuala Krau membangkitkan isu dua perkampungan Orang Asli di Kuala Krau yang terpaksa melalui jalan ladang FELCRA dan Guthrie untuk ke kampung mereka. Terdapat hanya satu sahaja penempatan Orang Asli di Kuala Krau yang melalui tanah persendirian iaitu kampung Paya Perlong yang melalui tanah milik Bee Yang Estate. Sehubungan itu, kementerian akan menyediakan peruntukan bagi menaik taraf jalan masuk ke kampung tersebut tertakluk kepada persetujuan pemilik tanah individu.

Tuan Yang di-Pertua, sekali lagi saya ingin merakamkan penghargaan dan ucapan terima kasih di atas keprihatinan dan cadangan Ahli-ahli Yang Berhormat dan atas isu-isu Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah dalam perbahasan Bajet 2013. Bagi pertanyaan yang masih belum dijawab, perkara ini akan saya susuli dengan jawapan bertulis. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Terima kasih Yang Berhormat. Kementerian Pengajian Tinggi.

7.09 mlm.

Menteri Pengajian Tinggi [Dato' Seri Mohamed Khaled bin Nordin]: Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya bagi pihak Kementerian Pengajian Tinggi mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam membahaskan Bajet 2013 yang menyentuh perkara-perkara berkaitan Kementerian Pengajian Tinggi.

■1910

Seperti tahun-tahun sebelumnya, Bajet 2013 turut memberi fokus utama terhadap pembangunan modal insan negara di mana Kementerian Pengajian Tinggi telah diperuntukkan sebanyak RM13.7 bilion dari peruntukan keseluruhan berjumlah RM251.6 bilion.

Yang Berhormat Permatang Pauh, Batu, Lembah Pantai, Kuala Krai dan Selayang telah menganjurkan agar kerajaan memberikan pendidikan percuma dan memberi contoh negara Turki dan juga menghapuskan PTPTN.

Tuan Yang di-Pertua, pengajian tinggi adalah merupakan sebahagian daripada proses pendidikan yang bermula daripada peringkat rendah dan menengah. Sistem pendidikan negara pada masa ini mewajibkan pendidikan rendah dan menengah dan kerajaan membiayai sepenuhnya kos pendidikan di peringkat tersebut. Manakala pengajian tinggi pula adalah bersifat pilihan apabila individu boleh memilih untuk melanjutkan pengajian ke peringkat lebih tinggi atau memasuki alam pekerjaan. Ia merupakan pelaburan yang boleh meningkatkan keupayaan seseorang individu untuk bersaing merebut peluang kerjaya dan pendapatan yang lebih baik. George Psacharopoulos yang merupakan pakar daripada Bank Dunia melalui kajian bertajuk, *"Return to Investment in Higher Education: A European Survey"* menyatakan keputusan untuk memilih pengajian tinggi adalah merupakan satu pelaburan kepada individu. Pulangan yang diperolehi oleh individu hasil daripada pengajian tinggi juga adalah lebih besar iaitu 10.2% berbanding 7.9% oleh masyarakat. Justeru, adalah wajar individu membiayai sebahagian pelaburan tersebut daripada ditanggung keseluruhannya oleh pembayar cukai.

Pendidikan percuma anjuran Pembangkang telah memberi isyarat yang salah dari segi harga pendidikan yang menyebabkan *over education* kerana pengguna membuat keputusan yang tidak betul dari segi pelaburan pendidikan. Kos pengajian tinggi harus dikongsi bersama oleh pembayar cukai dengan individu kerana pengajian tinggi mempunyai ciri '*cost public goods*', dengan izin.

Walaupun begitu, di negara kita ketika ini di peringkat pengajian tinggi, kerajaan telah memberi subsidi bagi yuran yang dikenakan kepada pelajar. Umpamanya, kos program pengajian perubatan di institusi pengajian tinggi awam sebelum subsidi adalah sebanyak RM166,000 tetapi pelajar hanya membayar yuran sebanyak RM9,000 sahaja yang mana 94.6% telah diberikan subsidi oleh kerajaan. Bagi program kejuruteraan pula kadar yuran yang sepatutnya adalah RM61,200. Manakala yuran yang dibayar oleh pelajar hanya RM5,600 sahaja iaitu 90% diberi subsidi oleh kerajaan. Manakala bagi program farmasi pula, kos sebenar adalah dalam lingkungan RM51,000 dan pelajar hanya perlu membayar yuran sebanyak RM6,800 sahaja. Malah, yuran yang dikenakan oleh IPTA ini juga tidak pernah dinaikkan sejak tahun 1990-an lagi. Secara keseluruhannya lebih 90% pembiayaan IPTA adalah bersumberkan dana awam melalui cukai.

Pokoknya, falsafah di sebalik pembayaran yuran pengajian tinggi sebenarnya sebagai tanda penghargaan kepada nilai ilmu dan keilmuan. Ia sangat penting dalam meletakkan kepentingan dan nilai pengajian tinggi pada tempatnya. Pembayaran yuran juga membentuk golongan pelajar yang komited dan bertanggungjawab ke atas pelaburan yang dikeluarkan.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, trend semasa negara maju di dunia, mereka juga telah mula mengenakan yuran pengajian di institusi pengajian tinggi awam masing-masing. Antaranya ialah United Kingdom bermula tahun 1998. Namun bagi meringankan beban pelajar, Kerajaan Britain telah memperkenalkan *Student Loan Scheme*. Langkah yang sama juga diikuti oleh beberapa negara Eropah lain seperti Austria, Perancis, Ireland, Sepanyol, Belgium, Belanda dan lain-lain. Kadar yuran yang dikenakan juga berbeza mengikut negara dari serendah EUR50 sehinggalah EUR1,302.

Begitu juga dengan negara Morocco di mana Menteri Pengajian Tinggi dalam laman sesawang *Morocco World News* pada 23 Julai 2012, telah mengumumkan keputusan kerajaan untuk menghentikan pengajian tinggi percuma di Morocco. Sungguh pun terdapat negara seperti Finland, Denmark dan Norway yang dikatakan menawar pendidikan tinggi secara percuma, namun negara-negara ini mempunyai struktur cukai pendapatan yang paling tinggi di dunia. Kadar cukai pendapatan individu di negara tersebut adalah antara 6.5% hingga 55.4 dan mereka juga melaksanakan *Goods and Services Tax* (GST) dan *Value Added Tax* (VAT) sekitar 23% hingga 25% yang belum lagi diamalkan di Malaysia.

Pendapatan per kapita setahun negara-negara tersebut juga adalah jauh lebih tinggi berbanding Malaysia di mana Finland mempunyai pendapatan per kapita setahun sebanyak USD48,420, Denmark - USD60,390 dan Norway sebanyak USD88,890. Manakala pendapatan per kapita Malaysia hanya USD8,420 sahaja. Pendapatan per kapita hasil daripada cukai yang tinggi inilah yang telah digunakan untuk membiayai pengajian tinggi. Ini menunjukkan bahawa sebenarnya tidak wujud istilah pendidikan percuma di mana-mana negara di dunia ini kerana pasti akan ada pihak yang akan membiayainya. Dalam erti kata lain, pendidikan percuma di Finland, Denmark dan Norway dibiayai oleh dana awam sepenuhnya melalui kadar cukai yang tinggi tetapi Malaysia dengan kadar cukai yang 0% hingga 26%. Apa yang kita mampu lakukan ialah dengan memberi subsidi yuran sehingga 95% kepada lebih 500,000 orang pelajar IPTA setahun.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Mohon pencelahan Yang Berhormat. Boleh Tuan Yang di-Pertua? Terima kasih Yang Berhormat. Saya sebenarnya meneliti jawapan di mana Yang Berhormat sebutkan bahawa lebih 90% untuk dana PTPTN ini datang daripada dana awam. Yang saya bangkitkan dalam perbahasan juga adalah persoalan bagaimana PTPTN, program ini yang dipengerusikan tahun demi tahun oleh Ahli Parlimen Barisan Nasional, pengurusannya begitu buruk sekali sehinggakan dalam Laporan PTPTN 2010 ada disebut oleh Laporan Ketua Audit Negara bahawa perbelanjaan sebanyak RM24.42 bilion tidak dapat dijelaskan dalam pemindahan *ledger* am yang dibuat kepada syarikat Prokhas.

Jadi, saya persoalkan bagaimana dengan pengurusan yang begitu buruk, kedudukan moral kerajaan itu tergugat. Jadi, kalau pengurusan dan juga *database* pelajar-pelajar itu terkesan sampai ke tahap ini, apakah usaha yang kerajaan sedang buat untuk perbaiki bab pengurusan, bab laporan dan juga data PTPTN. Tambahan, di manakah sumber dana yang akan diperolehi oleh kerajaan kerana sehingga setakat ini hanya 49% pinjaman dilangsaikan daripada keseluruhan pinjaman PTPTN, jumlah di mana antara

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, ini bukan peringkat berucap.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Betul. Maaf saya ingin ingatkan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Yang Berhormat, saya mengetahui Yang Berhormat.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Peringkat ini adalah mencelah. Mencelah itu...

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Baik.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Baca peraturan Yang Berhormat.

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Okey tetapi semua ini saya bangkitkan dalam perbahasan Tuan Yang di-Pertua. Saya tidak tambah apa-apa pun. Saya minta jawapan di sini pasal tidak dijelaskan dalam jawapan Yang Berhormat Menteri tadi. Terima kasih.

Dato' Seri Mohamed Khaled bin Nordin: Saya bercakap mengenai pendidikan percuma yang mana saya katakan 90% subsidi itu datang daripada kerajaan, bukannya PTPTN. PTPTN hanya bagi pinjaman untuk membiayai 10%. Itu satu penjelasan yang saya hendak beri. Akan tetapi pada masa yang sama soal yang dibangkitkan...

Puan Nurul Izzah Anwar [Lembah Pantai]: Pengurusan.

Dato' Seri Mohamed Khaled bin Nordin: Soal pengurusan PTPTN yang lemah dan sebagainya seperti yang dibangkitkan, itu dari semasa ke semasa memang kita akan perbaiki. Saya penuh yakin bahawa di bawah kepimpinan Ahli Yang Berhormat, yang ada menjadi pengurus pada PTPTN, perkara-perkara ini akan diberi perhatian.

Tuan Yang di-Pertua, hujah yang menjadikan negara Turki sebagai contoh negara yang memberi pendidikan percuma adalah tidak tepat sama sekali. Turki sebenarnya turut mengenakan

urusan pengajian di peringkat *tertiary* dan pasca siswazah dan keadaannya sama seperti Malaysia. Negara Turki hanya menawarkan pendidikan percuma di peringkat sekolah rendah, sekolah menengah dan sekolah tinggi. Yang ini mungkin pembangkang keliru. Dari Gred 1 hingga Gred 12, dari umur enam tahun hingga 18 tahun, Gred 1 hingga Gred 4 adalah sekolah rendah, Gred 5 hingga Gred 8 adalah sekolah menengah dan Gred 9 hingga Gred 12 adalah sekolah tinggi.

■1920

Malaysia juga menawarkan pendidikan percuma di peringkat sekolah rendah dan menengah dari Darjah 1 hingga Tingkatan 6 Atas, dari umur tujuh tahun hingga 18 tahun sama seperti di Turki. Pada masa yang sama, sebahagian besar pelajar Turki terpaksa memohon pinjaman menerusi *Higher Education Credit and Dormitories Institution* yang ditubuhkan pada tahun 1961. Kalau pendidikan tinggi di Turki adalah percuma, tidak perlu Turki untuk mewujudkan badan ini. Kadar faedah yang dikenakan adalah berdasarkan indeks harga pengguna (CPI) yang mengikut kadar inflasi semasa. Kadar purata CPI Turki untuk tahun 2010 adalah 8.58% dan tahun 2011 adalah 6.46%. Kadar faedah tambahan sebanyak 2.5% daripada kadar asas CPI akan dikenakan kepada pelajar yang gagal membuat bayaran dalam tempoh yang ditetapkan.

Sebagai rumusan, pelaksanaan pengajian tinggi percuma akan melibatkan implikasi-implikasi yang memerlukan pertimbangan rasional agar tindakan tersebut tidak menjejaskan hala tuju negara dalam mencapai status negara maju menjelang tahun 2020. Di samping itu, pengajian tinggi percuma tidak boleh dilaksanakan ke atas IPTS kerana ia adalah merupakan entiti perniagaan yang berasaskan keuntungan. Situasi ini akan menyebabkan tumpuan masyarakat akan beralih kepada IPTA, manakala kualiti pengajian tinggi negara juga akan jatuh kerana faktor percuma menghilangkan nilai sebenar ilmu dan sikap kebertanggungjawaban pelajar.

Sehubungan dengan itu, pada masa ini kerajaan belum bersedia untuk memberi pengajian tinggi secara percuma apatah lagi dengan mengenakan bebanan cukai yang tinggi terhadap rakyat negara ini.

Tuan Yang di-Pertua, dalam nada yang sama, Ahli-ahli Yang Berhormat daripada pembangkang yang mahu pendidikan percuma juga menganjurkan agar PTPTN dihapuskan. Perlu dijelaskan bahawa Perbadanan Tabung Pendidikan Tinggi Nasional ditubuhkan pada 1997 bertujuan meningkatkan akses kepada pengajian tinggi dan menggalakkan pendemokrasian pendidikan serta menyediakan sumber manusia yang mencukupi untuk menampung pertumbuhan ekonomi negara selari dengan wawasan kerajaan untuk menjadikan negara kita maju menjelang tahun 2020. Sebelum penubuhan PTPTN, kerajaan hanya mampu menyediakan biasiswa untuk sekitar 26,000 orang pelajar sahaja setahun. Ini bermaksud ramai pelajar yang layak ke IPT tidak mendapat penajaan khususnya dari kalangan mereka yang miskin dan berpendapatan sederhana. Akan tetapi pada hari ini, PTPTN telah berjaya meningkatkan akses kepada pengajian tinggi di mana pada tahun 2011 sahaja, sejumlah 227,209 orang telah berjaya melanjutkan pengajian di peringkat pengajian tinggi dengan bersumberkan pembiayaan PTPTN.

Kerajaan melihat cadangan untuk memberikan pendidikan percuma dan menghapuskan PTPTN adalah sebuah lagi janji yang populis tanpa mengkaji implikasinya. Tindakan pemansuhan

PTPTN sebenarnya akan memberi kesan yang amat besar kepada pelajar dan negara kerana ia akan:

- (i) mengehendkan akses kepada pengajian tinggi daripada kalangan pelajar miskin;
- (ii) menyebabkan ketiadaan sumber untuk membiayai yuran pengajian pelajar IPTS;'
- (iii) menyebabkan ketiadaan sumber untuk membiayai kos sara hidup pelajar IPTA dan pelajar IPTS di mana bagi pelajar IPTA, hanya sekitar 15% hingga 30% pinjaman PTPTN digunakan untuk membayar yuran, manakala 70% hingga 85% digunakan bagi menanggung kos sara hidup. Manakala bagi pelajar IPTS pula, 70% digunakan untuk yuran dan 30% untuk sara hidup; dan
- (iii) merencatkan usaha bagi merealisasikan hasrat menjadikan Malaysia sebagai pusat pengajian tinggi negara menjelang tahun 2020.

Oleh itu, kerajaan akan terus kekalkan PTPTN. Bagi menyokong pandangan yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Pasir Salak mengenai peranan besar PTPTN kepada pelajar, ingin saya nyatakan bahawa pada masa ini PTPTN perlu memperuntukkan dana pembiayaan sekitar RM5 bilion setahun bagi memastikan pembiayaan yang efisien dapat disediakan kepada pelajar yang layak mengikuti pengajian di institusi pengajian tinggi selaras dengan hasrat kerajaan bagi memastikan tidak ada pelajar yang gagal memasuki IPT atas sebab-sebab kewangan.

Hingga 31 Ogos 2012, PTPTN telah meluluskan pembiayaan pendidikan kepada 2,031,259 orang pelajar yang layak dengan komitmen sehingga pelajar tamat pengajian berjumlah RM45.4 bilion. Daripada jumlah tersebut, sebanyak RM31.3 bilion telah disalurkan kepada pelajar berkenaan untuk pembiayaan pengajian mereka. Bakinya, akan dikeluarkan secara berperingkat mengikut semester pengajian pelajar.

Mengenai cadangan Ahli Yang Berhormat Lipis supaya pinjaman PTPTN diperluaskan kepada mereka yang ingin melanjutkan pendidikan ke peringkat kedoktoran di universiti awam, sukacita dimaklumkan bahawa skop penyediaan kemudahan pembiayaan pendidikan PTPTN adalah terbuka kepada pelajar-pelajar yang mengikuti program pengajian pada peringkat diploma, ijazah pertama, sarjana, doktor falsafah dan kursus profesional.

Mengenai pertanyaan Yang Berhormat Indera Mahkota sama ada PTPTN telah menarik balik peraturan *blacklist* terhadap peminjam, dimaklumkan bahawa peraturan dan penguatkuasaan ke atas peminjam ingkar masih dilaksanakan oleh PTPTN sehingga kini. PTPTN telah melaksanakan penyenaraian hitam peminjam melalui Jabatan Imigresen Malaysia bagi peminjam IPTA dan IPTS mulai tahun 2008. Sehingga 30 April 2012, seramai 132,801 orang peminjam telah di senarai hitam. Daripada jumlah tersebut, seramai 26,119 orang peminjam telah membuat bayaran balik melibatkan jumlah bayaran balik sebanyak RM183.67 juta.

Tuan Yang di-Pertua, mengulas perkara yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Batu Gajah mengenai penyelarasan gaji dan jawatan antara Pensyarah Perubatan di bawah

Kementerian Pengajian Tinggi dan Pegawai Perubatan di bawah Kementerian Kesihatan Malaysia, suka saya nyatakan bahawa kerajaan telah bersetuju untuk meminda skim perkhidmatan Pensyarah Perubatan dan Pensyarah Pergigian seperti berikut:

- (i) memansuhkan gred lantikan sedia ada di Gred 45 dan menjadikan Gred 51 sebagai gred lantikan dengan tambahan syarat lima tahun berpengalaman dalam bidang berkaitan;
- (ii) urusan kenaikan pangkat Pensyarah Perubatan DU45 dan Pensyarah Pergigian DUG45 yang telah disahkan dalam perkhidmatan ke jawatan Pensyarah Perubatan Gred DU52 dan Pensyarah Pergigian Gred DUG52 hendaklah dilaksanakan terlebih dahulu sebelum segala urusan pertukaran pelantikan bagi pensyarah pelatih dilaksanakan; dan
- (iii) tarikh kuat kuasa adalah mulai 1 Januari 2013.

Pada masa ini, Jabatan Perkhidmatan Awam sedang menyediakan pekeliling perkhidmatan untuk melaksanakan keputusan tersebut. Perbincangan bagi memuktamadkan pekeliling berkenaan akan diadakan pada pertengahan bulan Oktober 2012.

Mengulas mengenai pandangan Yang Berhormat Silam tentang kepentingan R&D, memang tidak dinafikan R&D akan membantu menjayakan hasrat untuk menjadi negara berinovasi. Kementerian sentiasa berusaha memperteguh aktiviti penyelidikan, pembangunan dan pengkomersialan di IPT ke arah melahirkan modal insan sains dan teknologi dan hasil penyelidikan yang kompetitif di peringkat kebangsaan dan antarabangsa.

■1930

Dalam Bajet 2013, buat pertama kalinya kerajaan menyediakan peruntukan yang besar untuk pelaksanaan R&D berjumlah RM1 bilion iaitu sebanyak RM400 juta diperuntukkan bagi tujuan R&D di bawah dana penyelidikan fundamental manakala sebanyak RM600 juta diperuntukkan bagi universiti-universiti penyelidikan untuk menjalankan penyelidikan berimpak tinggi dalam bidang strategik seperti nanoteknologi, automotif, bioteknologi serta aeroangkasa. Mengenai cadangan Yang Berhormat Jempol agar merombak semula program pengajian di IPTA dan memansuhkan program yang tidak *marketable* dengan izin. Suka saya nyatakan bahawa isu mengenai cadangan untuk memansuhkan program yang tidak *marketable* bukan satu perkara baru.

Tuan Yang di-Pertua, pendidikan sebenarnya merupakan proses membina manusia secara keseluruhan dari segi emosi, rohani, jasmani dan intelek agar mereka menjadi manusia yang seimbang. Hal ini jelas disebutkan dalam falsafah pendidikan negara. Modal insan yang seimbang adalah amat penting kepada negara di mana mereka bukan sahaja mencari wang untuk menyara hidup tetapi juga akan memastikan wang yang dicari itu daripada sumber yang sah dan halal.

Langkah untuk memansuhkan program yang tidak *marketable* memberi ketidakadilan kepada program-program sains sosial dan kemanusiaan seperti sejarah, antropologi, sosiologi, sains politik dan yang lain-lainnya sedangkan program-program ini juga penting dalam

pembangunan strategik negara yang komprehensif. Ini termasuk mempertahankan keupayaan intelektual masyarakat apabila berupaya melahirkan ahli sejarah, sains politik, sosiologis dan antropologi yang dapat melihat kehidupan dengan perspektif yang lebih luas serta menghargai manusia dengan sebaik-baiknya. Selain itu, penawaran program-program sebegini juga penting kerana ia menyumbang kepada pembangunan negara yang seimbang dengan adanya kepelbagaian ilmu. Pendek kata kesepaduan ilmu antara sains tulen dan sains sosial akan dapat menentukan kesinambungan kemodenan dengan tradisi yang menjadi teras kepada transformasi negara.

Oleh itu isu kebolehpasaran graduan yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Jempol dan turut disentuh oleh Yang Berhormat Pandan, suka dinyatakan bahawa ia memang merupakan satu fokus utama Kementerian Pengajian Tinggi. Selain memantapkan pelaksanaan program kebolehpasaran pelajar, kerajaan akan menubuhkan *Graduate Employability Task Force* seperti yang diumumkan dalam pembentangan Bajet 2013 yang akan dipengerusikan secara bersama antara Kementerian Pengajian Tinggi dan juga pihak EPU.

Dengan wujudnya *task force* ini, adalah diharapkan pemantauan yang lebih berkesan khususnya dari segi pelaksanaan program-program yang berkaitan dengan kebolehpasaran pelajaran dan kebolehdapatan kerja graduan dapat dilaksanakan. Penyelarasan secara berstruktur dan terancang juga akan memastikan sumber yang terhad digunakan dengan cara yang akan memberi manfaat yang paling tinggi. Untuk memadankan kemahiran graduan dengan permintaan di dalam pasaran kerja negara dan global, *task force* ini akan memberi tumpuan kepada keperluan tenaga kerja mengikut 12 bidang yang diperlukan di bawah Program Transformasi Ekonomi yang seterusnya akan dijadikan asas dan panduan dalam merangka program-program kebolehdapatan kerja graduan.

Mengenai pertanyaan Yang Berhormat Ranau tentang bagaimana untuk mengekalkan UPSI sebagai universiti perguruan yang terulung, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pada masa ini terdapat seramai 25,000 orang guru yang sedang dilatih di UPSI, di mana 11,000 daripadanya sedang mengikuti pendidikan jarak jauh untuk kelayakan mengajar di sekolah rendah. Jumlah pengambilan pelajar perguruan UPSI dibuat berdasarkan unjuran yang disediakan oleh Kementerian Pelajaran Malaysia. Ketika ini sebanyak 42 program daripada keseluruhan 47 program pengajian yang ditawarkan adalah Program Ijazah Sarjana Muda Pendidikan yang bertujuan untuk mengeluarkan graduan yang bakal menjadi guru di sekolah-sekolah di bawah Kementerian Pelajaran Malaysia, sekolah swasta dan juga di mana-mana institusi yang memerlukan guru terlatih.

Bagi memastikan UPSI kekal sebagai universiti ulung dalam bidang perguruan, semakan semula pelan strategik UPSI 2012/2015 dengan menetapkan *Key Performance Indicator* (KPI) telah dilaksanakan sebagai satu usaha untuk menterjemahkan hala tuju UPSI melalui visi dan misi yang telah ditetapkan. Mengenai persoalan Yang Berhormat Kinabatangan tentang seramai 13,000 pelajar Ijazah Sarjana Muda Pendidikan yang tidak mendapat penempatan pekerjaan kerana program perguruan IPTA/IPTS tidak menepati klasifikasi yang diperlukan.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kenyataan bahawa program perguruan IPTA tidak menepati klasifikasi maktab perguruan adalah tidak tepat kerana kurikulum Ijazah Sarjana Muda Pendidikan telah digubal bagi memenuhi keperluan semasa di mana proses penggubalan kurikulum turut melibatkan wakil Kementerian Pelajaran Malaysia yang mana merupakan majikan utama graduan pendidikan IPT. Malahan program tersebut juga telah diiktiraf oleh Jabatan Perkhidmatan Awam dan juga Agensi Kelayakan Malaysia.

Berkenaan pertanyaan Yang Berhormat Hulu Selangor tentang apakah langkah-langkah kerajaan dalam membantu graduan bidang perguruan, dimaklumkan bahawa pada 5 Oktober 2012, Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri telah mengumumkan kerajaan memberi penempatan kepada 10,715 graduan institut pendidikan guru dan institusi pengajian tinggi awam dalam bidang pendidikan yang telah dan bakal menamatkan pengajian tahun ini. Keputusan berkenaan diambil setelah mengambil kira secara terperinci keperluan guru dalam jangka masa panjang seperti yang digariskan dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2015.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Panjang lagi Yang Berhormat?

Dato' Seri Mohamed Khaled bin Nordin: Pendek. Tuan Yang di-Pertua, mengenai cadangan Yang Berhormat Sarikei agar ditubuhkan sebuah kolej komuniti di Sarikei, suka nyatakan bahawa dalam *Rolling Plan* ketiga, Rancangan Malaysia Kesepuluh, kementerian telah bersetuju mewujudkan sebuah kolej komuniti di Parlimen Sarikei sebagai kolej komuniti cawangan. Kolej komuniti ini akan beroperasi secara sewaan dan surat niat penyewaan telah dikeluarkan kepada pemilik bangunan pada 3 Oktober 2012. Lokasi sewaan bangunan tersebut adalah di alamat Lot 240, Blok 36, Sentral Road, Bandar Sarikei, Sarawak. Kursus yang ditawarkan pada peringkat permulaan adalah Sijil Pemprosesan dan Kawalan Mutu Makanan dan program-program pembelajaran sepanjang hayat.

Mengenai cadangan Yang Berhormat Silam supaya mewujudkan Universiti FELDA sebagai universiti awam yang kedua di negeri Sabah khususnya di kawasan Silam dan Yang Berhormat Beaufort menyatakan IPTA di Sabah tidak mampu menampung bilangan pelajar yang bertambah. Untuk makluman, penubuhan sesebuah IPT dibuat dengan mengambil kira kemampuan pembiayaan kerajaan, kepentingan bidang tujahan ataupun *niche area* tertentu terhadap pembangunan sosioekonomi negara dan kawasan setempat, sumber manusia yang mencukupi serta keperluan sumber tenaga yang diperlukan dalam pasaran kerja tempatan.

Pada masa ini kementerian tiada perancangan untuk menubuhkan universiti awam kedua di Sabah dan kementerian juga tidak meletakkan tempoh tertentu untuk mempertimbangkan penubuhan universiti awam baru di seluruh negara kerana ia bergantung pada keperluan semasa. Sungguhpun demikian, KPT bersedia mempertimbangkan penubuhan IPTS mengikut syarat dan kriteria yang telah diperuntukkan dalam Akta Institusi Pengajian Tinggi Swasta jika terdapat permohonan daripada pihak FELDA. Pada masa ini negeri Sabah telah mempunyai beberapa IPTA iaitu Universiti Malaysia Sabah, Kampus Cawangan UMS Di Labuan, Universiti Teknologi

Mara Kampus Tawau dan Universiti Teknologi Mara Kampus Kota Kinabalu. Di samping itu juga terdapat dua buah politeknik di Sabah iaitu Politeknik Kota Kinabalu dan Politeknik Sandakan. Kementerian percaya bahawa IPTA, politeknik dan kolej komuniti sedia ada di Sabah mampu untuk memberikan pengajian tinggi yang secukupnya termasuk bagi kawasan Parlimen Silam.

■1940

Tuan Yang di-Pertua, setakat ini sahaja yang dapat saya jelaskan mengenai perkara yang menyentuh Kementerian Pengajian Tinggi yang dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian. Saya percaya banyak lagi akan dibangkitkan semasa kita melalui peringkat perbahasan di peringkat Jawatankuasa dan kementerian akan terus memberi perhatian kepada apa sahaja perkara yang dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat ke arah usaha kita bersama-sama menyumbang dalam meningkatkan kecemerlangan pengajian tinggi negara kita. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Dr. Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar]: Terima kasih Yang Berhormat. Saya masih ingin memperingatkan kita ada 16 kementerian lagi. Kalau dihitung jam kita sampai pukul 5.30 petang hari Khamis, ada 13 jam sahaja yang tinggal. Jadi saya berharap penjelasan di bawah Peraturan Mesyuarat 37 itu, betul-betul penjelasan. Apa Yang Berhormat Menteri cakap, ditanya apa makna cakap Menteri itu. Itu sahaja. Kalau dia soal lain, Menteri kata tidak payah jawablah, bukan penjelasan.

Saya menjemput Yang Berhormat daripada Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi.

7.41 mlm.

Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi [Datuk Seri Dr. Maximus Johnity Ongkili]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Dewan yang mulia.

Terlebih dahulu izinkan saya bagi pihak Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi (MOSTI) mengucapkan ribuan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian di dalam perbahasan berkaitan isu-isu di bawah kementerian ini semasa perbahasan Rang Undang-undang Perbekalan 2013.

Tuan Yang di-Pertua, seperti mana Ahli-ahli Yang Berhormat sedia maklum, MOSTI bertanggungjawab menerajui agenda sains, teknologi dan inovasi (STI) negara menerusi pembiayaan penyelidikan, pembangunan dan pengkomersialan, perkhidmatan sains dan pembudayaan STI. Melalui agenda STI juga, MOSTI turut menyumbang dalam pelaksanaan Program Transformasi Kerajaan (GTP) dan Program Transformasi Ekonomi (ETP).

Buat masa ini, MOSTI memberi fokus kepada dua inisiatif iaitu Digital Malaysia dan Bioekonomi Malaysia. MOSTI ingin mengucapkan terima kasih kepada kerajaan kerana Bioekonomi Malaysia atau BIM telah diterima sebagai salah satu program transformasi yang dinamakan Program Transformasi Bioekonomi. MOSTI juga mengucapkan terima kasih di atas kepercayaan kerajaan memberi mandat untuk menerajui inovasi inklusif seperti mana yang diumumkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dalam Bajet 2013.

Tuan Yang di-Pertua, sektor ICT merupakan salah satu sektor utama yang mampu membantu meningkatkan daya saing dan ekonomi negara. Sehubungan itu, Digital Malaysia telah

diperkenalkan pada tahun 2011 sebagai satu inisiatif utama untuk memacu Malaysia ke arah negara maju menjelang tahun 2020 melalui perwujudan satu ekosistem yang menggalakkan penggunaan ICT secara menyeluruh dalam semua aspek masyarakat, kerajaan dan ekonomi. Program ini bertujuan meningkatkan sumbangan ICT kepada pendapatan kasar negara (GNI) daripada 9.8% sekarang kepada 17% menjelang tahun 2020. Ini juga bakal mewujudkan 160,000 pekerjaan bernilai tinggi dan tambahan RM7,000 pendapatan digital setahun bagi lebih 350,000 rakyat menjelang tahun 2020.

Digital Malaysia turut menyaksikan komitmen pelaburan sebanyak RM187.47 juta daripada sektor swasta. Sebanyak 25 projek Digital Malaysia telah dikenal pasti yang akan dilaksanakan secara berperingkat sehingga tahun 2020 di mana negara disasarkan menjadi ekonomi digital sepenuhnya. Gelombang pertama bermula pada Julai lepas dengan sasaran kumulatif GNI sebanyak RM270.75 juta menjelang akhir tahun 2013. Antara lapan projek tersebut adalah:

- (i) hab e-Pelaksanaan Asia atau pun *Asian e-Fulfillment Hub*; dan
- (ii) perkhidmatan e-Pembayaran untuk perusahaan kecil dan sederhana (PKS) dan perusahaan mikro atau *micro enterprise*.

Tuan Yang di-Pertua, bioteknologi merupakan salah satu daripada bidang keutamaan teknologi yang mendapat sokongan penuh kerajaan. Sehubungan itu, MOSTI komited untuk memperkukuh dan membangunkan industri bioteknologi ke arah menyokong usaha untuk menjadikan Malaysia sebagai sebuah pusat bioteknologi serantau. Pelaksanaan strategi di bawah fasa 2, Dasar Bioteknologi Negara iaitu bagi tahun 2011 sampai ke tahun 2015 akan mewujudkan industri bioteknologi yang terkehadapan dan berdaya saing tinggi. Dalam fasa 1, industri ini telah menyumbangkan 2.2% kepada Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) manakala dalam fasa 2 dijangka akan menyumbang sebanyak 4%. Bioteknologi dijangka menyumbang sekurang-kurangnya 5% kepada KDNK pada tahun 2020.

Tuan Yang di-Pertua, dalam Bajet 2013 di bawah fokus ketiga, membudayakan inovasi meningkatkan produktiviti, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah menekankan pembangunan inklusif yang mana inovasi akan terus diperkukuh dan diarusperdanakan dalam semua sektor dan segenap lapisan masyarakat ke arah menjadi sebuah negara maju berpendapatan tinggi pada tahun 2020. Inisiatif ini akan diterajui oleh MOSTI dengan kerjasama Agensi Inovasi Malaysia (AIM) dan pertubuhan bukan kerajaan (NGO).

Kumpulan sasar Program Inovasi Inklusif dalam masyarakat peringkat akar umbi atau golongan terpinggir dengan izin, *excluded group* termasuk wanita, belia dan beliawanis, golongan kurang upaya (OKU) serta golongan miskin iaitu dengan izin, *bottom 40% of the pyramid*. MOSTI akan bekerjasama dengan golongan ini untuk membantu mereka mengenal pasti inovasi-inovasi serta membantu mereka mendapat akses kepada produk dan perkhidmatan yang berkualiti. Program-program inovasi inklusif yang akan dilaksanakan sama ada secara *top-down* atau *bottom-up* akan memberi nilai tambah kepada cetusan idea dan hasil inovasi individu masyarakat setempat, institusi dan syarikat.

Tuan Yang di-Pertua, semasa perbahasan Rang Undang-undang Perbekalan 2013, Ahli Yang Berhormat dari Batang Sadong dan Ahli Yang Berhormat dari Silam telah menyentuh perkara berkaitan penyelidikan dan pembangunan (R&D). Ahli Yang Berhormat dari Batang Sadong berpandangan peruntukan bagi R&D masih rendah dan perlu ditambah bagi memastikan Malaysia sentiasa ke hadapan dalam bidang R&D. Ahli Yang Berhormat dari Silam ada membangkitkan mengenai penurunan kadar sektor ICT dan kepentingan R&D termasuk R&D sosial yang mana perlu diwujudkan bagi mengkaji kekuatan masyarakat di negara ini.

Kegiatan R&D memainkan peranan penting dalam melonjakkan ekonomi negara. Menyedari hakikat ini, kerajaan sentiasa mengutamakan pembangunan sektor R&D dan MOSTI telah diberi tanggungjawab untuk mengurus pembiayaan dalam bentuk dana atau geran bagi tujuan meningkatkan pertumbuhan aktiviti penyelidikan, pembangunan dan pengkomersialan ataupun R,D&C. Dalam tempoh Rancangan Malaysia Ke-9 tahun 2006 hingga tahun 2010, MOSTI telah menyediakan 16 jenis dana berbentuk geran dengan jumlah peruntukan sebanyak RM2.9 bilion merangkumi ketiga-tiga peringkat R, D&C ataupun *Research, Development and Commercialization*. Dana tersebut ditawarkan kepada syarikat PKS, institusi penyelidikan dan institusi pengajian tinggi untuk menjalankan projek-projek R,D&C termasuk sektor ICT.

MOSTI bersetuju dengan pandangan Ahli Yang Berhormat Batang Sadong bahawa peruntukan bagi R&D masih rendah berbanding dengan negara-negara yang telah membangun seperti Jepun, Korea dan Taiwan. Namun, kita perakui bahawa tambahan peruntukan bagi sektor R,D&C telah pun meningkat tahun demi tahun semenjak beberapa tahun ini. Justeru itu, perlulah ditambah bagi menyokong dan menggalakkan peningkatan R&D di kalangan penyelidik dan institusi penyelidikan di negara ini. Perlu saya sentuh juga apa yang Yang Berhormat Menteri Pengajian Tinggi telah pun sentuhkan tadi, peningkatan juga bagi peruntukan penyelidikan asas dan juga penyelidikan bagi institut-institut penyelidikan di bawah kawalan Kementerian Pengajian Tinggi.

Dalam hubungan ini, MOSTI berterima kasih kepada kerajaan kerana dalam Bajet 2013 peruntukan R&D dicadangkan diluluskan kepada MOSTI berjumlah RM389.5 juta. Jumlah ini adalah lebih tinggi dari jumlah yang diperuntukkan pada tahun 2012 iaitu sebanyak RM173 juta bagi tahun 2012 dan sebanyak RM133.2 juta bagi tahun 2011.

■ 1950

Peruntukan bagi dana *science fund* meningkat kepada RM100 juta berbanding dengan RM50 juta pada 2012. Bagi dana pengkomersialan peruntukan 2013 ialah sebanyak RM130 juta berbanding dengan RM50 juta bagi tahun 2012. Peruntukan bagi dana *Commercialization of Research and Development (CRDF) funding* bagi tahun 2013 ialah RM100 juta berbanding dengan RM30 juta bagi tahun 2012. Manakala bagi dana *Biotechnology Commercialization Fund (BCF)* adalah sebanyak RM46.5 juta berbanding dengan sekadar RM10 juta pada tahun 2012.

Merujuk kepada pertanyaan Ahli Yang Berhormat dari Silam mengenai R&D dalam bidang ICT. Sukacita saya maklumkan bahawa MIMOS adalah sebuah agensi R&D di bawah MOSTI yang terlibat secara langsung dalam R&D di bidang ICT. MIMOS berperanan menjana teknologi

baru di samping bergiat aktif dalam proses pengkomersilan dan pemindahan teknologi yang dihasilkan sebagai *instrument* untuk membangun dalam memperkukuh syarikat ICT tempatan agar mampu bersaing di peringkat global. MIMOS merupakan penyumbang terbesar kepada paten yang difailkan dengan Perbadanan Harta Intelek Malaysia (MIPO) pada tahun 2011. Ia juga telah menyumbang sebanyak 10% paten pada 2009 hingga 2011 kepada jumlah keseluruhan paten yang difailkan oleh Malaysia dalam *World Intellectual Property Organization* (WIPO).

Ini secara tidak langsung telah menganjak kedudukan negara di tangga pemfailan paten dunia. MOSTI juga menyokong pandangan Ahli Yang Berhormat daripada Silam tentang pentingnya penyediaan dana bagi R&D dalam bidang sosial. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat kerajaan telah memperuntukkan sebanyak RM13.8 juta dalam tempoh Rancangan Malaysia Kesembilan. Bagi membiayai 104 projek R&D dalam bidang sosial. Dalam tempoh Rancangan Malaysia Kesepuluh sehingga akhir Ogos 2012 sebanyak RM1.9 juta telah diluluskan bagi membiayai 16 projek R&D dalam bidang sosial yang merangkumi bidang ekonomi, pengurusan, perniagaan, sains sosial dan kemanusiaan di bawah dana *science fund* MOSTI.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat Hulu Langat ada bertanyakan mengenai tahun Sains Inovasi Nasional (SJI) 2012 serta hasil Program Jejak Inovasi. SJI 2012 merupakan kesinambungan kepada Malaysia Inovatif 2010 dan tahun Penggalakan Sains Matematik 2011 yang diterajui oleh MOSTI dengan kerjasama pelbagai kementerian jabatan dan agensi, pihak swasta dan pertubuhan bukan kerajaan (NGO). Bertemakan “Sains dan Inovasi Pemacu Transformasi Negara”, Program SJI 2012 bermatlamat untuk menyemarak serta membudayakan sains dan inovasi di kalangan rakyat Malaysia.

Kumpulan sasaran program ini meliputi seluruh masyarakat termasuk sektor awam dan swasta dengan kumpulan sasaran utama adalah pelajar sekolah, belia dan wanita. Pelaksanaan SJI 2012 adalah berteraskan tujuh inisiatif strategik yang diumumkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri semasa pembentangan Bajet 2012 dan MOSTI menerajui tiga program utama iaitu Karnival Sains Teknologi dan Inovasi (STI) di enam zon iaitu Utara, Timur Tengah, Selatan, Sabah dan Sarawak dijalankan sepanjang tahun. Jejak inovasi iaitu menerusi Yayasan Inovasi Malaysia (YIM) juga di sepanjang tahun 2012 ini dan *World Innovation Forum Kuala Lumpur* (WIF-KL) iaitu akan diadakan pada 3 November hingga 7 November 2012.

Outcome daripada SJI 2012 boleh dilihat dari segi dua perspektif iaitu *outcome* jangka masa pendek dan *outcome* jangka masa panjang. *Outcome* jangka masa pendek boleh dilihat dari segi kesedaran yang terbentuk dalam mencetus pemahaman rakyat Malaysia mengenai kepentingan kreativiti inovasi untuk pembangunan ekonomi. Berdasarkan maklum balas soal selidik yang dijalankan di setiap karnival majoriti pengunjung iaitu kira-kira 92% mengatakan aktiviti yang dijalankan berjaya mengubah persepsi terhadap sains dan inovasi. Manakala sebanyak 88.7% daripada pengunjung mengatakan kehadiran aktiviti-aktiviti karnival telah meningkatkan pengetahuan dan kefahaman terhadap sains dan inovasi. Bagi jangka panjang dijangka akan lebih banyak produk inovasi berpotensi dihasilkan oleh rakyat Malaysia yang dapat memberi nilai

tambah kepada ekonomi negara. Ini termasuklah produk inovasi yang dihasilkan oleh masyarakat peringkat akar umbi.

Melalui Program Jejak Inovasi sebanyak 317 produk inovasi hasil akar umbi telah ditemui sepanjang tahun ini. Daripada jumlah tersebut sebanyak 66 produk berpotensi untuk pengkomersilan telah pun dikenal pasti, lima produk inovasi terbaik dari setiap negeri telah diiktiraf berdasarkan potensi pengkomersilan serta manfaatnya kepada ekonomi komuniti. Reka cipta akar umbi ini akan diberi pengiktirafan ke atas usaha dan idea mereka melalui pendedahan di pameran, persembahan dan saluran media cetak dan multimedia. Mereka juga dibantu oleh pakar-pakar melalui perkongsian pengetahuan dan khidmat nasihat teknikal mengenai kaedah mempertingkatkan nilai hasil rekaan inovasi mereka.

Bagi *World Innovation Forum Kuala Lumpur (WIF-KL)* merupakan acara kemuncak bagi SJI 2012 pada tahun ini. WIF-KL diadakan bagi mewujudkan budaya inovasi yang baru dan di anjur bersama oleh MOSTI dan Yayasan Inovasi Malaysia (YIM) dan kementerian-kementerian yang berkaitan. WIF-KL Merupakan kesinambungan kepada kejayaan acara tahunan *Kuala Lumpur Innovation Forum (KLIF)* yang telah berjaya diadakan pada 2010 hingga 2011 dengan jayanya.

Pada tahun ini WIF-KL akan menghimpunkan pakar inovasi serta para cendekiawan, penggubal dasar dan pelaksana inovasi di bawah tema, "Inovasi Inklusif Teras Transformasi". Antara pengisian-pengisian nanti program bagi sepanjang *World Innovation Forum Kuala Lumpur* ini boleh diperolehi, nanti pihak kementerian akan memasukkan program ini di peti-peti *pigeon hold* setiap Ahli-Ahli Parlimen. Saya bagi pihak kementerian menjemput semua untuk hadir untuk meninjau pameran-pameran dan juga untuk hadir di mana yang sesuai yang ceramah-ceramah yang di anjur.

WIF-KL yang mempunyai empat elemen, teras dan sepuluh program satelit akan berlangsung selama lima hari di Kuala Lumpur. Saya katakan tadi dan empat pengisian utama itu ialah *Kuala Lumpur Innovation 2012*, *Bioekonomi 2012 Conference and Exhibition*, *Nano Malaysia 2012* dan *National Innovation Conference & Exhibition 2012 (NICE)*. Nanti maklumat lebih terperinci akan di bekal kepada Ahli-ahli Yang Berhormat.

Tajuk yang terakhir Tuan Yang di-Pertua ialah mengenai dengan perkara Lynas yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Kuantan. Saya sebenarnya tidak berhajat untuk menjawab sebarang soalan bagi berkaitan projek *Lynas Advanced Manufacture Plan (LAMP)*, memandangkan projek ini sedang dalam proses mahkamah. Namun demikian sekadar untuk merespons kepada perkara yang dibangkitkan. Satu perkara sahaja yang tidak ada kaitan dengan perihal apa yang di hadapan mahkamah, iaitu Ahli Yang Berhormat daripada Kuantan yang mendakwa kemungkinan sisa radio aktif tersebut dicairkan, *diluted* dan dikomersilkan dengan kandungan sisa industri tersebut mesti dalam kadar berbahaya.

Beliau mengatakan perkataan yang ini sekadar mengaburi mata rakyat dan seterusnya saya menafikan pengertian dan juga dakwaan tersebut. Di bawah Akta Pelesenan Tenaga Atom 1984, [Akta 304] *residue* yang dihasilkan oleh projek LAMP ini dalam apa jua bentuk mesti

mempunyai kandungan uranium ataupun torium yang selamat dan mematuhi perundangan kebangsaan serta standard antarabangsa. Oleh itu *residue* tersebut tidak boleh dibawa keluar sehingga ia berada di dalam bentuk yang stabil dan selamat. Penghasilan *residue* juga adalah secara berperingkat dan terhad serta dikawal selia secara berterusan oleh agensi penguat kuasa.

Kandungan torium ataupun uranium dalam *residue* Lynas perlu dicairkan *diluted* dengan izin sehingga ke tahap satu *becquerel* per gram. Pada had ini *residue* tersebut akan dikecualikan daripada kawal seliaan perundangan di bawah Akta 304, dan dianggap tidak mempunyai risiko kepada orang awam dan alam sekitar.

■2000

Pada tahap ini juga kandungan uranium dan torium adalah selamat, sama atau kurang dari kandungan uranium dan torium di dalam bahan semula jadi iaitu *in the existing environment*. Kerajaan pada dasarnya akan memastikan *residue* yang dihasilkan dalam tempoh pelesenan pengoperasian sementara TOL ini dibawa keluar dari Malaysia, dalam bentuk dan cara yang selamat, yang mematuhi perundangan antarabangsa.

Mengenai mengatakan bahawa pencairan ini, ataupun *dilution* ini sekadar untuk mengaburi mata rakyat, walhal jumlah torium masa itu masih lagi dalam jumlah yang sama. Ini memerlukan pemerhatian secara saintifik, *I mean* dengan izin, *even a 'cord' mixture, unless it is a diluted form, it is toxic to the body. So it is standard practice used by scientist in our matters of dealing with the health as well hazardous materials.*

Tuan Yang di-Pertua, saya suka dari itu yang saya ingin sentuh dalam penggulungan bagi pihak MOSTI pada petang ini. Perlu saya sekadar untuk menekankan bahawa selain daripada program-program transformasi yang dikendalikan oleh MOSTI di bawah GDP ataupun ETP, MOSTI juga akan terus komited meningkatkan sistem penyampaian perkhidmatan saintifik. Ini termasuklah penekanan kepada aspek ketetapan, kesegeraan dan kualiti tanpa mengebumikan aspek integriti dan profesionalisme bagi memastikan mutu perkhidmatan yang cemerlang dapat diberikan kepada semua pihak yang memerlukan.

Sehubungan itu, peruntukan yang diberi kepada jabatan dan agensi di bawah MOSTI seperti Jabatan Metrologi Malaysia, Jabatan Kimia Malaysia, Jabatan Standard Malaysia, Remote Sensing Malaysia akan digunakan dengan sebaik-baiknya untuk meningkatkan kualiti penyampaian perkhidmatan kepada pengguna dan masyarakat pada amnya. Sekali lagi terima kasih kepada semua Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah membangkitkan perkara-perkara di bawah kepala Mengurus dan Pembangunan MOSTI dan perkara-perkara yang saya tidak sempat untuk menyentuh dan memberi ulasan, bolehlah dibangkitkan nanti di peringkat Jawatankuasa. Dengan sedemikian, terima kasih kepada semua yang berucap. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Terima kasih Yang Berhormat. Saya jemput Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri.

8.02 mlm.

Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri I [Dato' Mukhriz bin Tun Dr. Mahathir: *Bismillahir Rahmaanir Raahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh,* salam sejahtera dan salam 1Malaysia. Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya ingin mengucapkan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian semasa perbahasan Bajet 2013 yang menyentuh mengenai bidang tugas Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri (MITI). Seramai enam orang Ahli Yang Berhormat yang menyentuh isu-isu berkaitan MITI dalam perbahasan kali ini. Di antara isu-isu utama yang disentuh termasuklah mengenai dana pembangunan perusahaan kecil dan sederhana, duti eksais dan harga kereta, *Trans-Pacific Partnership* (TPP) dan juga industri halal.

Yang Berhormat Hulu Selangor, membangkitkan isu-isu mengenai peruntukan dana RM1 bilion di bawah Skim Pembangunan PKS yang dikendalikan oleh SME Bank dan berharap kementerian akan menjalankan kempen yang sewajarnya untuk meningkatkan kesedaran warga PKS mengenai kewujudan dan faedah Skim Pembangunan PKS ini.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, semasa pembentangan Bajet 2013, SME Bank telah diberi mandat bagi menyelia Skim Pembangunan PKS bagi memudahkan usahawan PKS mendapat akses pembiayaan untuk memajukan perniagaan mereka. Untuk tujuan ini, SME Bank akan memperuntukkan dana sebanyak RM1 bilion yang akan dijana melalui terbitan sukuk. Walau bagaimanapun, buat masa ini terma skim ini masih di peringkat penyediaan dan dijadualkan siap menjelang akhir tahun ini. Skim ini dijangka mula ditawarkan kepada usahawan PKS mulai Januari 2013 kelak.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, bagi memastikan maklumat berkaitan skim ini dapat disebarkan kepada usahawan PKS, SME Bank akan menghebahkannya melalui seminar, *road show*, expo keusahawanan, klinik keusahawanan serta hebahan melalui media. Di samping itu, pihak SME Bank turut menyalurkan maklumat mengenai skim tersebut melalui semua cawangan dan pejabatnya di seluruh negara termasuk di Pusat Transformasi Bandar (UTC), pautan di laman web SME Bank, SMS *Blast* kepada telefon mudah alih usahawan dan risalah pemasaran.

Yang Berhormat Machang mencadangkan supaya kerajaan menimbang menurunkan kadar duit eksais secara beransur-ansur bagi mengurangkan harga kereta. Manakala Yang Berhormat Bandar Kuching pula membangkitkan harga kereta yang mahal walaupun negara kita mempunyai pengeluar atau syarikat kenderaan nasional. Mengenai cukai kenderaan pada tahun 2006, kadar duti import dan duit eksais telah dikaji semula di mana kadar duti import diturunkan daripada 300% kepada maksimum 30%. Manakala duit eksais diselaraskan kepada 65% hingga 105% bergantung kepada kapasiti enjin. Kajian semula ini dilaksanakan kerana komitmen negara terhadap liberalisasi pasaran.

Seperti mana Ahli Yang Berhormat sedia maklum, penghapusan duti eksais akan menyebabkan pihak kerajaan kehilangan hasil cukai yang besar. Selain itu, ia juga akan turut

menjejaskan industri automotif tempatan yang menyumbang sebanyak RM15 bilion kepada Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) dan melibatkan hampir 250,000 orang pekerja.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kementerian ini ingin menjelaskan bahawa harga kenderaan ditentukan oleh banyak faktor dan bukan kadar cukai semata-mata. Faktor-faktor lain seperti kos pengeluaran, pengangkutan, pengiklanan, pengedaran dan keuntungan syarikat serta pengedar adalah elemen di luar kawalan kerajaan. Namun demikian, kerajaan sedar bahawa industri automotif tempatan perlu dimajukan lagi supaya ia menjadi industri yang lebih berdaya saing dan seterusnya dapat memberi faedah kepada rakyat terutamanya dalam menawarkan kenderaan dengan harga yang berpatutan. Justeru, kerajaan sedang menimbangkan beberapa langkah melalui kajian semula ke atas Dasar Automotif Nasional (NAP) bagi menangani isu harga kenderaan.

Yang Berhormat Klang telah membangkitkan isu penglibatan Malaysia dalam rundingan *Trans-Pacific Partnership* (TPP) dan dengan Kesatuan Eropah atau Malaysia EUFTA (MEUFTA) dan kesannya kepada hak rakyat untuk mendapat akses ubat generik murah atau dengan izin, *affordable medicine*. Beliau telah juga meminta penjelasan terhadap dasar kerajaan mengenai dasar *Investor State Dispute Settlement* (ISDS) dan untuk kerajaan mengklasifikasikan semula laporan strategik yang dibuat oleh *United Nations Development Programme* (UNDP) untuk kerajaan Malaysia mengenai kesediaan dan cabaran Malaysia dalam proses rundingan perdagangan TPP.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, rundingan TPP dan MEUFTA masih berjalan. Tiada perkara yang telah dipersetujui setakat ini terutamanya dalam isu-isu yang melibatkan dasar dan kepentingan negara dan rakyat termasuk ISDS dan *affordable medicine*. Berhubung dengan kesan FTA, isu yang dibangkitkan mengenai akses kepada *affordable medicine* merupakan antara elemen-elemen yang dianggap sensitif oleh Malaysia. Kerajaan sedar akan kebimbangan sesetengah pihak bahawa kepentingan kesihatan awam secara umumnya mungkin akan terjejas sekiranya TPP dan MEUFTA dimeterai.

Kementerian perdagangan Antarabangsa dan Industri melalui konsultasi dengan pihak swasta, badan bukan kerajaan atau NGO dan agensi kerajaan yang lain termasuk Kementerian Kesihatan akan sentiasa mengambil pendirian untuk memastikan perjanjian FTA mencapai keseimbangan di antara kepentingan pemilik hak harta intelek dan kepentingan negara serta rakyat. Peruntukan ISDS dalam FTA yang membenarkan pelabur untuk membuat tuntutan pampasan daripada kerajaan di Tribunal Antarabangsa memberi keyakinan kepada pelabur-pelabur bahawa pelaburan mereka terjamin dan mereka mempunyai saluran untuk menuntut pampasan sekiranya pelaburan mereka terjejas akibat tindakan yang diambil oleh kerajaan negara di mana mereka melabur. Peruntukan ini juga adalah terpakai kepada pelabur-pelabur Malaysia yang melabur di luar negara. Pada masa yang sama, hak pihak kerajaan tidak akan terjejas atau dihadkan kerana kepentingan negara masih boleh dilindungi melalui pemakaian peruntukan pengecualian yang terpakai di bawah *World Trade Organisation* (WTO) dan juga dimasukkan di bawah semua FTA Malaysia.

■2010

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, rundingan perjanjian TPP dan MEUFTA seharusnya dilihat secara objektif kerana ia boleh membawa impak positif kepada negara terutamanya dalam menggalakkan pertumbuhan sektor swasta yang dinamik dan berdaya saing, meningkatkan peranan sektor swasta sebagai pemangkin ekonomi negara serta mentransformasikan ekonomi selaras dengan matlamat kerajaan untuk mencapai taraf negara maju yang berpendapatan tinggi menjelang tahun 2020. Perjanjian TPP dan MEUFTA akan dapat memperkukuhkan kedudukan negara sebagai negara yang berdaya saing di peringkat global.

Berkenaan permintaan Yang Berhormat Klang untuk mengklasifikasikan semula laporan kajian strategik yang dibuat oleh UNDP. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, laporan kajian tersebut bukan sahaja mengemukakan cabaran yang akan dihadapi Malaysia dalam rundingan TPP tetapi juga mencadangkan pendekatan dan strategi yang boleh diambil kerajaan untuk mengatasi cabaran-cabaran tersebut...

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: *[Bangun]*

Dato' Mukhriz bin Tun Dr. Mahathir: Jika kerajaan mengambil tindakan untuk memberi akses kepada laporan kajian tersebut, semua rakan FTA Malaysia dalam rundingan TPP akan mengetahui semua pendekatan dan strategi yang patut diambil oleh Malaysia dalam rundingan TPP. Tindakan ini akan menjejaskan kebolehan negara untuk merunding sesuatu perjanjian yang memberi manfaat dan memihak kepada negara kita. Silakan.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Tuan Yang di-Pertua, penjelasan. Tadi Yang Berhormat menyebut tentang *competitiveness*, tentang keupayaan bersaing.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, tadi ada arahan Speaker tidak ada celahan, saya difahamkan. Tidak apalah Yang Berhormat, *direct* kepada *point*.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Saya dengan singkat sahajalah. Bolehkah Yang Berhormat terangkan kepada Dewan, saya bukan hendak bahas. Bolehkah Yang Berhormat jelaskan kepada Dewan yang mulia ini mengenai tahap *competitiveness*, keupayaan untuk bersaing, Malaysia kerana tadi Yang Berhormat cakap hendak meningkatkan lagi.

Dato' Mukhriz bin Tun Dr. Mahathir: Terima kasih Yang Berhormat Kepong di atas soalan tersebut. Saya tidak mempunyai angka itu buat masa ini tetapi setahu saya walaupun kita memang menghadapi saingan yang sengit di antara negara-negara di rantau ini, buat masa dan ketika ini Malaysia masih dilihat sebagai sebuah negara yang mampu bersaing dengan penguasaan teknologi pasaran dan sebagainya. Jadi kita terus memberi perhatian kepada isu ini supaya daya saing Malaysia ini pada tahap yang membantu meningkatkan pertumbuhan ekonomi negara.

Yang Berhormat Seremban membangkitkan mengenai peruntukan dana khas RM180 juta yang diberikan kepada usahawan India. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, dana khas berjumlah RM180 juta ini diwujudkan bagi memberikan satu peluang pembiayaan khas untuk usahawan India. Dana ini merangkumi program dan skim yang sedia ada dengan pengasingan peruntukan seperti berikut:

- (i) RM130 juta di bawah Skim Pembiayaan Patuh Syariah oleh 13 bank Islam;
- (ii) RM10 juta di bawah *Business Accelerator Program* atau BAP dan *Micro Enterprise Enrichment & Enhancement Programme (E²)* oleh SME Corp. Malaysia;
- (iii) RM10 juta di bawah Skim Pinjaman Mudah bagi PKS oleh *Malaysian Industrial Development Finance (MIDF)*; dan
- (iv) RM30 juta di bawah Skim Pembiayaan Usahawan Masyarakat India atau SPUMI oleh Tekun Nasional.

Sejak diumumkan pada bulan Jun lalu, MITI melalui SME Corp. Malaysia dan MIDF telah meluluskan 20 permohonan di bawah Skim BAP, E² dan pinjaman mudah bagi PKS dengan jumlah RM3.62 juta. Nilai ini merangkumi 18% daripada jumlah peruntukan bagi ketiga-tiga skim ini. Selain itu, satu kaunter khidmat nasihat perniagaan khas untuk usahawan India telah dibuka di Pusat Rujukan Setempat atau *One-Referral Center (ORC)* di SME Corp. Malaysia yang dikendalikan oleh sekretariat khas untuk pengupayaan usahawan India. Sejak mula beroperasi pada Julai 2012, lebih 600 usahawan India telah mengunjungi pusat ini yang mana khidmat nasihat dan maklumat perniagaan diberikan oleh pihak mereka bersama-sama dengan kaunselor perniagaan SME Corp. Malaysia.

Yang Berhormat Sabak Bernam ingin mendapatkan penjelasan mengenai jumlah PKS yang terlibat dalam industri halal, produk yang dihasilkan dan nilai eksport bagi tahun 2011 dan 2012. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, pada tahun 2011 sejumlah 4,785 syarikat telah diluluskan sijil halal. Adalah dianggarkan bahawa 80% daripadanya merupakan syarikat PKS. Jumlah eksport produk halal negara telah meningkat daripada RM23.1 bilion pada tahun 2010 kepada RM35.4 bilion pada tahun 2011.

Jumlah eksport tersebut menyumbang sebanyak 5.1% kepada jumlah keseluruhan eksport negara tahun 2011. Di antara barangan utama yang dieksport adalah ramuan halal atau halal *ingredients* dengan izin bernilai RM12 bilion, diikuti dengan produk makanan dan minuman, RM11.9 bilion, bahan daripada kelapa sawit - RM7 bilion. Destinasi eksport utama produk halal negara adalah Republik Rakyat China – RM4.1 bilion; Amerika Syarikat – RM3.3 bilion; dan Singapura – RM2.9 bilion.

Bagi tempoh Januari hingga Jun 2012, secara puratanya dianggarkan sejumlah 480 syarikat PKS mengeksport produk halal. Nilai produk halal yang dieksport dianggarkan berjumlah RM16.3 bilion tidak termasuk minyak sawit mentah. Jumlah tersebut menyumbang sebanyak 4.6% daripada jumlah keseluruhan eksport negara bagi tempoh setengah tahun pertama 2012. Ahli Yang Berhormat turut mencadangkan supaya kerajaan mewujudkan Pusat Pembangunan PKS di setiap daerah untuk produk halal yang lengkap dengan infrastruktur. Di dalam taman-taman halal ini juga ada cadangan supaya pusat pengumpulan dan pengedaran produk-produk halal diwujudkan di setiap negeri.

Pada masa ini, *Halal Industry Development Corporation* atau HDC sedang berusaha membantu taman-taman halal ini melengkapkan kemudahan asas dan infrastruktur untuk membolehkan pengumpulan, pengedaran dan pemasaran produk-produk halal dilaksanakan dengan lebih sistematik. Sehingga kini terdapat sejumlah 20 taman halal telah berjaya diwujudkan di seluruh negara yang dimiliki oleh kerajaan negeri, agensi Kerajaan Persekutuan atau pihak swasta.

Tuan Yang di-Pertua, sekian sahaja penjelasan saya mengenai isu-isu yang dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat yang menyentuh bidang kuasa Kementerian Perdagangan, Antarabangsa dan Industri. Segala teguran dan saranan Ahli-ahli Yang Berhormat akan diberikan perhatian serius oleh kementerian dan tindakan susulan sewajarnya akan dilaksanakan. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Terima kasih Yang Berhormat. Saya jemput Kementerian Perusahaan, Perladangan dan Komoditi.

8.18 mlm.

Timbalan Menteri Perusahaan, Perladangan dan Komoditi I [Dato' Hamzah bin Zainudin]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terlebih dahulu saya ingin mengucapkan terima kasih kepada sembilan orang Ahli-ahli Yang Berhormat iaitu Ahli Yang Berhormat Pasir Salak, Tawau, Sibuti, Hulu Rajang, Sri Aman, Tenom, Kanowit, Beruas dan Kuala Selangor yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Bajet 2013 dengan membangkitkan isu-isu berkaitan dengan Kementerian Perusahaan, Perladangan dan Komoditi.

Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Pasir Salak dan Sibuti telah membangkitkan isu agar kerajaan dapat melaksanakan program tanam semula kelapa sawit dengan teratur. Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, program tanam semula sawit yang dibiayai oleh kerajaan telah dibuat perancangan dan penjadualan yang terperinci. Peruntukan RM432 juta yang dicadangkan pada tahun 2013 adalah kesinambungan peruntukan yang telah diluluskan pada tahun 2011 dan 2012.

Peruntukan bagi tahun 2011 dan 2012 adalah masing-masing berjumlah RM169 juta dan RM300.2 juta. Peruntukan ini bertujuan untuk menanam semula pokok tua sawit yang tertangguh berumur 25 tahun yang dimiliki oleh pekebun kecil persendirian. Jumlah keluasan yang tertangguh untuk ditanam semula adalah seluas 109,000 hektar.

Mulai dari tahun 2011 sehingga September 2012, harga sawit adalah sangat memberangsangkan, menyebabkan kebanyakan pekebun kecil tidak berminat untuk menanam semula sawit. Walau bagaimanapun, sehingga 15 Oktober 2012, seramai 25,261 pekebun kecil telah memohon bantuan tanam semula dan juga tanam baru sawit dengan keluasan 68,500 hektar.

■2020

Daripada permohonan ini, seramai 21,370 orang dengan keluasan 54,711 hektar telah diluluskan. Dalam menentukan sistem penyampaian yang efisien dan efektif, mesyuarat kelulusan bantuan dan ansuran bayaran diadakan pada setiap minggu. Semua permohonan yang diterima

akan melalui pemeriksaan yang terperinci dan sekiranya terdapat dokumen-dokumen yang tidak lengkap, ianya terpaksa mengambil masa yang panjang untuk diluluskan. Pihak kementerian yakin bahawa pada akhir tahun ini, matlamat untuk meluluskan permohonan seluas 66,500 hektar akan tercapai. Pada tahun 2013, kementerian menjangkakan berlaku pertambahan permohonan tanam semula sawit disebabkan harga sawit yang agak rendah pada masa ini. Oleh itu, sasaran kawasan tanam semula sawit seluas 42,500 hektar dijangka boleh dicapai dengan menggunakan peruntukan RM432 juta yang disediakan.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Parlimen Sibuti juga membangkitkan isu pekebun kecil sukar menjual hasil sawit ke kilang-kilang sehingga terpaksa menjual hasil sawit kepada peraih-peraih. Kementerian ingin memaklumkan bahawa di kawasan Parlimen Sibuti terdapat tiga buah kilang buah kelapa sawit dalam lingkungan kurang 40 kilometer daripada kawasan berkenaan. Maka tidak timbul isu kesukaran untuk menjual hasil sawit mereka ke kilang-kilang tersebut. Pekebun-pekebun kecil memilih untuk menjual terus buah kelapa sawit kepada peniaga atau peraih sawit persendirian oleh kerana mereka mendapat bayaran secara tunai. Sebaliknya jika mereka menjual kepada kilang, proses bayaran akan mengambil masa yang agak lama iaitu sekurang-kurangnya 30 hari. Peraih-peraih mengambil risiko yang tinggi akibat harga sawit yang tidak menentu dan ini menyebabkan mereka menawarkan harga yang lebih rendah daripada kilang-kilang buah sawit...

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Boleh saya mencelah di sini?

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, ringkas Yang Berhormat.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Ya, ini masalah kehidupan petani Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Tahu.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Jadi, tak apalah kita ambil dua tiga minit masa dan Yang Berhormat Timbalan Menteri pun sedia agaknya menjawab. Saya punya soalan ini ada dua. Harga kelapa sawit ini kadang naik kadang turun, biasalah ikut pasaran. Boleh ini, Tuan Yang di-Pertua? Rungutan orang di kawasan saya yang menjadi petani, pekebun kelapa sawit ini dia rasa tertekan. Harga kelapa sawit naik, baja pun naik, racun pun naik. Racun dan baja ini dua perkara yang tidak boleh dipisahkan tapi apabila kelapa sawit turun, racun tak turun, baja tak turun. Jadi, masa naik, nak untung lebih ini pula mahal. Masa turun, nak rasa selesa, ini tak turun-turun. Itu macam mana kementerian boleh membantu perkara ini? Itu satu.

Kedua, ini kilang. Kilang memproses kelapa sawit. Petani kita yang di kampung-kampung, dia tak faham hasil perahan kelapa sawit sama ada 20% kah, 18% kah, 16% kah, sedangkan kilang-kilang inilah yang menjadi bahan keuntungan mereka. Jadi, apakah kementerian dapat memantau supaya perahan kelapa sawit ini dia memberikan pulangan yang sewajarnya kepada petani ini? Ya, memang dia jual dengan harga kelapa sawit yang segar, dia tak kisah tentang peratus tetapi macam mana agaknya petani-petani ini agaknya diberikan pengetahuan supaya dia tahu dia jadi 'mangsa' kepada pengilang-pengilang dan pengilang-pengilang ini kebanyakannya swasta. Kalau Yang Berhormat nak jawab, sila jawab. Kalau nak jawab bertulis pun saya terima.

Tuan Yang di-Pertua, itulah ringkas yang mungkin dapat saya kemukakan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Hamzah bin Zainudin: Terima kasih Yang Berhormat Sri Gading. Pertama, tentang harga baja dan juga racun. Untuk pengetahuan Yang Berhormat, baja dan racun betullah digunakan di ladang-ladang tetapi sebenarnya harganya tidak diambil kira tentang harga komoditi yang turun dan naik sebab dia berbeza untuk kita bandingkan di antara harga baja dan racun kerana baja dan racun itu adalah sesuatu produk yang dihasilkan bukan ada kena mengena dengan buah sawit itu sendiri. Sebab itu, kalau kita nak bandingkan tentang bagaimana nak menurunkan harga baja dan racun jika sekiranya harga kelapa sawit turun. Itu adalah satu kaedah yang berbeza yang akan saya jawab secara bertulis dengan panjang lebarnya kepada Yang Berhormat nanti. Cuma yang saya nak jelaskan tidak ada kena mengena. Jadi itu tidak timbul sama sekali. Keduanya, tentang kilang proses...

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Dato', saya pun faham.

Dato' Hamzah bin Zainudin: Jadi saya akan jelaskan.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Saya celah di sini Tuan Yang di-Pertua. Saya faham kerana produk ini memang dibuat tidak ada kena mengena dengan harga kelapa sawit tetapi harga kelapa sawit inilah tinggi, saya penjual baja, penjual racun mengambil kesempatan pasal harga tinggi, pasal dia kata, petani mampu nak beli baja dan juga racun. Akan tetapi apabila turun, dia tak turun pula. Ini masalah. Ini cerita turun naik ini kalau Yang Berhormat Timbalan Menteri suka perkataan turun naik ini, saya suka naik sahaja.

Dato' Hamzah bin Zainudin: [Ketawa] Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin jelaskan bahawa tadi yang saya kata betullah. Kadang kala peniaga-peniaga yang nak menjualkan harga baja dan racun ini melihat keadaan keuntungan pengusaha-pengusaha yang menanam pokok-pokok sawit ini. Akan tetapi apabila harga menurun, mereka mengatakan oleh kerana harga itu sudah dianggap sebagai stabil, maka sebab itu tidak boleh diturunkan lagi dengan harga baja dan racun. Saya nak beritahu bahawa kerajaan sentiasa membantu pekebun-pekebun kecil bukan dengan menentukan harga baja dan racun tetapi memberi bantuan-bantuan dengan beberapa kaedah-kaedah lain. Itu yang saya katakan tadi dan saya akan jawab secara bertulis kepada Yang Berhormat Sri Gading.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: Terima kasih.

Dato' Hamzah bin Zainudin: Untuk kilang proses kelapa sawit yang mana kadang kala pekebun kecil tidak faham tentang kedudukan OER yang tercatat itu, maka sebab itu kita hari ini telah pun mengadakan satu kumpulan yang kita namakan TUNAS. Kumpulan ini adalah pegawai-pegawai yang dilantik melalui MPOB untuk menjadi penasihat-penasihat kepada semua pekebun-pekebun kecil di seluruh negara kita dan mereka memberi khidmat nasihat bagaimana nak menggunakan dengan izin Tuan Yang di-Pertua, *good agriculture practices* untuk menentukan bahawa buah-buah yang mereka hantar ke kilang-kilang nanti akan mendapat atau mencapai

angka yang tertinggi dari segi peratusan OERnya. Itu telah pun kita buat dari semasa ke semasa dan kita berikan kursus kepada mereka juga dari semasa ke semasa.

Jadi Tuan Yang di-Pertua, menyentuh mengenai isu hukuman yang tinggi di atas kesalahan penjualan buah tandan segar yang belum masak yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat Tawau, MPOB melalui surat pekelilingnya yang bertarikh 15 Ogos 2012 telah pun membuat keputusan menangguhkan arahan penguatkuasaan denda ke atas penuaian dan penjualan FBSB ini yang belum masak kepada pemilik ladang serta pekebun kecil. Walau bagaimanapun, bagi tujuan pengajaran dan pendidikan kepada pengusaha industri sawit keseluruhannya, seramai 239 peraih telah dikenakan kompaun sepanjang tahun 2012. Nilai kompaun yang dikenakan bagi setiap kesalahan adalah kecil di antara RM200 sehingga RM5,000.

■2030

MPOB juga telah menerbitkan manual penggredan FFB dan mengadakan kursus sebagai panduan dan kesedaran kepada pekebun kecil dan syarikat perladangan bagi mencegah penuaian dan penjualan FFB yang tidak masak. Pada masa yang sama, beberapa pegawai penguat kuasa telah ditempatkan di kilang-kilang sawit terpilih bagi mengawal kualiti FFB.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat Hulu Rajang mencadangkan supaya lebih ramai penduduk luar bandar dibantu untuk menceburi tanaman komoditi komersial seperti kelapa sawit dan getah melalui khidmat nasihat serta penyelidikan dan pembangunan R&D Teknologi Hijau di bawah Belanjawan 2013. Untuk makluman Yang Berhormat, kementerian sentiasa menggalakkan MPOB untuk melaksanakan R&D di dalam pembangunan teknologi hijau tanpa mengabaikan program khidmat nasihat kepada pekebun-pekebun kecil.

Sebagai contoh, MPOB telah mengkomersialkan alat pemotong sawit cantas dengan diskaun harga RM1,000 bagi setiap unit yang dijual kepada pekebun kecil. Pada masa yang sama, pegawai dari Pusat Tunjuk Ajar Tunas yang saya katakan tadi, telah ditempatkan di seluruh negara termasuk di Parlimen Hulu Rajang di mana terdapat lapan orang pegawai Tunas ditempatkan di pejabat MPOB Sungai Asap, Belaga, untuk memberi tunjuk ajar dan khidmat nasihat.

Di peringkat hiliran pula, MPOB telah menghasilkan teknologi memerangkap biogas bagi mengurangkan pelepasan gas rumah hijau oleh kilang kelapa sawit. Biogas yang diperangkap, dimanfaatkan sebagai bahan bakar. Setakat ini sebanyak 56 daripada 430 kilang kelapa sawit telah menggunakan teknologi ini. Pelaksanaan program B5 di Wilayah Tengah Semenanjung Malaysia boleh mengurangkan pelepasan gas rumah hijau terutamanya karbon dioksida oleh kenderaan.

Bagi sektor getah pula, Lembaga Getah Malaysia melalui Akademi Hevea Malaysia menawarkan pelbagai kursus termasuk kursus bagi mengenali klon penanaman dan pengurusan ladang getah. Di samping itu, LGM menawarkan kursus-kursus bersesuaian bagi memberi latihan setempat secara praktikal kepada penduduk-penduduk di luar bandar untuk menceburi sektor getah.

Pembangunan teknologi hijau merupakan salah satu strategi yang telah dimasukkan di bawah strategi LGM dan industri getah sehingga tahun 2020 yang dilaksanakan di bawah pelbagai program dan sumber termasuk NKEA getah. LGM sedang giat menjalankan penyelidikan teknologi hijau yang merangkumi peringkat nurseri seperti *biodegradable polybag* dan penanaman serta perladangan seperti sistem baja organik, baja pelepasan perlahan dan pertanian setempat. Pihak LGM juga sedang membangunkan teknologi-teknologi hijau bagi sektor pemprosesan dan sektor hiliran yang termasuk pembangunan getah, termasuk komprena dan puriprena bagi produk getah hijau dan mesra alam. Bahan bio bagi sebatian produk getah, penggunaan bahan bakar alternatif berasaskan biojisim dan teknologi sisa sifar.

Bagi aspek mekanisasi pula, LGM sedang giat membangunkan sistem-sistem mekanisasi dan automasi termasuk sistem mekanisasi tapak semaian, sistem menanam pokok automatik, sistem menoreh automatik dan sistem kutipan *latex*. Semua teknologi yang dibangunkan dijangka akan memajukan pekebun getah bagi menyumbang perkembangan kepada industri getah. Teknologi-teknologi ini juga disasarkan bagi mengurangkan keperluan tenaga buruh dan kebergantungan kepada buruh asing di dalam industri getah.

Tuan Yang di-Pertua, Ahli Yang Berhormat Hulu Rajang juga ada menyentuh mengenai perkembangan prestasi semasa industri sarung tangan getah. Untuk makluman Yang Berhormat, di dalam *Nasional Key Economic Area* (NKEA) sektor getah, terdapat empat *entry project points* (EPP) yang dilaksanakan termasuk EPP3 iaitu meningkatkan syer pasaran produk sarung tangan berasaskan *latex* getah kepada 65% pada tahun 2020.

Bagi menangani masalah kekurangan tenaga kerja di dalam industri sarung tangan getah, bermula Mac 2012 sehingga 8 Jun 2012, kerajaan telah meluluskan seramai 7,634 orang pekerja asing kepada 24 syarikat industri sarung tangan getah. Gas Malaysia juga membekalkan lebih kurang 40 juta MMBTU gas asli kepada industri barangan getah. 95% daripada bekalan ini dibekalkan kepada kilang-kilang sarung tangan getah. Kilang Regasification Petronas di Melaka akan beroperasi tidak lama lagi dan ia mempunyai kapasiti sebanyak 3 juta tan setahun bersamaan dengan 530 *standard cubic feet of gas per day*. Dengan bekalan baru ini, kerajaan mengharapkan industri sarung tangan getah dapat menikmati tenaga gas asli dengan mencukupi.

Tuan Yang di-Pertua, bagi membantu industri sarung tangan getah melaksanakan automasi, kerajaan melalui MIDF menyediakan kemudahan pinjaman mudah kepada syarikat-syarikat IKS. Di samping itu insentif cukai dalam bentuk *reinvestment* elaun juga disediakan. Kerajaan berpandangan bahawa untuk terus maju, industri sarung tangan getah tiada pilihan kecuali untuk melaksanakan automasi bagi mengurangkan pergantungan kepada pekerja asing dan meningkatkan daya saing dalam jangka panjang.

Tuan Yang di-Pertua, mengenai isu kenaikan harga minyak sawit mentah yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Beruas. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, sejak pertengahan tahun 2012, harga minyak sayuran dan lemak utama dunia termasuk minyak sawit telah mengalami arah aliran atau trend penurunan harga yang berterusan. Penurunan harga yang

ketara ini adalah melibatkan minyak canola atau *rip seed oil* dan diikuti oleh minyak sawit. Paras terendah harga minyak sawit mentah pada bulan Oktober 2012 ialah RM2,065 se tan.

Walaupun berlaku kejatuhan harga minyak sawit tetapi ianya tidak merupakan kejatuhan pada paras terendah yang pernah dialami oleh Malaysia kerana harga purata terendah yang pernah dicatatkan adalah pada tahun 2001 iaitu RM697 se tan. Untuk pengetahuan Yang Berhormat Beruas, harga minyak sawit tertinggi yang pernah dicatatkan adalah sebanyak RM4,040 se tan dan bukannya USD3,000 seperti didakwa oleh Yang Berhormat. Di antara sebab-sebab kejatuhan harga minyak sawit adalah seperti berikut:

- (i) peningkatan stok minyak sawit mentah (CPO) di pasaran tempatan. Stok CPO telah meningkat secara berterusan sejak bulan Jun 2012 iaitu telah meningkat kepada 1.99 juta tan pada bulan Julai, 2.11 juta tan pada bulan Ogos dan 2.48 juta tan pada bulan September 2012;
- (ii) kesan penstrukturan semula duti sawit eksport Indonesia. Penstrukturan semula duti eksport sawit Indonesia serta dengan keupayaan kilang penapis mereka untuk mendapatkan minyak sawit mentah pada harga yang lebih kompetitif telah mengurangkan daya saing industri minyak sawit Malaysia dan memberi kesan kepada syer pasaran produk sawit di pasaran antarabangsa. Penurunan syer pasaran ini telah menyebabkan pengeluar produk sawit Malaysia mengurangkan pengeluaran produk hiliran sawit mereka sekali gus mengakibatkan stok minyak sawit mentah meningkat hingga menjejaskan harga minyak sawit pada hari ini,
- (iii) peningkatan pengeluaran minyak kacang soya. Minyak kacang soya adalah pesaing langsung kepada minyak sawit. Ketiadaan kesan kemarau yang ketara seperti dijangka tidak menjejaskan pengeluaran minyak kacang soya di negara-negara pengeluar utama. Faktor ini menyebabkan bekalan soya dunia adalah tinggi dan akibatnya harga soya di pasaran menurun dan harga yang rendah tersebut telah mendorong peningkatan permintaan terhadap minyak kacang soya berbanding dengan minyak sawit,
- (iv) keadaan ekonomi dunia yang lembap. Keadaan ekonomi dunia yang lembap ini adalah terutamanya berpunca dari masalah kewangan yang berterusan dengan beberapa negara Kesatuan Eropah (EU) seperti Greece, Sepanyol, Itali dan Portugal. Di samping itu China dan India juga mencatatkan indeks pertumbuhan industri yang perlahan akibat dari prestasi sektor pembuatan yang kurang memberangsangkan disebabkan kekurangan permintaan di pasaran dunia dan
- (v) sentimen pasaran terhadap bekalan minyak sawit berlebihan. Pembeli minyak sawit di pasaran dunia beranggapan bahawa bekalan minyak sawit dunia di antara Indonesia dan Malaysia adalah tinggi sehingga

mempengaruhi sentimen pasaran yang menyebabkan pembeli mengambil sikap tunggu dan lihat.

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan senantiasanya prihatin dengan kebajikan rakyat dan masalah yang dihadapi oleh pemilik ladang sawit, khususnya golongan pekebun kecil.

Untuk makluman, industri sawit adalah satu industri yang strategik dan amat penting kepada pembangunan ekonomi negara di mana nilai eksport keseluruhan industri ini adalah sebanyak 83.4 bilion pada tahun 2011. Sebarang langkah yang perlu diambil bagi menghadapi persaingan dari Indonesia berikutan penstrukturan semula duti eksport sawit negara berkenaan perlu dikaji dengan amat teliti terutamanya mengenai kesan yang akan dihadapi oleh semua pihak yang terlibat dalam industri ini di peringkat hulu atau di peringkat hilir.

■2040

Di peringkat hulu, kepentingan pekebun kecil amat dititik beratkan kerana mereka memiliki 40% daripada keluasan tanaman kelapa sawit negara. Pada masa yang sama, sejajar dengan pelan induk perindustrian yang memberi tumpuan kepada pembangunan industri berasaskan sumber tempatan, kepentingan industri sawit di peringkat hilir, khususnya pemprosesan produk sawit yang bernilai tambah tinggi perlu diambil kira. Lanjutan daripada ini, demi menjaga kepentingan semua pihak yang terlibat, beberapa siri mesyuarat dan lab komoditi telah diadakan di antara Kementerian Perusahaan, Perladangan dan Komoditi (MPIC), Lembaga Minyak Sawit Malaysia (MPOB), Kementerian Kewangan (MOF), MITI dan PEMANDU bersama-sama dengan Persatuan Kilang Penapis Minyak Sawit (PORAM), Persatuan Pengeluar Oleochemical Malaysia dan persatuan perusahaan lain yang terlibat dalam industri sawit ini yang bertujuan untuk mengumpul semua maklumat berhubung kesan penstrukturan semula duti eksport sawit Indonesia tersebut kepada operasi perniagaan tempatan. Melalui mesyuarat ini pihak kementerian telah membuat analisis mendalam terhadap cadangan-cadangan alternatif yang telah dikemukakan oleh persatuan-persatuan berkenaan untuk mengatasi masalah persaingan dengan Indonesia. Dalam hal ini...

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Yang Berhormat.

Dato' Hamzah bin Zainudin: Dalam hal ini sebarang tindakan yang diambil oleh kerajaan adalah semata-mata untuk manfaat keseluruhan industri sawit negara tanpa mengira kepentingan mana-mana pihak perseorangan tertentu seperti yang didakwa oleh Yang Berhormat Beruas.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat. Tadi Yang Berhormat kata bahawa kesan penstrukturan semula di Indonesia memberikan kesan kepada pengeluaran minyak sawit. Ini juga saya lihat bahawa ia telah memberikan kesan kepada soal saham FELDA Global Ventures dan telah pun diperakui kesan-kesan itu oleh pengerusi FELDA sendiri. Cuma pengerusi FELDA kata dia bersifat sementara.

Jadi saya hendak dapat penjelasan daripada Yang Berhormat sebab daripada angka-angka yang ditunjukkan tadi, fakta-fakta yang ditunjukkan tadi dia agak-agak suasana ini sampai berapa lama lagi? Penurunan yang akan berlaku dan juga kesan-kesan itu, berapa lama sebab

dia kata sementara. Kalau sementara itu mungkin sekejapnya akan ada harapan balik. Akan tetapi kalau tidak bermakna bahawa kita akan mengalami bukan sahaja pekebun-pekebun kecil, tetapi dalam konteks saham FGV itu sendiri.

Dato' Hamzah bin Zainudin: Terima kasih Yang Berhormat Pokok Sena. Ini tidak ada kena mengena dengan isu saham Global Ventures FELDA ini. Saya hendak bagi tahu kepada Yang Berhormat Pokok Sena, apabila kita kata dari segi harga minyak sawit yang dikatakan dalam keadaan menurun mengambil masa yang sementara, oleh kerana kita boleh bahagikan masa yang panjang setahun. Kalau kita kata *mid term* mungkin enam bulan. Sementara itu di peringkat tiga bulan. Jadi memanglah apa yang dijangkakan oleh Yang Berhormat Pengerusi FELDA itu amat tepat sekali kerana dalam perbincangan-perbincangan kita dengan semua dengan izin *expert-expert* pemasaran di dunia pada hari ini, mereka menjangkakan harga setakat yang ada harga hari akan bertahan sehingga bulan 12. Ini adalah kerana apabila sesuatu harga itu menurun begitu ketara sehingga waktunya sekarang seperti jawapan saya tadi, tunggu dan lihat.

Maka bermakna, kebanyakan daripada pembeli-pembeli yang biasa membeli dengan kita, menunggu sehingga ia mencecah paras yang paling bawah. *Insyallah* ianya akan *rebound* dan sudah mula dengan segala strategi-strategi yang kerajaan telah umumkan. *Insyallah* harga ini akan meningkat semula. Jadi benarlah apa yang dikatakan oleh Pengerusi FELDA dan tidak payahlah Yang Berhormat Pokok Sena hendak mempolitikkan daripada kata-kata yang dibawa oleh pengerusi itu sendiri.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Ini bukan politik tetapi saya hendak dapatkan keyakinan daripada Yang Berhormat bahawa tempoh itu berapa lama. Kalau kata sampai bulan 12 ini pun tidak berlaku juga, jadi macam mana? Sebab Yang Berhormat kata mungkin boleh berlaku, tiba-tiba sampai bulan 12 ini dia tidak boleh hendak pulih. *So*, maknanya apa strategi kerajaan dalam hendak menangani persoalan-persoalan begini seban dia memberikan kesan yang besar kepada FELDA Global Ventures dan juga kepada pekebun-pekebun kecil.

Dato' Hamzah bin Zainudin: Yang Berhormat, saya sudah pun menjelaskan tadi bahawa sebenarnya strategik kerajaan adalah untuk menentukan bahawa semua dalam industri sawit ini akan diambil kira, kepentingan mereka diambil kira bagi seluruh mereka yang ada dalam pengusaha-pengusaha sawit. Tidak kira sama ada pekebun kecil ataupun mereka yang memproses minyak dan juga peniaga-peniaga yang besar yang mengeluarkan produk-produk hiliran dan sebagainya. Sebab itu strategi kita yang telah pun diumumkan adalah satu strategi yang akan saya sebut nanti dalam jawapan saya ini.

Perbincangan berhubung perkara ini juga telah diadakan dengan negara Indonesia di bawah Mesyuarat Kerjasama Dua Hala, Bilateral Komoditi Minyak Sawit Malaysia-Indonesia untuk mencari penyelesaian bagi memperkukuhkan harga minyak sawit untuk kepentingan bersama. Apa yang pasti ialah Kerajaan Malaysia sentiasa sedar akan kepentingan kesemua sektor hulu dan hiliran, khususnya pekebun kecil yang terlibat dalam industri sawit serta peranan dan sumbangan mereka kepada pertumbuhan ekonomi negara. Jadi tidaklah seperti kata-kata politik yang dibangkitkan oleh sesiapa dalam Dewan ini.

Tuan Yang di-Pertua, selanjutnya saya ingin merujuk kepada soalan daripada Yang Berhormat Kuala Selangor yang telah menyentuh isu pemberian AP untuk penjualan minyak sawit mentah atau *crude palm oil* (CPO) kepada syarikat-syarikat tempatan. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, Kementerian Perusahaan, Perladangan dan Komoditi (MPIC) tidak pernah mengeluarkan *Approved Permit* (AP) bagi minyak sawit mentah. Sebaliknya pada tahun 1999, industri sawit telah mengalami jatuhnya harga akibat daripada peningkatan stok minyak sawit mentah seperti yang saya katakan tadi sehingga mencecah RM697 ketika itu. Maka sebagai *stock management mechanism*, kerajaan telah memperkenalkan Skim Eksport CPO tanpa duti. Antara lain:

- (i) membolehkan syarikat-syarikat Malaysia mempunyai usaha sama, *joint venture* di luar negara mendapatkan CPO pada harga yang kompetitif; dan
- (ii) sebagai mekanisme untuk mengawal paras stok CPO. Kedudukan stok yang tinggi yang direkodkan pada bulan September telah mempengaruhi harga CPO dan sekiranya tiada tindakan yang diambil bagi menangani perkara ini harga CPO akan terus berada pada paras yang rendah.

Setelah menimbang cadangan-cadangan yang dikemukakan oleh MPIC, kerajaan pada 12 Oktober 2012 bersetuju mengambil langkah-langkah bagi memperkukuhkan harga menteri nyak sawit mentah seperti berikut:

- (i) mengurangkan kadar duti eksport ke atas minyak sawit mentah daripada 23% kepada 4.5% hingga 8% mulai 1 Januari 2013;
- (ii) menghapuskan kuota eksport minyak sawit mentah tanpa duti mulai 1 Januari 2013;
- (iii) mempercepatkan Program Tanaman Semula Sawit; dan
- (iv) meningkatkan penggunaan bio-diesel berasaskan sawit dari B5 ke B10.

Dengan keputusan kerajaan tersebut, tidak ada lagi kuota eksport CPO tanpa duti diberi kepada mana-mana pihak mulai 1 Januari 2013. Dengan langkah-langkah yang diumumkan, kerajaan menjangkakan industri hiliran sawit negara akan meningkatkan daya saing dan menggunakan CPO dalam negara untuk menghasilkan produk-produk sawit untuk dieksport. Ini akan dapat membantu mengurangkan paras stok bulanan dan seterusnya meningkatkan harga CPO ke paras yang lebih selesa untuk dinikmati oleh penanam-penanam sawit termasuklah jika ada Yang Berhormat Pokok Sena.

Tuan Yang di-Pertua, akhir sekali adalah mengenai isu koko yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat Tenom. Kementerian ini akan sentiasa memastikan bahawa tidak akan ada keciciran dalam pemberian bantuan dalam sektor koko. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pada tahun 2012, kementerian melalui Lembaga Koko Malaysia telah memperuntukkan sejumlah RM17.6 juta untuk tanaman baru. Sehubungan ini seluas 750 hektar tanaman baru koko sedang diusahakan di Sabah termasuk 20 hektar di kawasan Tenom. Tambahan 30 hektar lagi dijangka akan ditanam pada 2013. Secara keseluruhan keluasan tanaman koko di daerah Tenom adalah seluas 798 hektar melibatkan 670 pekebun kecil.

■2050

Tuan Yang di-Pertua, bagi mengakhiri penggulungan ini, saya ingin merakamkan ucapan ribuan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang mengambil bahagian membahaskan Bajet 2013 berkaitan dengan Kementerian Perusahaan, Perladangan dan Komuniti. Segala pandangan, ulasan dan saranan yang telah dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat akan diberi perhatian sepenuhnya dan langkah-langkah susulan akan diambil bagi terus memajukan industri komoditi negara. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Terima kasih Yang Berhormat. Saya jemput Kementerian Pelancongan.

8.50 mlm.

Timbalan Menteri Pelancongan [Dato' Dr. James Dawos Mamit]: Tuan Yang di-Pertua, suka saya mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah menyentuh perkara-perkara di bawah tanggungjawab Kementerian Pelancongan. Kementerian amat menghargai serta mengambil perhatian terhadap semua pandangan, saranan dan cadangan oleh Yang Berhormat Silam, Yang Berhormat Paya Besar, Yang Berhormat Kelana Jaya, Yang Berhormat Sibuti, Yang Berhormat Lenggong, Yang Berhormat Bukit Katil, Yang Berhormat Hulu Selangor, Yang Berhormat Kuala Krau, Yang Berhormat Limbang, Yang Berhormat Langkawi, Yang Berhormat Bukit Gantang, Yang Berhormat Dungun, Yang Berhormat Wangsa Maju, Yang Berhormat Simpang Renggam dan Yang Berhormat Tenom.

Tuan Yang di-Pertua, dengan menyusul saranan daripada Yang Berhormat Silam, Yang Berhormat Paya Besar dan Yang Berhormat Kelana Jaya mengenai *Tahun Melawat Malaysia 2013/2014*, suka saya jelaskan di sini bahawa selari dengan perkembangan dan persaingan tinggi industri pelancongan serantau semasa aktiviti promosi dan pemasaran pelancongan negara perlu dilaksanakan secara agresif dan konsisten bagi mengekalkan momentum pertumbuhan industri dan kedatangan pelancongan antarabangsa ke Malaysia.

Berdasarkan Program Tahun Melawat Malaysia yang diadakan pada tahun 1990, 1994 dan 2007 yang berjaya menaikkan jumlah kedatangan pelancong dan memberi impak yang positif kepada pendapatan pelancongan negara. Kerajaan Pusat telah bersetuju untuk mengadakan sekali lagi Tahun Melawat Malaysia pada 2013 dan 2014 bagi memastikan sektor ini terus menjadi penyumbang kepada pendapatan negara sekali gus terus menjadi pemacu di bawah Bidang Ekonomi Utama Negara (NKEA) ke arah negara berpendapatan tinggi pada 2020.

Merujuk kepada saranan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Silam, sememangnya Kementerian Pelancongan sentiasa memberi perhatian khusus kepada semua aspek pelancongan terutamanya penambahbaikan dan pembangunan produk-produk pelancongan sedia ada dan baru serta penjagaan kawasan-kawasan warisan yang telah diiktiraf di peringkat antarabangsa.

Di antara langkah-langkah yang diambil oleh kementerian ini adalah dengan menyediakan peruntukan pembangunan pada tahun 2013 di bawah Program Penyelenggaraan Kemudahan dan Infrastruktur Pelancongan bagi menjalankan kerja-kerja penambahbaikan dan penyelenggaraan

produk-produk pelancongan iaitu sebanyak RM24.1 juta. Selain itu, Kementerian Pelancongan juga telah menganjurkan kempen, *1Malaysia Green*, *1Malaysia Clean*, di seluruh Malaysia bagi mewujudkan kesedaran di kalangan rakyat agar menjaga kebersihan di kawasan pelancongan negara.

Kementerian ini sememangnya bersetuju dengan saranan Yang Berhormat Paya Besar akan kepentingan menyediakan *smart plan* dalam menjayakan Program Tahun Melawat Malaysia 2013./2014. Pertamanya ingin saya jelaskan di sini bahawa berdasarkan kajian pemergian pelawat yang dijalankan oleh Tourism Malaysia pada 2010 sebanyak 61.5% daripada jumlah pelancong ke Malaysia adalah merupakan pelancong berulang ataupun *repeat visitors*. Sementara 38.5% sahaja merupakan pelancong kali pertama.

Tourism Malaysia mempromosikan tempat-tempat tarikan pelancong bagi seluruh Malaysia meliputi destinasi-destinasi pelancongan di bandar mahupun di luar bandar. Namun, pemilihan destinasi pelancongan untuk dipromosikan adalah tertakluk kepada keupayaan sesebuah destinasi untuk menarik minat serta memenuhi permintaan sasaran antarabangsa. Sungai Lembing sememangnya dipromosikan kerana bandar ini mempunyai produk pelancongan yang *iconic*.

Pada masa yang sama pihak kerajaan negeri juga bertanggungjawab untuk mempromosikan produk-produk pelancongan di negeri masing-masing. Usaha ini dibantu oleh Tourism Malaysia dengan menyediakan platform bagi mereka mempromosikannya di luar negeri seperti di *World Travel Market London* dan *Arabian Travel Market Dubai*.

Bagi soalan daripada Yang Berhormat Kelana Jaya, pihak kerajaan melalui Kementerian Pelancongan telah membelanjakan peruntukan yang diberikan dengan baik dan betul. Ini telah dibuktikan seperti Yang Berhormat sedia maklum di mana pendapatan negara melalui sektor pelancongan meningkat setiap tahun iaitu pada tahun 2009 sebanyak RM53.4 bilion. Manakala tahun 2010 sebanyak RM56.4 bilion dan pada tahun 2011 meningkat kepada RM58.3 bilion...

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Yang Berhormat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pokok Sena Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Sedikit, sedikit.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Yang Berhormat Pokok Sena tidak ada membahaskan dalam topik ini. Maka saya tidak beri untuk penjelasan.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Pasal produk pelancongan... [*Dewan riuh*]

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Dan topiknya juga lain. Ini adalah untuk mereka yang berbahas.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Yang berbahas itu pun tidak cakap habis.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Saya tidak boleh.

Dato' Samsul Anuar Nasarah [Lenggong]: Tolong Tuan Yang di-Pertua, jangan layan, jangan layan.

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: Duduk Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz Omar [Pokok Sena]: Saya hendak minta tanya...

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Masa pun....

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Saya hendak tanya tentang produk pelancongan, Sedikit sahaja.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Tentang produk pelancongan saya sudah sebut banyak tetapi bukan di kawasan Pokok Sena.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Menteri tidak bagi jalan Yang Berhormat.

Tuan Haji Salleh Kalbi [Silam]: Yang Berhormat Pokok Sena duduk.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Saya hendak tanya tentang produk pelancongan, tak kan tak boleh?

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Saya tidak sebut produk pelancongan di sini. Topik ini lain.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: *Pulak!*

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Yang disebut tadi lain. Bukannya saya sebut produk pelancongan.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Ya, dia tidak bagi jalan Yang Berhormat, tidak bagi jalan. Duduklah Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Saya pun terkejut tengok Yang Berhormat naik angin pasal apa? *Steady* lah.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Masa Yang Berhormat, masa. Kita mengejar masa.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Betul tetapi *cool*, lah. Saya bangun dengan penuh berhemah...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pokok Sena duduklah Yang Berhormat Pokok Sena.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Ada 28 kementerian Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Tiba-tiba saya pun terkejut tengok Yang Berhormat Timbalan Menteri yang sangat baik sebelum ini, tiba-tiba dia tidak boleh *cool*. Patut tenanglah.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Perancangan dan pelaksanaan program-program di bawah Tahun Melawat Malaysia, ini yang kita sentuh. Bukan produk setakat ini. Tahun 2013/2014 telah dirancang secara strategik dan kos efektif dari aspek penganjuran acara, pemasaran dan promosi bagi memastikan matlamat Pelan Transformasi Pelancongan Malaysia ataupun MTTP untuk mencapai sasaran kunjungan pelancong asing seramai 36 juta dan menjana pendapatan melalui pelancongan sebanyak RM168 bilion menjelang tahun 2020.

Sehubungan itu, penganjuran Tahun Melawat Malaysia 2013/2014 sudah semestinya akan meningkatkan pendapatan negara selaras dengan Pelan Transformasi Ekonomi Negara ataupun ETP yang menyasarkan mencapai status negara maju menjelang 2020. Kementerian Pelancongan sememangnya memastikan setiap program, projek, acara mahupun aktiviti dilaksanakan mencapai

sasaran yang ditetapkan, berhemah, mematuhi tatacara kewangan yang telah ditetapkan demi kepentingan industri pelancongan negara dan memanfaatkan kepada masyarakat setempat. Oleh itu tiada pembaziran berlaku seperti yang didakwa. Malah berjaya mencapai sasaran lebih daripada yang ditetapkan.

Saya berharap Yang Berhormat dapat bersama-sama menyokong pelaksanaan Tahun Melawat Malaysia 2013/2014 di mana kita semua rakyat Malaysia menjadi hos dan mempunyai sikap *'think tourism, act tourism'* bagi bersama-sama memberikan layanan mesra kepada para pelancong yang datang ke Malaysia.

■2100

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, peruntukan bagi pembangunan prasarana pelancongan di bawah Bajet 2013 bertujuan untuk melaksanakan projek-projek yang telah diluluskan dalam *rolling plan* kedua di bawah RMKe-10 untuk dilaksanakan pada tahun 2013.

Kementerian ini mengakui produk-produk pelancongan di Parlimen Sibuti seperti produk-produk pelancongan yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Sibuti tempoh hari. Untuk itu, di bawah RMKe-9 dan RMKe-10, kementerian ini telah memperuntukkan sebanyak RM1,128,900 bagi projek pembangunan kemudahan Taman Negara Mulu dan projek *Homestay* Kampung Peliau Bungai, projek *Homestay* Rumah Patrick Libau, Sungai Tangap, Niah, projek menaik taraf projek *Homestay* Rumah Patrick Niah dan projek menaik taraf kemudahan *Homestay* Kedayan bagi memajukan sektor pelancongan termasuklah di kawasan Sibuti.

Yang Berhormat Pokok Sena, sekarang saya di dalam produk. Silakan. Saya tahu di mana saya akan datang. Itu Yang Berhormat mesti tahu.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Baik, baik. Terima kasih, terima kasih. Macam itulah. Yang Berhormat *cool*. Tadi saya pun terkejut. Saya kata macam mana dia begitu berang hari ini.

Baik. Saya hendak mendapatkan penjelasan daripada Yang Berhormat sebab ada aduan kepada saya, orang yang terlibat secara tidak langsung dalam industri pelancongan khususnya mereka ini ialah pemandu-pemandu teksi yang pelancong-pelancong datang terus *booking* mereka untuk bawa ke tempat-tempat tertentu. Mereka beritahu kepada saya bahawa ada tempat-tempat yang sangat menarik untuk pelancong-pelancong luar negara khususnya Mat Salleh atau Orang Putih ini khususnya seperti mana di Lanchang, Temerloh.

Di Lanchang, Temerloh, ada satu tempat yang mereka suka datang ke sini kerana mereka boleh lihat gajah daripada dekat. Kemudian, sebelum ini ada satu situasi di mana mereka boleh mandi bersama dengan gajah. Mereka boleh naik gajah kemudian gajah itu akan pergi ke dalam kawasan air dan gajah itu akan merebahkan badannya. Kemudian mereka seronok bermain dan mereka akan jatuh bersama dengan gajah. Ini kerana mereka melihat bahawa mereka beritahu kepada pemandu pelancong ini mereka tidak merasai ini di dunia luar termasuk di Afrika dan sebagainya. Akan tetapi, tiba-tiba hari ini Jabatan PERHILITAN menghentikan kegiatan ini sehingga menyebabkan pelancong pun tidak rasa tertarik untuk datang.

Satu lagi adalah di satu tempat yang berdekatan dengan situ juga iaitu tempat milik individu. *Deerland* kalau tidak silap saya, *Deerland*. Pelancong boleh berkomunikasi dan bermain dengan beruang. Mereka boleh datang dan memeluk beruang. Saya diberitahu oleh kawan saya yang pemandu teksi ini, dia kata dia sendiri memeluk beruang sebab beruang itu dibela oleh tuan punya pusat pelancongan itu daripada beruang itu kecil. Dia tangkap dalam hutan. Beruang itu terlalu jinak. Jadi Mat Salleh ini seronok boleh peluk dengan beruang. Tidak tahulah kalau Yang Berhormat Tenggara teringin hendak peluk beruang atau tidak. Tidak, tidak... *[Ketawa]* Sebab kalau Yang Berhormat Tenggara pergi, beruang itu pun 'ngap' terus... *[Ketawa]* Tambah lagi dia tengok tudung pula merah, *pink-pink* sedikit.

Jadi ini satu permainan yang sangat disukai tetapi akhirnya Jabatan PERHILITAN dikatakan merampas beruang ini. Jadi saya fikir bahawa sepatutnya kementerian ini bersama dengan Jabatan PERHILITAN dan sebagainya perlu melihat bahawa ini antara unsur-unsur yang saya katakan satu yang sangat menariklah, satu kelainan sebab mereka datang itu bukan kerana mereka hendak tengok BR1Mkah apakah. Mereka kata BR1M-BR1M, BR1M apa ini. Depa hendak tengok ialah – dia hendak tengok BR1M pun tidak, ST1M pun tidak. ST1M, Saman Trafik 1Malaysia.

Datuk Haji Mohamad bin Haji Aziz [Sri Gading]: BR1M pun dia tengok. Dia tengok BR1M. Dia tengok.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Jadi dia tidak berapa tengok itu. Dia hendak tengok ialah produk-produk seperti ini yang kelainan yang boleh menarik pelancong. Jadi saya minta supaya dipertimbangkan kembali untuk menarik pelancong ini...

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Sibuti, Sibuti.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Terima kasih Yang Berhormat. Itulah Yang Berhormat, tadi saya belum sampai ke mana kita perlu meminta Yang Berhormat mencelah. Saya memang bagi Yang Berhormat.

Saya memang tertarik juga dengan produk-produk pelancongan yang disebut oleh Yang Berhormat tadi, sememangnya betul...

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, Sibuti di belakang.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Akan tetapi aduan Yang Berhormat tadi tentang pemandu teksi membawa mereka ke tempat yang lain, ini bukan hanya berlaku di negara kita tetapi di negara jiran juga. Saya dapat banyak *complain* seperti ini tetapi malangnya teksi ini bukan di bawah tanggungjawab kementerian kita. Di bawah tanggungjawab kementerian yang lain.

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Yang Berhormat Timbalan Menteri, Sibuti belakang, Sibuti belakang.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Untuk produk-produk seperti peluk beruang tadi dan juga bermain dengan gajah, Jabatan PERHILITAN adalah jabatan pakar ataupun jabatan *expert*. Mungkin mereka mengirakan bahawa ini adalah satu aktiviti yang bahaya. Walaupun demikian,

kementerian kami sentiasa bekerjasama dengan mereka untuk, satu, memajukan produk-produk pelancongan seperti itu, dan yang kedua, untuk mempromosikan produk-produk pelancongan seperti itu.

Ini memang kita ambil kira di mana produk pelancongan sebegitu kita mempromosikan dan membuat pemasaran di luar negara supaya pelancong-pelancong luar negara lebih ramai lagi datang. Mereka memang suka. Saya tahu. Saya sendiri pun suka bermain dengan binatang seperti itu...

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Sibuti, Sibuti. Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Akan tetapi tidak peluk beruang seperti Yang Berhormat Pokok Sena.

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Biar Yang Berhormat Pokok Sena peluk beruang, Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Sekejap, sekejap. Saya hendak sambung sikit sahaja.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, cukuplah Yang Berhormat. Yang Berhormat Pokok Sena, cukuplah .

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Sebab, saya katakan Yang Berhormat Timbalan Menteri, pusat-pusat pelancongan ini adalah pusat-pusat persendirian. Mereka telah membelanjakan wang dan mereka jadikan produk yang saya sebutkan itu sebagai daya tarikan untuk pelancong datang. Jadi bila tidak ada yang ini, jadi pelancong tidak datanglah tempat depa dan depa pun tidak bolehlah membuat perniagaan restoran dan tempat-tempat...

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cukuplah Yang Berhormat.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Bila naik gajah itu, dia kena bayar duit. Peluk beruang mahal. Jadi ada sedikit keuntungan kepada mereka. Jadi ini...

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Kita terus buat, Yang Berhormat. Ini kita terus buat.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Cukuplah Yang Berhormat.

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Sibuti penting, Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Kalau ia di kawasan Yang Berhormat, beritahu kitalah. Jangan simpan produk macam itu untuk sendiri, Yang Berhormat.

Dato' Dr. Mohamad Shahrum Osman [Lipis]: Panjat pokok sena pun boleh jadi produk juga.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Pokok Sena.

Dato' Mahfuz bin Haji Omar [Pokok Sena]: Di kawasan Lipis itu mungkin banyak gajah apa.

Dato' Dr. Mohamad Shahrum Osman [Lipis]: Saya kata panjat pokok sena pun boleh jadi produk.

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Sibuti belakang, belakang.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, hendak bagi Yang Berhormat Sibuti, Yang Berhormat?

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Begitu juga dengan saranan Yang Berhormat Ledang, saya setuju dengan potensi Ledang sebagai destinasi pelancongan popular di negara ini dengan adanya destinasi pelancongan...

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Bolehkah, Yang Berhormat Timbalan Menteri Pelancongan?

Dato' Dr. James Dawos Mamit: ...Seperti Gunung Ledang dan bandar Tangkak yang dikenali dengan gelaran 'syurga kain' ataupun 'bandar fabrik'...

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Belakang, belakang.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Mana? Belakang itu, Yang Berhormat Sibuti?

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Ya, Sibuti. Terima kasih, terima kasih.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Saya tidak ada mata di belakang. Saya tidak nampak.

Tuan Haji Ahmad Lai Bujang [Sibuti]: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri Pelancongan. Terima kasih kerana menaik taraf rumah *homestay* dan juga menaik taraf kawasan-kawasan *homestay* tadi. Apa yang ditekankan saya di sini dalam ucapan saya ialah satu kawasan yang diberi nama *blue coral reef* yang sangat popular yang diterima di peringkat dunia bahawa di sanalah satu-satunya tarikan pelancongan yang ada di kawasan Sibuti yang tidak di*explore* oleh pihak Kementerian Pelancongan. Ini kali ketiga sudah saya membawa perkara ini. Diharap pihak kementerian datang melawat dan menerima taklimat daripada tuan residen ataupun sesiapa sahaja di kawasan Sibuti. Terima kasih.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Yang Berhormat, *blue coral reef* ini akan dibangunkan, Yang Berhormat. Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri telah pun mengumumkan peruntukan untuk *blue coral reef* dan juga kawasan-kawasan yang berhampiran. Ini akan diteruskan. Kita tahu *blue coral reef* dan apa yang ada dekat situ kita tahu kerana ada 270 jenis ataupun spesies *soft coral* ada di situ. Kalau ia ada di situ, memanglah satu tempat yang menarik untuk *scuba diving*. Itu sahaja, Yang Berhormat ya? Akan terus dibangunkan nanti.

■2110

Pihak kementerian untuk pengetahuan Yang Berhormat Ledang telah meluluskan beberapa projek pembangunan kemudahan pelancongan bagi memajukan lagi industri pelancongan di daerah Ledang iaitu di bawah RMKe-10 sebanyak RM4.6 juta kepada daerah Ledang. Menerusi program pembangunan ekopelancongan dan naik taraf kemudahan pelancongan sedia ada.

Mengenai projek-projek yang dinyatakan oleh Yang Berhormat Bukit Katil. Untuk makluman Yang Berhormat, projek kemudahan landskap pelancongan taman botani Melaka dan perkampungan Hang Tuah kini sedang dalam pelaksanaan di bawah peruntukan RMKe-10 dan dijangka siap pada tahun 2013. Manakala bagi projek menaik taraf Heritage Geopark Jasin, Projek Kompleks Maritim Melaka dan Jejak Warisan Tabuh Nanning, Alor Gajah, masih dalam pertimbangan kementerian di bawah *rolling plan* ketiga RMKe-10.

Bagi kawasan Hulu Selangor, sebanyak RM3.16 juta telah diperuntukkan di bawah RMKe-9 untuk projek pelancongan di kawasan tersebut khususnya di Rumah Gap, Bukit Fraser. Selain

dari itu peruntukan turut disalurkan kepada Kolam Air Panas Hulu Tamu dan di taman awam di Kuala Kubu Bharu. Setakat ini kementerian belum menerima sebarang permohonan untuk membangunkan Bukit Putu, Sungai Pertak dan kolam Pertak sebagai destinasi *ecotourism* di Hulu Selangor.

Merujuk kepada saranan Yang Berhormat Kuala Krau, kementerian ini merakamkan penghargaan di atas keprihatinan Yang Berhormat Kuala Krau di dalam meningkatkan industri pelancongan negara dan akan memberi pertimbangan sewajarnya sekiranya Kerajaan Negeri Pahang mengemukakan permohonan untuk membangunkan kawasan pelancongan Gunung Senyum seperti yang dimaksudkan.

Soalan Yang Berhormat Limbang mengenai *waterfront* di Kampung Air Seberang Limbang adalah sama dengan soalan lisan Yang Berhormat pada 30 Oktober 2012. Oleh itu kementerian ini memohon untuk menjawab pada hari tersebut.

Seterusnya kepada Yang Berhormat Langkawi, keprihatinan Yang Berhormat mengenai keadaan di Langkawi amat disanjung tinggi. Sepertimana Yang Berhormat sedia maklum, sememangnya bagi setiap projek yang telah siap, ia akan diserahkan kepada kerajaan negeri atau kerajaan tempatan untuk diselenggarakan dengan sempurna. Kementerian ini sedia maklum terdapat beberapa projek yang telah diserahkan mengalami masalah dari segi penyelenggaraan. Kementerian ini telah dari masa ke semasa memaklumkan kepada kerajaan negeri atau tempatan yang berkenaan untuk mengambil berat mengenai isu penyelenggaraan ini di samping memberi kesedaran kepentingan sesuatu projek yang telah siap itu diselenggarakan dengan sempurna dengan menggunakan platform-platform yang ada untuk memastikan masalah seperti ini dapat diselesaikan oleh pihak yang bertanggungjawab dan memastikan industri pelancongan negara terjaga...

Dato' Paduka Abu Bakar bin Taib [Langkawi]: *[Bangun]*

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat Langkawi bangun, Yang Berhormat.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Silakan.

Dato' Paduka Abu Bakar bin Taib [Langkawi]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Apa yang saya ingin nyatakan ialah terdapat di kawasan-kawasan tertentu yang melibatkan Kerajaan Pusat dan saya percaya kadang-kadang itu amat memalukan kita kerana kita belanja berjuta ringgit tetapi tidak di selenggara. Masalah besarnya di kawasan Datai di mana *waterfall*, air terjun yang tertinggi di Langkawi tidak di selenggara malahan tidak beroperasi. Ada juga kawasan-kawasan tertentu yang misalnya di Taman Legenda walaupun telah dibelanjakan lebih kurang RM70 juta tetapi tidak dijaga dengan betul sehinggakan terdapat *desecration* di tempat tersebut. Dan juga kawasan di makam sana terdapat satu tempat yang kita gunakan untuk nelayan tetapi tidak di selenggara dan banyak lagi. Malahan pusat pelancongan pun di Teluk Chenang tidak diselenggarakan. Jadi mintalah pihak kementerian dengan kerjasama Kementerian Kewangan untuk memastikan kerja-kerja yang

dilakukan dapat diselenggarakan dengan betul dan akan menarik lebih ramai pelancong. Terima kasih.

Dato' Dr. James Dawos Mamit: Terima kasih Yang Berhormat atas pencelahan itu. Kita memang mahu memastikan bahawa produk-produk pelancongan ataupun destinasi pelancongan diselenggarakan. Akan tetapi apabila kita sudah beri peruntukan dengan kerajaan negeri ataupun kerajaan tempatan maka itu adalah tanggungjawab mereka untuk menyelenggarakannya. Walaupun demikian, pihak kementerian selalu memantau dan memastikan bahawa ia diselenggarakan. Saya selalu pergi di Langkawi dan kadang-kadang saya naik panas juga kalau lihat tempat itu tidak diselenggarakan dan pengurusan alam sekitarnya tidak betul dan sebagainya. Jadi inilah yang menyekat kehadiran pelancong di mana-mana kalau tempat itu tidak diselenggarakan.

Merujuk kepada soalan Yang Berhormat Bukit Gantang mengenai apa tindakan kementerian terhadap dakwaan kelip-kelip di Sungai Sepetang Kampung Biul yang pupus akibat pembinaan kolam-kolam udang di kawasan sekitarnya. Kementerian ini dimaklumkan bahawa kelip-kelip masih banyak lagi di kawasan tersebut dan terus menjadi tumpuan pelancong. Kerajaan Negeri Perak pun telah memberi perhatian dan pertunjukan untuk memajukan lagi kawasan ini sebagai pusat pelancongan, kerana kelip-kelip ini memang memerlukan pokok-pokok beremban. Jadi seharusnya pokok beremban tidak boleh ditebang di mana-mana. Ia adalah sejenis pokok yang seharusnya dipelihara.

Merujuk kepada soalan Yang Berhormat Dungun, bagi menjayakan Tahun Melawat Terengganu 2013, Kementerian Pelancongan melalui *Tourism Malaysia* bersama-sama Pejabat Setiausaha Kerajaan Pelancongan Kebudayaan, Kesenian dan Warisan Negeri Terengganu mempromosikan program-program yang dianjurkan sempena Tahun Melawat Terengganu 2013 di Pameran *World Trade Market London* dan di *Internationale Tourismus Borse* di Berlin, Jerman. Di mana kraf tangan-kraf tangan negeri Terengganu seperti songket, wau dan sebagainya dipromosikan sebagai daya tarikan untuk pelancong asing melawat Terengganu.

Pada masa yang sama juga *Tourism Malaysia* akan membantu mengedarkan risalah-risalah program Tahun Melawat Terengganu 2013 di pejabat-pejabat *Tourism Malaysia* dan pusat informasi pelancongan di seluruh Malaysia dan luar negara. Malah, mengadakan kerjasama pintar dengan media cetak serta mengadakan *Program Familiarization Trip* untuk membuat liputan bagi program tahun melawat Terengganu 2013 akan terus diadakan.

Merujuk kepada pertanyaan Yang Berhormat Wangsa Maju melalui siasatan yang telah dijalankan oleh kementerian ini adalah didapati Expedia, Inc. merupakan syarikat berpangkalan di Amerika Syarikat. Dalam hal ini peruntukan perundangan tidak boleh dikenakan ke atas syarikat ini kerana tidak tertakluk di bawah Akta Industri Pelancongan 1992. Manakala bagi Expedia Malaysia Sdn. Bhd., Suruhanjaya Syarikat Malaysia telah memberi maklum bahawa syarikat ini telah didaftarkan di alamat Level 8, Symphony House, Pusat Dagangan Dana 1, Jalan PJU 1A/46, 47301 Petaling Jaya Selangor untuk menjalankan perniagaan *providing marketing and sourcing services to experior partner services group* (SARL).

■2120

Kementerian Pelancongan boleh mengambil tindakan ke atas Syarikat Expedia Sdn. Bhd. jika didapati pihaknya terlibat dalam perniagaan pengendalian pelancongan dan agensi pengembaraan tanpa lesen. Seterusnya saya ingin mengucapkan jutaan terima kasih di atas keprihatinan dan sokongan penuh Yang Berhormat Simpong Renggam dalam isu tatasusila pemandu pelancong negara. Kementerian ini amat memandang serius terhadap sebarang aduan berkaitan pemandu pelancong. Sekiranya Yang Berhormat mempunyai maklumat berhubung pemandu pelancong tersebut berserta butiran terperinci, aduan boleh dibuat kepada Kementerian Pelancongan supaya siasatan lanjut dapat dijalankan selaras dengan peruntukan di bawah Akta Industri Pelancongan 1992.

Untuk makluman Yang Berhormat, tindakan boleh dikenakan ke atas pemandu pelancong di bawah peraturan 11, Tata Etika dan Kawalan Tatatertib Peraturan-peraturan Industri Pelancongan (Pelesenan dan Pengawasan Pemandu Pelancong) 1992. Bagi tempoh Januari 2010 hingga September 2012, kementerian telah mengenakan tindakan kompaun dan penggantungan ke atas dua orang pemandu pelancong yang didapati bersalah kerana memburuk-burukkan nama-nama *establishment* organisasi atau kerajaan sama ada secara terang-terangan atau melalui laman sosial seperti di *Facebook*. Kementerian juga telah memaklumkan kepada Majlis Pemandu Pelancong Malaysia (MTGC) dan juga *Malaysia-Chinese Travel Agent* (MCTA) untuk mengingatkan ahli-ahli persatuan masing-masing supaya sentiasa mematuhi kod etika pemandu pelancong di dalam setiap pakej pelancongan yang dikendalikan.

Selain daripada itu, bagi memastikan pemandu pelancong sentiasa mematuhi Akta Industri Pelancongan, Kementerian Pelancongan telah menetapkan supaya setiap pemandu pelancong perlu menduduki kursus *Continuous Tourism Related Education* (CTRE) bagi menambah baik penyampaian perkhidmatan dan rekod etika pemandu pelancong.

Tuan Yang di-Pertua, merujuk kepada soalan-soalan yang berkaitan dengan insentif cukai dan kewangan, suka saya merujuk kepada Yang Berhormat Tenom bahawa Kementerian Pelancongan berjaya mendapatkan lanjutan pengecualian cukai pendapatan bagi pengusaha pelancongan dari tahun 2013 hingga tahun 2015. Pengecualian cukai ini adalah terbuka untuk semua pengusaha pelancongan tidak kira lokasi operasi, syarikat dalam Malaysia ataupun sama ada pengusaha pelancongan tersebut adalah kecil, sederhana atau besar dengan syarat-syarat pengusaha pelancongan tersebut telah berlesen dengan kementerian ini dan berjaya – satu, mengendalikan pakej pelancongan ke Malaysia dengan membawa masuk tidak kurang daripada 750 pelancong asing setahun atau mengendalikan pakej pelancongan dalam Malaysia tidak kurang daripada 1,500 pelancong tempatan setahun.

Merujuk kepada saranan Yang Berhormat Dungun pula mengenai insentif kewangan, pengusaha-pengusaha chalet kecil-kecilan boleh memohon pinjaman dari Tabung Khas Pelancongan yang dikhususkan kepada pengusaha pelancongan bumiputera dengan syarat mempunyai lesen operasi dan Pihak Berkuasa Tempatan dan berdaftar dengan Kementerian Pelancongan jika mempunyai sepuluh buah chalet ke atas. Jumlah pinjaman yang dibenarkan

adalah sebanyak RM50,000 hingga RM25 juta. Kadar faedah bagi pinjaman tabung ini adalah rendah iaitu sebanyak 4% hingga 5.5% setahun berbanding dengan bank-bank komersial yang lain. Tabung ini diuruskan oleh SME Bank. Permohonan boleh dihantar kepada Kementerian Pelancongan Malaysia dan maklumat lanjut mengenai tabung ini boleh didapati di laman web Kementerian Pelancongan iaitu www.motour.gov.my.

Tuan Yang di-Pertua, saya mengambil kesempatan ini untuk mengajak kesemua Ahli Yang Berhormat untuk bersama-sama kementerian ini menjayakan Tahun Melawat Malaysia 2013/2014. Adalah dengan kerjasama semua pihak akan memastikan program ini berjaya seterusnya mencapai sasaran yang ditetapkan. Sekali lagi saya ingin merakamkan setinggi-tinggi terima kasih kepada pandangan, saranan dan teguran Ahli-ahli Yang Berhormat berkenaan. Mana-mana saranan, pandangan dan soalan yang tidak diperjelaskan hari ini, kementerian ini akan mengambil catatan untuk tindakan susulan. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Terima kasih Yang Berhormat. Saya jemput Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani.

9.27 mlm.

Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani [Datuk Seri Noh bin Haji Omar]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya mengucapkan terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian dalam perbahasan Bajet 2013 peringkat dasar yang menyentuh pelbagai perkara di bawah tanggungjawab MOA. Seramai 35 orang Ahli Yang Berhormat telah pun mengambil bahagian dalam perbahasan Bajet 2013 mengikut dasar sesi kali ini dan saya ucapkan terima kasih kepada Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian. Saya akan menjawab soalan ini mengikut isu-isu yang telah ditimbulkan.

Isu yang pertama ialah sistem pengairan dan saliran. Yang Berhormat Pasir Salak telah membangkitkan isu mengenai sistem pengairan di Sungai Manik. Untuk makluman Yang Berhormat, MOA melalui Bahagian Pengairan, Saliran dan Pertanian telah menaik taraf sistem pengairan sedia ada kepada konkrit ataupun sistem paip melalui peruntukan Dasar Jaminan Bekalan Makanan 2008/2010. Walau bagaimanapun, tidak semua skim pengairan sedia ada dapat dinaiktarafkan secara serentak kerana kekangan peruntukan. Apabila tali air tanah telah dinaik taraf kepada konkrit dan sistem paip, kehilangan air secara resapan dapat dikurangkan.

Bagi isu bekalan air yang tidak sampai ke sawah bagi lot di hujung, ianya bukanlah disebabkan kesilapan kepada reka bentuk tetapi lebih kepada pengurusan air. Dalam hal ini, Kumpulan Pengguna Air (KPA) setiap skim perlu memainkan peranan. Pembangunan institusi ini perlu dimantapkan. Peruntukan sebanyak RM4 juta telah pun dipohon bagi tujuan yang berkaitan.

Yang Berhormat Bagan Serai pula telah membangkitkan isu berkenaan sistem pengairan di daerah Kerian. Untuk makluman Yang Berhormat, kelemahan sistem pengairan sedia ada disebabkan skim pengairan Kerian telah tidak dinaik taraf sejak tahun 1980 lagi. Sehubungan itu skim itu perlu dinaik taraf untuk memenuhi permintaan masa kini bagi meningkatkan hasil dan pengeluaran serta menyelesaikan isu-isu yang berbangkit. Di Parit Haji Amin dan di Parit Haji Ali di

Kuala Krau, ianya terletak di kompartmen 'D' serta Parit Ali Kalang terletak di kompartmen 'F' yang mana kawasan-kawasan tersebut tidak mempunyai masalah bekalan air ke sawah. Apa yang berlaku sebenarnya adalah kerana keghairahan petani atau tuan tanah untuk menanam kelapa sawit berbanding padi kerana kelapa sawit mudah diusahakan ditambahkan pula dengan harga yang tinggi serta provokasi oleh pihak-pihak yang berkepentingan dalam urus niaga kelapa sawit ini di samping menguatkuasakan kepada guna tanah yang tidak efektif. Bagi isu di Parit Gabis pula, pada ketika ini bekalan air kurang akibat kemarau namun JPS telah membekalkan pam bergerak. Begitu juga kerja-kerja pembersihan sifon yang tersekat disebabkan sampah sarap dan menghalang aliran air di dalam telah pun kita atasi.

Yang Berhormat Jerai telah pun membangkitkan isu berhubung dengan Terusan Wan Mat Saman. Untuk makluman, kementerian melalui MADA tidak pernah mengabaikan kesempurnaan fungsi Terusan Wan Mat Saman yang digunakan sebagai saluran pertanian dan juga kawasan pembangunan seperti di Bandaraya Alor Setar, Guar Cempedak dan juga Kota Sarang Semut. Mengenai cadangan mengindahkan terusan tersebut serta yang dicadangkan, ianya sedang dilakukan seperti yang dilakukan di Sungai Kelang. Kerajaan ketika ini belum mempunyai perancangan sedemikian. Walau bagaimanapun, usaha untuk memelihara saluran ini telah dilaksanakan sejak MADA ditubuhkan dan kini masih lagi diteruskan. Kekerapan pembersihan saluran tersebut ialah sebanyak 12 kali setahun berbanding dengan pembersihan tadahan air yang hanya dilakukan tiga kali setahun dan parit empat kali setahun. Kos yang terlibat pula adalah sebanyak RM108,000 setahun. Usaha ini jelas menunjukkan peranan aktif pihak MADA dalam memelihara warisan sejarah ini.

Timbalan Yang di-Pertua [Datuk Ronald Kiandee]: Yang Berhormat, sambung esok.

Ahli-ahli Yang Berhormat, mesyuarat Dewan hari ini ditangguhkan sehingga jam 10 pagi, hari Rabu, 17 Oktober 2012.

[Dewan ditangguhkan pada pukul 9.31 malam]